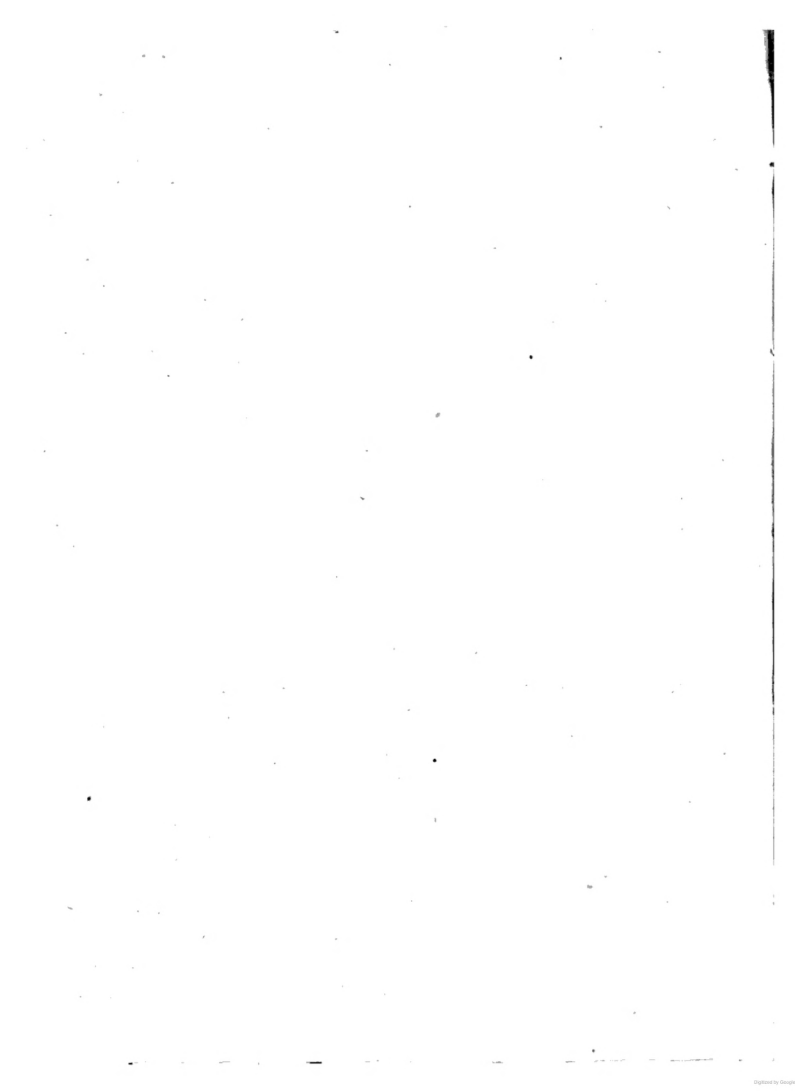

SC.17.P1.6

224588

13.75-0 103

F. JOSEPHI AUGUSTINI
O R S I

ORDINIS PRAEDICATORUM

**Sacrae Indicis Congregationi
a Secretis**

D E

ROMANI PONTIFICIS

IN SYNODOS OECUMENICAS

Et earum Canones

P O T E S T A T E .

ROMAE, MDCCXL

Typis Sacrae Congregationis de Propaganda Fide .

SUPERIORUM FACULTATE,

ET PORTE INFERI NON PRAEVALEBUNT ADVERSUS EAM. Mat. 16.

**SANCTISSIMO DOMINO
D. BENEDICTO XIV.
PONTIFICI MAXIMO.**

**FR. JOSEPHUS AUGUSTINUS ORSIUS
ORDINIS PRAEDICATORUM
Sacrae Indicis Congregationi a Secretis.**

*Agnorum Virorum,
eorumque praecipue,
qui primis Ecclesiae saeculis Christia-
nam religionem profitebantur, vetus im-
pri-*

*primis atque laudabilis consuetudo fuit ,
BEATISSIME PATER , ut iis qui recens ad
amplissimam imperii dignitatem evecti
essent , lucubrationes eas dicarent , quas
continenti studio maximaque adhibita di-
ligentia composuissent . Ita fit , uti Criti-
cae facultatis cultores , qui ad illustranda
antiquorum Scriptorum opera , eaque ad
certam quamdam , ac definitam aetatem
consignanda animum appulerunt , quos
ego ne nimius esse videar , silentio esse
praetereundos existimo , quum ejusmodi
morem compertum haberent , atque ex-
ploratum , maximam eorundem operum
partem in primum illius Principis annum
conjecerint , cujus ea nomen praeferrent .
Ego vero etsi neque ingenio , neque erudi-
tione tanta praeditus sim , utrum summis
illis praestantissimisque ingeniis compa-
rari ulla ratione possim , quod tamen per-
magno totius Ecclesiae commodo , perpau-
cis ante diebus singulari Divini Numinis
providentia , admirabilique Patrum con-
sensione , universo populo plaudente , ad*
Sum-

Summi Pontificatus fastigium Te tanta nobilitate , probitate , & sapientia hominem exaltatum esse perspexerim ; nullam moram mihi esse interponendam putavi , quin Tibi alteram illius Operis partem offerrem , in qua quidem elaboranda multas vigilias , laboresque improbos consumsissem .

*Quamquam autem initio nova dignitas , & majestas , & amplitudo , & alia pleraque impedimento esse , meque ab antecepto consilio deterrere posse videbantur , ubi tamen illius temporis mihi venit in mentem , quo simulatque a Benedicto Decimotertio Pontifice Maximo Sacro Purpuratorum Patrum Senatui es adscriptus , meam illam de SS. Perpetuae , Felicitatis , & Sociorum Martyrum Orthodoxia Dissertationem incredibili humanitate dignatus es in tuam fidem , & clientelam recipere ; atque inde animadverti , non moveri Te novi splendoris accessione ; erexi continuo inclinatum animum , Tibique non verens , neque
hae-*

haesitans lucubrationem hanc meam dedicare institui. Hortata est etiam ut in proposito confirmarer grata illa memoria, quam de Benedicto XIII. Pontifice Maximo singulari nostrae Familiae ornamento tenes, cujus Tibi nomen imponere non dubitasti, quo magis magisque constaret, tam fixas eam tamque altas radices in animo Tuo egisse, uti nulla possit oblivione deleri. Accessit deinde eximia benevolentia, qua non tantum Rectores nostros, sed totum quantus est Ordinem Praedicatorum, & me etiam ipsum quamvis immerentem complecteris, quaque fit, ut tametsi omni officio, & pietate erga nos Tua ceteris satisfacias omnibus, Tibi ipse nunquam satisfacias. Illud quoque se obtulit commodum, quod cum jam inde ab ineunte adolescentia admirabiles in omni genere studiorum progressus feceris, librosque cedro dignos, atque eos praesertim, qui sunt de Beatificatione, & Canonizatione Servorum Dei &c. in lucem edideris, qui ob
res

res imprimis implexas, & impeditas, quas mirandum in modum evolvis, atque explicas, magnae sunt Christianae Reipublicae utilitati, & ornamento; tum viros litteratos, quibuscum diu versari, tempusque a curis & negotiis vacuum terere consuesti, tanto studio, tantaque caritate prosequeris, ut suum in Te decus atque praesidium collocatum esse, gloriari merito debeant. Quotus enim quisque est hominum eruditorum, qui cum Te aut privatum, aut Praesulem, aut Cardinalem cognorit, non statim perceperit, nihil Tibi aut potius, aut sanctius esse, quam eos & colere, & venerari, & maximis beneficiis augere, qui in litteris multum operae studiique consumserint? Notum scilicet cuique est, Te magnam vim copiamque illorum delegisse, qui vel in poëticis, vel in historicis, vel in jure Romano, & Canonico, vel denique in Theologicis rebus essent exercitati, quibuscum modo sedens, modo etiam deambulans colloquerere. Incredibile autem

b

me-

*memoratu est, quam Te illorum oratio
delectaret, quum aut differentes, aut
quidquam memoriter recitantes audires.
Sed quid multa persequor? Nonne conti-
nuo atque peculiari Spiritus Sancti ad-
flatu, Ecclesiae universae clavum obti-
nuisti, in id potissimum incumbere visus
es, ut ii penes Te essent; qui eruditionis,
acris iudicii, prudentiae, integritatis,
administrandaeque Reipublicae laude ma-
xime omnium florent? Ac neminem sane
illorum reperire fas est, quibus, hoc au-
spicatissimo Tui Pontificatus initio, ali-
quod munus, aut dignitas cesserit; qui
dotibus ejusmodi careat. Quod si mihi
liceret eos singillatim commemorare,
nullus profecto dubitarem, quin omnes
in eam mecum opinionem concederent,
ut fortunatissimum initium, longam,
eamque felicissimam progressionem esse
habiturum putarent. Viderat hoc animo
praeclarum illud Romanae Ecclesiae de-
cus, & dulce sapientium virorum prae-
sidium Cardinalis De Via, (qui si ad hos
usque*

usque dies vitam produxisset, quo Te ad
Petri Sedem evectum cernere, tuosque
amplecti, atque osculari pedes potuisset,
quanto, putas, gaudio perfusus fuisset?)
quocirca Te non amici modo, sed etiam
filii loco habere videbatur: quippe qui
optime norat, tantam in homines probos,
& litterarum amatores propensionem,
maximi esse faciendam. Quod quum ita
se habere comperissem, intellexi equidem
nihil esse in causa, cur animum despon-
derem. Immo vero excitari me etiam at-
que etiam sensi, uti meipsum quum pri-
mum licuisset, ad pedes Sanctitatis Tuae
conferrem, idque abs Te peterem, ut am-
plissimum Tuum nomen meis hisce libris
praeponi aequo animo paterere. En au-
tem, ut post paucos dies ab exordio Tui
Pontificatus, Deo fortunante, licuerit.

Itaque habe Tibi, BEATISSIME PATER,
Tertium illius Operis Tomum, quo Ro-
manae Ecclesiae jura pro virili parte de-
fendo. Non enim Te fugit, ut jam usque
a XV. saeculo Theologi quidam surrexe-
rint,

*rint , qui Petri Apostoli successores obno-
xios esse potestati , & Canonibus Genera-
lium Synodorum contenderent . His vero
nihil initio suppetebat , quo susceptam
causam pro dignitate tueri possent , nisi
forte testimonia quaedam exceperis , quae
contorte in suam sententiam trahere ni-
tebantur . Post autem ubi celebratum est
Constantiense Concilium ita elati sunt
animo , ut ejus Decreta , velut inconcusae
auctoritatis essent , Theologis nostris ob-
jicere non vererentur . Postremo Conven-
tum Basileensem ad caelum usque extol-
lere sunt aggressi , quasi in eo universa
consilio , ratione , atque ordine acta essent ,
propterea quod relicta vetere , ac late lon-
geque propagata sententia , pro qua Itali
pugnant , recenti illi a Gersonii Magi-
stris , aut a Gersonio ipso excogitatae ac-
cessisset . Neque vero Te praeterit , fuisse
etiam sacculo superiore plerosque , quos
nunc recensere non vacat , qui cum Gerso-
nio , Constantiensibus Decretis , institutis-
que Basileensium addicti essent , & pro
illis*

illis acriter vehementerque certarent ,
tum aliquos ex nostris transversos ege-
rint , atque una compulerint , uti rem in
ancipiti saltem positam esse arbitraren-
tur . Quemadmodum ergo superioribus
libris inerrantiam , sic iis qui sequuntur
jura , privilegia , dignitatem , auctori-
tatemque Romanae Sedis tueri , atque ab
invidia liberare satégi . Quo scilicet exi-
tu , nolo equidem judicare . Aliorum esto
judicium . Vides autem Ipse ; totum hoc
Opus , quale quale tandem illud est , Tuum
esse , ipsumque per se ad Tuum praesidium
auspiciumque confugere . Quid enim pro-
pius ad Te pertinet , quam auctoritas , at-
que dignitas omnium in terris maxima ,
qua Te Christus donatum voluit , quam-
que ut imminuant & labefactent , quum
alii nervos animi omnes intendant , tum
ego omni ope ac diligentia sanctam Tibi
tectamque servare studeo ? Quare si quid
pretii in eo reperiēs , ut Tibi jure debitum
existimes , sin minus , pretium ei , meri-
tumque efficias velim . Id si consequar ,
arbi-

*arbitrabor , cum auctoritate , tum bene-
volentia erga me Tua , mihi quod maxi-
me cupierim contigisse ; atque idcirco me
laboris mei uberrimos fructus reporta-
visse . Confido autem fore , ut id ipsum ,
ob eam , qua es in omnes humanitatem ,
quam facillime sim consequuturus . Ego
vero interea , quod & Christiana Respu-
blica me , & praeclara virtutum , qui-
bus mirifice inclarescis decora , hortan-
tur , libenter facio : uti Deum Optimum
Maximum continenter orem , atque ob-
tester , ut quemadmodum Te singulari
providentia delectum , & exaltatum ad
Summi Pontificatus apicem voluit , quo
afflictis viduatae Ecclesiae rebus erudi-
tione , prudentia , pietate denique Tua
opem intenderes ; ita maximo ejusdem
bono , & commodo diu multumque sospi-
tem atque incolumem servet , Tibique lu-
men , vim , auxiliumque suppeditet , ut
eam juste sancteque , veluti Christi in
terris vices tenentem addecet , regas , ac
modereris . Audiet autem ille non mea
tan-*

*tantum , sed etiam totius Orbis Catholici
vota , atque una efficiet , ut qui antehac ,
ob egregie navatam in tot tantisque di-
gnitatibus , quibus Te Decessores Tui or-
narunt , operam , summa in celebritate
versabare , is ipse nunc in fungendo Oe-
cumenici Pastoris & Pontificis Maximi
munere non modo opinionem vincas om-
nium , quae de virtute tua est , sed etiam
aeques justitiam , probitatem , & gloriam
Pontificum superiorum , qui omnium ma-
xime inclaruerunt . Quae cum nullus du-
bitem , quin secunde , prospereque conce-
denda Ecclesiae sint ; tum ad Tuos per-
volutus pedes , Apostolicam benedictionem
animo cumprimis demisso imploro , ac po-
stulo .*

PRAEFATIO.

EMINEM esse hominem arbitror in hoc genere controversiarum vel mediocriter exercitatum qui nesciat: Theologos illos, quorum a nostro de potestate Romani Pontificis dogmate dispar est dissidensque sententia, ita esse animo comparatos, uti

caussae suae praesidium in Decretis Constantiensibus collocari oportere defendant. Quum enim tota haec, quae illis nobiscum est concertatio in tria Capita propemodum revoce-
tur, quae totidem postremis Cleri Gallicani Propositionibus comprehenduntur: an scilicet

c

tan-

tanta sit Romani Pontificis , tamque constans in dijudicandis rebus fidei auctoritas , uti nunquam deficere possit a veritate ; tum an idem Pontifex generalium Conciliorum potestati obnoxius sit ; postremo an eorum legibus constringi atque obligari queat ; illi Synodum Constantiensem appellant , cujus Canonibus & institutis tria illa decora summo Ecclesiae totius Antistiti praerepta fuisse vociferantur . Nam etsi multa in antiquis Christianorum monumentis posita esse existimant , quae suis opinionibus suffragentur ; nihil tamen clari ac solidi inde concludunt , quo illae praeclare imprimis atque invicte demonstrari possint . Imo vero pleraque in eisdem monumentis animadvertunt , quibus Italorum dogmata confirmari videntur ; adeoque fateri coguntur , rem adhuc ancipitem dubiamque futuram fuisse , nisi praesto adesset aequus ac legitimus iudex , qui Scripturarum traditionisque momenta , quae ultro citroque adferri solent , ad proprium verumque sensum supremam auctoritate , *irreformabilique* iudicio revocasset . Ergo interpretem atque iudicem omni exceptione maiorem in Constantiensi Concilio se reperisse gloriantur ; quippe quod summa qua valebat auctoritate de gravissimis hisce disputationibus quid omnino sit sentiendum , certis luculentisque decretis praescripserit . Neque enim

enim clarius aut disertius definiri potuisse contendunt, quam definitum ab ea Synodo est; Romanum Pontificem in dirimendis generibus illis controversiarum, quae ad fidei morumque castitatem pertinent, subiacere potestati generalium Conciliorum. Quo quidem semel posito fundamento, reliqua omnia serie quadam sequuntur, quae Galli Theologi vehementer probant: summam videlicet in condendis, statuendisque fidei regulis auctoritatem Pontifici Maximo deripi oportere; quod ea penes Ecclesiam universam Synodosque generales resideat; quarum Canonibus, non Episcopi ceteri solum, verum etiam Romanus teneatur obtemperare.

Itaque Constantiensis Concilii tam certam esse defendunt tamque exploratam sententiam; ut qui Adversariorum existimant, contingere aliquando posse, ut quae olim a Synodis perspicue enucleateque sancita sunt, & numero capitalium dogmatum habita, lapsu temporum a Theologis obduci tenebris, atque inter adia-phora recenferi possint; ii quidem Synodi tantae exemplo abuti audeant; perinde ac si quae illius praescripto constituta sunt, hac nostra aetate in utramque partem agitari a Scholasticis temere videantur (a). Quin etiam Synodum

C 2

eam-

(a) La Décision même peut devenir un sujet de dispute, comme on voit à l'égard de celle du Concile de Constance sur la supériorité du

eamdem praesidio sibi esse putat factio illa hominum improborum, quae per summam impietatem atque inscientiam pugnat; magnam vim copiamque Episcoporum, quibus Romanus Antistes praesideat, incidere in errorem posse; ita ut demtis omnino paucis, reliqui omnes ea veluti fidei principia tueantur, quae anteaetis temporibus Synodi Oecumenicae reprobaverunt. Neminem quippe esse qui nesciat, omnes jam fere per universum orbem Episcopos Pontifici Maximo, eximiam sibi atque ineluctabilem auctoritatem in Ecclesia tribuenti, libenter accedere, de qua tamen illum Patres Constantienses dejecerunt (a).

Sed quid ego de hac hominum impiorum colluvie loquor, qui a Jansenio stare non dubitant? Clerus ipse, ac magna Gallorum Theologorum vis Decreta Constantiensia, quae, illorum judicio, non schismaticos modo dubiosve, sed rite quoque sancteque delectos Pontifices

du Concile general au dessus du Pape. *Inst. Pastor. de M. l'Evêq. de Senez, Part. II. art. II. num. II.*

(a) Le plus grand nombre joint au Pape peut donc embrasser un sentiment faux dans ces disputes, & il l'embrasse en effet lorsqu'il regarde l'infailibilité du Pape comme une vérité révélée, pendant que les défenseurs de la liberté de l'Eglise Gallicane soutiennent de leur co-

té que les, Decrets du Concile de Constance qui ont défini leur doctrine, appartiennent à la foi. *Ibid. T. IV. artic. X. n. IV.* Mais ne voyons-nous pas que la décision des Conciles généraux de Constance & de Basle, sur la supériorité du Concile au dessus du Pape, est reconnue par le plus grand nombre? *ibid. T. II. artic. IV. num. IV.*

ces omnino respiciunt , non unius tantum & alterius Oecumenicae Synodi , verum etiam Romanae Sedis adfensione probata fuisse defendunt . Quod si verum est , nihil profecto erit illis desiderandum , ut iis decretis nixa sententia ad fidem pertinere credatur . Quid enim magis ad fidei regulam pertinet , quam quod Synodi generalis auctoritate sancitum est , si ad eam sanctionem ; quae tamen in Divini juris interpretatione versetur ; cum Ecclesiae universae , tum Sedis Apostolicae consensus accesserit ? Ac Meldensium quidem Episcopus libro X. suae *Defensionis* cap. XIX. serio percontatur : *An Constantiensibus Decretis nixa sententia ad fidem Catholicam pertineat* . Serioque deinde reponit ; Nihil propemodum ob stare . „ Quomius *nostra* sententia haeretica sit , quae Concilii Oecumenici definitioni tam perspicue adversatur nec videri *nos* omnis condemnationis immunes . *Et rursum* : An ergo Adversarii ex omisso anathemate ab haeresi satis purgatos se putent , ipsi viderint ; a gravierte nota immunes esse non possunt . *Ac paulo post* : Videant contemptores Decreti Constantiensis , quanta illis immineant , qui plenam & absolutam tanti Concilii definitionem , abjecerunt . Et libro XII. cap. II. fidenter audacterque pronuntiat , *sententiam Parisiensem* ,
qui

qui Romanos Pontifices fidem sollenniter adferentes a scopo aberrare posse comminiscuntur, *res inter judicatas reponendam esse ex dictis de Concilio Constantiensi.* „Non enim ullus hominum, stante quidem Constantiensi Concilio, est in fide infallibilis: Atqui demonstravimus, *inquit*, Constantiense Concilium, nullo unquam Ecclesiae Decreto labefactatum, imo tanta Sedis Apostolicae, tanta Ecclesiae universae veneratione susceptum, invicta auctoritate stare oportere. Ergo certa & invicta auctoritate constat, unius Ecclesiae, sive collectae sive dispersae, sed tamen consentientis, sententiam esse infallibilem.

Quae quum ita sint, mirabile profecto videri non debet, si plerique & ex Italia, & ex aliis Catholici orbis partibus Theologi jam inde a multo tempore diligentem navarint operam, ut quae esset Synodi Constantiensis, quod ad priores sessiones pertinet, auctoritas, quae vis atque intelligentia Decretorum, in aliquo lumine ponerent. Verum qui ante Schellstratum floruerunt, quamquam haud longe a veritate aberrarunt, imo & rem ipsam quodammodo attigerunt, meris tamen conjectationibus indulgebant, quippe quum illis non alia Synodi acta suppeterent, quam quae Basileenses in Epitomen fraude mala contraxerant. Nam qui Basileen-

leenſi Conciliabulo interfuerunt , amplam fuſamque Actorum Conſtantiensium Collecti-
onem publicae luci invidentes , ea tantummodo
vulgari curarunt , quae aut ab eorum rationi-
bus haud omnino aliena , aut etiam ſibi aliquo
eſſe poſſe praefidio putaverunt . Sed Emmanuel
Schelſtratus , vir ſumma fide atque integritate ,
non ſine numine ac ſingulari providentia , feli-
ciore ſucceſſu in hoc genere argumenti verſa-
tus eſt . Ille , qua erat aſſiduitate ac diligentia ,
e Vaticanis Codicibus anecdota quaedam in lu-
cem protulit , quibus tum omnis Conſtantiensium
Decretorum vis verſa atque labefactata
eſt , quum eam vel maxime adſertam & confir-
matam ſollenni illa ſua *Declaratione* Gallicani
Epiſcopi voluerunt . Ita factum , ut quotquot
deinceps ſecundam illius Declarationis Propoſi-
tionem defendere libris editis ſtuduerunt , in id
potiſſimum incubuerint , ut Vaticanis Actis fi-
dem omnem atque auctoritatem adimerent .

Nam ut Ludovicum Maimburgium , Illu-
triſſimum Boſſuetium , Natalem Alex. alioſque
multos praeteream , quorum in hoc genere ar-
gumenti verſata induſtria eſt ; Antonius Arnal-
dus , vir acri ferocique ingenio , quum aequo
animo ferre non poſſet , ut quae minus ipſe
probabat , Vaticanorum Codicum auctoritate
confirmarentur , ad perſcribendam Diſſertatio-
nem

nem eam adjecit animum, quae post illius obitum lucem adspexit *, quaque Schelstratum modo contortis argumentationibus, modo atrocissimis contumeliis exagitavit. Quam ego Dissertationem ubi primùm per otium legere potui, tanta vi, tantoque orationis artificio elaboratam esse animadverti, ut initio percussus animus vix reperiret, quae sibi esset ad solide vindicandum ab invidia Schelstratum, munienda via. Ubi autem omnes partes, atque omnia illius membra considerare, rationesque studiosius expendere sum aggressus, magis magisque confirmatus in ea sententia sum, ut veritatem cum eloquentia conjunctam prodesse hominibus arbitrarer, eloquentiam autem a veritate desertam plurimum obesse plerumque, prodesse nunquam. Ergo ne quem simplicem, & minus in hoc argumenti genere exeritatum in fraudem illicere posset, etsi res ab instituto propositoque meo aliena prima specie videbatur, quippe qui me Bossuetio uni praecipue refellendo dedidissim; statui tamen ea quoque Arnaldi argumenta dissolvere, quibus magnum quoddam robur in-

* Nemo enim dubitat, Arnaldum auctorem esse Libri Anonymi, qui anno 1711 in lucem editus est hoc titulo: *Eclaircissement sur l'autorité des Conciles généraux & des Papes: ou Explication du vrai sens*

de trois decrets des Sessions IV. & V. du Concile general de Constance &c. contre la Dissertation de Monsieur de Schelstrate &c. Videtur Jacobum Lenfant Praefat ad Hill. Concilii Constantiensis num. XVI.

in esse , incauti Lectores suspicari facile potuissent . Nam reliqua omnia , quae tacitus praetermisi , aut refellendo Bossuetianam *defensionem* , soluta jam in superioribus libris a me sunt ac penitus profligata ; aut tam sunt inepta , omnisque rationis atque judicii vacua , uti concidant ipsa per se , neque eruditum Lectorem postulent , qui illorum deprehendere possit futilitatem . Nihil porro de conviciis aut de scommatis loquor , quibus ille Schellstratum vexavit , quamquam ab iis sibi esse temperaturum sancte promississet (a) . Sed aut ea erat indoles hominis , iique ferocientis ingenii impetus , ut etiam nolenti exciderent ; aut ad ea confugiendum fuit , ubi se maxime ratione desertum animadvertit , ut argumentorum loco essent .

Illud autem mihi maxime esse laetandum video , quod Hermannus Von-der-Hardtius homo de Protestantium quidem grege , sed in consulendis veteribus Monumentis diligens imprimis & accuratus , Acta Constantiensia , post perlustratos MSS. Codices , qui in Pluteis Germanicarum Bibliothecarum delitescabant , haud exiguo Reipublicae litterariae bono commodo-

d

que

(a) Laissons donc là ces reproches teméraires qui se peuvent faire également de part & d'autre dans les disputes , où on ne garde pas les règles de l'honneur : & arrêtons

nous seulement à considérer d'une vue tranquille & sans passion le poids des raisons & des preuves .
Cap. I. in fine .

que vulgaverit . Hujus enim amplissimam collectionem quum sedulo dataque opera pervolvisssem , & cum Vaticanis illis Fragmentis ab Schelstrato editis contulisssem , comperi equidem ita omnia inter se cohaerere atque congruere , uti nihil possit videri atque excogitari similis . Quocirca mirari non subit , si Von-der-Hardtius ipse tum Romani Theologi studia vehementer probaverit , tum sua interesse putaverit , Anecdota illa Vaticana sibi adoptare , atque in suam collectionem recipere , tum iis etiam insistere , ubi ex recens editis Monumentis rerum in Concilio Constantiensi gestarum historiam contexit .

Interea Jacobus Lenfantius e secta Calvinianorum novam Synodi Constantiensis moliri coepit historiam . Is autem etsi ab Ecclesia Romana animo esset abalienato , neque illius partes tueri , eique gratificari vellent ; quod tamen apertae veritati noctes obducere haudquaquam posset , neque meliora nancisci monumenta , quam quae ab Emmanuele Schelstrato e Vaticanis , & ab Hermanno Von-der-Hardtio e Germanis Codicibus edita fuerant , plura litteris consignavit , quae magno mihi usui fuerunt , quaeque adeo integra in meam hanc lucubrationem transferre aliquando licuit . Verum , ut est haeretici hominis ingenium , subdolum , inconstans ,

&c

& varium, post exactam suam Historiam ad Vaticanos & Germanicos Codices, in Antonii Arnaldi Dissertationem bono quodam fato se incidisse commemorat, sibi que maxime fuisse gratulatum, quod sibi ipsi, se quidem nescio, cum Viro tanto praeclare in rebus praecipuis convenisset: quo, modo justae causae patrocinium suscepisset, neque eloquentia majore quemquam, neque studio, neque gravitate soliditateque ratiocinandi fuisse testatur. Ita ille quidem, dum gloriam ex Arnaldi existimatione capere pergit, sui obliviscitur, secumque vehementer pugnat. Quum enim Arnaldi tota in eo versetur oratio, uti Schelstratenis actis omnem adimere satagat auctoritatem, contra Lentantius suam hisce ipsis actis locupletare historiam operae pretium existimavit, ac vix locus occurrit, in quo ipsorum fidem sollicitare ausus sit.

Itaque ego ipse, qui tanta vi copiaque monumentorum, Heterodoxis etiam Scriptoribus consentientibus, Vaticanorum Codicum sinceritatem admirabilem in modum confirmari videbam, rem sane gratam nostris hominibus facturum me esse putavi, si quae esset Decretis Constantiensibus fides & auctoritas adjungenda, in aliquo lumine collocassem. Ac multis quidem mihi videor demonstrasse, nutare illa

omni ex parte, atque se ipsis concidere . Tum enim constituta a Nationibus sunt, quum Constantiensis conventus rationem Synodi Oecumenicae non obtinebat, propterea quod Gregorius & Benedictus, qui cum Johanne XXIII. de Pontificatu certabant, & quae illis parebant factiones, nondum Constantiam advenissent, neque Synodum, ut postmodum factum est, ab integro convocassent. Quid? si ipso etiam Johanne, dubio Pontifice, quo duce Constantienses uti unice poterant, quoad ipsi & dignitas & libertas constitit, indigne ferente, ac vehementissime reluctante, ejusmodi Decreta, quae Romanae Ecclesiae aliquo esse possunt incommodo, sancita fuisse demonstrem? Imo vero & Purpuratos Patres, qui discedente Johanne Constantiae substituerant, aut eo reversi fuerant, eorum promulgationi omni ope summoque studio & conatu intercessisse, non modo e Vaticanis illis Fragmentis a Schelstratio vulgatis, verum & ex aliis coaevis Scriptoribus apertissime evinco: ex quibus nimirum plane constat, cum Franciscum Cardinalem Zabarellam Episcopum Florentinum, totius utique sacri Senatus consilio, quum Nationum Decreta Sessione IV. promulgaret, verba illa secundi articuli; *Ad reformationem in Capite & in membris*; silentio praeteriisse; tum Sessione V. lectum quidem cum-

eundem articulum , iis etiam additis verbis ,
fuisse , sed rursus obfistentibus & interceden-
tibus iisdem Eminentissimis Patribus ; indigne
ferentibus , rem tantam sine matura delibera-
tione , non adhibito sollenni & canonico exa-
mine , ac despecto Romanae Ecclesiae Senatu ,
a solis quatuor Nationibus , unius Gersonis tu-
multuaria oratione inflammatis , praeter alio-
rum Conciliorum morem , temere definiri. Qua-
propter neque Martini V. Constantiensis Syno-
di Acta Apostolica auctoritate confirmantis ju-
dicio Sessionum illarum Decreta convaluisse ,
quum Pontificiae confirmationis suffragium ad
ea solum Martinus adhibuerit , quae *conciliari-*
ter gesta sancitaque fuissent ; cujusmodi profe-
cto multis de causis haberi non poterant , quae
in duabus illis Sessionibus decreta fuerant. Qua-
re quidquid horum attigerint Adversarii , ulcus
erit ; ita male instituta ratio exitum reperire
non poterit.

Quod enim ad Basileensem Synodum pro-
vocant , quam veluti legitimam & Oecumeni-
cam in pluribus ejus Sessionibus , in quibus
Constantiensia Decreta & inculcata , & lauda-
ta , & firmata sunt , & habendam esse , & ab
Eugenio IV. reapse habitam & confirmatam
fuisse jactitant ; nae illi malae ac desperatae caus-
ae pessimum patrocinium accersunt . Quum
enim

enim Basileenses iis freti decretis , pestilentissimas turbas in Ecclesia excitarint , & nefaria schismata invexerint , & in Romani Pontificis Monarchiam divinitus constitutam debacchati sint , hoc certe eorum exemplo , ac funesto experimento tum primum compertum fuit , quantum ex illis Christianae Reipublicae exitium impenderet . Neque vero quidquam a veritate magis alienum dici posse crediderim , quam Eugenium Quartum , Pontificem talem ac tantum , scientem volentemque Basileensibus accessisse , quos norat jura ac privilegia , quibus donata a Christo Sedes Apostolica fuerat , tollere , funditusque delere instituisse . Ille quamdiu sibi Romanae Ecclesiae auctoritatem defendere integrum fuit , sic acriter & vehementer contra improborum hominum manum certavit , ut si quisquam in eo munere fortis est visus , ille certe meo iudicio fuerit . Sed ubi confessus Basileensium , Principum Laicorum favore elatus atque auxilio fretus , extrema omnia minari coepit ; ille veritus , ne rursus Ecclesia in factiones discinderetur , atque una nefarium schisma oriretur , quod perpaucis ante annis singulari Numinis providentia excisum erat , vi adactus atque compulsus , quum & animi & corporis aegritudine conflictaretur , ancipites nescio quas Epistolas dedit , quibus Apostolicae dignitatis fa-

fastigium uni Deo subditum Concilio quodammodo subjecisse prima fronte videri potuit. Verum non ex litteris, quas ille coactus ad Synodum miserit: sed ex iis, quas & antea libens volensque scripserit, ac deinceps exaraverit, & ex iis, quae fortiter gesserit, ut a Latrocinialis Synodi injuriis & contumeliis summam Sedis Apostolicae auctoritatem vindicaret, repetenda Eugenii sententia est. *Nam quae vi praeter priorem sententiam eliciuntur, ea non reformidantium, sed vexantium sunt placita (a). Quum & ipsum nomen sententiae pereat, quando non illud dicitur quod sentitur; unde nec aliquid praestat causae, de qua sic fuerit judicatum, & contradicentibus multum ex hoc firmitatis accedit (b).*

Sed enim ne solus in sua causa pugnare Pontifex videretur, Florentinae Synodi; cujus frustra a quibusdam Oecumenica dignitas & auctoritas sollicitatur; subsidium, & Latinorum Graecorumque Patrum, ad tuendam Sedis Apostolicae Monarchiam, ejusque potissima jura & insigniores praerogativas, conspiratio & unanims consensus accessit: ut quemadmodum de Latrocinio Ephesino & Concilio Chalcedonensi Gelasius Pontifex scribit (c); *Male gesta &*
in-

(a) S. Athanas. Hist. Arian. num. XLI.

(b) Facund. Hermian. lib. XII. pro defens. trium capit.

(c) Epist. XIII. ad Episcop. Dardaniae.

injuncta Synodus per bene gestam & legitimam Synodum submoveretur . Quid enim ad ejus auctoritatem amplificandam , & super totam Christianam Rempublicam evēhendam , magnificentius excogitari potuit , quam quod in Decreto Unionis definitum ac declaratum est ? Ipsam videlicet Apostolicam Sedem in universum orbem tenere primatum ; ac Romanum Pontificem totius Ecclesiæ caput esse , & omnium Christianorum Patrem ac Doctorem ; eique ad pascendam , & regendam , & gubernandam universalem Ecclesiam , plenam a Christo Domino potestatem traditam esse . Neque enim Gallos Theologos moror , qui Graeca Synodi verba , quae in eodem Decreto statim occurrunt: καὶ ὃν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πρακτικαῖς τῶν οἰκουµενικῶν συνόδων καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι διαλαµβάνεται ; inscite ab Interprete in , *Quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur* , translata fuisse dicunt, ut inde eliciant , Canonibus legibusque Conciliorum subjectam esse Summi Pontificis auctoritatem . Tantum siquidem abest , ut Latinus textus merae interpretationis loco haberi debeat , uti potius ex eo tanquam ex archetypo expressum fuisse Graecum demonstrum . Manere igitur immotum Latinum , multis argumentis concludo: quo semel posito fundam-
da-

damento, non constringi Conciliorum Canonibus, sed magis magisque confirmari ostendo, ex Synodi Florentinae sententia, summam illam & plenam Romanorum Pontificum potestatem.

Tandem res ipsa hortari videtur, quoniam de Conciliorum Canonibus injecta commemoratio est, paucis repetere, quae fusius in altera hujusce Operis parte sum persequutus, quo tertiam Cleri Gallicani propositionem repellerem. Quum enim Monarchiam Ecclesiasticam, etsi agnitam & amplissimis verbis adsertam, infringi tamen reipsa atque labefactari, ejusque loco nescio quod mixtum regimen invehi a Theologis adversae partis conspicerem, operae pretium me esse facturum existimavi, si ejusdem Monarchiae ideam e Scriptura & Patribus, & communibus ut plurimum & pervulgatis notionibus informatam, singulari Dissertatione ob oculos Lectorum ponere, multisque rationibus confirmare instituisssem: quae conducere posset ad magnam rerum illarum partem clarius feliciusque perspicendam, quae disputatae antea a me sunt, quaeque disputantur in eo ipso postremo libro, quo tertiam illam exagito Cleri Gallicani propositionem. Paucis enim, pro rerum copia & ubertate, sed invicte tamen, mea quidem sententia, evinco, tantam esse tamque

eximiam Romani Pontificis auctoritatem , ut obnoxius non sit Canonibus & institutis Conciliorum , tamen si Canonum custodem ac defensorem se esse jure quodam suo gloriatur. Itaque Lectorum meorum postulo atque imploro fidem , ut posteaquam Volumen hoc meum percurrerint , & cum Cl. Adversarii libris contulerint , animo ab omni antecepta opinione atque ab omni partium studio vacuo , sententiam ferant , atque una dijudicent , tantane apud nos esse debeat , in hoc sane negotio , Conciliorum Constantiensis & Basileensis auctoritas , ut quae ab illis de Synodorum generalium in ipsos Romanos Pontifices potestate constituta sunt , inter Catholicae fidei sanctiones immotasque regulas haberi debeant ; & annon potius , iis posthabitis ac merito neglectis , ad illos primigenios Canones , & avita illa veterum Patrum , ipsorumque Romanorum Pontificum , & Conciliorum generalium testimonia fides nostra atque sententia conformanda sit , quae superioribus Tomis sedulo enucleata sunt , & quibus plane demonstratum est , tum demum ipsa quoque Synodorum Oecumenicarum dictata & definita in arcem summae auctoritatis invadere , quum Sedis Apostolicae judicio fallere & falli nescio sollenniter confirmantur .

LIBER QUINTUS.

*Quo MELDENSIS EPISCOPI Liber Nonus ,
de Concilio Constantiensi , & Concilio-
rum Occumenicorum Potestate ,*

„ Ad Caput Secundum Gallicanae Declarationis
Examinatur & confutatur .

C A P U T P R I M U M .

„ **R** Efertur DECLARATIONIS Caput II. Concilium
„ Constantiense in hoc argumento non esse su-
„ spectum. pag. I

ARTICULUS UNICUS.

*Constantiensis Synodi Decreta , aut ipsa ex se merito no-
bis in hoc argumento suspecta sunt , aut ea nobis
suspecta Basileensis Synodus Gallicae Theologi red-
diderunt .* 4

C A P U T I I .

„ Constantiensis Concilii in Caput II. Declarationis
„ laudata Decreta ex Sess. IV. & V. referuntur : Cen-
„ fores nostros , atque ipsum etiam Auctorem tra-
„ ctatus de Libertatibus Ecclesiae Gallicanae , nec
„ Synodi verba attendisse , nedum intellexerint . 10

ARTICULUS UNICUS.

*Parisiensium Theologorum , de Conciliorum generalium
auctoritate cum illa Romanorum Pontificum compa-
rata , doctrina exponitur . Quibus illa principiis ni-
tatur , & quas inde consecutiones eliciant .* 12

CAPUT III.

- » Ordo disputationis hujus. Censores nostri tria ob-
 „ ciunt: primum quidem de textu, alterum de sensu
 „ ac mente: postremum de auctoritate Decretorum
 „ Constantiensium. 18

CAPUT IV.

- » Novum *Emmanuelis Schelstrati* de Textus fucatione
 „ commentum. 20

ARTICULUS UNICUS.

*Haec verba: Ad reformationem generalem Ecclesiae
 Dei in capite & membris; a Decreto primo quartae
 Sessionis abesse debent.* 22

I. I.

*Certum est, ea verba in pluribus, atque optimaenota-
 tae, & indubitatae fidei MSS. Codicibus non oc-
 currere.* 23

§. I I.

*Ante quartam Sessionem magnam generatim de Syno-
 di Oecumenicae supra Romanum Pontificem potesta-
 te, tum speciatim de his verbis: Et ad reformatio-
 nem generalem Ecclesiae Dei in Capite & in mem-
 bris; inter Cardinales atque Nationes dissensio ac
 disceptatio fuit.* 33

§. I I I.

*Verba ista; Ad reformationem generalem in Capite &
 in membris; Cardinalis Florentinus reapse in publi-
 ca Sessione non legit. An ea omiserit, consentienti-
 bus aut refragantibus Nationibus, sedulo ac dili-
 genter inquiritur.* 43

CAPUT V.

- „ Schelstrati, de falsata Sessione IV. Constantiensi, fa-
 „ bula confutatur: Probitas PP. Basileensium om-
 „ nium Scriptorum consensu asseritur: Beati Ludo-
 „ vici Alemandi ejus Coetus Principis eximia san-
 „ ctitas. 54

ARTICULUS PRIMUS.

*Jure ne an injuria Basileensium Patrum fidem, in eden-
 do cum ea de Reformatione clausula quartae Con-
 stantiensis Concilii Sessionis primo Decreto Schelstra-
 tus in suspensionem vocaverit?* 56

ARTICULUS II.

*Quanti ad praesentem controversiam momenti sit, de-
 monstrasse, tum in primo Decreto Sessionis quartae
 suppressam fuisse clausulam de reformatione, tum
 omnino praetermissum fuisse secundum Decretum de
 potestate cujuslibet Synodi generalis in quemlibet
 Pontificem coactiva.* 62

CAPUT VI.

- „ Sessionis Quintae, qua potissimum utimur, lectio-
 „ nem neque in dubium revocari posse, neque un-
 „ quam in dubium revocatam. 67.

ARTICULUS PRIMUS.

*Toto illo saeculo, quod funestum illud Occidentis schis-
 ma praecessit, communis ac pervulgata fuit Theo-
 logorum, atque imprimis Parisiensium, doctrina,
 1. Concilia nisi a Romanis Pontificibus convocari
 non posse. 2. Debere in eis Romanos Pontifices prae-
 sidere. 3. Ex Romanis Pontificibus fluere, aut sal-
 tem pendere eorum auctoritatem. 4. Eorum de fide,
 moribusque Decreta irrita esse, nisi a Romanis Pon-
 tifi-*

tificibus confirmentur. 5. Romanos Pontifices a Synodis Oecumenicis nisi in causa fidei judicari non posse. 70

ARTICULUS II.

Exponuntur argumenta, quibus potissimum veteres Theologi doctrinam superiori Articulo expositam confirmabant. 88

CAPUT VII.

- „ Ad sensum Constantiensium Canonum constituen-
„ dum praemittitur brevis historia schismatis: Ex
„ ipso schismate fidei periculum, Sedis Apostolicae
„ contemptus, morum corruptela, ac necessaria re-
„ formatio. 98

CAPUT VIII.

- „ Tria schismati quaesita remedia. Conciliū Oecu-
„ menicum necessarium. Ecclesia Gallicana ab Odo-
„ rico Raynaldo Wiclefismi accusata propter subtra-
„ ctam simul obedientiam & Annatas. ibidem.

ARTICULUS UNICUS.

Exorto schismate, eadem quae in superioribus Articulis exposita sunt ab avita traditione derivata dogmata, in Scholis Theologicis obtinuisse, compertum est ex Theologorum aestu gravissimisque dissidiis, in mediis statuendis, quibus pax in Ecclesia resarciri posset. 100

§. I.

Synodi generalis celebrationem tanquam viam exstinguendo schismati accommodatam inter primos proposuisse videtur Henricus de Hassia: At Synodum cogitabat, cujus a Romano Pontifice decreta penderent. Neglecta est haec via, quod neque de Pontificatu

*catu contendentes in eam consensuri essent, nec sine
Romani Pontificis consensu Synodus celebrata quid-
quam habitura roboris esset.*

101

§. I I.

*Rejēta, seu potius neglecta, ob eas quas diximus alias-
que difficultates, Concilii generalis celebratione, in
utriusque de Papatu contendētis voluntariam ces-
sionem, velut in viam ceteris ad obtinendam Eccle-
siae pacem aptiorem, omnes ferme & Patres & Theo-
logi consenserunt.*

118

§. I I I.

*Universitas Parisiensis & Ecclesia Gallicana cum aliis
Universitatibus & Nationibus, nec non & utrius-
que, ut dicebantur, obedientiae Cardinales a Grego-
rio & Benedicto tandem receperunt, quod eos jam
pro schismaticis & haereticis haberent: adeoque ipsos
reapse, vel, ut ajunt, ipso facto a jure Papatus ex-
cidisse judicarent.*

122

C A P U T I X.

- „ Nullum remedium nisi in Conciliorum generalium
„ superiore potestate: an ea sit agnita per ordinem
„ ad schisma; an ideo translata ad schismatis caus-
„ sam, quod in aliis quoque causis praevalere so-
„ leret?

129

ARTICULUS UNICUS!

*Universitas Parisiensis & Cardinales quum a Grego-
rio XII. & Benedicto XIII. discesserunt, & quum
ad futurum Pontificem, vel ad generalem Synodum
provocabant, hoc maxime urgebant, idque unum
principii loco sumebant, quod Pontifices schismatici*

&

Et haeretici Conciliorum generalium auctoritati sub-
jecti sunt : 132

CAPUT X.

- „ Concilium Pisanum ab utriusque obedientiae Car-
„ dinalibus convocatum, quo jure? ejus Concilii
„ acta. 145

ARTICULUS UNICUS:

*Pisanae Synodi convocatio ejusque acta hoc uno funda-
mento nituntur, quod saeviente schismate, Cardina-
lium est Oecumenicam Synodum congregare, Et huic
semel coactae auctoritas inest ad dubios Pontifices;
schismatis Et haereseos insimulatos, judicandos Et
in ordinem redigendos. ibid.*

CAPUT XI.

- „ Confirmatur assertum illud, quod processus Ecclesiae
„ Catholicae & Pisani Concilii, superiore Concilio-
„ rum, etiam extra schisma in summis quibusque
„ negotiis auctoritate nitatur. Quibus fundamentis
„ Concilii Pisani decreta nitantur. 153

ARTICULUS UNICUS!

*Meldenfis Episcopi argumenta expenduntur, Et in ipsum
retorquentur; invicteque probatur, iis elevari ac
prorsus infringi Pisanae Synodi actorum ac Decreto-
rum vim Et auctoritatem. 154*

CAPUT XII.

- „ An sine temeritate Concilii Pisani auctoritas rejici
„ possit? 164

ARTICULUS UNICUS!

*Nec Haereseos, neque Schismatis, neque temeritatis ar-
guendi sunt, qui Pisanam Synodum velut legiti-
mam,*

nam, & Oecumenicam agnoscere renuerunt, aut etiamnum renuunt. 165

CAPUT XIII. &c.

- „ Ad Constantiense Concilium devenitur: ejus causae
„ atque initia referuntur: rerum series usque ad Sessio-
„ nem V. Hinc confutati qui ad schismatis tem-
„ pus decreta restringunt. 175

CAPUT XX.

- „ Sessioni quartae & quintae aequae ac reliquis Concilii
„ Oecumenici auctoritas constat. An valeat Bellar-
„ mini responsio, earum sessionum Decreta a Flo-
„ rentina & Lateranensi Synodis antiquata? 177

CAPUT XXI.

- „ An Sessionis quartae & quintae dubia sit auctoritas;
„ quod duae Obedientiae defuerint? An Johan-
„ nis XXIII. Obedientia tertia pars Ecclesiae fuerit?
„ An Johannes XXIII. aut alii Sessioni quartae &
„ quintae contradixerint? Johannis Turrecrematae
„ & Johannis Gersonis loci. 182

ARTICULUS PRIMUS.

An Constantiensis Synodus, quae sub initium sola Johannis XXIII. Obedientia constabat, Oecumenica tamen in prioribus sessionibus fuerit, quod aliae duae Gregorii & Benedicti Obedientiae nefario schismate ab Ecclesia sejunctae, ad ejus adhuc compagem & unitatem nequaquam post Pisanam Synodum pertinerent? 186

I. QUAE S T I O. 187

II. QUAE S T I O. 190

III. QUAE S T I O. 191

IV. QUAE S T I O. 192

f

V. QUAE-

V. Q U A E S T I O. 195
ARTICULUS SECUNDUS.

Aut fatendum est cum Cardinali Cameracensi, baud minores post Pisenum Concilium, circa Alexandri V. & Successoris ejus Canonicam electionem, juris & facti fuisse difficultates, quam ante eam Synodum fuerant in caussa Gregorii & Benedicti; aut omnino improbanda est vis Johanni XXIII. a Constantiensi Synodo illata, ut Pontificiam dignitatem abdicare compelleretur. 199

C A P U T X X I I.

- „ Quod inter Catholicos certum sit, Concilium Con-
„ stantiense jam inde ab initio, & ante adunatas Obe-
„ dientias fuisse Oecumenicum. Bulla, *Inter cunctas*,
„ a Martino V. sacro approbante Concilio, edita
„ Constantiae. 210

C A P U T X X I I I. &c.

- „ An novae Concilii convocationes, Gregorii & Bene-
„ dicti Obedientiis Constantiam advenientibus, pacis
„ studio factae, antecedentium sessionum auctori-
„ tatem infringant? de suscepto Gregorio sessio-
„ ne XIV. ibid.

ARTICULUS PRIMUS.

Ex ipsis Adversariorum principiis demonstratur, Gregorianos & Benedictinos, antequam ad Synodum Constantiensem aggregarentur, schismaticos & haereticos non fuisse. Quumque notabilis Ecclesiae pars fuerint, illis adhuc Synodo repugnantibus, aut eam nondum agnoscentibus, ab ea non satis fuisse universalem Ecclesiam repraesentatam. 212

ARTICULUS II.

Sibi non constant, nec suis rationibus cohaerent Adversarii, quum iis in nos exceptionibus agunt, quae nullo negotio in eos regeruntur: 224

CAPUT XXVIII. &c.

- „ Objectio ex defectu confirmati (*f. confirmationis*)
„ petita dissolvitur. 232

ARTICULUS PRIMUS:

De quartae quinaeque Sessionis Decretis ad Conciliorum generalium potestatem & auctoritatem pertinentibus, satis pro rei gravitate ac difficultate, in Synodo Constantiensi deliberatum non est. 236

ARTICULUS II.

Decretis quartae quinaeque Sessionis non modo consensum Johannes XXIII. non adhibuit, verum & eis vehementissime repugnavit. 250

ARTICULUS III.

Neque Cardinalium Collegium, neque alii plures insignes Episcopi & Doctores Constantiensibus de Conciliorum potestate Decretis consensum adhibuerunt. 260

ARTICULUS IV.

Non fuisse Synodi mentem, ut ea de Conciliorum potestate Capitula peremptorio & prorsus irretractabili Decreto sancirentur, neque ut ea tanquam Articuli ad fidei regulam immobilem & irreformabilem pertinentes ab omnibus Catholicis reciperentur. 269

ARTICULUS V.

Martinus V. Sessionis quinae decreta velut conciliariter facta, vel ad fidem pertinentia, minime confirmavit. In aliis autem Synodi Decretis firmandis,

Et appellationibus a Pontifice ad futura Concilia prohibendis, summam in Synodos Oecumenicas auctoritatem sibi suisque Successoribus Romanis Pontificibus, adseruit ac vindicavit. 278

CAPUT XXXI.

- „ An illa formula: Sacro approbante Concilio: Papam
„ Concilio superiorem probet? 289

CAPUT XXXII. &c.

- „ Emanuelis Schelstrati objecta a Codicibus Manuscri-
„ ptis petita solvuntur circa Sessionem IV. 290

ARTICULUS PRIMUS.

Editis a Schelstrate e Vaticanis Codicibus Constantiensis Synodi Actis fides adseritur, Et a Meldensis Episcopi objectis Arnaldique censura Et cavillis vindicatur. 291

ARTICULUS II.

De eodem argumento differitur, ac speciatim longior illa in Schelstratenis Actis Cardinalium ac trium Nationum adversus Imperatorem Et Nationem Germanicam Et Anglicam, de praemittenda Reformationis tractatibus novi Pontificis electione, Protestatio, necnon Et eorum quae postea sequuta sunt, narratio, ab Arnaldi Criticis adversus eas observationibus vindicantur. 305

ARTICULUS III.

Ob quam putissimum rationem Cardinales ac tres Nationes tantopere vellent insisterentque, ut electio Pontificis Ecclesiae Reformationi praemitteretur. Quae inde adversus priorum Sessionum Decreta consecutiones eliciantur? 321

LIBER SEXTUS,

*Quo MELDENSIS EPISCOPI Liber Decimus,
de Basileensi, aliisque (f. ejusdem) saeculi
Synodis, quibus Constantiensia
Decreta confirmantur ,*

„ Ad Caput Secundum Declarationis Gallicanae
Examinatur & confutatur .

CAPUT PRIMUM.

„ **D**uo diffidia Basileensia distinguuntur : Res in
„ primo diffidio gestae . 339

ARTICULUS PRIMUS.

*Penes Romanos Pontifices jus & potestas est ad Synodos
Oecumenicas de loco in locum , ipsis etiam invitis ac
repugnantibus , transferendas , aut etiam penitus
dissolvendas .* 344

ARTICULUS II.

*Eugenius IV. legitimis justisque rationibus permotus ,
Basileensem Synodum Bononiam transferre decre-
vit .* 357

ARTICULUS III.

*De veris ac genuinis Eugenii IV. & Sedis Apostolicae
sensibus statuendum non est ex iis , quae Eugenio per
vim extorta fuerunt , sed ex iis quae ante & post ini-
tam pacem sponte ac libere & ex animo pronuntia-
vit .* 170

CAPUT II. &c.

- „ Ex antedictis Constantiensia Dogmata confirman-
 „ tur. 378

ARTICULUS UNICUS.

Quamquam Eugenius IV. Basileensi Synodo adhaesit, eamque velut jure ac legitime propagatam haberi voluit: non tamen ejus Decreta, eisque inserta Constantiensis Synodi Constituta, Apostolica auctoritate firmavit. 380

CAPUT V.

- „ De secundo Basileensi diffidio: Quid ab initio recon-
 „ ciliatae gratiae usque ad secundi diffidii initium a
 „ Synodo gestum sit per biennium. 389

CAPUT VI.

- „ Quid per idem tempus ab Eugenio Quarto sit ge-
 „ stum. 393

CAPUT VII.

- „ Diffidii causa ex Gestis: Quaestio proponitur, An
 „ Constantiensia Decreta revocata in dubium. 400

CAPUT VIII.

- „ Ex Actis probatur, priora Basileensia, quibus Con-
 „ stantiensia confirmantur, integra auctoritate es-
 „ se. 402

ARTICULUS PRIMUS.

Synodus, cui Sedis Apostolicae Legati sine auctoritate & jurisdictione praesuerunt, pro vero, genuino & generali Concilio haberi non potest; nec ejus Decreta velut ab Oecumenica & legitima Synodo edita, unquam Eugenius adprobavit. 403

ARTICULUS II.

Constantiensia, eisque connexa Basileensium Decreta, inter-

intercedentibus ac repugnantibus Sedis Apostolicae Legatis, in medium adlata aut edita sunt: quibus proinde vel ab initio nulla auctoritas constitit: neque convalescere potuerunt absque Pontificis approbatione, quam illis nunquam Eugenius adhibuit.

417

ARTICULUS III.

Eugenius IV. quod initio voluerat, Synodum Ferrariam transferendo, reapse pervicis obtinuitque: Illustrior autem Basileensium portio Synodi translationi consentiendo, priora Gesta facto ipso reprobavit.

429

CAPUT IX.

„ Decretalis, *Moses*, in Synodo Florentina edita,
 „ priora Basileensia & Constantiensia Decreta fir-
 „ mat.

436

ARTICULUS UNICUS.

Eugenius IV. in Synodo Florentina non modo Constantiensia Decreta non approbavit, verum & ea, quod ad substantiam dogmatis pertinet, expresse damnavit.

437

CAPUT X.

„ An Decretum Unionis Florentiae editum Constan-
 „ tiensia Decreta antiquarit.

450

CAPUT XI.

„ De vero sensu eorum verborum Decreti Unionis:
 „ *Quemadmodum etiam in Gestis Oecumenicorum*
 „ *Conciliorum continetur.*

453

ARTICULUS UNICUS.

Postrema illa Florentini Decreti verba: Quemadmodum etiam, vel, Et &c. quae Graecis examussim respondent, eum tantum sensum admittunt, quem nos illis

illis tribuimus : frustra que Bossuetius & alii ipsa rerum gestarum verborumque serie in alium ea sensum detorquere conantur . 454

CAPUT XII. &c.

- „ An Constantiensibus Decretis & Conciliari potestati
„ noceat, quod Ecclesiae pars maxima, ac praefer-
„ tim Galli Eugenio Basileae damnato ac deposito
„ obedirent ? 482

ARTICULUS PRIMUS:

*Eugenius IV. Synodum Basilea Ferrariam primum, de-
inde Florentiam, jure ac legitime transtulit .* 485

ARTICULUS II.

*Synodus Florentina non solum legitima, verum & Oe-
cumenica fuit .* 490

ARTICULUS III.

*Synodus Basileensis post translationem illegitimum &
schismaticum conventiculum fuit .* 493

ARTICULUS IV.

*Eugenii IV. per Pseudo-Synodum Basileensem exaucto-
ratio, tanquam schismaticum & sacrilegum facinus
habenda est :.* 496

ARTICULUS V.

*De Felicis V. in Eugenii locum subrogatione, idem ac de
ipsius Eugenii ejectione, ferendum iudicium est .* 501

ARTICULUS VI.

*Quod Basileenses, quum pax inita est, neque ut schisma-
tici habiti, neque schismaticorum poenis affecti sunt ;
mera Nicolai V. & Sedis Apostolicae indulgentia
fuit .* 506

ARTICULUS VII.

Eorum, qui post translationem Basileensibus quocunque modo adhaeserunt, aut nec illis nec Eugenio obediendum existimarunt, nulla in hac causa ratio habenda est, omnemque illis auctoritatem merito abrogamus.

519.

ARTICULUS VIII.

In Pseudo-Synodo Basileensi cernere apertissime est, quam perniciose & infesta Ecclesiasticae paci & unitati sint Constantiensis Sessionis V. Decreta, nisi ad tempus schismatis & dubiorum Pontificum referantur.

523

CAPUT XVII.

- „ Bulla retractationis Pii II. ad Colonienfium Academiam, Constantiensia Decreta firmat, Basileensia tantum posteriora damnat.

531.

CAPUT XVIII.

- „ An Lateranensi Synodo sub Leone X. Constantiensia Decreta abrogentur: Quantis auctoritatibus haec firma sint. Cur Patres Gallicani priora Basileensia Gesta in declaratione sua exprimenda non putaverint.

536.

CAPUT XIX.

- „ An Constantiensibus Decretis nixa sententia ad fidem Catholicam pertineat.

541

CAPUT XX.

- „ An ea, quam vocant, Parisiensium sententia occasio, ne schismatis exorta sit. Censura lata in Johannem de Montefono anno 1387.

542

C A P U T X X I. &c.

- » Facultatis articuli adversus Johannem Sarrazini Prae-
» dicatorem paulo post Constantiense Concilium ,
» ac Martino V. sedente . 546

C A P U T X X V I I I.

- » An sententia de potiore Concilii potestate Regum ju-
» ribus ac potestati nocëat . Thomae Corcellaei re-
» sponsum : Propositio Johannis Hussi (*leg. Wicleff*)
» in Constantiensi Concilio condemnata . 554

LIBER SEPTIMUS,

• *Quo Meldensis Episcopi Liber Undecimus.
De Pontificiae Potestatis usu
per Canones moderando,*

„ Ad Caput Tertium Gallicanae Declarationis
Examinatur, & confutatur.

CAPUT PRIMUM.

„ **R** Efertur Caput Tertium hujus declarationis .
„ pag. 557

DISSERTATIO,

*Qua Ecclesiasticae Monarchiae forma
seu ratio explicatur.* 559

CAPUT PRIMUM.

Verae, propriae & perfectae Monarchiae ratio in eo posita est, ut non modo singula Reipublicae membra, verum & universa Respublica ab uno pendeat, eique omnino subjiçiat: Talem esse Romani Pontificis Monarchiam, eadem argumenta suadent, quibus Adversarii probant, fuisse a Christo in Ecclesia Monarchicum regimen institutum. 561

CAPUT II.

Ex Adversariorum hypotbesi consequens est, Ecclesiae regimen vere ac proprie neque Monarchicum, neque Aristocraticum esse; sed Ecclesiam speciem esse Reipublicae irregularis; cujusmodi fere, ex quorundam Scriptorum sententia, Imperium Germanicum est; cujus systematis sive opinionis absurditas pluribus demonstratur. 578

CAPUT III.

Ecclesiae traditione probatur, praecipua Majestatis iura, quae in qualibet regulari & bene instituta Respublica summo Imperanti summaeve Potestati tribuuntur, Romano Pontifici in Christiana Republica convenire. Unde conficitur, ad verae propriaeque Monarchiae formam Ecclesiam esse constitutam. 597.

CAPUT IV.

Romanorum Pontificum imperium non eo summum non est & ἀντικείμενον, nec eorum potestas Conciliorum generalium auctoritate deterior habenda est; propterea quod boni sanctique Pontifices, se se ad Canonum legumque praescriptum Ecclesiam Dei recturos, profiteantur. 622

CAPUT V.

Quamquam Ecclesiae per Romanos Pontifices gubernationem ad certarum legum praescriptum & amussim exigendam esse diceremus; non inde tamen consequens esset, summam non esse & in Ecclesia, & super Ecclesiam eorundem Romanorum Pontificum potestatem. 638

CAPUT VI.

Utrum Romani Pontificis Monarchia sit humanis legibus absoluta, vel eisdem circumscripta. 651

CAPUT II.

» Exponitur tertium Caput Gallicanae Declarationis
 » huiusque duae partes: id probandum suscipitur,
 » Ecclesiasticam disciplinam, sive universam sive
 » particulares spectet Ecclesias in Romano Pontifice
 » regi adhibitis regulis, sive universim sive particu-
 » latim receptis. 667,

CAPUT III.

» Ecclesia Romana iisdem Canonibus regit Ecclesias;
 » quibus ipsa regitur. Probatur ex Romanis Pontificibus, 669,

C A P U T I V. &c.

- „ Idem probatur ex Gestis sub Bonifacio II. & ex Con-
 „ cilio Romano sub Johanne IX. de Translationi-
 „ bus. ibid.

C A P U T V I I.

- „ Concilium Mosomenſe : Rodulphi Glabri locus :
 „ Concilium Anſanum : de eo Anonymi reſponſio-
 „ nes . De exemptionibus obiter : Petri Venerabilis
 „ & S. Bernardi loci . An Monachis Cluniacenſibus
 „ profuerit , quod Romanum Pontificem peculiarem
 „ Episcopum habere vellent . 671

C A P U T V I I I.

- „ Concilium Lemovicenſe II. Gregorius VII. Romano-
 „ rum Pontificum & Episcoporum concors profeſſio
 „ de regendo & obediendo ſecundum Canones . 684

C A P U T I X.

- „ Libertas in jure antiquo & communi : Pragmatica
 „ ſanctio S. Ludovici an ab Anonymo idoneis pro-
 „ bationibus falſi arguatur ? 687

C A P U T X.

- „ Ediſtum Caroli VI. Decretum Florentinum : Nulla
 „ ſunt quae contra Canones : Romanus Pontifex
 „ contra Canones agere nolle praefumitur , ne ipſe
 „ adverſetur ſibi : Locus inſignis Concilii Baſileen-
 „ ſis . 692

C A P U T X I. &c.

- „ De Decretalibus Epistoſis , deque conſuetudine rece-
 „ pta , & Canonum origine , ibid.

CAPUT XIV.

- „ Ecclesia Gallicana antiquam & sanctam sub Aurelio
„ & Augustino Africanam Ecclesiam sequitur : Chri-
„ stiani Lupi hallucinationes : Summa doctrinae no-
„ strae de Libertatibus . 693

ARTICULUS UNICUS:

*Romani Pontifices tum jure Primatus sui, tum vi con-
suetudinis & Canonum Nicaenorum seu potius Sar-
dicensium, appellationes Episcoporum, & aliquan-
do etiam inferioris ordinis Clericorum, undecunque,
ac speciatim ex Africa, ad Sedem Apostolicam dela-
tas scepserunt olim & judicarunt : Africani autem
Episcopi eis modum aliquem imponi, suis ad Caele-
stinum litteris petierunt . 694*

CAPUT XV.

- „ Libertates quo sensu privilegia dicantur, nempe ut
„ jura antiqua libertatum radix . An Petrus de Mar-
„ ca audiendus, qui Conciliorum superiorem pote-
„ statem a Libertatibus separat ? 710

CAPUT XVI. &c.

- „ Haec doctrina non obest dispensationibus Apostoli-
„ cae Sedis : Concilii Basileensis locus : Gersonis do-
„ ctrina a Sancto Bernardo ducta . ibid.

CA-

CAPUT XX. &c.

- » An Auctor Anonymus tractatus de Libertatibus ad
» tertiam propositionem Declarationis Gallicanae
» rectum aliquid aut ad rem dixerit . 712

NOS

NOS FR. THOMAS RIPOLL
*Sacrae Theologiae Professor Ordinis
Praedicatorum humilis Magister Ge-
neralis & Servus.*

Arum serie, nostrique auctoritate Officii,
facultatem facimus P. Magistro Fr. Jo-
seph Augustino Orsi Congregationis no-
strae Sancti Marci de Florentia, Sacrae
Indicis Congregationi a Secretis, eden-
di Opus a se elaboratum DE ROMANI PONTIFICIS IN
SYNODOS OECUMENICAS, ET IN EARUM CANONES PO-
TESTATE, ubi PP. Magistri F. Pius Thomas Schiara Ca-
sanatensi Bibliothecae Praefectus, & Fr. Dominicus
Vincentius Elefante in Collegio Urbano de Propaganda
Fide Sacrae Theologiae Praeceptor illud legerint, edi-
que posse probaverint; servatis aliis de Jure servandis;
In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Amen.
In quorum fidem &c. Datum Romae apud S. Mariam
super Minervam die VII. Martii MDCCXL.

Fr. Thomas Ripoll Magister Ordinis,

Reg. fol. 75.

Loco ✠ Sigilli:

*F. Pius Thomas Schiara Magister, Casan. Bibl:
Praefectus, Pro-Socius.*

h

AP-

APPROBATIO.

Uscepti pro Apostolica Sede Operis Tomum tertium in duas dissectum Partes, a Cl. Authore F. Josepho Augustino Orsio Sac. Indicis Congregationi a Secretis inscriptum : DE SUMMA ROMANI PONTIFICIS IN OECUMENICAS SYNODOS & EARUM CANONES POTESTATE : perlegi ex mandato Rm̃i Patris Nostri F. Thomae Ripoll Magistri Ordinis. Pergit quo pede cepit, rerum gestarum notitia, doctrinae ubertate, pondere argumentorum, orationis elegantia, Vir praestantissimus. Quod ultimum praesidii, summaeque arcis loco Adversariis erat, aggreditur; evincitque, longe aliter eos de Constantiensium Decretorum mente ac vi, deque Basileensium Authoritate sentire, atque veritas postulet. Ceterorum ex Pisana, Florentina, Lateranensi, ex Gallicanis, ex Africanis Synodis, ex Romanis Pontificibus, atque undique conquisitorum nihil dissimulat, singula discutit, solideque ac nervose refellit. Injecta postmodum peropportune de Forma Ecclesiastici Regiminis gravissima Dissertatione, in eo lumine Causam collocat, ut nulli deinceps non probanda esse videatur, ac facile quisquis intelligat, quantum contra Opinantes Regni a Christo instituti rationem immane labefactent. Opus itaque Bono Christianae Reipublicae elaboratum, ut edatur, cito vulgetur, atque a Theologis teratur, exopto. Romae apud Sanctam Mariam super Minervam rv. Calendas sextiles c1810 cc xl.

*F. Pius Thomas Schiara Sac. Theol. Mag. Casanatensi
Bibliothecae Praefectus.*

APPROBATIO.

Iri doctissimi Iosephi Augustini Orsii Sacrae Indicis Congregationi a Secretis Tomum tertium Magni Operis DE ROMANI PONTIFICIS IN SYNODOS OECUMENICAS, ET IN EARUM CANONES POTESTATE jussu Reverendissimi Patris Magistri Generalis Ordinis nostri F. Thomae Ripoll animo imprimis attento perlegi, admiratusque sum vehementer summam hominis eruditionem, & singularem in refellendis adversariorum argumentis dexteritatem. Cum enim jam inde a multo tempore Theologi Galli suum in Synodis Pisana, Constantiensi, & Basileensi praesidium collocaverint; ille quae sit Pisanae de Romani Pontificis potestate sententia primum explicat, tum Constantiensium Decretorum fidem evertit ac labefactat, postremo Basileensium vafritiem atque improbitatem in aperto lumine ponit, tanta vi, tantaque copia argumentorum, ut nihil supra desiderari possit. Convertit deinde animum ad Synodi Florentinae Decretum, quod pro Sede Apostolica maxime facit, easque tenebras omnes dissolvit, ac dissipat, quas illi obducere adversarii satagunt. Ne qua vero his pateat coarctandae canonibus Conciliorum Pontificiae auctoritatis via, praeclaram illam, ac numeris omnibus absolutam Dissertationem de Ecclesiastica Monarchia subinde adjicit, quae cum superioribus libris, tum etiam postremo, quo tertiam Cleri Gallicani Propositionem exagitat, illustrando, mirandum in modum conducit. Ita qui leget, continuo intelliget, quam praeclare noverit Orsius configere oculos cornicum. Cum ergo Tomus hic tertius nihil contineat, quod a fide Catholica, & castis moribus discrepet, multaque complectatur, quae magnae utilitati, & commodo Christianae Reipublicae esse possint,

auctor equidem sum, uti in lucem quam primum edatur.
Romae e Coenobio Minervitano Idibus Martiis MDCCXL.

*Fr. Dominicus Vincentius Elefante S. Theol. Magister,
ejusdemque in Collegio Urbano de Propaganda Fide
Professor, ac Sacrae Congregationis Indicii Consultor,
Ordinis Praedicatorum.*

AP-

APPROBATIO.

Ovis Gallicanae Ecclesiae Libertatibus propugnandis infirmissimum ex Concilii sive Constantiensis, sive Basileensis Decretis Activae praesidium adscisci, Thema praecipuum est quarti Voluminis egregii Operis Reverendissimi Patris Magistri Fr. Josephi Augustini Orsi in posthumas Jacobi Benigni Bossuetii pro Declaratione Cleri Gallicani anni 1682. lucubrationes. Quod quidem Clarissimus Auctor argumentis undique conquisitis, purisque e fontibus derivatis ita evincit, ut quicquid non modo Bossuetius, sed & Maimburgus, Arnaldus, Natalis Alexander, Launojus, aliique ejusdem furoris, etsi ceteroquin magni nominis Auctores, quo suum extollerent commentum, congerere sategerunt, fere ad nihilum redigatur; exhibeaturque insigne exemplum, haudquaquam fieri posse, ut malae causae sit bona defensio. Aptissime eidem subnectitur Thematum Dissertatio de Ecclesiastica Monarchia, omnibus profecto numeris absoluta; necnon tertii memoratae Declarationis Articuli, quae per Meldensem Episcopum propugnatur, compendiaria quidem, prout erat operae pretium, sed exacta nervosaeque confutatio. Ejusmodi autem in Libro, quem jubente Reverendissimo P. Fr. Aloysio Nicolao Ridolfi Sac. Pal. Apost. Magistro attentis oculis menteque lustravi, demiratus quoque sum incensum religiosissimi Auctoris erga Ecclesiam Romanam studium, constantissimam in scribendo modestiam, & in affectatam nativamque stili elegantiam. Quamobrem Volumen hocce uti par, imo & forte praestantius tribus aliis jam evulgatis, laude plausuque ab Eruditis omnibus excipiendum esse, adeo non ambigo, ut tuto judicem. Romae die 2. Augusti 1740.

*Thomas Sergius Florum Oper. S. Rom. Inquisitionis
Consultor.*

AP-

APPROBATIO.

Uae pro Summi Pontificis, & Sanctae Romanae Sedis maiestate, dignitate, & iuribus vindicandis, praesertim adversus ea, quae ex Synodorum Constantiensis, & Basileensis Decretis a Meldensi Episcopo prolata fuerunt, Reverendissimus P. Joseph Augustinus Orsi Sacrae Congregationis Indicis a Secretis singulari doctrina, & eruditione disseruit, mandante Reverendissimo P. Nicolao Aloysio Ridolfi Sac. Pal. Apost. Magistro diligenter legi. Et quum omnia, quae egregium Opus complectitur, morum regulis, & Christianae, Catholicae Ecclesiae dogmatibus apprime consentiant, publicae utilitati, atque optimae causae defensionis Romanis typis edendum esse, quantum ad me attinet, censeo.

Ex Collegio Clementino hac die 20. Augusti 1740.

D. Jo. Franciscus Baldinus Clericor. Regular. Congregationis Somaschat, Sacrarum Congregationum Indicis, & Rituum Consultor, & Sancti Officii Qualificator.

Imprimatur,

Si videbitur Reverendiss. P. Magistro S. Apost.
Palatii.

Phi. Archiepiscopus Theodosia Vicefg.

Imprimatur,

**P. Fr. Aloysius Nicolaus Ridolfi Mag. Sac. Pal.
Apostolici.**

LIBER QUINTUS
Q U O
MELDENSIS EPISCOPI
LIBER NONUS,

*De Concilio Constantiensi, & Conciliorum
Oecumenicorum Potestate,*

„ Ad Caput Secundum Gallicanae Declarationis
Examinatur, & confutatur.

C A P U T P R I M U M.

„ Refertur DECLARATIONIS Caput II. Conci-
„ lium Constantiense in hoc argumento
„ non esse suspectum.

GALLICANAE Declarationis Caput Se-
cundum, ejus in hoc libro nono, &
in eo qui proxime sequitur, Meldensis
Episcopus suscipit defensionem, his
verbis conceptum est: *Sic autem inesse
Apostolicae Sedi ac Petri Successori-
bus, Christi Vicarius, rerum spiritualium plenam pote-
sta-*

A

sta-

statem, ut simul valeant atque immota consistant sanctae Oecumenicae Synodi Constantiensis, a Sede Apostolica comprobata, ipsoque Romanorum Pontificum ac totius Ecclesiae usu confirmata, atque ab Ecclesia Gallicana perpetua religione custodita decreta, de auctoritate Conciliorum Generalium, quae Sessione IV. & V. continentur: Nec probari a Gallicana Ecclesia, qui eorum decretorum, quasi dubiae sint auctoritatis ac minus approbata, robur infringant, aut ad solum schismatis tempus Concilii dicta detorqueant. Quantis obsessa sint & implicata difficultatibus Constantiensia illa Decreta; quae tantopere in hoc Capite celebrantur, & a Clero Gallicano, ad Apostolicæ Sedi Romanisque Pontificibus, Petri Successoribus & Christi Vicariis, traditam divinitus potestatis plenitudinem certa, ut ajunt, ratione explicandam, hoc est certis limitibus, ac praefixis terminis coercendam adhibentur; quot, inquam, ea decreta sint involuta & obsessa difficultatibus, a pluribus gravissimis Theologis jamdudum patefactum est; ex quorum nimirum luculentis hoc de argumento lucubrationibus hoc unum saltem (ne quid audacius in ipso disputationis limine pronuntiem, mihi que sumam) efficitur atque exsistit, immerito ea decreta proferri velut immotas, & quae conceuti nequeant, firmissimaeque regulas, ex quibus certo de Pontificiae auctoritatis vi & amplitudine statuatur. Quum enim Apostolorum Principi, adeoque & ejus Successoribus, tributa a Christo potestas nullis in Evangelio limitibus circumscribatur, quum Ecclesiae universa molitio in Petro ut in fundamento aedificata sit; quum claves regni caelorum ad omnia liganda atque solvenda generatim Petrus accepit:

perit; quum ipsi universum Gregem ex Agnis & Ovibus coalescentem Christus indefinite subjecerit; quicunque ejus auctoritatem definire, coërcere & novis limitibus concludere ausit, ab eo justissime quaeritur, in qua potestate id faciat, atque illud etiam merito exigitur, ut caelestem sibi adesse potestatem, certissimis minimeque dubiis argumentis demonstret. Plurima autem sunt, quibus vetamur caelestem hanc in Synodo Constantiensi agnoscere potestatem, in iis Canonibus constituendis, quibus Pontificia Majestas depressa locoque veluti suo mota est, aut mota fuisset, si illorum Canonum auctoritas invaluisset. Quamquam ergo debitas laudes tantae Synodo susceptisque ab ea pro extinguendo schismate, & pace atque unitate restituenda laboribus minime invidemus; attamen in hoc argumento, de quo cum Gallicis Theologis digladiamur, eam nobis esse suspectam, candide profiteamur; nec miramur, aliquos olim fuisse, aut etiamnum esse, qui *audito Synodi Constantiensis vel ipso nomine, statim nescio quid inimicum Romanae potentiae cogitant*. Hanc quidem suspicionem quorundam animis *per imperitiam* esse subortam, confidenter Illustrissimus Auctor pronuntiat. Sed nos invidiae, qua ob sessiones illas duas apud plerosque Constantiensis Synodus flagrat, aliam cogitamus atque perspicimus causam: quam paucis aperiamus necesse est ne qua in nos vitii alicujus suspicio cadat, sed ea, si qua est, tota aut in Synodum ipsam, aut sane in Adversarios nostros rejiciatur.

ARTICULUS UNICUS.

*Constantiensis Synodi Decreta, aut ipsa ex se
merito nobis in hoc argumento suspecta
sunt, aut ea nobis suspecta Basileensis
Synodus Gallicae Theologi
reddiderunt.*

QUotiescumque in praesenti disputatione Synodi Constantiensis Decreta absolute commemoramus, ea intelligi volumus (ut id semel monuisse sufficiat) quae Sessione quarta & quinta de Concilio-
rum in Romanos Pontifices auctoritate constituta sunt. Quum vero doctrinam & opiniones, quas refellendas suscepimus, Gallis Theologis imputamus, ii nobis obversantur, eosque designamus, qui Basileensium de Ecclesiastica Potestate sensus aut olim induerunt, aut etiamnum propugnant, & Gallicanae doctrinae nomine ideo venditant, quod ceteris Nationibus, extincta dissidiorum face, ad avitum erga Sedem Apostolicam obsequium redeuntibus, Gallica natio in eisdem sensibus, quos semel, ut volunt, sopiendo schismati adsciverat, constanter perseverarit: quamquam satis superque compertum est, veterem sententiam adhuc post Basileensem Synodum apud plures ejusdem Gallicae Gentis Theologos obtinuisse.

Quoniam ergo queritur Illustrissimus Auctor quibusdam in hac causa Synodum Constantiensem esse suspectam, imo id eorum imperitiae tribuit, ea nobis ab hisce Theologis repellenda injuria est, demonstrandum-
que

que, non ex imperitia hanc eorum suspensionem proflixisse, sed talia fuisse quae in Romanos Pontifices a Basileensibus, Constantiensium Decretorum velut auctoritate fretis, tentata & admissa sunt, ut ea non ad firmandam & amplificandam, sed potius ad elevandam atque labefactandam Sedis Apostolicae auctoritatem edita fuissent, videri merito possint. Etenim Basileensis Synodus, ut suo loco latius edisseremus, ut semel coacta est, iis nixa Decretis, superiorem sese legitimo certoque Pontifice pronuntiavit, tum Eugenio IV. eam dissolvere volenti pertinaciter restitit, eumque per summam injuriam & Pontificiae Majestatis dedecus ad Apostolicas litteras improbandas & revocandas adegit, quibus jure suo in invisam sibi Synodum animadverterat. Neque his contenta, Legatis Apostolicis quas voluit conditiones praescripsit, eosque sibi cum aliqua juris prerogativa & auctoritate praeesse passa non est. Eis a Synodo jussu Romani Pontificis discedentibus alium sibi Praesidem ipsa constituit: quo non auctore, sed instigatore in Eugenium & coactam sub eo Florentinam Synodum debacchata est. Nam Synodum primo Ferrariam, & paullo post Florentiam Eugenius transtulerat, ac transferenti tum omnes fere Orientales morem gesserant adhaerebantque, tum plerique Occidentales paruerant. Pauci a legitimo Pontifice diris devoti Basileae substituerant; atque ea tamen parva manus Episcoporum cum adjunctis sibi aliquot secundi Ordinis Sacerdotibus sese pro Oecumenica Synodo venditare perrexit, Pontificem accusare, in jus vocare, parere renuenti Pontificatum abrogare, mox alium Pontificem constituere, constitutoque jus dicere, & ad arbitrium leges praescribere; atque

atque illam imprimis ut Synodus adhuc subsisteret, nec solveretur quin aliam conciperet ac designaret quanto-
 cius pariendam ac celebrandam; ut non tam diversae
 Synodi viderentur, quam una eademque *moraliter*, ut
 ajunt, continuata; quae proinde summum esset Eccle-
 siae Tribunal, semper quodammodo in ea subsistens, ad
 quod summa negotia deferrentur, ad quod a Romano
 Pontifice appellaretur, quod Pontificiam auctoritatem
 pro libito moderaretur & coerceret.

Haec summa est eorum, quae Basileensis Synodus
 Constantiensibus freta decretis aggressa est. Quærimus
 ergo, jurene an injuria eorum decretorum auctoritatem
 obtenderit. Si enim jure responderint; ergo ea merito
 nobis invisa sunt, veluti Romanae potentiae inimica &
 Pontificiae Majestati infesta. Si autem injuria; ergo Ba-
 sileensibus imputent, quod iis decretis abusi ea suspecta
 & invisa Romanis Theologis reddiderunt. Quum enim
 Monarchicum in Ecclesia regimen Christus instituisset;
 quum Petrum ejusque in Romana Sede Successores Mo-
 narchica hac potestate instruxisset; quum ejusdem Pote-
 statis jure summum hactenus in Ecclesia imperium Ro-
 mani Pontifices exercuissent, & Synodis Oecumenicis
 jus dixissent legesque dictassent, non autem ab eis nisi
 proprio judicio & arbitrio probatas & confirmatas acce-
 pissent: quisquis hanc Monarchiam seu Monarchicum
 regimen evertere, & in Aristocraticum convertere ag-
 grediatur; is utique veluti Romanae potentiae insensus
 & Pontificiae Majestati inimicus habendus est. Haec
 autem fuisse videtur Basileensis Synodi mens, quum
 Romanum Pontificem in ordinem redigere, in ejus mo-
 res & actus inquirere, in eum animadvertere, ipsum ex-
 aucto-

auctorare, ei leges & jura praescribere, certos ejus potestati fines ac limites constituere cogitavit, & in Ecclesia Tribunal erigere molita est, ad quod tandem graviorum rerum & negotiorum summa referretur, & quod jugiter Romanis ipsis Pontificibus immineret. Si hanc in se auctoritatem Basileensis Synodus e Constantiensibus Decretis legitime derivavit; inde ergo tanti mali labe profluxit, quod gradatim in teterrimum schisma desivit: adeoque nemo nobis jure succenseat, si suspectam in hac causa Synodum Constantiensem habemus. Si autem absonae illae ac temerariae consecutiones, quas e Constantiensibus Decretis Basileensis Synodus duxit, in eis nequaquam continebantur, quin & ab eorum mente, qui Decreta illa condiderunt, alienae judicandae sunt; pessime ergo de Constantiensibus Patribus Basileenses meriti sunt, qui illos: totius fere Catholici orbis invidiae pravis ac detortis illorum decretorum interpretationis objecerunt.

Quod ergo Illustrissimus Adversarius e Constantiensi Synodo adfert, ut hanc ab ea invidiam depellat; aut inconstantiae notam ejusdem Synodi Patribus inurendam esse suadet, aut Basileensibus temeritatis & imprudentiae, non autem nobis Romanisve Theologis imperitiae. Alterutrum enim ex iis verbis consequens est quae Synodus protulit, quum res eo devenisset, ut abjectis omnibus, qui de Papatu litigarent, verus & indubitatus Pontifex crearetur (a): *Dent operam Electores, cum de creatione agitur Vicarii Jesu Christi, successoris Beati Petri, universalis Ecclesiae Rectoris, gregis Domini ductoris, ne quid aliud cogitent, quam ut*

eo-

(a) Conc. Const. Sess. XL.

eorum ministerio de utili & idoneo universali Ecclesiae Pastore provideatur. Quae verba Ecclesiae, ut scite Bossuetius atque eleganter observat, Summum Pontificem jam veluti parientis quam graviter ac sincere commendent ejus Apostolicam dignitatem, nemo utique non videt. At dicimus tamen ea vix conciliari posse cum prioribus ejusdem Synodi decretis, si illa in eam mentem atque sententiam accipiantur & exponantur, quam illis Basileenses adfinxerunt. Si enim Romanus Pontifex, ut in his verbis perspicue traditur, universalis Ecclesiae, veluti unius Gregis, rector, ductor, & pastor est; ad eum utique universalem Ecclesiam, cum toto orbe diffusam, tum in Synodis Oecumenicis repraesentatam, regere, ducere, ac pascere pertinebit: quae munera sine auctoritate & jurisdictione a rectore, ductore & Pastore exerceri nequeunt: non autem Ecclesiae universalis, seu generalis Synodi erit Pastorem suum atque Rectorem, ejusque potestatem seu potestatis usum cum auctoritate dirigere ac moderari & praefixos limites transeuntem poenarum etiam inflictione cohibere. Quae tamen priorum Decretorum sententia est, si Basileenses audimus. Quare aut Constantiensibus Patribus certa non haesit de Romani Pontificis auctoritate & firma constansque sententia, ut qui nunc illum Ecclesiae universali veluti Pastorem atque ductorem gregi praefecerint, nunc autem ejusdem Ecclesiae auctoritati & animadversioni obnoxium esse decreverint ac declararint: Aut Basileenses Patres temere priora illa Decreta interpretati sunt; quorum videlicet asperitas ita mollienda erat ac temperanda, ut cum iis verbis sensibusque congruerent, quae ex Scripturarum fonte & avita Patrum tra-

tra-

traditione Synodus Constantiensis hauisset . Ac proinde vel inconstantiae dica scribenda huic Synodo est, vel temeritatis & imprudentiae Basileensi : nos autem ullius culpaē adfines non sumus , si priora illa decreta pro certis immotisque regulis non habemus , ad quas exigendae sint de Romani Pontificis auctoritate Catholicorum Theologorum variae discrepantesque sententiae . Quam enim male cohaereant hinc tributa laudatis verbis Romano Pontifici velut Pastori potestas regendi velut gregem universalem Ecclesiam ; hinc autem vindicata prioribus decretis eidem universali Ecclesiae vel Oecumenicae Synodo , ut Basileenses voluerunt , potestas in Romanum Pontificem coactiva ; quam , inquam , haec male cohaereant , cum ex se se explorata res est , tum plerique ex Adversariis , ut suo loco videbimus , candide agnoscunt ac profitentur , qui & Florentinam Synodum hoc nomine suspectam habent , & e Conciliorum generalium catalogo expunctam vellent , quod Pontificiam auctoritatem iis verbis declararint , quibus maxime adfinia & consentanea sunt , quae paullo ante cum Bossuetio ex Synodo Constantiensi descripsimus .

Quod autem idem Illustrissimus Adversarius adjungit : „ Pontificiam Sedem , atque illam Petri nam ,
„ vem , foeda diuturnaue tempestate propemodum
„ obrutam , per Constantiensem Synodum ex his fluctibus
„ emerfisse : tum ab ea Synodo magna vi totaque
„ auctoritate adversus Wiclefistas , & Hussitas Romanae
„ Sedis adsertam , quam omnis Imperii hostes ac per
„ duelles dementibus odiis exagitaverant , supremam
„ in Ecclesiam potestatem ; id pertinet ad eam Synodi
„ partem , quam nemo Catholicorum non vehementer

B

pro-

probat, & quam divini fuisse operis, nemo non certissime agnoscit, ac sollemniter proficitur.

CAPUT II.

- „ Constantiensis Concilii in Caput II. Declara-
 „ tionis laudata Decreta ex Sess. IV. & V.
 „ referuntur: Censores nostros, atque ipsum
 „ etiam Auctorem tractatus de Libertatibus
 „ Ecclesiae Gallicanae, nec Synodi verba
 „ attendisse, nedum intellexerint.

QUum haec Decreta frequentissime nobis memoranda sint, imo quum in eis ventilandis ac trutinandis tota fere suscepti operis disputatio ver-
 setur, libet ea hic cum Illustrissimo Adversario ex laudatis Synodi Constantiensis sessionibus exhibere. Sessio-
 ne igitur IV. haec verba sunt: *In nomine Sanctae atque individuae Trinitatis. Haec Sancta Synodus Constantiensis, generale Concilium faciens, pro extirpatione praesentis schismatis, & unione ac reformatione Ecclesiae Dei in Capite & Membris habenda, in Spiritu Sancto legitima congregata . . . ordinat, disponit, statuit, decernit & declarat quod sequitur. Et prima quod ipsa Synodus in Spiritu Sancto congregata legitime, Generale Concilium faciens, & Ecclesiam Catholicam repraesentans, potestatem a Christo immediate habet, cui quilibet cujuscumque status, vel conditionis, etiam si Papalis, existat, obedire tenetur, in his quae pertinent ad fidem, & extirpationem dicti schismatis, & reformationem generalem Ecclesiae Dei in Capite & mem-
 bris*

bris. In hac Sessione, cum Romanorum Rege fuerunt ducenti Patres, ut in ipso initio Sessionis adscriptum est.

Sessio vero quinta sic habet: *Haec Sancta Synodus Constantiensis, Generale Concilium faciens, pro extirpatione ipsius schismatis, & unione ac reformatione Ecclesiae Dei in Capite & in membris ad laudem Dei Omnipotentis in Spiritu Sancto legitime congregata, ad consequendum facilius, securius, liberius unionem & reformationem Ecclesiae Dei, ordinat, definit, decernit & declarat ut sequitur. Et primo, quod ipsa in Spiritu Sancto legitime congregata, Concilium universale faciens, & Ecclesiam Catholicam repraesentans, potestatem a Christo immediate habet, cui quilibet cujuscumque status vel dignitatis, etiam si Papalis, existat, obedire tenetur, in his quae pertinent ad fidem & extirpationem dicti schismatis, & reformationem dictae Ecclesiae in Capite & in Membris.*

Item declarat, quod quicumque, cujuscumque conditionis, status & dignitatis, etiam si Papalis, qui mandatis, statutis, seu ordinationibus & praeceptis hujus Synodi sacrae, & cujuscumque alterius Concilii universalis legitime congregati, super praemissis, seu ad ea pertinentibus, factis vel faciendis obedire contumaciter contemserit, nisi resipuerit, condignae poenitentiae subjiciatur, & debite puniatur, etiam ad alia juris remedia, si opus fuerit, recurrendo.

Hinc colligit Illustrissimus Adversarius, nec verba quidem horumce Decretorum attendisse, nedum sententiam intellexerint, qui ea vel ad solum Constantiense Concilium referenda esse duxerunt, vel ea tantum ad schismatis extirpationem, aut aequo vel incerto jure de

Papatu contententium Pontificum causam pertinere, judicarunt. Qua de re nostram suo loco sententiam aperiemus. Nunc autem exponemus, quam Galli Theologi sententiam hisce Decretis adfingant, vel quod super illis systema Theologicum extruant: qua in re ipsius, quam in praesentia versamus causae constitutio posita est.

ARTICULUS UNICUS.

Parisiensium Theologorum, de Conciliorum generalium auctoritate cum illa Romanorum Pontificum comparata, doctrina exponitur. Quibus illa principiis nitatur, & quas inde consecutiones eliciant.

QUOD primo ab Adversariis adsumitur, atque ipsorum doctrinae veluti fundamenti loco subternitur, hoc est. Claves Regni Caelorum, & ligandi atque solvendi totamque spirituales auctoritatem ac potestatem prius & immediatius, plenius & absolutius traditas Ecclesiae fuisse quam Petro Romanoque Pontifici illius in Sede Apostolica Successori. In Ecclesia namque Christus, Gallis Auctoribus, caelestem suam auctoritatem clavesque deposuit, quas ipsa tamen primo ac principaliter per Romanum Pontificem, veluti per organum suum & instrumentum praecipuum administraret: cujus proinde auctoritas & potestas, quamvis capitis & pastoris praerogativa praefulgeat, ipsius tamen Ecclesiae judicio, regulis ac determinationi sub-
jaceat;

jaceat; & cujus adeo sit Christi gregem pascere & gubernare non arbitrio suo & imperio, sed ejusdem Ecclesiae legibus & institutis. Hinc illud ex Augustino frequentissime ingerunt: *Claves non uni datas esse, sed unitati*. Itemque illud ex Hieronymo adscitum: *Si auctoritas quaeritur, Orbis major est Urbe*. Quae tamen non eo pertinent, ut non & Pontifex suam a Deo potestatem immediate habere credatur; quum illam quoque quorumlibet Episcoporum ex Deo immediate derivent: sed ut intelligamus, eam universae Ecclesiae potestati & auctoritati subditam & obnoxiam esse, pro illius utilitate & judicio varie temperandam ac definiendam; ut nimirum pars ab universo corpore pendeat, eique congruat. Ita enim statuunt: perinde absonum esse, ampliorem Romano Pontifici vim atque potestatem, quam Ecclesiae corpori vindicare, atque si quispiam aliquam partem toto majorem esse contendat. Quum autem universam Ecclesiam in Synodis Oecumenicis repraesentari decernant, hinc eandem spiritualis auctoritatis amplitudinem, arcem atque fastigium, quibus totam Ecclesiam donant, Synodis etiam Oecumenicis tribuunt; adeoque & earum legibus Romanos Pontifices perinde subjiciunt, ab eis utique, si parere contemserint, puniendos & coercendos. Quae omnia ex Constantiensibus Decretis colligere sibi videntur, quibus nempe sancitum sit: Synodum Oecumenicam, quae universalem Ecclesiam repraesentet, ab ipso Christo immediate potestatem habere, ejusque legibus & statutis neminem non esse subiectum, cujuscumque dignitatis, etiamsi Papalis, exsistat, condignae poenitentiae subjiaciendus ac debite puniendus, si contumaciter obedire contemserit.

Al-

Alterum principium, quo potissimum Adversarii nituntur, & unde plura maximi momenti derivant, in eo versatur, quod Romanus Pontifex totius Ecclesiae caput haud *essentiale*, ut vocant, & *primarium* est, sed *accidentale*, *secundarium*, atque *ministeriale*. Caput enim internum & *essentiale*, a quo vis & integritas Ecclesiae, ejusque status & vigor omnino pendent, Christus est, qui vitam in illam jugiter influit, & cujus illa Spiritu regitur & vegetatur; a quo proinde si vel ad momentum disjungeretur, eam statim spiritus & vita deficerent. At a Romano Pontifice status & vigor Ecclesiae, ejusque unitas & soliditas & stabilitas haud omnino pendent: quum nullo, vel incerto Pontifice, vel eo mortuo, vel in haeresim labente, vel propter eam juste Sede sua depulso & ejecto, non ideo Ecclesia pereat aut diffluat, sed in sua unitate & integritate consistat. Quare *accidentarium* tantum & *externum* caput est, quod quidem aptissimum esse fatentur & accommodatissimum ad omnium membrorum pacem & consonantiam fovendam atque servandam; quamquam ea proprie per interiorem subministrationem spiritus copulentur: qui velut divinum semen, ut ait Gerson toties Adversariis laudatus, & vivificus sanguis per Ecclesiasticum corpus diffunditur, ejusque unitatem suapte vi & efficacia continet ac tuetur.

Hinc porro efficiunt, non debere quidem lege communi absque Romani Pontificis consensione Synodos Oecumenicas congregari; ne videlicet absque capitis nutu temere membra moveri, & in unum confluere locum videantur. Attamen fieri posse, ut si aliquando vel ad reparandum Ecclesiae statum, vel ad reformandos

mo.

mores, vel ad restituendam disciplinam, vel ad evellendam schismata, vel ad fidem adferendam ac vindicandam, necessaria Synodus Oecumenica videatur; & Romanus Pontifex negligat ac suo muneri desit, vel eam quoque pravis artibus impediat; fieri, inquam, posse, ut ipso etiam negligente, vel etiam repugnante, ea nihilominus, conspirantibus in unam sententiam Ecclesiae proceribus & Episcopis, legitime celebretur. Ut enim legitima Synodus habeatur, satis est ut in Christi nomine, & in Spiritu Sancto congregetur: ea porro in Christi nomine, & in Spiritu Sancto congregari censenda est, quum unius Dei gloriam & Ecclesiae aedificationem prae oculis habet, & in spiritu pacis & dilectionis ad ea solum intendit quae fidei, quae disciplinae, quae Christianis moribus apta & consentanea sunt. Unde etiam consequens est, ut quamquam communi iidem lege debeat Synodis Oecumenicis Romanus Pontifex, vel ipse per se se, vel per suos Legatos praesentare: attamen si vel ipse adesse renuat, vel Legatos ad Synodum destinare recuset, vel eos inde invita Synodo revocet; non ideo Synodum necessaria auctoritas deficit, imo nec manca vel mutila, acephala aut imperfecta censi debet: quum in Ecclesia Catholica, eamque repraesentante Oecumenica Synodo ipsa quoque Papalis auctoritas velut in fonte & radice quodammodo contineatur. Habet enim Christum sibi indivulso cohaerentem, suumque in eam Spiritum jugiter influentem; cujus virtute ac potestate munita se ipsa continet ac tuetur, nullaque potestas est, quae invitam ac reluctantem aut dissolvat, aut alio transferat. Quo referunt illas Concilii Constantiensis institutiones, quibus post dis-

cess-

cessum Johannis XXIII. Sessione tertia declaratum est : *Quod per recessum Papae vel aliorum Praelatorum non est dissolutum sacrum Concilium, sed remanet in sua auctoritate & integritate, etiamsi quae ordinationes factae fuissent in contrarium, vel in futurum fierent . . . Et, quod ipsum sacrum Concilium non transferatur ad alium locum, nisi ex causa rationabili, & ab ipso Concilio deliberanda & concludenda.* Quae postea Basileenses ad quamlibet Oecumenicam Synodum pertinere sanxerunt, eorumque sententiam Adversarii pro aris focisque tuentur.

Denique hinc facile intelligere est, quem iidem Theologi esse velint adhibitae Conciliorum generalium Decretis Pontificiae confirmationis effectum. Ab illis enim Auctoribus gravissime ipsi dissentiunt, qui Conciliaribus Decretis summam & immobilem & irretractabilem firmitatem deesse putant, nisi Apostolica auctoritate firmentur. At contra statuunt, illa suapte vi ac robore inconcussa esse atque immota consistere: adeoque Apostolicam confirmationem non eo pertinere volunt, ut latis de fide decretis robur quod desit addat, sed ut quod inest, uberius declaretur. Non enim, inquiunt, Apostoli Hierosolymis congregati vim ac robur Conciliaris Decreti in eo posuerunt, quod Petro ipsorum Principi & capiti placuisset; sed, quod Spiritui Sancto & universae Synodo visum esset: *Visum est*, inquiunt, non quidem Spiritui Sancto & Petro; sed *Spiritui Sancto & nobis*. „ In quo proinde, ut Bossuetius observat (a), Apostoli robur esse positum voluerunt: „ nempe ut *Spiritus Sancti* efficacia & vis conjungere-

„ tur

(a) Par. 2. lib. XII. cap. VI.

„ tur cum illo, *nobis*, inque ipsa unitate se exerceret. Subindeque non ex Apostolica confirmatione, sed ex praesentia & inspiratione Spiritus Sancti, quae Episcopis, Apostolorum successoribus, in Christi nomine congregatis nunquam desit, Synodaliū Decretorum robur ac firmitas repetenda est. Quo pacto integra est Episcoporum in Conciliis Oecumenicis libertas, ipsorumque Conciliorum Majestas facta tectaque servatur, nec summa illa & absoluta potestas infringitur, quam eisdem Conciliis Constantienses Patres suis Decretis adseruerunt.

Haec itaque summa est doctrinae, quae sub Cleri Gallicani nomine circumfertur, quam Constantiensibus decretis praepudicatum, inviolabilem & immotam esse contendunt, ac pro nihilo ducunt gravissimas illas difficultates, quibus eorum auctoritas impetitur atque labefaciatur: quarum tamen vel minimam atque levissimam satis habere ponderis judicarent, ut jure decreta illa contemnere viderentur, si ipsorum opinionibus, aut quas vocant Ecclesiae Gallicanae libertatibus talia a nobis objicerentur. At quoniam hisce ipsis Libertatibus consentanea esse videntur, quaecumque adversus illa merito & gravissime excipimus, commenta & ludibria sunt, miroque ab illis contemptu despiciuntur potius; hoc enim longe facilius atque commodius; quam solide refellantur. Verum his omissis, quae nullo operae pretio jactantur, ad rem ipsam aggrediamur, eamque suis momentis sedulo & accurate libremus.

CAPUT III.

- „ Ordo disputationis hujus . Censores nostri
 „ tria obijciunt: primum quidem de textu,
 „ alterum de sensu ac mente: po-
 „ stemum de auctoritate De-
 „ cretorum Constan-
 „ tiensium.

Placet & nobis ad haec tria capita revocare difficultates omnes, quibus acies hebetatur argumentorum, quae adversus nostram doctrinam e Constantiensibus Decretis Galli Theologi intorquent. Quodlibet autem horum capitum, si rite seduloque expendatur, satis, ut jam monuimus, habere momenti judicamus ad eorum argumentorum vim elevandam. Quamquam enim leve illud primo adspectu videri possit, quod ex fucatione textus in Decreto primo IV. sessionis obijcimus; quum hoc Decretum in V. sessione fuerit integrum, & ut modo in editis legitur, repetitum; atamen quoniam inde evidentissime patet, fuisse inter Nationes & Cardinales in iis decretis condendis opinionum divortia & pertinaces conflictationes; hinc plurimum detrahitur ex illa auctoritate, quam vel unius, ut vocant, *Obedientiae* Johannis XXIII. quae sola tunc Synodum constituebat; in unam eandemque sententiam unanimis conspiratio eisdem decretis addidisset. Quapropter in ea re diligentius enucleanda nequaquam, ut Adversarii volunt, opera luditur.

Quod vero pertinet ad alterum Caput, quod in investiti-

vestigando eruendoque Decretorum sensu versatur, plane illud ac luculentissime demonstrabitur: quod & in ipsa Synodo post quartam & quintam Sessionem, & statim post Synodum, salva fide, & absque ulla haereses aut impietatis nota licitum & integrum fuit Patribus ac Theologis de Romani Pontificis, aut Synodi Oecumenicae praecellentia in utramlibet partem disceptare: adeoque Patrum Constantiensium haud eam fuisse mentem, ut Synodi Oecumenicae supra legitimum certumque Pontificem velut articulum fidei omnibus credendum proponerent, aut secus sentientes haereses insinularent: quod temere Gerson praedicavit, & schismaticorum Basiliensium factio definivit. Ac propterea Constantiensibus Decretis frustra Gallos Theologos niti, ut hanc controversiam definitam ac dijudicatam esse demonstrent.

Denique, quaecumque fuisset eorum Patrum mens atque sententia, qui prioribus illis Sessionibus interfuerunt; quum ab eis tamen aliae duae, ut vocabantur, *Obedientiae* abfuerint; quum non modo Johannes XXIII. quem tertia illa *Obedientia* ceu legitimum Pontificem venerabatur, eisdem Sessionibus non interfuerit, verum & earum Decretis repugnarit, eaque improbaverit; quum denique Martinus V. non modo notissima illa decreta Apostolica auctoritate nunquam firmaverit, verum & verbis & rebus ipsis sub finem Synodi gestis acerrime illis repugnauerit; quum, inquam, res ita se habuerint; quaecumque fuisset eorum Patrum mens, qui decreta illa primitus condiderunt; palam est, hinc eis facile abrogari Ecclesiae universalis auctoritatem. Qua illis detracta, liberum est, eadem ad sacrarum lit-

terarum, & veterum Patrum & Conciliorum, ipsorumque adeo Romanorum Pontificum, & constitutorum ab eis dogmatum normam & amissam exigere, nec nisi ut eis consona comprobare.

Haec ergo summa est susceptae in hoc libro disputationis; in qua pertractanda more nostro Illustrissimi ipsius Adversarii vestigiis insistemus: qui quum & Synodi gestis, & ipsa celeberrimi ac maximi negotii serie, & veterem lectionem, & adiectam Constantiensibus a Gersone & Basileensibus sententiam, & eorum decretorum summam & ineluctabilem auctoritatem tueri se posse confidat; nos eadem acta quam diligentissime lustrabimus ac referemus, ipsamque rerum gestarum seriem summa fide repraesentabimus. Inde enim aperte patebit, quantis ea Decreta premantur difficultatibus, & quam temere quidam & imprudenter ea ad summae auctoritatis arceam atque fastigium evehere conentur.

C A P U T I V.

„ Novum *Emmanuelis Schelestrati* de Textus
„ fucatione commentum.

Mirabatur, seu potius indignabatur Capite superiori Illustrissimus Adversarius, quod anno demum 1683. quinquaginta scilicet & ducentis annis postquam Constantienses Canones conditi sunt, *Emmanuel a Schelestrato* S. T. D. Bibliothecae Vaticanae Praefectus, repente prodierit, qui cum Constantiensis Concilii nova Acta proferret, statim in ipso titulo ejusdem Concilii primum Decretum Sessionis quartae a Basileensibus

sibus corruptum esse testatus est : ut uno scilicet istu Basileensem Synodum & Constantiensem confodere. Res quidem, inquit, intentata haecenus, Canonesque integros, uti eos retulimus, ex Romana editione descriptos, omnes admiserunt. In hoc vero Capite, & in sequenti maximopere queritur, quod Basileenses, quos summis in caelum laudibus effert, & quorum pietatem, sapientiam & sanctitatem, morumque gravitatem mirifice praedicat; queritur, inquam, Bossuetius, quod Basileenses in edendis Constantiensibus Decretis fraudis ac malae fidei idem Schelestratus postularit. Perinde ac dolo malo Decreto primo quartae sessionis addiderint, quod Pontifex Synodis Occumenicis *obedire tenetur in his, quae pertinent . . . ad reformationem generalem Ecclesiae Dei in Capite & membris*. Haec enim verba, quae ad reformationem spectant, ab eo Decreto abesse debere, & in illud praeter jus fasque a Basileensibus inserta fuisse, laudatus Schelestratus contendit: cujus hac de re sententiam non modo Meldensis Episcopus, verum & Ludovicus Maimbourg (a) Nat. Alex. (b) Dupinius (c) & Antonius Arnaldus (d), meris ducti conjecturis, quas tamen hic more suo pro clarissimis demonstrationibus mira confidentia venditat, refellere instituerunt.

Duplicem itaque haec controversia complectitur quaestionem. 1. Utrum ea, quae mox retulimus verba ex primo Decreto quartae Sessionis expungenda sint. 2. Utrum jure Basileensibus crimini datum fuerit, quod in Epitome Actorum Constantiensium, eorum jussu ad-

orna-

(a) Trait. Historiq. de l'Eglis. de Rome cap. XXIII.

(b) Dissert. IV. in Hist. Saec. XV. & XVI. Artic. I. §. VI.

(c) Tom. XII. Biblioth.

(d) Eclaircissem. sur les Concil. Gen. cap. X.

ornata, nec non diplomate munita, haec ipsa verba legantur.

ARTICULUS UNICUS:

Haec verba: Ad reformationem generalem Ecclesiae Dei in capite & membris; a Decreto primo quartae Sessionis abesse debent.

QUamquam est hodie Viris eruditis hujusce Theosofos veritas explorata; libet tamen in ea confirmanda & vindicanda aliquantulum immorari, ut in ipso susceptae disputationis vestibulo specimen aliquod Lectori praebeam methodi & artificii, quo Adversarii in nostris oppugnandis & suis adserendis uti solent. Mirabitur enim prudens Lector, quum certas & exploratissimas veritates, quas ope MSS. Codicum Schelstratus in lucem protulit, intelliget atque perspiciet, ab insignioribus, quos paullo ante laudavi, Gallicanae Declarationis Defensoribus, ac potissimum ab Arnaldo, veluti somnia, ludibria, fabulas visionesque contemni: contra vero levissimas quas adserunt conjecturas passim ab eis miraue confidentia pro claris invictisque demonstrationibus venditari. Quare ne hac methodo perquam ipsis familiari fucum facere pergant, & Lectorum simplicitati illudere; quam levia & inania sint, quae tanto strepitu ab eis & praesidentia jactantur, nostrisque momentis ac rationibus objiciuntur, paullo accuratius a nobis demonstrabitur, utque planius atque nitidius nostra decurrat oratio, ea in plures §§. distribuetur.

§. I.

*Certum est, ea verba in pluribus, atque optimae notae,
& indubitatae fidei MSS. Codicibus
non occurrere,*

ID constat imprimis ex MSS. Codd. quos Emmanuel a Schelstrate Bibliothecae Vaticanae olim Praefectus consuluit, & quorum collatione hunc in editis errorem detexit: de quibus haec Vir Cl. „ Tres, inquit (a), „ Codices MSS. continentes Acta Constantiensis Concilii a Notariis ipsius conscripta, ex quibus Basileenses Decreta compilarunt, non habent illa verba in „ primo Decreto Sessionis quartae Codices quatuor MSS. continentes Gesta indubitata Constantiensis Synodi, quorum duo circa ipsius Constantiensis Concilii tempus conscripti sunt, licet habeant „ multo plura, quam hactenus edita, nullam tamen „ mentionem faciunt in Decreto Sessionis quartae *De reformatione Ecclesiae in Capite & in membris* Duo demum Codices continentes Regestum Actorum Constantiensis Concilii; quorum unus circa tempus ipsius Concilii scriptus spectavit ad Em. Card. Sirletum, alius antiquo charactere Italico conscriptus est; „ licet omnia Acta contineant a prima Sessione usque „ ad electionem Martini V., nullam tamen mentionem „ faciunt in Decreto Sessionis quartae *De reformatione in Capite & in membris*. Ceteros, quos vidi Codices praetereo, in quibus tamen omnibus praedicta verba „ de-

(a) Dissert. I. de sensu &c. Dec. Const. Conc. cap. I.

„ desiderantur. Unde colligit, ea tanquam inficitia & adulterina esse inde expungenda. Videamus, quid huic argumento Gallicae Declarationis acerrimi Defensores reponant.

Codicibus a Schellstrato laudatis opponit Ludovicus Maimbourg Codicem Parisiensem S. Victoris, quem velut omnium antiquissimum laudat, & pluris faciendum esse deprædicat quam omnes simul Vaticanos atque Romanos Codices: quorum tamen numero ne se se Schellstratus efferat, alios novem huic S. Victoris consentaneos, & in verbis illis exhibendis conformes, Parisiis se se vidisse testatur.

Natalis Alex. præter eosdem decem saltem Codd. MSS. optimæ notæ Parisiis exstantes in Bibliothecis Regia, Colbertina, Regalis Abbatiae S. Victoris, Collegii Navarrici &c. opponimus, inquit & Codices Germanicos & Belgicos, *quibus undique collectis* usum se testatur Petrus Crabbe Mechliniensis Vir eruditus & diligens in editione sua Colonienſi Conciliorum &c. Opponit etiam MSS. Exemplaria longe plura *undique conquisita*, quibus usum se testatur Laurentius Surius, *in quibus erant nonnulla admirandæ vetustatis*: qui tamen Decretum Sessionis IV. Concilii Constantiensis iisdem verbis edidit, quibus illud vulgo legimus, quia iisdem verbis conceptum legit in omnibus, quæ vidit, Exemplaribus MSS. Neque his Nat. Alex. contentus, addit & Codices quos Severinus Binius, quos Romanæ Conciliorum Editionis Curatores, quos demum Patres Labbeus & Cossartius consuluerunt. Quid, inquit, Codices a Severino Biniolustratos commemorem? Quid Vaticanos, & aliarum Almae Urbis Bibliothecarum,
ab

ab Editionis Romanae Curatoribus, quae Pauli V. P. M. auctoritate prodiit, inspectos? An criterium illis deerat, quo sincera Exemplaria discernere a mendosis? An Codices non viderunt, quos D. Schellstrate vidit? An cum aliis non contulerunt? Quin id fecerint, dubium non est, exploratumque habuerint, sinceriores, antiquiores, & melioris notae Codices Actorum Concilii Constantiensis, Decretum Sessionis IV. iis exhibere verbis, quibus illud ediderunt, cum hacce clausula, *Et ad reformationem generalem Ecclesiae Dei in Capite & in membris*. Regia etiam & Labbeana editiones mirifice confirmant, Codices omnes Regiae hujus Urbis ita prorsus Decretum illud habere. Sane si PP. Labbe & Cossartius vel unum legissent Codicem MS. in quo haec verba defuissent, ea de re pro sua integritate monuissent Lectorem &c. Haec Nat. Alex. ad quae facile revocari possunt novem probationes, quibus Arnaldus Operis superius laudati cap. II. Codicum nostrorum auctoritatem elevare conatur: quas ad Caput XXXII. hujusce libri commodius & accuratius expendemus. Itaque si Gallos Scriptores audimus, Decretum istud Sessionis IV. cum ea clausula exhibent Codices omnes Parisienses, quos Maimbourg, Labbeus atque Cossartius consuluerunt; hanc pariter repraesentant Germanici omnes & Belgici, quos Petrus Crabbe lustravit; hanc ii longe plures, quos undecumque Laurentius Surius accersivit; hanc illi, qui Severino Binio ad manus fuerunt; hanc Vaticani, & aliarum Urbis Bibliothecarum, quos Editionis Romanae Curatores inspexerunt. Uno verbo; *fidem*, inquit Turnelius (a), *ac sinceritatem Decretorum*

D

rum

(a) Tom. II. de Eccles. Quaest. V. art. III. pag. 302.

rum probant ac testantur omnes fere Codices MSS. & Auctor Tractatus Gallici de Potestate Ecclesiastica & temporali pag. 440. pariter adfirmat, quod ea verba in omnibus fere MSS. Codd. reperiuntur, quorum aliqui vel ante Basileensem Synodum exarati sunt : qui proinde paucis illis a Schellstrate laudatis praeferendi sint : quibus etiam parum esse fidendum temere pronuntiant, quoniam, inquit idem Anonymus Auctor (a), e locis suspectis eruti sunt, scilicet e Romanis Bibliothecis, ubi mutilari de industria potuerunt, quod Romanae Curiae opinionibus adversabantur, vel etiam Amanuensium incuria ea verba praetermitti. Eademque pari fiducia ac temeritate & Arnaldus effutit. Haec itaque omnia singillatim nobis examinanda sunt.

Ac primum quod ad Parisienses Codd. attinet; Regia & Labbeana Editiones mirifice, inquit Nat. Alex. confirmant, Codd. omnes Regiae illius Urbis ita prorsus (ut ipse vellet) Decretum illud habere. Nam si Labbeus & Cossartius vel unum legissent Codicem MS. in quo haec verba defuissent, ea de re pro sua integritate monuissent Lectorem. Certum est tamen Parisiis, atque in ea ipsa, quam omnes, ac potissimum Maimburgius, commemorant, Bibliotheca S. Victoris, exstare Codicem MS. in quo ea verba desiderantur. Viderintne porro illum Labbeus atque Cossartius, an non viderint, penitus ignoramus. Esse autem in ea Bibliotheca ejusmodi Codicem testatur heterodoxus Historicus hac de re minime pro-

(a) Ceux que Schellstrate allègue ... sont tirés de lieux suspects, c'est-à-dire, des Bibliothèques de Rome, où l'on a pu les retrancher

exprès, parce qu'ils étoient contraires aux maximes de la Cour Romaine, ou même les omettre par négligence. pag. 441.

perfecto suspectus : qui Parisiis a Viro & generis claritate, & eruditione, & dignitate spectabili nuntiatum refert (a), in uno e tribus Victorinis Codicibus MSS. ea, de quibus nunc agimus, verba desiderari. Nec dubitamus, quin alii ejusmodi Codices in tot aliis Parisiensibus & Gallicanis Bibliothecis reperiri possint, quum vel e tribus unius Victorinae unus saltem ea verba non habeat. Diximus, *unus saltem*, quoniam Auctores censurae in Harduinianam Conciliorum collectionem ex Senatusconsulto Parisiensi adornatae, unum dumtaxat Victorinum Codicem laudant, in quo ea verba legantur; absque dubio duos potius laudaturi Codices, si ea in duobus occurrerent; nec alios quoque, saltem Parisienses, silentio praeterituri, nisi illis carerent. Sane R. P. Harduinus, qui suam, post Labbeanam, ad MSS. Codd. Parisienses Soc. Jesu, Regios & Colbertinos Conciliorum editionem exegit, nullum sibi visum Scriptorem admonet, qui MS. Codicem laudet, in quo ea verba legantur. Quod quamquam mirum videatur, attamen argumento esse potest, non adeo vel in ipsis Galliis frequentes esse Codices, in quibus occurrant. Nec perfectio Harduini Censores, plures jactanti Codices MSS. unum sat habuissent nominatim opponere Codicem Victorinum, si eum multorum citatione obruere potuissent.

D 2.

Un-

(a) Que de trois MSS. qui sont dans la Bibliothèque de S. Victor, il y en a un coté 842. qui ne contient, que les termes d'*extirpation du schisme*, sans ceux de *Reformation dans le Chef* & dans les *membres* * ; mais que dans les deux autres cottez 844. & 828. on voit la clause de la *Reformation de l'Eglise*

dans le chef & dans les Membres, Lentsant. Hist. du Conc. de Const. liv. II num XVI.

* Auctores censurae unum dumtaxat Harduino Cod. objiciunt, antea signatum nota arithmetica 844. qui nunc aliam praefert, scilicet 403.

Unde Schellstrati conjectura firmatur, quod plures e Parisiensibus Codd. MSS. quos Maimbourg veluti sibi vi-
 sos obtrudit, eam clausulam habeant, non in Decretis
 Sessionis IV. sed V. In quem errorem Virum eruditum
 incidere potuisse minime suspicaremur, nisi Decreta
 pluribus in locis, quae fusc ipse describit, a Gersone
 laudata, quae manifestissimum est ad V. Sessionem per-
 tinere, crassissimo errore ad IV. Sessionem retulisset.

Sed ut ut sit de Gallicanis Codicibus, quod ad Ger-
 manicos attinet, certa jam & explorata res est, melioris
 notae & indubitatae fidei Codices ea, de quibus agimus,
 verba in Decreto primo Sessionis IV. non exhibere. Id
 enim amplissimae Actorum Concilii Constantiensis Col-
 lectionis in ipsa Germania Editor heterodoxus, non uti-
 que Romanis gratificandi studio, sed pro sua ingenuita-
 te, clare luculenterque testatur. Nam eam clausulam
 apud ipsum (a) Brunswicensis, Lipsiensis & Góthanus,
 necnon duo Vindobonenses Elstravvianus & Dorrianus,
 ut & Wolfenbuttellensis Codices praetermittunt. Quam
 porro fidem laudati Codices mereantur, lubet hîc semel
 ejusdem Editoris verbis, qui suis illos lustravit oculis,
 demonstrare. „Uti, *inquit* (b), profecto fumus Co-
 „ dicibus MSS. incomparabilibus ex reconditis totius
 „ Germaniae thesauris litterariis magno studio felicissi-
 „ moque fato collectis.

„ Primum MS. Codicem authenticum plenorum
 „ Actorum Concilii Const. inclyta dedit Augusti & li-
 „ teratissimi Principis Rudolphi Augusti Bibliotheca
 „ Brunswicensis. Quod vastum volumen, *in ipso Con-*
 „ stan-

(a) Von der Hart. Act. Conc. Const. Tom. IV. ad Sess. IV.

(b) Ibid. in Prolegom. cap. III.

„ *stantiensis Concilio exaratum*: Neque titulis & ar-
 „ gumentis distinctum, sed, ut primi illi Notarii con-
 „ sueverant, una continua serie contextum, tenuibus
 „ saltem aut breviculis spatiis interjectis, ubi nova suc-
 „ cederet materia.

„ Alterum Codicem MS. majorum Actorum Conci-
 „ lii Constantiensis dedit Serenissimi Principis Friderici
 „ Saxoniae Ducis Bibliotheca Gothana. Quod *Volu-*
 „ *men Constantiae itidem scriptum*, nec titulis & ar-
 „ gumentis nisi in margine instructum &c.

„ Tertium Codicem MS. plenorum Actorum Conci-
 „ lii Const. dedit praeclara Bibliotheca Paulina Acad.
 „ Lipsiensis. Qui cum Brunsvicensi curatius consentit,
 „ nisi quod aetas paullo recentior, ut proxime tamen
 „ Concilii Basileensis tempora attingat. Titulis siqui-
 „ dem atque argumentis pro recentiori studio undiqua-
 „ que distinctus atque ornatus. Quali Codice & Card.
 „ Barberinus & Contelorius usi, qui easdem in Appen-
 „ dice Labbeana sistunt inscriptiones. Possedit hunc Co-
 „ dicem, & ut apparet, descripsit *Mag. Thomas Wer-*
 „ *nerius de Brunswick A. 1464.*

„ Tribus his grandibus Voluminibus genuinis, an-
 „ tiquis, veris ac plenis Actorum Concilii Const. Cor-
 „ poribus, innixi sumus in nostra hac nova integrorum
 „ Actorum recensione.

„ Sed nec illi Codices nobis suffecerunt. Accivimus
 „ plures alios Codd. MSS. a Viris Illustribus quondam
 „ instructos, qui in ipso Constantiensi Concilio rebus
 „ interfuerant, ac pro sua memoria, vel & in Domino-
 „ rum Principumve suorum gratiam, res gestas suo
 „ stylo brevius paullo post consignarant.

„ In

„ In his excellit Johannes Dorre, Jurisconsultus in
 „ Concilio praefens, alias in superioribus Tomis pro
 „ dignitate laudatus. Qui peregregium dedit Actorum
 „ Concilii Const. quae suis spectavit oculis, perbreve
 „ licet, argumentum. Quem incomparabilem Codicem
 „ Dorrianum.... Bibliotheca Vindobonensis gratiosissime impertivit.

„ Latus Dorri claudit Nicolaus Elstravv, Consiliarius
 „ quondam Austriacus, alias ex merito nobis laudatus,
 „ sed nunquam satis laudandus, *qui in Concilio
 „ itidem praefens*, praeter monumenta eruditorum Virorum,
 „ de rebus Concilii in Concilio edita, *aliqua
 „ etiam Acta* in Sessionibus prodita, consignavit. Quos
 „ nobiles Elstravianos MSS. Codices pari fortuna inae-
 „ stimabilis Bibliothecae Vindobonensis thesaurus li-
 „ terarius benignissime suggessit.

Ejusdem de Codice Wolfenbutelenſi iudicium inferius proferemus.

An hos etiam Codices mendosos esse, quod de Schelstratenis, Maimbourg & Nat. Alex. reponent? An ex locis suspectis prodiisse, quod de Romanis, Auctor Anonymus & Antonius Arnaldus, pronuntiabunt? Unde constat, quam leviter laudatus Natalis de Germanicis Codicibus judicavit, ea fretus conjectura, quod neque Petrus Crabbe, neque Laurentius Surius, qui suas in Belgio, vel in Germania Conciliorum Editiones ad MSS. Codices adornarunt, eam tamen clausulam in Decreto primo Sessionis IV. retinuerunt.

Multo autem majori temeritate iidem Auctores eadem nixi conjectura, de Romanis Codd. nunquam sibi visis adversus Schelstratum oculatum testem statuere volue-

luerunt. Quod enim Romanae Conciliorum Collectio-
nis Editores eam clausulam non expunxerint, statim in-
de conficiunt, illam reapse Romanos & Vaticanos Codd.
exhibere, perinde atque a Viris prudentibus illorum
tam futili conjecturae plus deferendum existimarint,
quam Schelstrato diserte testanti, in omnibus, quos
magno numero evoluit tum antiquissimis & coaevis,
tum recentioribus Codd. MSS. eam desiderari. „Denum
„ ommissis aliis testari possum, quod inter omnes MSS.
„ Codd. Constantiensis Synodi, quos magno numero
„ me vidisse contigit, nullum repererim, in quo verba
„ illa habeantur, praeter unum recentiori manu ex Sir-
„ leti Codice transcriptum, in quo Tabellarius, cum
„ Originale difficili caractere exaratum esset, Acta ex
„ editis Codicibus descripsit, & verba illa contra fidem
„ Originalis manuscripti Decreto l. sessione IV. adjun-
„ xit. Aliis autem superius laudatis vetustis Codicibus
addit etiam *celeberrimum Codicem Capranicensem, qui
ad usum Cardinalis de Capranica Basileensis Concilii
temporibus scriptus videtur, & quo Philippus Labbeus
saepius usus est in Appendice ad Synodum Constantien-
sem: in hoc enim, ut in reliquis omnibus supra citatis,
deest clausula de reformatione Ecclesiae in capite & in
membris. Unde patet inanitas conjecturae inde ab Ad-
versariis petita, quod si Labbeus & Cossartius vel unum
naſti fuissent Codicem MS. in quo ea verba defuissent,
Lectorem ea de re pro sua ingenuitate monuissent. Su-
perioribus adjungit etiam Schelstratus alium Codicem
plane antiquissimum, qui ex Bibliotheca Em. Card.
Ludovisi in Bibliothecam Em. Card. Ottoboni migra-
verat, ejusdemque R. E. Principis liberalitate in Biblio-
theca*

theca Vaticana repositus fuit, in quo eadem omnino desiderantur.

Quis ergo Adversarios ferat tanta fiducia jactantes, vulgatae Basileensium lectioni omnes fere MSS. Codices suffragari? An ergo undecim Romani Codices, & sex Germanici, & unus Parisiensis S. Victoris, antiquissimi, & Constantiensis Synodo aut coevi aut fere coevi; ut alios recentiores Schelltrato visos praetereamus; an; inquam, octodecim Codices summae antiquitatis Romae, Parisiis, & per universam Germaniam in unam eandemque lectionem conspirantes, nullo in numero & pretio, eorum judicio, habendi sunt? Et quidem Ludovicum Maimbourg, Nat. Alex. & Antonium Arnaldum, quod ad eorum manus, quum ea litteris consignarent, amplissima Germanica collectio nondum pervenerat, ferre utcumque possumus. At quis aequo animo ferat Auctorem Anonymum atque Turnelium, qui laudatam Germanicam collectionem & videre potuerunt, & reipsa viderunt, & tamen fidenter jactant, quod lectionis Basileensium *fidem ac sinceritatem* probant ac testantur omnes fere Codices manuscripti? An ergo sic lubet aut fas est Lectorum illudere simplicitati? Quanto nos potiori jure adfirmamus, *ea verba in pluribus, atque optimae notae, & indubitatae fidei MSS. Codicibus non occurrere?* Id quod erat probandum.

§. I I.

Ante quartam Sessionem magna tum generatim de Synodi Oecumenicae supra Romanum Pontificem potestate, tum speciatim de his verbis: Et ad reformationem generalem Ecclesiae Dei in Capite & in membris; inter Cardinales atque Nationes dissensio ac disceptatio fuit.

ANte quartam Synodi Constantiensis Sessionem graves intercessisse inter Nationes & Cardinales similitates atque disceptationes, nec ipsi Adversarii diffiteri audent. At eas concertationes vel ad Concilii generalis supra Romanum Pontificem auctoritatem & potestatem, vel ad ea verba ex primo Decreto expungenda, aliave dogmatica, ut vocant, Decreta in proxima Sessione publicanda pertinuisse, Maimbourg, Nat. Alex. Antonius Arnaldus, & quod magis mirere, ipse etiam Auctor Anonymus constantissime negant. Solum autem referendas esse contendunt ad Capitula quaedam atque Decreta, quae in Johannem XXIII. in Nationum Congregationibus parata fuerant, & quae ipsae Nationes in proxima sollenni Sessione edi omnino ac publicari volebant: contra vero Cardinales vehementissime instabant, ut eorum aliquantisper publicatio differretur. At Schelstratus de ipsis quoque (si ita loqui fas est) dogmaticis Capitulis disceptatum fuisse, invictè demonstrat, eique Maimbourg, & Nat. Alex. ex parte consentiunt. Quamquam enim in illis verbis; *Ad reformationem generalem &c.* a primo Capitulo expungendis, vel in eo retinendis, disputationem positam fuisse negant: non ab-

E

nuunt

nuunt tamen acriter disceptatum fuisse de Capitulis ac Decretis, quibus de Summi Pontificis punitione statuebatur, si hujus sacri Concilii generalis, & cujuscumque alterius legitime congregati mandatis ac sanctionibus parere nollent. Imo de his Capitulis in hac Sessione omit-tendis tandem Nationibus cum Cardinalibus, sequestre Caesare convenisse, iidem Auctores consentiunt. Id ta-men Anonymus Auctor, & Antonius Arnaldus prae-fracte negant, atque hic potissimum eo animi aëtu & impotentia, atque ea verborum acerbitate, quae Virum ingenuum & eruditum maxime dedecet. Cujus rei ali-quod hîc specimen exhibebo, ut vel hinc hominis inge-nium possis agnoscere (a) : qui quum res certas atque constantes, ac praeclaris monumentis ac testimoniis in-nixas, levissimis fretus conjecturis, aggredieretur ; eo tamen impetu in Adversarium irrueret ; perinde atque nihil

(a) Il y abuse toujours de l'au-torité de ses Manuscrits Il ne faut pour être convaincu ou de son peu d'exactitude, ou de son peu de bonne foi, qu'écouter ce que di-sent ses Manuscrits c'est une absurdité visible de supposer, comme fait M. de Schellstrate, que ce que vouloient les Cardinaux regar-doit les decrets dogmatiques dont il ne s'agissoit point du tout dans cette contestation J'ai dit que c'est le comble de la hardiesse, & je le dis encore. Est-ce donc qu'il n'y a qu'à débiter ses songes & ses reve-ries pour des veritez ? Cepen-dant comme si M. de Schellstrate avoit une revelation de Dieu de ce qu'il ne trouve nulle part que dans la tête, il nous dit hardiment &c. . . . Mais ce que passe tout ce qu'on

peut dire en matiere de hardiesse, est que n'ayant fait autre chose dans la pag. 42. de sa Dissertation, que de tirer ces vaines & ridicules indu-ctions &c. . . . C'est donc contre toutes les regles du bon sens, que Monsieur de Schellstrate veut que ces mots indeterminés, de *Capitula praelibata*, se rapportent au dogme de la superiorité du Con-cile au dessus du Pape Qui ne voit donc que rien, n'est plus mal cousu l'un à l'autre, que les fausses suppositions du Dissertateur ? C'est une vision ridicule de M. de Schellstrate Et qui s'étonnera de trouver des fictions dans ces Ma-nuscrits obscurs, puisque M. de Schellstrate n'a pas fait difficulté d'en remplir son livre ? Ubi sup. Ca-pite XIII. pag. 239. & seqq.

nihil hic nisi absurda & inania commenta, ludibria, somnia, visiones & fabulas singulis paginis vendicaret; ac non ferenda temeritate tum publicam fidem, tum communis sensus notiones, rectique iudicii ac rationis regulas immaniter violaret. At nullibi, ut spero, luculentius patebit, ejusmodi Auctores tum se se maxime efferre, & intolerandam fiduciam prae se ferre, Adversariosque suos despicere, & convitiis ac sibilis consecrari, quum omnino rationibus destituuntur. Quod sane artificium bonis quidem Viris, & horumce librorum lectioni minime adfuerit quandoque imponere potest: sed qui eorum mores & artes apprime norunt, has facile eludunt, & in eorum caput detorquent. Itaque disceptationem, quae ante quartam Sessionem inter Nationes & Cardinales intercessit, ad Capitula dogmatica de Concilii generalis in Romanum Pontificem potestate, vel ad clausulam *de reformatione in Capite & membris*, primo Capitulo decreto Nationum insertam, referre; Arnaldo Auctore, fabula est, somnium est atque commentum, quod omnem superat absurditatem. Nobis autem Auctoribus, haec certa & explorata veritas est: quam non inanibus verbis, & contumeliis, sed solidis rationibus ac momentis adferere & vindicare aggredimur.

Quum die 21. Martii Johannes XXIII. Constantia clam elapsus Schafhusen aufugisset, aliquot Cardinales statim obmurmurare, ob ejus absentiam solutum esse Concilium, nec jam Synodi generalis nomine cohonestandum, sed pro *Conciliabulo* habendum. Id enim postmodum in sexta Sessione publico Scripto illis objectum (a): *Aliqui eorum, qui hinc remanserunt, pu-*

E 2

blice.

(a) Ap. Von der Hardt. Tom. 2. Par. XIII. esp. I. pag. 286.

blice asseruerunt, quod per recessum dicti Dom. Johannis talem qualem e Constantia, dissolutum fuerit dictum Concilium, ita quod ex tunc non fuerit Concilium, sed Conciliabulum. Quod sane difficile conciliatur cum doctrina Parisiensium de Synodi Oecumenicae in Romanum Pontificem potestate. Hujus namque opinionis, uti superius animadvertimus, confectarium est, quod nequaquam e simplici Pontificis voluntate, ejusve praesentia vel absentia Concilii generalis fors ac fortuna pendeat.

Ad hos ergo de Romani Pontificis auctoritate e quorundam Cardinalium animis evellendos sensus, antequam tres ex eorum Collegio ad Pontificem destinati Constantia discederent, jussus est Gerson sollemnem habere Orationem de Concilii & Pontificis potestate. Ad quam a Caesare & Nationum Deputatis invitati Cardinales, adesse renuerunt. Non enim decebat, inquit heterodoxus Historicus (a), eos talem sermonem audire, qui grave & Pontificis & Romanae Sedis auctoritati vulnus inflicurus erat. Quamobrem quum statim post peracta sacra Caesar (b) Gersonianam Orationem legendam Cardinalibus obtulisset; eam rursus velut (c) *in abrogationem jurisdictionis Apostolicae* concinnatam, constanter intelligere recusarunt. Haec Gersonis Oratio, inquit idem Historicus (d), origo fuit celeberrimae dispu-

(a) La bienfiance ne leur permettoit pas d'aller entendre un discours, qui ne pouvoit être que fort desavantageux au Pape, & où l'on ne manqueroit pas de donner quelque atteinte à l'autorité du Siege de Rome. Lenf. liv. I. n. III.

(b) Von der Hardt. Tom. IV. Par. III. cap. I. pag. 66.

(c) Cerretan. ap. Von der Hardt. ibid.

(d) Ce fut.... l'origine d'une grande controverse, qui fut alors agitée avec beaucoup de chaleur tant

disputationis, quae tum magno animorum aestu, & Constantiae & Schafhusae tractata est, quaeque adhuc terminari non potuit; quibusdam etiamnum propugnantibus, quemadmodum id temporis Cardinales, Pontificem superiorem esse Concilio; aliis autem, Concilium superius esse Pontifice, ut in illa Oratione Gerson.

Quae Constantiae agebantur, Pontificem Schafhusae agentem minime latebant. Quamobrem de habita per Gersonem Oratione, & de plausu, quo ab Imperatore & Nationibus excepta fuerat, acceptis nuntiis; graviter de hac re cum Galliae Legatis, a Synodo ad eum missis, exposulavit. Statimque eadem ipsa die omnes ad se Curiae suae Ministros, cujuscumque dignitatis essent, tam Ecclesiasticos quam seculares, qui ad hanc diem Constantiae substiterant, gravissimis litteris, poena etiam excommunicationis proposita, evocavit. Quibus permoti litteris septem Cardinales, Alamanus Pisanus, Branda, Chalanco, Lausanensis, Brancatius, Barenfis, & Tricaricensis sequenti die, *insalutato hospite*, ut ait Cerretanus, ac relicta Synodo Schafhusen ad Pontificem abierunt. Hoc rursus argumento est, quod Pontificem Concilio superiorem habebant. Qui enim secus existimabant, eorum judicio fas Pontifici non erat, a Synodo Ecclesiae Ministros abducere. Quod & in sequentibus Sessionibus sancitum est. Hinc ille Cardinalium ad nutum Pontificis e Concilio discessus valde eos Patribus suspectos reddidit, quod & Johannis fugam pro-

tant à Constance qu'à Schafhouse, & qui n'a pu même être terminée jusqu'à présent, les uns soutenant encore, comme faisoient alors les

Cardinaux, que le Pape est supérieur au Concile, & les autres que le Concile est Supérieur au Pape comme fait ici Gerson.

probarent, cum eoque in Concilii dissolutionem occulte colluderent: eaque suspicio illos etiam Cardinales adflavit, vel qui Constantiae remanserant, vel qui deinceps reversi sunt. Quo factum est, ut Concilii deliberationibus, de rebus in proxima Sessione pro Concilii integritate, auctoritate atque vigore definiendis & conficiendis, iidem Cardinales nequaquam adsciscerentur. *Quod Concilii institutum*, inquit Actorum Editor (a), *haud brevi duravit tempore, postquam in dies magis magisque suspecti habiti Cardinales ex publicis de dissolutio Concilio effatis, & acrioribus disputationibus secutis*. Nam ut idem admonet, & ex Actis constat, decreta in Nationum Congregationibus, remotis Cardinalibus, conficiebantur. Quae litteris consignata, & repetita, vix ante sollemnem sessionem eisdem purpuratis Patribus exhibebantur, non ut de illis deliberarent; non enim sat temporis suppetebat; sed ut ea simpliciter perlegerent, antequam publice praelegerentur, ac totius Concilii auctoritate definirentur. Quod illi indigne ferentes; ac praesertim quod post absentiam Papae Constantiensem conventum adhuc pro generali Synodo haberent; proximae sessioni, quae post Johannis fugam prima futura erat, adesse fere omnes recusarunt. Soli enim Cameraeensis & Florentinus adfuerunt; ea spe ducti, fore ut edenda Decreta Pontifex adprobaret; eoque, ut videtur, adhibito temperamento, ut non se interim Synodus absolute Concilium generale inferiberet; sed, quae generale Concilium nuncupatur. Hunc enim in praesenti Sessione, in Codicibus Brunsvicensi, Wolfenbutelensi, Lipsiensis, Gothano, ac duobus Vindobonensibus Elstra-

vvia-

(a) Tom. IV. Par. III. pag. 69. & 70.

vviano, & Dorriano, nec non apud Bzovium, Synodus titulum usurpavit: *Haec Sancta Synodus generale Concilium Constantiense nuncupata*. Quod casu factum non esse, sed ne Cardinales alio titulo adscito gravius offenderentur, & ad eorum invidiam declinandam, saepe memoratus Concilii Historicus animadvertit (a).

Sed quo erga Synodum & Pontificem Cardinales animo essent, & quae illis de utriusque auctoritate haberet opinio, ex eorum sequentibus cum Nationibus Disceptationibus & actis, luculentius patebit. Imprimis enim hac ipsa die 26. Martii, qua sessio habita est, aliquot Cardinales Schafhusa Constantiam reduces cum Deputatis Nationum coram Imperatore congressi, palam eis denuntiarunt, Synodum velut jam solutam ob absentiam Pontificis esse habendam, & hunc Synodo superiorem esse. Quod praeter Schellstratum, Jacobus quoque Lenfant litteris consignavit (b): Nec omnino dissentit Actorum Editor, quum ait (c), quod *scintillae litium hac vespere per reduces Cardinales in Congregatione sparsae, in flammam erupere diebus sequentibus*. Quibus, ut idem fuso calamo narrat, acerrime de hoc argumento disceptatum est. Nec verbis modo, sed actis quoque suam Cardinales mentem aperuerunt. Nam Papale decretum, quo Curiae Ministri feralibus poenis intentatis, ad certum diem Schafhusam evocabantur, dum ea Congregatio haberetur, ipsis, ut creditum est, Cardinalibus consentientibus, publice Constantiae pro-

po-

(a) Ubi sup. num. VIII.

(b) Ces Cardinaux soutinrent dans cette Congregation, que le Concile devoit être regardé comme

dissous par l'absence du Pape, & que le Pape étoit au dessus du Concile. Ibid. num. IX.

(c.) Tom. IV. Par. III. pag. 75.

positum est. Quae res graviter Caesarem & Nationes offendit. Quare ut sine exitu ullo, ita non sine magna animorum commotione Congregatio soluta est (a): *Et suscitato*, inquit Niemus (b) *majori clamore contra eos, ipsi Domini Cardinales, insalutato hospite, abierunt*. Quae tamen quamquam Schellstratus & Jacobus Lenfant ad Congregationem hujus diei referunt, attamen congruentius ad sequentem diem Actorum Editor referre videtur (c) his fretus Niemi verbis, quorum & laudati Scriptores auctoritate nituntur (d): *Sed in bona quarta feria redierunt hic scilicet ad Constantiam de Schafhusen quatuor Cardinales. Et illa die (27. Mensis Martii) fuit Congregatio illorum, qui erant de Concilio, & interfuit Rex ipse. Et illuc accesserunt sex Cardinales, & ample multum locuti fuerunt contra ipsum Concilium, scilicet quod dissolutum esset propter absentiam & recessum dicti Balthasaris. Et eis responsum fuit acriter per plures de ipso Concilio Viros magnae auctoritatis & scientificos, scilicet quod Papa non esset supra Concilium, sed esset sub Concilio. Et facta illic contentio magna hinc inde. Statimque subjicit, & eidem Congregationi adnectit quod de Papali Programme dictum est; quo nimirum Constantiae publice adfixo Schafhusam Curiales evocabantur. Quae turbae etiam in diei sequentis Congregatione recruderunt; propter adfixum novum Papale Programma, quo citatio*

Cu-

(a) Cet incident, joint à leur prétention de la supériorité du Pape sur le Concile, qui fut contredite avec beaucoup de chaleur, fut cause qu'on se sépara sans rien conclure, mais non sans beaucoup d'ai-

greur. Ibid. sub fin.

(b) Lib. II. de Vit. Joh. XXIII. cap. IX.

(c) Tom. IV. Par. III. pag. 76. & seqq.

(d) Ubi sup. cap. VIII.

Curialium in aliquot dies ipsius auctoritate Pontificis differebatur : *Per hoc*, inquit idem Niemus (a), *red-dentes se Concilio hujusmodi magis suspectos*. Ac statim subjungit : *Quod ipsi Cardinales ultimo quod ratione non potuerunt illic, tunc clamoribus defendere voluerunt*. Qui Cardinalium aestus & clamores, Schelstrato, Jacobo Lenfant (b) & Actorum Collectore (c) Auctoribus tum ad easdem quaestiones de soluto aut dissolvendo Concilio ejusque integritate & auctoritate spectabant ; tum etiam eo pertinebant, ut sessio publica differretur, qua plenius & efficacius ejusdem Concilii auctoritas adferenda erat. Cardinalibus conjunctam fuisse in hisce disputationibus Italicam Nationem, idem Concilii Historicus animadvertit (d). Quare in sequenti Nationum Congregatione, ut idem (e) & Actorum Editor (f) observant, eadem Italica Natio minime comparuit. Ac proinde nulla ratio erat, cur tantopere quatuor Nationum consensum Arnaldus jactaret (g) in iis videlicet Decretis concinnandis, de quibus jam nobis dislegendum est.

Statuta igitur adversus Cardinalium & Italicæ Nationis vota in diem 30. Martii publica sessione, Imperator die 29. Nationes congregavit, ut de Articulis sequenti die sollemniter publicandis deliberarent. Tres tantum Nationes adfuerunt, Germanica, Gallicana, &

F

An-

(a) Ibid. cap. IX.

(b) Ubi sup. pag. 79.

(c) Ubi sup. num. XI.

(d) Les trois Nations, qui se sentoient appuyées par l'Empereur, ne parlerent pas moins haut que les Cardinaux & les Italiens, & firent tant par leurs instances, que la ses-

sion fut résolue pour le 30. de Mars Ibid.

(e) La Nation Italienne ne parolt point dans cette Congregation. Ibid. ad num. XI.

(f) Ubi sup. pag. 82.

(g) Ubi sup. pag. 247. & seq.

Anglicana; Italica, quae Cardinalibus adhaeserat, minime comparente. Porro Articuli, de quibus invicem convenerunt, at quorum publicationi constanter, ut mox videbimus, Cardinales intercesserunt, ad haec capita revocantur.

1. Huic Synodo, in Spiritu Sancto legitime congregatae, ipsum quoque Pontificem esse subiectum, in his quae pertinent ad fidem & extirpationem praesentis schismatis & Ecclesiae reformationem in Capite, & in membris.

2. Quod ipse etiam Romanus Pontifex cogi possit; si hujus & cujuscumque alterius Concilii generalis mandatis obedire contumaciter contemserit.

3. Fugam Pontificis scandalo Ecclesiae fuisse; seque adeo, nisi resipisceret, schismatis & haerefeos vehementer suspectum reddidisse.

4. Et Johanni & aliis Concilii membris plenam fuisse libertatem, adstruebatur.

Statim atque haec Decreta Cardinalibus coram Caesare congregatis communicata sunt, petierunt, inquit Historicus (a), ut ex primo postrema illa verba expungerentur; *ad Ecclesiae reformationem in Capite, & in membris*: „parce qu'ils ne croyoient pas que le Pape „fut obligé d'obeir au Concile dans ce point. At potissimum, ut idem subjungit, institerunt, ut tres sequentes articuli; nimirum & secundus, quo Pontifex potestati Synodi coactivae subiciebatur; & tertius, quo schismatis & haerefeos postulabatur; & quartus, quo plenam ei semper fuisse libertatem declarabatur; omnino supprimerentur. Eademque & Actorum Editor sequenti-

bus

(a) Ubi sup. num XIII.

bus verbis testatur (.1): „ Omitti vero aut deleri vo-
 „ luerant Cardinales, praeter verba primi articuli, *de*
 „ *reformatione in Capite & in membris*, integros alios
 „ articulos *de poena in Pontificem Concilio inobedien-*
 „ *tem, ejusque sequaces statuenda*: ut & *de ignominio-*
 „ *sa Johannis Papae fuga a Concilio*: nec non *de liber-*
 „ *tate & securitate in Concilio Johanni Papae, & ce-*
 „ *teris Concilii Patribus curate praestita*. Quae omnia
 „ hoc die Cardinalibus sunt denegata. Quae omnia lau-
 dati Scriptores ex Actis constare judicant a Schelstrato
 vulgatis, quibus, ut vidimus, Arnaldus tum omnem
 auctoritatem abrogare conatur, tum ex eis nullo pacto
 confici existimat, eas adversus Nationes Cardinalium
 disputationes ad Decreta dogmatica esse referendas, sed
 ad ea tantum, quae Johannis personam, ejusque e Syno-
 do fugam respiciebant. Verum & integram Actis con-
 stare fidem atque auctoritatem, & de ipsis quoque Dog-
 maticis Decretis disceptatum inter Nationes & Cardina-
 les fuisse; tum ex dictis patere credimus, tum ex sequen-
 ti §. extra omnem controversiam positum esse constabit.

§. I I I.

Verba ista; Ad reformationem generalem in Capite &
 in membris; Cardinalis Florentinus reapse in publi-
 ca Sessione non legit. An ea omiserit, consentienti-
 bus aut refragantibus Nationibus, sedulo ac dili-
 genter inquiritur.

Cardinalem Florentinum, cui decretorum publica
 lectio demandata est, hanc *de generali reforma-*

F 2

tio-

(*) Ubi sup. pag. 81.

tionem in Capite & membris, clausulam silentio praeteriisse; probaverat imprimis Schellstratus (a) hac Nota, quam post haec Decreti verba, *ad fidem, & ad extirpationem dicti schismatis*, in uno e Vaticanis Codicibus Constantiensis Synodi gesta continentibus adiunctam reperit: *Iste* (nimirum articulus) *imperfecte fuit factus, ut sequitur, ideo suppletur in sessione sequenti*: Antonius Arnaldus: qui prae suis conjecturis, quas, ut saepe diximus, pro totidem demonstrationibus venditat (b), MSS. Codicum fidem nihili habendam esse pronuntiat: Schellstrato graviter indignatur, quod rudis & ineruditi Amanuensis barbaram notam produxerit ad omnium Editionum labefactandam fidem, quae hoc sessionis IV. Decretum cum ea clausula repraesentant. At nota illa, ut ut barbara & inconcinna, exploratissimam continet veritatem, quae ab Actorum Collectore (c), & Jacobo Lenfant (d) sequentibus argumentis invicte confirmatur. 1. Consentit plane cum Vaticani Codicis Nota hoc breve prooemium, quod articulo, de quo nunc agimus, in Codice Elstraviano Vindobonensi praemittitur: *Et Cardinalis Florentinus, videlicet Dominus Fran-*

(a) Dissert. I. cap. II.

(b) Cela est démonstratif, & on ne doit pas seulement écouter contre une preuve si convaincante la conjecture incertaine que tire M. de Schellstrate d'une note fort barbare & presque inintelligible qu'il dit avoir trouvée dans un de ses MSS. après ces mots: *Ad fidem & extirpationem dicti schismatis* Pour y trouver du sens, il a mis, *articulus*, après, *iste*: mais il ne nous dit point à quoi se rapporte,

ut sequitur. N'est-ce donc pas une honte de vouloir que nous nous arrétions à ce qu'un Copiste ignorant a marqué dans son livre, où il n'y a rien de spécifié, & que sur cela nous prenions pour faux ce qui se trouve dans toutes les éditions d'un Concile général, & ce que je vien de faire voir qui s'y doit nécessairement trouver. Capite X. pag. 191.

(c) Ubi sup. pag. 87. & seqq.

(d) Ubi sup. num. XVI.

Franciscus de Zabarellis, pronuntiavit articulos infra-scriptos, aliquid propter importunitatem Cardinalium detruncatos, in haec verba. Subjungiturque Decretum notissima illa clausula mutilatum. Porro sequenti Sessioni haec in eodem Codice adpingitur epigrapha: *Sessio tertia* (a fuga Papae) *Episcopus Bosonien-sis* (Posnanien-sis) *de mandato Concilii articulos infra-scriptos, & aliquos reformatorios articulorum praecedentium secundae sessionis* (a fuga Papae, alias quartae) *quoad articulos, propter importunitatem Cardinalium pro tunc omisos, pronuntiavit.*

Secundo, quum Cardinales forte perspicerent, aegre ferre Nationes, quod Cardinalis Florentinus inter legendum statutos articulos detruncasset; quum varia pro urgenda celerius unione Synodo promissa fecissent; & ipsi vicissim a Synodo petierunt, ut ea de Synodi & Pontificis auctoritate controversia paullisper seponeretur, ob graves quibus implicabatur difficultates: *Vide-tur attendendum circa praedicta, quae directe respi-ciunt ad unionem Ecclesiae, suspensis ad tempus aliis materiis, quae habent magnas difficultates, & matu-ram exigunt deliberationem.* Quae ex tribus Codici-bus MSS. Regestum Synodi continentibus Schellstratus eruit (a).

Tertio, ex iisdem aliisque quatuor Codicibus idem Schellstratus profert, de hac omissione cum Cardinali Florentino per quosdam e suis conquestas esse Nationes, & post aliqualem cum eodem Cardinali disputationem constitutum fuisse, ut omnia Decreta, cujusmodi primùm fuerant per easdem Nationes confecta, in se-
quen-

(a) Acta Conc. Const. pag. 230.

quenti sessione publicarentur (a) : Fuit per Cardinalem Florentinum super hoc cum aliquibus Deputatis aliquantuliter disputatum. Finaliter Concilium voluit ex integro dictas diffinitiones ad longum iterum in alia sessione pronuntiari. Et alibi idem Auctor ex iisdem Regesti Codicibus prodit (b), quod post illam cum Cardinali Florentino disputationem Deputati Nationum die 2. Aprilis inter alia multa statuerunt, quod proxima Sessione omnes articuli & clausulae concordatae per Nationes, in ultima sessione praetermissae, expediantur. Non ergo unius tantum, ut ait Arnaldus, imperiti Scriptoris barbara nota hoc factum nititur, sed in illud quoque alii Vaticani Codices mire consentiunt : quibus ne temere, quoniam Vaticani sunt, fidem Adversarii detrahant, consentit & Vindobonensis Codex, a Nicolao Elstravv Consiliario quondam Austriaco exaratus, qui Actis ipsis interfuit.

Quarto, Benedictus Gentianus Parisiensis Academiae ad Synodum Legatus publico scripto, quod id temporis Concilii Patribus obtulit, quodque ex duplici antiquissimo Codice Vindobonensi Actorum Editor in lucem emisit (c), hoc nomine in eundem Cardinalem Florentinum sequentibus verbis iniectus est : *Animadvertite, qualiter iste Rev. Florentinus schedulam, in quam Nationes concordaverunt, in ista ultima sessione, scilicet penultima Martii, suorum fretus Consilio sociorum & fautorum, detruncavit & decurtavit; deludendo & vilipendendo banc sacram Congregationem;*

in

(a) Ibid pag. 231.

(b) Comp. Chronolog. pag. XLI.

(c) Tom. II. Par. XII. pag. 181.

in qua talia praesumentes, non sunt digni ut amodo admittantur.

Quinto, Gobelinus Persona Decanus Bilsfeldienſis & Officialis Paderbornenſis, qui Martini V. anno primo ſuum, ut ipſe monet, abſolvit Opus, quique adeo in ipſa Germania Conſtantiensis Synodi aſta ſtatim atque vulgabantur, & litteris conſignabat; hoc idem, quo de nunc agimus, facinus Poſterorum memoriae his verbis commendavit (a): *Penultima die Martii, quae fuit vigilia Paſchae, fuerunt pronuntiati quidam articuli per unum de Cardinalibus minus ſufficienter: quapropter ſexta die Menſis Aprilis iidem Articuli per unum alium de Concilio, Rege praefente, pronuntiati ſunt reformati.*

Sexto, hic tandem articulus, inquit Jacobus Lenfant, fuit reapſe in quinta ſeſſione in eam formam inſtauratus, qua primum 29. Martii fuerat in Nationum congregatione conceptus. Quod argumentum Schellſtratus pluribus urget atque confirmat: Quod ſi plura (D. Maimbourg) deſideret, erit, inquit (b), quo abunde ei ſatis fiat: Concilium enim Baſileenſe, cujus auctoritatem tanti facit, refert ex Geſtis Conſtantiensis Concilii (c), quod *ob diverſas opiniones de poteſtate Concilii generalis in his, quae pertinent ad reformationem Eccleſiae, ſuper prima definitione praefcriptus fuerat omiſſus articulus de hoc faciens mentionem, & ſequens, qui ex primo dependet.* Quid clarius? Quid maniſeſtius? Quid in rem noſtram expreſſius ſcribi vel afferri potuit? Pro-
ba-

(a) Coſmodrom. Art. VI. capite XCIV.

(b) Diſſert. I. cap. II. pag. 44.

(c) Citat. in margine *Regeſſum Actorum Baſileenſium ex Geſtis Conſtantiensis Concilii* hoc uſque ineditis.

bavimus ex MS. Codice, & Gobelino Persona, in Decreto primo Sessionis IV. non reperiri clausulam *de reformatione*. Gesta ipsius Constantiensis Synodi testantur, id mirum videri non debere, quia ob varias opiniones de auctoritate Concilii circa reformationem Ecclesiae sessione IV. *super prima definitione praescriptus fuerat omissus articulus de hoc faciens mentionem*: adduntque, ob omissum Sessione IV. articulum illum, Decretum ex integro in alia sessione pronuntiatum fuisse. Quod & omnino dicendum esset, licet ex testimoniis a nobis allatis minime constaret. Cur enim Decretum illud Sessione V. repetitum fuisset, si illi nihil omnino Sessione IV. defuisset?

Denique, ut saepe citati Jacobus Lenfant, & Actorum Editor (a) observant, hinc facile conciliatur MSS. Codicum discrepantia. Nam Romani, Germanique Codices, & aliquot Galli articulos proferunt cujusmodi reapse per Cardinalem Florentinum pronuntiati in publica sessione fuerunt. At Codices Victorini, qui ut Adversarii testantur, Excerpta continent, quae ex ipso Constantiensi Concilio a Praefulis Theologisque Nationis Gallicanae Parisios mittebantur, eosdem articulos exhibent, cujusmodi in Nationum Congregatione formati & praescripti fuerant. Fieri namque potuit, ut excerpta illa, antequam sessio haberetur, Parisios dirigerentur: Indeque fortasse contigit, ut laudata Decreta aliter in iis Codicibus ederentur, quam a Synodi Notariis, aliisque qui rebus gestis interfuerunt, edita sunt.

Ea est ejusmodi momentorum vis ac perspicuitas, ut neminem deinceps futurum existimemus, qui non ja-

cta-

etatas Arnaldo demonstrationes irrideat, & qui non facile intelligat, quam temere ille suis conjecturis Vaticanorum Codicum, quos nunquam viderat, auctoritatem & fidem sollicitarit. Nam quod jactat, mirum fuisse Cardinalium & Nationum circa dogmatica Decreta consensum, ac potissimum a veri similitudine abludere (a), Cardinalem Florentinum, qui vel ab ipso Bellarmino inter Auctores recensetur, qui Concilii Oecumenici potestatem supra Romani Pontificis auctoritatem extollunt, articulos huic opinioni faventes mutilare ac suppressere voluisse; quanti sit habendum, ex dictis perspicue constat: quum miro tum veterum Codicum: & actorum, tum coevorum Scriptorum concentu pateat, quod fieri non potuisse Arnaldus judicat, id reapse contigisse; nimirum Cardinalem Florentinum ea Decreta, aliis suadentibus, ac pene cogentibus Cardinalibus, vel omnino praeteriisse, vel ea *de reformatione* clausula multasse.

Hinc etiam facile solvitur quod velut achilleum ac decretorium, tum idem Arnaldus (b), tum Bossuetius (c), & alii proferunt: nimirum eam clausulam, si decreti prooemium spectetur, ad ejus integritatem omnino desiderari. Hinc enim solum efficitur, articulum ex decreto Nationum legi cum ea clausula debuisse, at non reapse lectum fuisse, ejus publicationi constanter intercedentibus Cardinalibus. Unde gravis oritur dubitatio, an ipsae quoque Nationes in ejus tandem omissionem consenserint. Si enim consensissent, quidni & prooemium, quod eam clausulam postulat, reformassent? Cur

G

&

(a) Arnald. cap. XI. pag. 209.
& seqq.

(b) Cap. X. pag. 189. & seqq.
(c) Cap. seqq.

& conquestae fuissent, & eam omissionem Cardinali Florentino tam acriter exprobrassent? Cur denique in proxima Sessione omnino instaurari articulos voluissent? At contra consensisse tandem ea de re cum Cardinalibus Nationes, ex MSS. Codicibus colligere sibi Schelstratus videtur: in quibus scilicet legit, mediante Rege Romanorum *adhibitum fuisse quoddam moderamen in expediendis in illa Sessione*: Quod ille ita interpretatur (a), ut inter cetera Decreta omitteretur secundum de potestate coactiva Concilii, & in primo Decreto nulla mentio fieret de reformatione Ecclesiae. Cui profecto interpretationi plurimum favere videntur, quae ex aliis Codicibus profert (b); nimirum quod paratis omnibus ad celebrandam sessionem, *habita fuit non modica disceptatio inter D. Regem; DD. Cardinales, & Deputatos Nationum super Capitulis praelibatis: & tandem Divino Flamme inspirante, in unam sententiam conveniunt, quod tantum Capitula infra scripta in dicta sessione statuerentur. Fuit ergo dicta sessio de consensu & voluntate D. Regis, & omnium DD. Cardinalium in Constantia existentium, quatuor Nationum, & Oratorum Regum & Principum celebrata. Ac subiungitur, quod Cardinalis Florentinus, sacro Constantiensi approbante Concilio, legit Capitula infra scripta: inter quae neque secundum de potestate Synodi in Pontificem coactiva locum habet, & in primo omittitur clausula de reformatione in capite & membris. Quae proinde omissa videntur, ipsis quoque & Caesare & Nationibus consentientibus.*

Quod

(a) Comp. chron. pag. XI. ex 4. Codd. Gest. Conc. Const. contin.
 (b) Acta Protonot. ex 3. Codd. MSS. pag. 225.

Quod pertinet ad secundum Decretum, Ludovicus Maimbourg & Nat. Alexand. facile consentiunt, illud fuisse ex Nationum consensu praetermissum, quoniam neque in ullis Codicibus, neque in vulgatis editionibus legitur. At contra, clausulam de reformatione in capite & membris, ipsis quoque consentientibus Cardinalibus, lectam fuisse contendunt, quoniam illam, ut ipsi testantur, & in Codicibus Gallicanis, & in vulgatis Editionibus reppererunt. Porro ita ut sequitur sese rem habuisse, laudatus Maimbourg conjectura auguratur. Primum Sessionis IV. Decretum quatuor, ipsius iudicio, articulos seu membra complectebatur. 1. An Synodus immediate a Christo potestatem haberet, cui vel ab ipso Pontifice parendum esset in iis, quae ad fidem & extirpationem schismatis pertinerent. 2. An addendum esset, in iis etiam quae pertinent ad Ecclesiae in capite & membris reformationem. 3. An Pontifex parere detrectans, ad obediendum a Synodo cogi posset inflictione poenarum. 4. An auctoritas, quae Constantiensi Synodo tempore schismatis coactae vindicabatur, cuilibet alteri Synodo communis esset. Ait ergo, quod de primo nulla Cardinalibus cum Nationibus dissensio fuit; adeoque tota controversia in tribus aliis articulis versabatur: quae, sequestre Caesare, ita composita est, ut in decreto duo tantum priores Articuli retinerentur, duobus posterioribus ad sessionem proximam reservatis.

Verum Actorum Constantiensis Concilii in Germania Collector (a) haec omnia non Nationum nutu & consensu, sed Cardinalium arbitrio & voluntate, invito Caesare & Nationibus, omissa fuisse opinatur. Quare

G 2

post

(a) Tom. IV. pag. 84. & seqq.

post longas disceptationes hoc tandem Cardinalibus datum per Nationes ait „ut articulum de Papae Johannis
 „fuga, ob quam *haereticus* in conclusione erat appellatus, poenaeque dignus judicatus, decretis superioribus
 „publicandis junctum, hoc die omitti concederent.
 „Quem articulum, hoc die in sessione quarta cum aliis
 „promulgandum, superioris diei Congregatio generalis ex Vindobonensi Codice exhibet, hoc titulo expressse addito: *Articulus datus, & additus ad alios
 „articulos pro secunda sessione* (a fuga Papae Johannis, quae est ordine quarta.) Praeter hunc vero articulum a Nationibus indultum qui omitteretur, sicuti
 „non praelectus est; in aliis articulis quidquam a Nationibus haud mutatum, aut quod mutaretur non
 „concessum. Certe vel verba articuli aut decreti primi
 „de reformatione Ecclesiae in capite & in membris, a
 „Nationibus nullo plane modo voluisse omitti, patet
 „ex eventu, quando Concilium vehementer offensum;
 „dum Cardinalis Zabarella in praefegendo illa verba
 „cum aliis omisit; ut non solum publicis libellis Concilium testaretur dissensum & offensam, sed & in sequenti Sessione publice restitui illa juberet. Subjungitque, quod in illum gravem articulum in secunda Sessione a fuga, alias quarta publicandum, sed qui omitteretur, permissum, collimabant verba Manuscriptorum, quae Schelstratenus allegavit: quaeque jam ex ipso paullo superius produximus.

Jacobus Lenfant ut horum Manuscriptorum fidem cum rebus postea secutis conciliet (a), aliquod adhibitum fuisse temperamentum, & ipse agnoscit: sed
 in

(a) Lib. II, num. XV.

in quo positum fuerit ejusmodi temperamentum , facile judicari non posse . Nam ea Cardinalium cum Nationum Deputatis collatio tumultuaria fuit ; adeoque fieri facile potuit , ut sese mutuo non satis intelligerent : indeque factum , ut & Cardinalis Florentinus ad ea de Reformatione verba perveniens subsisteret , ea praeter communem deliberationem addita adfirmans ; & nihilominus hanc ei omissionem Nationes acriter exprobrarint . Quod , inquit idem Auctor (a) acquitas postulat , *qu'on impute plutôt à quelque mal-entendu procédé des contestations du matin , qu'à aucune mauvaise foi de part ni d'autre .*

Mihi venit in mentem an haec ita conciliari possent ; ut Deputati quidem Nationum , qui cum Cardinalibus contulerunt , saltem subobscurae ac generalibus verbis in eam omissionem consenserint . Quod quum ipsis Nationibus , quae jam in *Choro* ad celebrandam Sessionem praesto aderant , communicari non potuisset ; hinc earum questus & subita indignatio , quod non audirent per Cardinalem Florentinum articulum promulgari integrum & cum omnibus clausulis , quibus illum in communi Congregatione munierant .

Ut ut sit , ex his tamen quae hactenus disseruimus ; ratio facile redditur , cur resecta clausula *de reformatione in Capite & membris* , Decretum prooemio non omnino respondeat . Nimirum ob temporis angustiam ; quoniam statim post illam in Ecclesiae Sacello Cardinalium atque Deputatorum collationem in *Chorum* ad celebrandam sessionem itum est , & ne acriores inter Nationes ipsas & Cardinales concertationes , aut graviora

scian-

(a) Ibid. num. XV.

scandala fuscitarentur ; articulus legendus Cardinali exhibitus est qualis jam fuerat litteris consignatus , nec facile potuit inter legendum ad eam formam revocari , in qua priora examissim posterioribus responderent .

C A P U T V.

- „ Schelstrati , de falsata Sessione IV. Constantinensi , fabula confutatur : Probitas PP. Basileensium omnium Scriptorum consensu asseritur : Beati Ludovici Alemanni ejus Coetus Principis eximia sanctitas .

Hoc revera est , quod maxime urit Adversarios , scilicet Basileenses Patres ab Emmanuele Schelstrato non satis integrae fidei in edendis quartae Sessionis Constantiensis Decretis insimulatos . Concoquere namque non possunt , tanto , ut eum praedicant , Coetui , cui praeerat Ludovicus Alemannus Cardinalis , & in quo aderant Episcopi ac Doctores pietatis , ut ajunt , ac doctrinae nomine commendati , tantum facinus imputari . Scilicet Ludovicum Cardinalem Archiepiscopum Arelatensem Clemens VII. anno 1527. edito Diplomate ad Praepositum & Canonicos Ecclesiae Metropolitanae Arelatensis , & Fratres Celestinos Avenionenses , cum cum Petro de Luxemburgo Cardinale , Beatis adscripsit : eosque pro Beatis coli & venerari posse decrevit ; *ut qui vitam caelibem , castamque & immaculatam egerint , clarique miraculis haberentur .* „ Ut profecto , „ *subjungit Bossuetius* , tali Viro , & quidem tantum „ facinus nulla satisfactione purganti , falsitatem impu-
„ tare ,

„tare, non modo summae temeritatis, sed etiam mani-
 „festae impietatis esse constet. Quod vero ad alios Epi-
 „scopos ac Doctores „iis, inquit, tantus Conventus
 „Viris constabat, qui bona fide agerent, miroque re-
 „formandae Ecclesiasticae disciplinae studio teneren-
 „tur ut profecto tantos Viros errasse bona fide,
 „atque ulterius quam oporteat studio reformationis ab-
 „reptos, suspicari liceat: falsi insimulare, impium ab-
 „surdumque sit. Eademque pari confidentia & alii ex
 Adversariis obijciunt: perinde atque ipsi quoque doctri-
 na ac pietate excellentes Viri, quum praepostero zelo
 aliisve turbulentis affectibus in transversum abripiuntur,
 ad minus decoras artes non aliquando confugiant: aut
 qui Basileensium gesta revolvit, non illud identidem
 usurpare cogatur:

Tantum religio potuit suadere malorum.

Igitur ne Schellstratum optimum Virum & eruditum
summae temeritatis, & manifestae impietatis ab Epi-
 scopo Meldensi postulatum, omnino indefensum relin-
 quamus, in rationes breviter inquiremus, quibus Basi-
 leenses reos egit depravatae, in iis quae pertinent ad
 quartam Sessionem primumque illius sessionis Decre-
 tum, Synodi Constantiensis editionis.

ARTICULUS PRIMUS:

*Jure ne an injuria Basileensium Patrum fidem,
in edendo cum ea de Reformatione clau-
sula quartae Constantiensis Concilii
Sessionis primo Decreto Schel-
stratus in suspicionem
vocaverit ?*

AD sollicitandam & in suspicionem vocandam Basileensium fidem illud Cl. Schelstrato incitamento fuit, quod ex Actis a quatuor Protonotariis conscriptis suam Basileenses Gestorum ac Decretorum Synodi Constantiensis Epitomen compilarunt. Quum porro tres ipse nactus fuisset antiquissimos Codices, ejusmodi Acta a Protonotariis conscripta, continentes, ac primum quartae sessionis Decretum sine illa de Reformatione clausula repraesentantes; hinc illi suspicio suborta est, fuisse eam clausulam laudato Decreto praeter MSS. Codicum fidem & auctoritatem insertam: „Basileenses, inquit Cl. Auctor (a), usi sunt Actis a quatuor Protonotariis Constantiensis Synodi collectis, ut in titulo suae Compilationis ipsimet fatentur: in Actis autem, quae ab ipsa Constantiensi Synodo per Protonotarios ad id Deputatos collecta fuerunt, verba illa deesse, ex tribus ejusdem collectionis MSS. Codicibus probavi: neque quidquam, ut puto, ad confirmandam rem nostram expressius dici vel afferri potuit.

Quamquam autem, ut deinde subjungit, vel sola Acta

(a) Dissert. I. cap. I. pag. 25.

Acta Protonotariorum Constantiensium sufficere debuissent ad Basileensium compilationem erroris convincendam; placuit tamen illi & aliorum Codicum adsciscere auctoritatem, qui pariter & antiquissimi sunt, & in abjiciendis a primo illo quartae Sessionis Decreto verbis ad reformationem spectantibus, cum Protonotariorum Actis concinunt & conspirant.

At multo vehementius excitata de Basileensis collectionis sinceritate suspicionem auxisset, confirmavissetque, MSS. Codicum in Germanicis tunc Bibliothecis delitescantium auctoritas, si eos lustrare Viro Cl. licuisset. Non enim Parisiis ex Bibliotheca S. Victoris Basileenses ad suam Epitomen conficiendam MSS. Codices accersiverunt, sed iis usi sunt, qui in ipsa Germania praesto ipsis ac fere prae manibus erant. Ab iis porro Codicibus non modo absunt verba illa *de reformatione in Capite & in membris*, ubi Decretum primum quartae sessionis exhibent; verum & cur abesse debeant, in eis indicia non desunt.

Profecto, quae superius adduximus testimonia, quibus luculentissime constat, acerrimas fuisse de Articulis in quarta sessione promulgandis Cardinalibus cum Nationibus disceptationes, & Cardinalem Florentinum, suis petentibus ac pene cogentibus Collegis, clausulam de reformatione praeteriisse, qui propterea Synodi invidiam subierit, cujus deinde jussu articulus imperfecte promulgatus, in sequenti sessione instauratus sit; testimonia, inquam, quibus haec luculentissime demonstrantur, Basileenses Epitomatores latere minime potuerunt. Praesertim quum rerum in Synodo Constantiensi gestarum recens adhuc esset memoria, quum nondum

quinque lustra ab absoluto Concilio fluxissent. Quapropter aut certe fidem eorum suspectam haberi oportere crediderim, aut eos indiligentiae & ignaviae postulari. At eos negligentiae coargui vetant quae ipsimet in suis litteris jactant partim Compilationi praefixis, partim subjunctis, ad conciliandam eidem auctoritatem ac robur. Inde enim habemus, hujus Collectionis provinciam duobus Cardinalibus, duobus Episcopis, duobus Theologiae Doctoribus, & Archidiacono Zagabiensi fuisse demandatam. *Ipsi autem*, ut in eisdem litteris legitur, *commissioni nostrae multo tempore diligenti cura vacantes, juxta nostrum mandatum extraxerunt & collegerunt, ac fideliter conscribi fecerunt; Decreta & gesta nonnulla praefati sacri Concilii Constantiensis in unum redigentes Volumen.* Quod absolutum ac perfectum ab universo Coetu probatum est, ejusque Bulla munitum.

Haec aliaque plura Scheltrato animadversa quum Nat. Alex. retulisset: „Gratias, *inquit*, amplissimas debet D. Emmanueli a Schelstrate Respublica Literaria, quod observatione illa sua Decretorum Concilii Constantiensis, prout ad nos pervenerunt, sinceritatem praeter intentionem suam confirmaverit. Si quidem ex ea patet, vix majorem adhiberi potuisse curam ac diligentiam in Actis ac Decretis illius Concilii colligendis, quam quae a Patribus Synodi Basileensis adhibita est. Viris siquidem omnium Ecclesiae Ordinum dignitate, doctrina, probitate spectatissimis hanc provinciam demandarunt, qua fideliter sunt perfuncti. *Opus, inquit, fideliter conscriptum fuit.* Collectionem Basileenses Patres approbarunt,
„ Bul-

„ Bulla Concilii Codici appensa, ejusdemque fore fidei
„ declararunt, ac si Bulla ejusdem Concilii Constan-
„ tiensis munita forent. Cedo, si quae Actorum cujus-
„ libet alterius Synodi Acta magis authentica, & majo-
„ ri cura descripta & collata ad nos pervenerunt. Ve-
rum CL. Auctor non animadvertit, quod quanto prae-
clarius Basileensium in colligendis edendisque Constan-
tensibus Actis ac decretis curam diligentiamque com-
mendabat, tanto magis eorum fidem elevabat, & in su-
spicionem adducebat. Neque enim Basileensium Colle-
ctorum jactata dignitas, doctrina, probitas & si libet ad-
dere, & sequuta miracula unquam suadebunt, quod in
Actis Protonotariorum legerint quae ab eis absunt, &
quae abesse debere, nisi in hoc negotio cum summa osci-
tantia & negligentia versati sunt, exploratum habere de-
buerunt. Quare quanto magis eorum in hoc Opere con-
cinnando cura & diligentia commendatur, tanto eis
gravior violatae publicae fidei invidia constatur. Ejus-
demque commatis est quod sequentibus verbis idem Na-
talis adjungit.

„ Sed observationi D. a Schellstrate addendum est,
„ tunc ab annis decem Concilium Basileense duo illa,
„ de quibus agimus Constantiensia Decreta laudasse,
„ exscripsisse, renovasse, confirmasse iisdem omnino
„ verbis, quibus nunc in Actis Concilii Constantien-
„ sis, Romanae, Regiae, Labbeanæ Editionis legun-
„ tur, idque non semel, sed quinquies, in publicis ses-
„ sionibus, antequam Synodus Ferrariam ab Eugenio
„ Quarto transferretur, cum ejus Legati Concilio prae-
„ essent, ac inprimis Julianus Tit. S. Angeli Cardinalis,
„ Acta ac Decreta Concilii Constantiensis solitus

„ *Nocturna versare manu, versare diurna* &c.

At praeterquamquod Decreta Basileensibus in publicis illis Sessionibus laudata, exscripta, renovata & confirmata, non ex quarta, sed ex quinta Synodi Constantiensis sessione accersita sunt; hoc ipso Nat. argumento vehementior in Basileenses invidia concitatur. Nam qui ab annis decem, adeoque a celebrata Synodo Constantiensi vix tredecim annis, soliti fuerant hujusce Concilii Acta & Decreta,

Nocturna versare manu, versare diurna,

fieri non potuit, ut ea, quae circa Decreta IV. Sessionis acciderant, ignorarent; ac potissimum non fuisse primum Decretum per Cardinalem Florentinum cum ea de Reformatione clausula promulgatum, cum qua illud editum voluerunt: ac proinde non temere quis mali alicujus doli fraudisve Basileenses insimularet.

Verum, ut fatear quod res est, praeter initas ab Arnaldo, Maimbourg, Bossuetio & Nat. Alex., alia purgandi Basileenses suppetit via: quae quidem nobis aperte favet, sed ea tamen nisi admittatur, illos depravatae Constantiensis Decreti editionis reos omnino haberi necesse est. Hanc autem nobis Constantiensium Actorum Editor ope Wolfenbutelensis Codicis suppetitavit. Hic enim Codex, ut ipse tradit, Actorum ac Decretorum Concilii Constantiensis Epitomen a Basileensibus adornatam exhibet; sed cum multis aliis in locis, tum potissimum in primo Sessionis IV. decreto plurimum a vulgatis ejusdem Epitomes editionibus discrepat (a). In Hagenoënsi siquidem illo compendio, quod nimirum Hagenoae Imperiali Oppido primum editum est,

(b) Von der Hardt. Tom. IV. pag. 87.

est; ceterisque quae ex illa derivatae sunt ejusdem compendii Editionibus, addita reperiuntur, ac promulgata dicuntur quae per Nationes quidem fuerant definita, sed per Cardinalem Zabarellam, reliquorum Cardinalium consilio, licet invitis Nationibus, sunt omissa, nec praelecta. Ast in MS. Wolfenbutteleni Compendio a Basileensium collectione profecto, ita universa comparent, prout Constantiae sunt per Zabarellam pronuntiata. Hinc porro colligit laudatus Auctor (a), suspicione plane potuisse supersedere illos, qui magno molimine, ut in Schelstrateno liquet, malae fidei accusarunt Concilii Basileensis Patres, qui data opera Acta decretaque Constantiensis Concilii corruerint, in Sessione praecipue quarta. Siquidem in hoc Wolfenbutteleni Codice compendii Basileensis res uti Constantiae gesta, integre planeque comparet. Ut vel Wolfenbuttelenis ille Codex & scrupulum haesitantibus promte eximat, & Basileensis Concilii Patribus fidem atque auctoritatem omnino reddat.

Quod Codicis Wolfenbutelenis lectione ad fidem & auctoritatem Basileensibus Epitomatoribus restituendam usus Editor sit, haud equidem improbamus, imo & plurimum commendamus: at profecto inde consequens non est, Schelstrato crimini dandum esse, quod violati velut ex industria primi sessionis quartae Decreti Basileenses in suspensionem adduxerit. Quum enim certissime constaret, ad hoc Decretum clausulam de reformatione neutiquam pertinere, non alia purgandi Basileenses suppetebat via, quam ut ope MS. Codicis demonstraretur, haud eorum vitio in hocce decretum eam clau-

(a) Ibid. in Prolegom. cap. III. pag. 16.

clausulam irreptisse . At quum Adversarii & MSS. aliquot Codicum, & vulgarum Editionum auctoritate prae fracte tuerentur, tum ita legendum esse illud Decretum; quod a perspicua veritate prorsus erat alienum; tum ita reapse fuisse a Basileensibus editum; inde plane consequens erat, Basileenses secus illud edidisse, atque incorruptorum Codicum & veterum monumentorum auctoritas postulare. Non ergo ut Maimbourg & alii faciunt, inde Basileensibus defensio paranda erat, quod Codices, quibus in adornanda sua Collectione usi sunt, eam clausulam forte repraesentarunt; sed inde potius quod eam ipsi in autographo & authentico ejusdem suae collectionis Exemplari praetermiserunt. Sed neque Adversarii, neque Schellstratus divinare poterant, aliquem illius Epitomes Codicem MS. in quo illa clausula esset omissa, in aliqua ex Bibliothecis Germanicis delitescere, inde aliquando eruendum.

ARTICULUS SECUNDUS.

Quanti ad praesentem controversiam momenti sit, demonstrasse, tum in primo Decreto Sessionis quartae suppressam fuisse clausulam de reformatione, tum omnino praetermissum fuisse secundum Decretum de potestate cujuslibet Synodi generalis in quemlibet Pontificem coactiva.

Hoc generatim Schelltrato ab omnibus ejus Adversariis objicitur, quod inanem operam posuerit in ventilandis MSS. Codicibus, ad hoc tandem inde eruendum,

dum, non tulisse Cardinales, imo & constanter repugnasse, ne primo Decreto Sessionis IV. clausula de reformatione in capite & in membris adjungeretur, & ne secundum quod Nationes paraverant Decretum de potestate coactiva cujuslibet Synodi generalis in Romanum Pontificem, legeretur: quum constet, haec omnia instaurata postmodum fuisse in proxima sessione sollenniter celebrata. Nam etsi verba ista, *Ad reformationem Ecclesiae in capite & in membris*, ad primum Sessionis quartae Decretum minime pertinerent; id tamen, inquit Maimbourg, nihil ad praesentem faceret controversiam, quoniam reapse in Decreto V. Sessionis occurrunt. Quid enim ad vim & robur Decreti facit, in qua illud sessione editum sit? Atque hinc Arnaldus & Nat. Alex. efficiunt, aut efficere sibi videntur, absque ulla veri similitudine Basileensibus adfingi, quod IV. Sessionis Decreta corrumpere ex industria voluerint. Illius, inquit Nat. Alex. interpolationis inutilitas aequos rerum aestimatores adducere debet, illam ut minime a Basileensibus attentatam concludant. Magni siquidem erat momenti ac ponderis Basileensibus Patribus declaratio Concilii Constantiensis de Conciliorum generalium auctoritate a Christo immediate accepta *ad reformationem Ecclesiae Dei in Capite & in membris*, ut & ipsi tam optatae reformationi incumberent. At nihil intererat in qua sessione Declaratio illa edita fuisset, an in quarta, vel in quinta, cum non minor esset sacri Concilii in una quam in altera sessione auctoritas. At in V. Sessione habentur expresse illa verba in priori Decreto, *Et ad reformationem generalem Ecclesiae Dei in Capite & in membris*, in omnibus Codd. MSS. cunctisque Editionibus,

ut

ut nemo diffitetur, ne quidem Emmanuel a Schelstrate : Prorsus ergo inutilis erat Patribus Basileensibus interpolatio Decreti Sessionis IV. per istorum additionem verborum. Hisque adfinia sunt quae & Arnaldus observat (a). Sed ut nihil, inquit, jam dicam de probitate eorum, qui hujus interpolationis insimulantur, qua de causa eam aggredi voluissent? Nemo gratis scelestus est. Si ergo, quod vero simile non est, ea clausula, *Et ad reformationem Ecclesiae Dei &c.* in Decreto IV. Sessionis non fuisset; quid Basileensium intererat, ut ea in illud infereretur? Annon satis superque habebant, eam certissime ac nemine refragante, in primo Decreto V. Sessionis occurrere? Non ergo nisi gratuito scelere tantum facinus aggredi voluissent.

At primum, dici absolute non potest, inanem operam posuisse Schelstratum in eruenda e Codicibus MSS. & coaevis Scriptoribus rerum in Synodo Constantiensis gestarum, ejusque Decretorum historia, quamquam ea quae inde produxit, nihil ad praesentem facerent controversiam: faciunt enim plurimum ad veritatem historiae: quae & MSS. Codicum & veterum monumentorum ope innumeris in locis quotidie emendatur & illustratur. Unde mirari subit, Viros doctos & eruditos Schelstrato hoc velut insolitum & inauditum facinus objecisse, quod tam sero & post tot annorum intervallum ad emaculandam Gestorum ac Decretorum Concilii Constantiensis Basileensem editionem aggressus sit.

„ Sed anno demum, inquit Bossuetius (b), 1683.
 „ quinquaginta scilicet & ducentis annis postquam
 „ Constantienses Canones conditi sunt; Emmanuel a
 „ Schel-

(a) Cap. X. pag. 193.

(b) Sup. cap. III.

„ Schelstrato repente prodiit, qui primum
 „ Decretum Sessionis IV. a Basileenſibus corruptum eſſe
 „ teſtatur. Et Nat. Alex. *Dubium*, inquit (a), *de*
iſtius Decreti ſinceritate & integritate mortalium om-
nium primus excitavit Emmanuel a Schelſtrate Vatica-
nae Bibliothecae Praeſectus &c. Haec certe mirari ſubit
 Viris doctis & eruditis excidiſſe. Quot enim quaero
 ſunt, quae non dicam poſt quinquaginta & ducentos,
 ſed poſt quingentos, & ſexcentos, & mille annos, ali-
 quis certe *mortalium omnium primus*, in vulgatis hi-
 ſtoriis aut Codicibus, conſultis fontibus, & primaevis
 & authenticis Exemplaribus, caſtigavit? Quot quaero
 loca Cl. Viri criticae artis ſtudio egregie ſubacti jamdu-
 dum & a multo tempore in veterum Patrum aliorumque
 Scriptorum Operibus depravata, hoc tandem aevo ſeli-
 citer reſtituerunt? Quot demum inoliti errores, qui ve-
 lut naevi cum ſacrae tum profanae Hiſtoriae faciem de-
 turpabant, Patrum noſtrorum memoria evulſi ſunt, &
 quotidie evelluntur? Ut hinc invidiam in Schelſtratum
 concitare, perinde ſit atque eandem in omnes Eruditos
 derivare. At egregiam Litterariae Reipublicae Schel-
 ſtratum navaſſe operam, candide agnoverunt, qui dein-
 ceptis depoſito tantisper partium ſtudio, res Conſtanti-
 ſis Synodi pertractarunt (b), productiſque ab eo Actis
 & Monumentis uſi ſunt ad ejus Hiſtoriam pluribus in lo-
 cis ſupplendam & illuſtrandam, & a pluribus erroribus
 emaculandam.

Deinde & a praefenti controverſia haec diſceptatio
 de vera genuinaque illius Decreti lectione non modo

I

alic-

(a) Diſſert. IV. ſ. VI.

(b) Hermannus Von der Hardt. Jac. Lenfant, & alii.

aliena non est, verum & non una ratione cum illa conjuncta est. Nam primum, ut optime demonstrat Cl. Schellstrate (a), hinc corrigendum venit *celeberrimae Gallicanae declarationis de Potestate Ecclesiastica* Caput secundum, quo sollemniter declaratum est: *non probari a Gallicana Ecclesia, qui Decreta de auctoritate Conciliorum generalium, quae sessione quarta & quinta Constantiensis Synodi continentur... ad solum schismatis tempus detorqueant*. Nam ut ipse Maimbourg diserte fatetur, temperatum est in quarta sessione ipsis quoque Nationibus consentientibus, ab hoc articulo definiendo; An quae potestas Constantiensis Synodo, quae tempore schismatis celebrabatur, hujusce sessionis decretis vindicaretur, generatim ad quamlibet aliam Synodum pertineret. Quod & jam omnes agnoscunt, siue nutu & consensu Nationum, seu mero Cardinalium arbitrio & voluntate, per Cardinalem Florentinum non fuisse in hac quarta Sessione promulgatum. Perperam ergo in hoc Capite *celeberrimae Declarationis* ii fugillantur, qui *ad solum schismatis tempus* quartae sessionis dicta & decreta detorqueant.

Praeterea e Schellstratenis Actis eorum opinio profligatur, qui praefracte contendunt, hanc de Conciliorum generalium in Romanos Pontifices potestate doctrinam generatim luculenterque fuisse in Pisana Synodo definitam (b). Ad hanc enim evertendam opinionem si alia argumenta deessent, hoc certe sufficere deberet, quod sub ipsum Synodi Constantiensis initium, quum

Na-

(a) Differt. I. cap. III.

l'eut decidée en faveur du Concile.

(b) Dans celui de Pise, où elle fut agitée pour la première fois, on

Maimbourg pag. 216.

Nationes statuere vellent, cujuslibet Synodi generalis auctoritati subiectos esse Pontifices tum vehementer in hoc Decretum exarserunt Cardinales, ut ejus promulgationi consentire nulla ratione voluerint; imo & ipsi Nationibus persuaferint, ut ipsi Maimbourg & Nat. Alex. docent, ut ab illius Decreti promulgatione in hac quarta sessione abstinerent, ob plurimas, quibus obnoxium erat difficultates. Jam vero quis sibi persua-deat, vix quinque annis ab absoluta Pisana Synodo, ab iisdem fere Cardinalibus; qui hanc & coëgerant, & celebraverant, & illius pars praecipua & nobilissima fuerant; tot excitari potuisse disceptationes, tot objici difficultates adversus Decretum, quod jam ipsi paullo ante in alio, ut Parisienses Theologi volunt, Concilio Oecumenico sanxissent? Porro quanti ad praesentem controversiam momenti sit, ne istiusmodi quaestio velut jam sancita per Pisanam Synodum habeatur; tum per sese apertissime constat, tum a nobis deinceps luculentius demonstrabitur: ut proinde vel hinc pateat, haud inanem Schellstratum luisse operam in suis illis Constantiensis Synodi Actis ac Decretis e situ ac tenebris eruendis.

CAPUT VI.

- „ Sessionis Quintae, qua potissimum utimur;
„ lectionem neque in dubium revocari
„ posse, neque unquam in dubium
„ revocatam.

NUlla profecto ratio erat, cur in praesenti Capite Meldensis Episcopus tot congereret testimonia,
I 2 qui-

quibus probaret quod omnes agnoscunt, & nemo unquam in controversiam vocavit, nempe integram esse & incorruptam Decretorum quintae sessionis lectionem, nec in ea exhibenda variare Codices Manuscriptos. Quandoquidem ergo de hac re nulla nobis cum illo disceptatio est; geminum quod ex Gersone describit testimonium ad trutinam revocabimus, non eo profecto ut inspiciamus, an hujus Capituli conclusio inde solide confirmetur, sed ut Lector intelligat, quam homo iste in suis effatis, quae Parisienses Theologi velut oracula venerantur, & parum sibi constet, & veritati cohaereat. Haec ergo loca sunt quae ex Gersone Bossuetius adfert, & quae nobis non sine examine praetermittenda videntur. Primus locus desumptus est ex sermone, quem ad Synodum habuit hoc eodem anno 1415. quo Sessio V. habita est, ac 21. die Mensis Julii, cum Sigismundus Imperator pacis Ecclesiasticae gratia in Hispaniam profecturus esset, ac pro ejus itinere sacrae Synodi decreto Missae ac Litaniae solemnes haberentur, quibus omnes Praelati interfuerunt. In hoc ergo sermone Decretis quintae sessionis de verbo ad verbum, ac ne uno quidem immutato apice, recitatis, subdit continuo: „ Con-
 „ scribenda prorsus esse mihi videretur in eminentibus
 „ locis, vel insculpenda per omnes Ecclesias saluberrima haec determinatio, lex, vel regula, tanquam directio fundamentalis & velut infallibilis, adversus
 „ monstruosum horrendumque offendiculum, quod
 „ haecenus positum erat per multos de Ecclesia in itinere mandatorum, determinantes ex textibus Glossae,
 „ non ad regulam Evangelicam & aeternam acceptis,
 „ Papam non esse subiectum generali Concilio, neque
 „ ju-

„ judicari posse per ipsum . En , inquit Bossuetius , quae quatuor mensibus post Sessionem V. coram Patri-
bus sacroque Concilio dixerit Christianissimi Regis Le-
gatus .

Alter Gersonis locus occurrit in sermone ad Syno-
dum similiter habito A. D. 1417. Dominica die 17. Ja-
nuarii : „ Quamvis ultra multiplicare sermones quid
„ opus est super ea veritate , cujus decisio clarissima so-
„ lidissimaque facta est per hoc sacrum Concilium , cui
„ non licet obniti , nec eam in argumento deducere .
Ac paullo post Decreta quintae sessionis diligenter ex-
scribit , subjungitque verba sequentia , quae , inquit Bos-
suetius , praetermitti non debent ; „ Huic veritati fun-
„ datae super petram sacrae Scripturae quisquis a pro-
„ posito detrahit , cadit in haeresim jam damnatam ,
„ quam nullus unquam Theologus , maxime Parisiensis
„ & Sanctus , asseruit .

Quandoquidem haec Gersonis loca Meldensis Epi-
scopus (cui quemadmodum & aliis Theologis Parisien-
sibus , Gersonis in hoc capite auctoritas inviolabilis est ,)
ita refert , ut ea plane probare videatur , operae pretium
erit ut ea ad trutinam revocemus . Porro ejus in his locis
doctrina ad haec capita referri potest . 1. Pontificem es-
se supra Concilium , haeresim esse per Constantiensem
Synodum jam damnatam . 2. Quod hanc haeresim nul-
lus unquam Theologus , & maxime Parisiensis & sanctus
asseruit . 3. Quod hoc monstrum opinionis , scilicet Pa-
pam non esse subjectum generali Concilio , neque judi-
cari posse per ipsum , ante Synodum Constantiensem
multi de Ecclesia tenuerant . 4. Quod haec eorum opi-
nio non nisi quibusdam Glossis nitebatur , quae ab Evan-

ge-

gelica aeternaque regula dissonabant. 5. Quod Pontificem subjacere Concilio, decisio est Synodi Constantiensis clarissima solidissimaque, cui non liceat obniti, nec eam in argumenta deducere. 6. Hanc veritatem immotam esse, utpote innixam sacrarum litterarum ineluctabili testimonio. Ex his ergo Gersonianae doctrinae capitibus tria, nempe primum, quintum, & sextum in alia loca rejiciemus; reliqua vero, nempe secundum, tertium & quartum in sequentibus articulis expendemus.

ARTICULUS PRIMUS.

Toto illo saeculo, quod funestum illud Occidentis schisma praecessit, communis ac pervulgata fuit Theologorum, atque imprimis Parisiensium, doctrina, 1. Concilia nisi a Romanis Pontificibus convocari non posse. 2. Debere in eis Romanos Pontifices praesidere. 3. Ex Romanis Pontificibus fluere, aut saltem pendere eorum auctoritatem. 4. Eorum de fide moribusque Decreta irrita esse, nisi a Romanis Pontificibus confirmentur. 5. Romanos Pontifices a Synodis Oecumenicis nisi in causa fidei judicari non posse.

QUod ad haec pertinet nostrae doctrinae capita; quae fuerit olim veterum Patrum, Romanorumque Pontificum & Conciliorum sententia, quidve ex eorum testimoniis consequi videatur; tum superioribus *de Romani Pontificis in definiendis fidei contro-*
ver-

versis iudicio, voluminibus, in quibus traditionem a prioribus Ecclesiae saeculis ad usque duos illos Scholasticae Theologiae proceres, Thomam atque Bonaventuram perenni cursu deduximus, amplissime demonstratum est; tum etiam in sequenti articulo iterum data opera demonstrabitur, eadem refutando, quantum satis esse videbitur, ad confutandam Gersonis in adlatis locis temeritatem. Quae etiam exorto schismate tum ante Synodum Constantiensem, tum deinceps de his rebus dogmata in Scholis Theologicis obtinuerint, suis locis ad sequentia Capita haud segniter expendemus. Quare in praesentia eorum dumtaxat Theologorum, & maxime Gallorum seu Parisiensium, sensus investigabimus & aperiemus, qui proxime funestum illud schisma praecesserunt, quo per tot annos Occidentalis Ecclesia miserum in modum dilacerata est.

At ne diutius quam par est in singulorum Theologorum sententiis referendis immoremur, ea nunc speciatim proferemus ac recensebimus, quae plurimum in sese vim testimoniorum continent, & communem illius aevi, potissimum in Galliis doctrinam indicare & exhibere videntur. Cujusmodi imprimis ea sunt, quae in variis scriptis occurrunt occasione illius magni dissidii promulgatis, quod initio saeculi XIV. inter Bonifacium Octavum & Philippum Pulcrum Francorum Regem intercessit. Galli enim, quo a Clemente V. memoriae Bonifacii damnationem extorquerent, tum eum haud legitimum fuisse Pontificem, tum haereticum fuisse contendebant. In utroque autem accusationis suae capite exponendo sic versabantur, ut nostrae doctrinae principiis velut immotis & inconcussis uterentur: ut ex sequen-

quentibus Lector compertum & exploratum habebit :

Nam ut a primo capite exordiar ; ideo Bonifacium legitimum non fuisse Pontificem contendebant , quoniam S. Caelestinum totius Ecclesiae Pontificatum non potuisse dimittere existimabant : quod primum constat ex quodam Scripto , quod inter Probationes Historiae hujusce dissidii pag. 325. hoc titulo editum est : *Notabilia quaedam & rationes juris, & articuli in facto Bonifacii* . Nam Articulo XXV. inter cetera Bonifacius insimulatus , quod *plures magnos litteratos, & Regularem vitam ducentes, qui de hoc, an ille renunciare potuisset, intra se disputaverant, mori fecit in carcere* : Quod scelus , sicut & pleraque alia , quae Bonifacio in ejusmodi scriptis impudentissime objecta sunt , quamquam probatum non sit ; attamen aliunde compertum est , de hac re fuisse inter Theologos disputatum ; adeo ut Caelestinus , antequam sponte Pontificatu abiret , id fas esse Romano Pontifici , ad removendam omnem dubitationem , speciali Diplomate declararit . Hanc autem Parisiensibus Theologis adhuc haesisse sententiam , haud obscure verbis sequentibus indicatur : *Veritas autem Articuli propositi, quoad id quod dicitur, quod D. Caelestinus renunciare non potuit, & sic suus (Bonifacii) ad Sedem non fuit legitimus ingressus : ut disputationum subtilitates reverendis & lumine divino illuminatis in scientiarum doctrina Magistris Parisiensibus relinquuntur, apertissime sine aliqua dubitatione, sine refragatione & contradictione quacumque habetur ex libris antiquis Gestorum Ecclesiae, & Sanctorum Conciliorum definitionibus, & ex antiquis Chronicis antiquos Ecclesiae & Romanorum Pontificum actus continen-*

tinentibus, ubi haec veritas indubitata omnino continetur. Et rursum infra: *Hujus autem veritatis probationes, per Concilia, per libros antiquos, per Registra Ecclesiae, per Chronicas antiquas gestus Romanae Ecclesiae, & summorum Pontificum continentes, omnino in promptu sunt, & quandocunque placuerit, & locus fuerit, habebuntur.*

Quomodo autem ex his locis, quibus confici credebatur, Romanum Pontificem summo Apostolatu etiam libere ac sponte abire non posse, quae hic tantum indicantur, id reapse opinione sua Parisienses Theologi demonstrarent, luculentissime apparet ex alio scripto, quod inter Probationes ejusdem Historiae pag. 448. hoc titulo editum est: *Rationes, ex quibus probatur, quod Bonifacius legitime ingredi non potuit, Caelestino vivente:* in quo sane Scripto Magistrorum Parisiensium subtilitates emicant; adeoque ad illud, meo quidem judicio, scripti superioris Auctores digitum intendisse videntur iis verbis: *Ut disputationum subtilitates Magistris Parisiensibus relinquuntur.* Pluribus ergo in hac Lucubratione rationibus probare illius Auctores instituunt, Romanum Pontificem susceptam semel dignitatem sponte abdicare non posse, quoniam in Pontificatus susceptione spirituale quoddam cum Ecclesia universali matrimonium contraxit, cujus vinculum natura sua inviolabile sit. Solvi quidem hunc nexum in inferioribus Episcopis Romani Pontificis auctoritate, a quo velut a fonte omnis eorum jurisdictio fluit, derivatur ac pendet: at ipsius Romani Pontificis cum Ecclesia nexus nisi solius Dei auctoritate solvi non potest, quoniam in terra superiorem non habet, ipse de omnibus judicans,

K

a ne-

a nemine judicandus . Totus mihi fere ille Tractatus exscribendus esset , si omnia huc vellem loca congerere , in quibus , ea dogmata traduntur & inculcantur , variisque momentis ac rationibus confirmantur . Itaque delectu utar , & aliqua inde decerpam , quae Lectoribus , quibus non vacet ipsum adire fontem , speciminis loco sint .

Sic pag. 451. haec speciatim notanda occurrunt : *Universalis Ecclesia emanat a Petri Sede quae unitatis Ecclesiae est origo Romano Pontifici commissa est sollicitudo omnium Ecclesiarum , qui vocatus est a Deo solus in plenitudine potestatis ad aedificationem Ecclesiae cum jurisdictio illorum , scilicet inferiorum Praelatorum a Petro & Successoribus descendat .* Ac subinde quaeritur : *Quis mortalium illud spiritualis Matrimonii vinculum solvet , quod inter Ecclesiam & Pontificem initum est ? Utique nullus , sed Deus solus . Quod , inquit , luce clarius est cuilibet intuenti .*

Sed longe luculentiora sunt quae sequuntur pag. 453 : *Quum enim perinde in inferioribus Episcopis atque in Romano Pontifice Episcopalis character immobilis sit atque indelebilis ; cur ceteris Episcopis , non autem Romano Pontifici , jurisdictio adimi possit , haec assignatur ratio , quod aliorum omnium potestas & jurisdictio a Romano Pontifice derivatur , cui ab ipso Christo universi gregis cura commissa est ; ideoque portionem gregis quam accepta ab eo auctoritate gubernant , illis adimere potest .* At quum ipse non modo super universum gregem , verum & super ipsos Pastores constitutus sit , ipsorum quoque Pastorum supremus Pastor , ac de omnibus judicet a nemine judicandus , nemo illi subditos subtrahere potest , susceptamque semel dignitatem abrogare .

Sum-

Summus autem Hierarcha Romanus Pontifex superior est omnibus; ipse verus Praelatus & Pastor est Domini gregis, non solum tantum, sed Pastorum Pastor ex institutione divina.... Omnis enim cura gregis ab ipso est, vel ejus auctoritate derivata in inferiores supremos per se, sicut in Patriarchas, Primates, Metropolitans, & per illos, auctoritate ab ipso sumta, in Episcopos, & per illos similiter ex auctoritate illius per suos superiores derivata, & in ipsos translata & concessa, in Curatos inferiores, & Ministros curam habentes. Omnis cura diffunditur in omnes ex auctoritate summi Hierarchae, cui in persona Petri Domini gregis cura mandatur, & imperatur eidem, Pafce, pafce, pafce. Ipse ergo summus Hierarcha qui commisit, potest adimere cui commisit, degradando &c. Hujusmodi autem subditorum subtractio nullo modo cadit in summum Hierarcham, nec possibile est per hominem sibi subtrahi subditos, quoniam non habet superiorem in terris, sed omnis anima sibi subdita est, ejusque curae commissa, neque a quoquam judicari potest, sed cunctos judicaturus a nemine judicandus est, nisi deprebendatur a fide devius. Et haec superioritas non est humano privilegio sed divino, a quo sua est institutio, & qui sibi pascendi gregis curam commisit. Omni enim Clero & populo in unum congregato manet obsequendi sibi necessitas, & non auctoritas imperandi.

Quamquam vero haec manifestum sit ad ipsam quoque Synodum Oecumenicam pertinere, attamen id longe disertius sequentia verba declarant, quibus expresse ac nominatim ipsi quoque universali Concilio omnis in Romanum Pontificem adimitur jurisdictio, & ea qui-

dem generali ratione, quod juxta Conciliorum atque ipsorum Romanorum Pontificum scita, inferioribus in superiores jurisdictionem exercere non licet, adeoque prima Sedes a nemine judicatur. Paulo quidem prolixior est locus, sed integrum tamen referre libet, quia non poterat vehementioribus verbis exponi, quam juri & institutioni divinae, & Ecclesiae constitutioni, & Pontificum & universalium Conciliorum decretis contrarium sit, quod in Romanum Pontificem etiam volentem, & hoc fieri permittentem, aliquam ipsa quoque Synodus Oecumenica jurisdictionem exercent: *Quis, inquit, erit ille tam vesano spiritu ductus qui dicat, Papam Romanum (seu potius Papae Romano) quantumcumque volenti & consentienti, etiam & committenti expresse, posse non tantum per solum Collegium Cardinalium, sed nec per omnes homines, neque per UNIVERSALE CONCILIUM, imo per omnem Clerum insimul congregatum adimi subditos, quos Deus commisit pascendos & confirmandos? Quis erit tanto favore (f. furore) circumdatus, qui dicat summo Hierarchae Romano Pontifici volenti & consentienti &c. posse interdici per omnem Clerum sui summi characteris, aut persanctissimi ipsius characteris ampliationis & potestatis spiritualis executione, quam ipse Deus in Petro omnibus suis Successoribus exequendam commisit dicens. Quotiescumque ligaveris &c. Nonne iste ipsi Apostolorum Principi Petro contumeliosus existet? Nonne contra ipsam Dei institutionem veniet? Nonne Dei Ecclesiam, Dei quodammodo thalamum macularet? Nonne originem unitatis confunderet, & ipsam Ecclesiae divideret unitatem? Nonne ta-*
le

le privilegium Apostolorum Principi Petro concessum
suisque Successoribus auferre conatur? Nonne primam
Sedem judicaret, & ab inferioribus suis judicari posse
falso assereret? Contra Gelasium, contra Nicolaum,
contra determinationem Concilii generalis Lateranen-
sis, contra determinationem Chalcedonensis Concilii.
Nonne hanc praesumptionem constat omnino damna-
tam, quod per inferiores aliqua hujusmodi fiant etiam
in volentem, & hoc expresse committentem, Apostoli-
cae Sedis Antistitem? Damnatam, inquam, in Con-
cilio generali, ubi expresse habetur, quod nil omnino ju-
risdictionis, in casibus hujusmodi & consimilibus ad
jurisdictionem pertinentibus, in se committere possit
Romanus Pontifex inferioribus suis. Nonne expresse
hoc declaratur per Chalcedonense Concilium? Nonne
determinatur expresse per sanctam VI. Constantinopoli-
tanam Synodum, & apertissime per Constantinopoli-
tanam Synodum VIII.? Sicut apertissime probari potest,
& probabitur, & probaturos nos offerimus in praesen-
ti, & loco & tempore opportuno. Quae certe difficile
conciliaveris cum Constantiensibus quintae sessionis De-
cretis, quibus Romanus Pontifex cuicumque Synodo
generali subjicitur, non modo in iis quae ad fidem per-
tinent, verum & ad Ecclesiae reformationem, poenif-
que per Synodum decernendis obnoxius declaratur, si
contumax exstiterit, & Synodicis praeceptis parere re-
nuerit. Quum verbis adlatis disertissime statuatur, quod
neque universale Concilium, neque universus Ecclesiae
Clerus ullam habent in Romanum Pontificem jurisdi-
ctionem, quod potestatis ejus amplitudinem coercere ac
limitare non possunt, quod subditos illi adimere ne-
queunt,

queunt, quod jus non habent de illo ejusque actibus judicandi, idque ea lege, quam omnium cordibus natura inscripsit, & quae nihilominus Conciliorum quoque generalium auctoritate sancita est, & ad hanc causam accommodata, quod inferioribus in superiores jurisdictio non competit, neque de illis judicare fas est. Quam legem qui violaret, in ipsam Dei institutionem incurreret, in ipsa Apostolorum Principis privilegia involaret, ipsam Unitatis originem perturbaret, ipsam Ecclesiae dirimeret unitatem. Quae & ipsi Romani Pontifices, speciatim Gelasius & Nicolaus, & ipsa Concilia generalia, potissimum autem Chalcedonense, & VI. & VIII. Synodi, & IV. Lateranensis, merito caventes, jure sanxerunt, Sedem Apostolicam cuicunque potestati semper intactam & inviolabilem esse habendam. Unde colligi potest, qua ratione in superiori scripto in hac causa & Chronica & Historiae, & Conciliorum Canones, & gesta decretaque Pontificum citarentur: quia nimirum ex iis constet, Romanum Pontificem superiorem in terra non habere, cujus auctoritate vinculum solvi possit, quo velut sponsus universali Ecclesiae spirituali Matrimonio indivulse conjunctus est.

Sed jam ad alterum accusationis caput accedamus, quo Bonifacius professae haereseos postulatus est. In quo etiam capite enucleando sic ejus Accusatores, ut jam diximus, versati sunt, eaque in his scriptis principia adhibuerunt, ut cum Constantiensibus V. Sessionis Decretis conciliari ullo modo eorum disputatio nequeat. Haec enim pro certis & indubitatis adsumunt. 1. Pontificem ut Pontificem haereticum esse non posse, sed solum ut privatam personam. 2. Pontificem nisi ob haeresim judi-

dicari non posse. 3. Perinde esse sive ab Oecumenica Synodo, sive a solo Romano Pontifice judicetur, quoniam Romanus Pontifex vim in sese totius Synodi continet, neque Synodo Oecumenicae sine Romano Pontifice, ac nisi per ipsum, hanc causam dijudicare fas esset.

Quod ergo Pontifex Romanus ut Pontifex est, haereticus esse non possit, diserte agnoscunt ac profitentur Bonifacii Accusatores in Libello, quem Clementi V. obtulerunt, suam adversus ejusdem Bonifacii defensores causam urgentes ac prosequentes: *Non quaeritur, inquit, de haeresi Papae quondam ut Papae, sed ut privatae personae: nec ut Papa potuit esse haereticus, sed ut privata persona: nec unquam aliquis Papa, inquantum Papa fuit haereticus, sed a Papatu devians ut Diaboli filius apostatans sicut Judas.*

Deinde, quod Romanus Pontifex nisi ob haeresim judicari non possit, Accusatoribus Bonifacii cum ejus Defensoribus conveniebat. Quum enim illis ab his objectum fuisset, quod Bonifacium praeter fas aliorum criminum postulassent, responsum ab illis est, se id jure fecisse; tum quia Bonifacium pro legitimo Pontifice non habebant; tum quia haereticum judicabant; tum denique quoniam alia scelera commemoraverant ad augendam & confirmandam haereseos & apostasiae suspicionem: *Quod autem dictus Guillelmus (de Plafiano) in sui propositione, qua dictum Bonifacium ad generale Concilium provocavit, alia crimina quam haeresis proposuit, de quibus, ut objicitur, non potest Apostolicus principaliter accusari: idem Guillelmus fecit rite & legitime dicta crimina proponendo, rationibus quae sequuntur. Primo quia dictus Bonifacius non erat ve-*

rus

rus Papa, neque legitimus, ut dictus Guillelmus proposuit. Item erat haereticus: quibus suppositis, vel altero eorundem, poterat de quolibet alio crimine accusari & puniri. Secundo, quia dicta crimina proposita fuerunt ad declarandum per ejus verba perniciose & opera detestabilia, haeresim & apostasiam ipse, juxta illud dominicum verbum: A fructibus eorum cognoscetis eos.

Denique, Clementem V. ad Bonifacii memoriam solum & absque Synodo generali damnandam, iidem ejus accusatores verbis ac rationibus sequentibus excitabant: *Cum de ejus. (Bonifacii) mortui haeresi quaeritur, non habet congregari Concilium generale. Estis enim vos, Pater Sanctissime, Jesu Christi Vicarius, totum corpus Ecclesiae repraesentans, qui claves regni caelorum habetis: nec congregatum totum generale Concilium sine vobis; & nisi per vos, posset cognoscere de negotio supra dicto, juxta Patrum sancita, sententiamque Doctorum Juris, & Ecclesiae sanctae Dei. Quae pariter cum Constantiensium Decretorum, & Parisiensium Theologorum sensibus conciliari non possunt. Quum enim ex eorum placitis Romanus Pontifex pars quidem praecipua Ecclesiae, sed tamen mera pars sit, ita Ecclesiae corpus repraesentare non potest, ut vim in se Concilii generalis solus contineat. Quum Romano Pontifice a Synodo generali abeunte, ea nihilominus in sua perfectione & integritate, ex eorum sententia, permaneat, falsum profecto est, quod sine illo de aliquo negotio cognoscere Synodus generalis non possit. Denique, quum generale Concilium, ex Constantiensium Decretis, immediate a Christo potestatem habeat; nec illud*

illud adfirmari potest, quod nisi per Romanum Pontificem non possit de aliquo negotio Synodus Oecumenica judicare. Quas tamen omnes Romani Pontificis prerogativas in adlatis verbis Galli Bonifacii VIII. Accusatores agnoscunt.

Alterum testimonium, quod communem Occidentalis Ecclesiae, ac speciatim Parisiensis Scholae illo aevo doctrinam egregie repraesentat, suppeditant nobis Clementis VI. litterae ad Consolatorem Armeniae Catholicon ejusque universum Clerum, quas Odoricus Raynaldus exhibet ad an. 1346. num. LXVIII. & ex eo Nat. Alex. in Synopsi Hist. Saec. XIII. & XIV. cap. II. art. VI. ubi laudati Pontificis gesta commemorans, haec de illo imprimis observat: quod Nazione Gallus, Patria Lemovix, Ord. Bened. in Coenobio *Casae-Dei* quondam Professor, Doctor Theologus Parisiensis, Fiscanensis Abbas, Atrebatensis Episcopus, ac deinde Senonensis, Rotomagensis Archipraeful, Sorbonae Provisor, Regiorum Sigillorum Custos, & Galliae Cancellarius, & S. R. E. Cardinalis, ac tandem Summus Pontifex fuit. Quod eum Petrarcha *litteratissimum* vocat incredibilisque memoriae: Quod, teste Trithemio in Chronico Hirsaugiensi, *doctrinae integritatique Benedicti XII. Decessoris sui, humanitatem, liberalitatem, facundiam*, adjecit. Hic ergo talis tantusque Vir ac Pontifex, Ecclesiae Gallicanae & Academiae Parisiensis lacte nutritus, Ecclesiae Occidentalis & Parisiensis Scholae de Sedis Apostolicae Romanique Pontificis auctoritate dogmata ignorare non potuit, aut alia quam in earum sinu didicerat, Armeniae Catholico sollenniter profitenda significare. Hic ergo alique Armeniae Praefules quamvis, ut

idem Nat. Alex. observat, Ecclesiam Romanam solam esse Catholicam, solum Pontificem Romanum habere plenitudinem potestatis, locum tenere B. Petri, esse universalem Christi Vicarium, professi essent; ab eis tamen Clemens explicatam magis Pontificii Primatus professionem exegit: cujus singula capita ea Odorico Raynaldo idem Historicus refert, ex quibus nos ea delibamus, quae propius ad rem nostram pertinere videntur.

In tribus ergo prioribus Capitibus Sanctissimus Pontifex quaerit, an credant, atque profiteantur, Apostolorum Principem, & in eo Romanos Pontifices ipsius Successores accepisse a Christo *plenissimam potestatem* non modo super omnes Christianos, verum & *super totum & universum corpus Ecclesiae militantis*. Quod ne quis distributive, ut ajunt, non autem collective intelligendum existimet; Capite tertio speciatim quaerit, an Romanos Pontifices accepisse credant super hoc totum & universum corpus militantis Ecclesiae *omnem potestativam jurisdictionem, quam Christus ut caput conforme in humana vita habuit*: Quam utique nemo negaverit fuisse non modo distributive, verum & collective super totum ac universum corpus Ecclesiae.

Capite V. quaerit, an talem ac tantam agnoscant in Romanis Pontificibus auctoritatem, & juridicam potestatem, ut nullius iudicio sint obnoxii, unius Dei iudicio reservati.

Capite VIII. An credant, solum Romanum Pontificem posse generales condere Canones. Et Capite XIII. An pariter *solum Romanum Pontificem* credant *dubiis emergentibus circa fidem Catholicam posse per determi-*

nationem authenticam, cui sit inviolabiliter adhaerendum, finem imponere. Et esse verum & Catholicum quidquid ipse auctoritate clavium sibi traditarum a Christo determinat esse verum: & quod determinat esse falsum & haereticum, sit censendum. Ad quae profecto velut Catholicae fidei dogmata profitenda Armeniae Catholicon eique subiectos Episcopos Clemens non adigisset, nisi haec eadem in Occidentis Ecclesiis, ac potissimum in Ecclesia Gallicana, & Academia Parisiensi id temporis viguissent. His porro Constantiensium de Conciliorum generalium Romanorumque Pontificum auctoritate decreta consona profecto non sunt. Quare Nat. Alex. sollicitè monet, horum Capitum nonnulla explicatione indigere, quantum in primis, octavum & decimum tertium; ut salvis, inquit, Conciliorum Oecumenicorum juribus, & suprema a Deoque accepta auctoritate, intelligantur juxta sacri Concilii Constantiensis doctrinam.

At quomodo cum Synodi Constantiensis doctrina, quae Concilio Oecumenico, in quo Ecclesia repraesentetur, ejusque potestati Romanum Pontificem subjicit, conciliari possunt duo Clementis priora Capita, quibus Romano Pontifici vindicatur plenissima potestas & jurisdictio, & qualem dum in terris ageret Christus habuit, non modo super omnes Christianos, verum & supra totum & universum corpus militantis Ecclesiae? Si enim super universum corpus plenissimam Romanus Pontifex habet jurisdictionem; ergo & super Oecumenicam Synodum, in qua idem corpus repraesentetur: adeoque non ab Oecumenicae Synodi potestate Romanus Pontifex, sed a Romani Pontificis auctoritate Oe-

cumenica Synodus pendet. Quod similiter & ex aliis Capitibus conficitur, quibus Romano Pontifici potestas asseritur, tum de omnibus judicandi, quum ipse a nemine, sed a solo Deo, judicetur; tum generales condendi Canones; tum denique emergentibus circa fidem quaestionibus finem imponendi tali definitione, cui sit omnino & inviolabiliter adhaerendum. Si enim haec soli Romano Pontifici cum Clemente adferantur & vindicentur; ipse de Synodo Oecumenica, non Synodus Oecumenica de ipso judicat: neque Canones a Synodis Oecumenicis conditi in ipsum, sed ab ipso vim habent: nec denique accedens Romani Pontificis decretis Ecclesiae aut Synodi generalis consensus quaestionibus circa fidem emergentibus finem imponit; sed ideo editis ab eo circa fidem decretis Ecclesiae aut Synodi generalis consensus accedit, quoniam ipsius est finem quaestionibus suis decretis imponere, quibus omnino est & inviolabiliter adhaerendum.

Huc etiam egregie facit illustre Petri Bertrandi testimonium, qui per haec tempora in Galliis floruit; & quum Jus publice in pluribus Regni Academiis, scilicet Avenionensi, Monspeliensi, Aurelianensi & Parisiensi diu & summa cum laude professus sit, quaenam in illis Academiis, atque adeo in toto Regno doctrina vigeret, ipsum latere non potuit. Recta autem fronte pugnant ejus dogmata cum Gersonianis decretis. Nam Gerson & singulorum Episcoporum, & eorumdem in Synodis generalibus congregatorum auctoritatem immediate a Christo derivat, & ab eo immediate proficisci Conciliorum generalium potestatem, ob Synodi Constantiensis decreta, pro certo habet. At vero Petrus
Ber-

Bertrandus in Tract. de Orig. & usu Jurisdict. spiritua-
lem omnem potestatem & jurisdictionem Petro ac suc-
cessoribus Romanis Pontificibus traditam a Christo do-
cet, ut ex eis ad alios manaret: *Inter Christianos*, in-
quit Quæst. II. *necessaria est spiritualis potestas, quam*
Christus dedit Beato Petro, quando ei commisit regimen
universalis Ecclesiae. Origo hujus potestatis immédia-
te fuit a Deo, scilicet a Christo tradente eam certae per-
sonae, scilicet Petro, pro se & suis Successoribus, a
quibus derivatur in alios &c. Quae ille tam secure mi-
nime protulisset, nisi haec doctrina communiter in scho-
lis & in Academiis obtinuisset. Ex ea porro liquido
fluit, non Synodis Oecumenicis Romanos Pontifices,
sed his Concilia ipsa Oecumenica subiecta esse: quum
Episcopi quamlibet adunati non modo adversus auctori-
tatis potestatisque suae radicem ac fontem nihil possint,
verum etiam tantum habeant roboris, quantum ab ipsa
radice mutantur. Quis ergo Gersonem ferat tanta
praesidentia jactantem, quod hanc doctrinam, Con-
stantiensibus decretis, ipsius judicio confixam, *nullus*
unquam Theologus, maxime Parisiensis & sanctus,
asseruit?

Sed, ut recte Cl. Thomassinus animadvertit (a),
nullum desiderari potest locupletius testimonium, quam
ipsum, quibuscum nobis certamen est, suo se telo
configentium, dum profitentur, hanc suam suaeque pri-
vatim scholae opinionem esse, & eam quidem nuper-
rime excitatam. Elevat enim auctoritatem & novitas &
paucitas sua. Almainus lib. de Potest. Eccl. cap. XV.
Conclusio est, quam tenent Doctores omnes Parisienses
&c.

(a) Dissert. XVIII. in Syn. Rom. an. 532. num. LXXVI.

& Galli, quod potestas Papae subiecta est potestati Concilii. Johannes Major de Auſt. Ecclesiae: Duo sunt modi oppositi dicendi: quorum unus tenet, Papam esse supra Concilium universale. Hunc modum tenent communiter Thomistae, & Romae, ut asseritur, nulli fas est oppositum tueri. Alium modum semper nostra Universitas Parisina a diebus Concilii Constantiensis imitata est. Et infra: Nostra Facultas a diebus Concilii Constantiensis.... sic hanc partem fovet, quod nulli licuit asserere oppositum probabile. Quin & ipse Johannes Gersonius de Excommunicatione: Si dicatur, quod potest a Papa fieri appellatio ad Concilium generale. Dixerunt olim ante Concilium generale Pisanum & Constantiense, quod hoc nullo modo. licebat; & allegant Jura sua, pro se valde, ut eis videtur, expressa. Sed constanter nunc asseritur, quod est haeresis damnata per Constitutionem Concilii Constantiensis. Nescio tamen, an uno excepto Gersonio, ante Basileense Latrocinium, cujusquam temeritas & impudentia eo processerit, ut hoc adfirmare ausus sit. Et in lib. de Potest. Eccles. Confid. X. Posuerunt isti Papalem auctoritatem supra Concilium, aut saltem non imparem..... Benedictus autem Deus, qui per hoc sacrosanctum Constantiense Concilium, illustratum divinae legis lumine, dante ad hoc ipsum vexatione praesentis schismatis intellectum, liberavit Ecclesiam suam ab hac pestifera perniciosissimaque doctrina. Suos ergo, subjungit laudatus Thomassinus, ipsimet consentur natales, scilicet nuperos; & limites valde angustos, si Ecclesiasticae antiquitatis & universalitatis ratio ineatur: Scholam, non Ecclesiam: Parisinam, aut ut ipsis largiamur quod ad
 libi-

libitum sumunt, Gallicanam, non Catholicam: post Constantiense demum Concilium, non ante sensisse ita adfirmant; nec sponte eo, sed vi quadam delatam, cum non aliter ex schismatis illius pestiferi laqueis extricari se posse arbitrantur: cum ad dubios vel spurios Pontifices fas esset eam sententiam coarctare. Prius autem vel ipsi non dissimulant inauditam hanc fuisse in Ecclesia Christi conflictationem Pontificis & Concilii, capitis & corporis. Et alibi, quum pluribus Gallicanorum Praesulum testimoniis idem Cl. Auctor probasset, Romanos Pontifices neque ab ipsis Conciliis Oecumenicis judicari, adversus recentiores Parisiensis Scholae Theologos haec intorquet (a): Qui ergo adversus ista cristas erigere posteriores conati sunt scholae Doctores, illi a constantissima, & ab ipsis usque incunabulis coalita Ecclesiae Gallicanae doctrina, & pronissima in Sedem Apostolicam reverentia, immane quantum deviarunt. Danda tamen venia est, si Antiquitatis incuriosiores, ut ea ferebat aetas, & diutini inter binos ternosque Pontifices schismatis taedio affecti, nec pacem Ecclesiae, nisi a Concilii supra Pontifices auctoritate & judicio Decretorio efflorescere posse persuasi, in has Apostolico privilegio infestas ejecti potius quam appulsi sunt opinionationes. De quibus jam nos profecto multo potiori, quam Gersonius de nostris, jure adfirmabimus, quod eas *nullus unquam Theologus, & maxime Parisiensis & sanctus*; hoc est, qui insignis pietatis ac doctrinae laude olim floruerit, *asseruit* ac vindicavit.

A R-

(a) Dissert. XV. in Conc. Romana sub Symmacho num. XX.

ARTICULUS SECUNDUS.

Exponuntur argumenta, quibus potissimum veteres Theologi doctrinam superiori Articulo expositam confirmabant.

SI Gerfonem audimus, monstrum illud opinionis, quod ante Synodum Constantiensem multi de Ecclesia tenuerunt, nimirum Papam superiorem esse generali Concilio, non nisi quibusdam Glossis nitebatur ab Evangelica aeternaque regula prorsus alienis. Perinde atque non solum Divino jure, quod positivum vocant, & ex mera Dei voluntate pendet, sancitum in Evangelio sit, Pontificem subiectum esse Concilio; verum etiam aeterna illa & immutabili lege, quae rerum agendarum rationes immutabiles continet, fieri nunquam potuerit, ut Christus totam Ecclesiam, & Synodum Oecumenicam eam repraesentantem, Romano Pontifici subjeceret. Quod quamquam nimium & absolum est, illud tamen Gersonis verba significant: qui aestu contentionis abreptus, quidquid ei in buccam veniebat, libere, ut videtur, etiam in publicis illis venerandisque Patrum Confessibus effutiebat. Sed iis omissis, haud abs re erit in momenta & rationes inquirere, quibus expositam articulo superiore doctrinam veteres illi Theologi confirmabant, ac temere prolatam a Gersone censuram repellere, qui eos, ut vidimus, non nisi Glossas ab Evangelicis aeternisque regulis dissonas attulisse, palam ac publice mentitus est. Ut enim in scriptis contra Bonifacium VIII. editis cernere est, non Glossae ab eis citabantur,

tur, sed Historiae, sed Chronica, sed Romanorum Pontificum gesta & Conciliorum actus; ac speciatim Concilii Chalcedonenfis, & VI. & VIII. Synodi, & magni Concilii Lateranensis, nec non Gelasii & Nicolai Romanorum Pontificum constituta: quibus, eorum opinione, certissime & apertissime demonstretur, neque ipsum *universale Concilium* posse quidquam jurisdictionis in Romanum Pontificem exercere: Neminem praeter Deum de Romano Pontifice judicare, quum ipse de omnibus judicet: denique fontem illum esse & originem non modo unitatis, verum & Ecclesiasticae jurisdictionis ac potestatis, ita ut Synodi universalis decreta nec sine ipso, nec nisi per ipsum robur & firmitatem obtineant. Haec porro quae laudabant Conciliorum & Romanorum Pontificum loca Evangelicae institutioni consona esse pro certo habebant, neque vel minimum ambigebant, ab eis divina jura Christi quae leges violatum iri, qui in eas Romanorum Pontificum praerogativas involassent; ut nihil a vero tam longe distitum sit, quam eos non nisi Glossas in medium adtulisse: atque ut suo loco videbimus, in ipsum Gersonem ejusque Symmystas haec censura retorquenda est, qui reapse non nisi commentitiis & adulterinis ex Decreto locis, & temerariis quibusdam Glossulis utebantur. Quod ergo ad *factum* pertinet, falsum omnino est, quod Gerson vetustioribus Theologis imputat. Superest ergo, ut paulo attentius consideremus, *jure* ne ea Conciliorum ac Romanorum Pontificum loca, velut ad sua dogmata confirmanda apta & idonea laudarent. Quod brevius quam rei dignitas postularet agemus, quoniam in superioribus Voluminibus haec eadem testimonia plenissime

M

sime

sime ac sollertissime expendimus .

Primum itaque laudabatur ab antiquis illis Theologis Chalcedonense Concilium , ex quo sane plura elici possunt argumenta , quibus eminentior Romani Pontificis quam Conciliorum generalium demonstraretur auctoritas . Nam 1. , ut in superioribus hujusce Operis Tomis vidimus , S. Leo omnino ac sollicitè cavit , conceptisque verbis saepius prohibuit , ne sua ad Flavianum Epistola in Synodis Ephesina secunda & Chalcedonensi retractaretur , vel earum examini subiceretur . 2. Legati S. Leonis totius fere Synodi Chalcedonensis sententiae restiterunt , nec ulla ratione passi sunt , ut haec verba , *in duabus naturis* , in fidei formula omitterentur , quae S. Pontifex in illa Epistola consecraverat ; minati-que sunt , sese Chalcedone discessuros ad Synodum in Italia celebrandam . 3. Iidem Legati sententiam in Dioscorum S. Leonis nomine & auctoritate pronuntiarunt ; ut qui *Caput esset universalis Ecclesiae* , illiusque *praeditus dignitate* , *qui Ecclesiae fundamentum* , & *petra fidei* ; & *caelestis Regni Janitor nuncupatur* . 4. Univerſa Synodus in suis ad eundem S. Leonem litteris professæ est ; illum totius fere orbis Episcopis , non quidem *distributive* , ut ajunt , & singulatim sumtis , sed in ipsa Synodo collectis & congregatis , velut Patrem filiis , & Caput membris , praefuisse : ab eoque demississime petiit celebris Decreti confirmationem , quod quamquam ab universa Synodo comprobatum ipsius Legati improabant . 5. Canonem illum XXVIII. Chalcedonensis Concilii S. Leo sua tantum auctoritate rescidit , & quidquid pro tribus Capitulis in hac eadem Synodo peractum esset , sequuti Pontifices nullius omnino momenti habent .

bendum esse dixerunt, quoniam ad ea tantum, quae ad fidem contra Eutychem adferendam pertinerent, S. Leo suis Legatis, & per eos Synodo contulerat auctoritatem. Cum quibus certe omnibus ac singulis pugnare aperta fronte videntur Constantiensia Sessionis quintae Decreta: quibus nimirum, ut Parisiensibus Theologis placet, statutum est, Romanos Pontifices in iis etiam, quae ad fidem pertinent declarandam, obnoxios esse Concilio. Repugnantibus Pontificis Romani Legatis, imo & ipso Romano Pontifice, nihilominus Synodi valere sententiam; eisque, invita Synodo, vel abeuntibus, vel alio migrantibus, non ideo Synodum dissolvi, aut alio transferri. Romanum Pontificem caput esse universalis Ecclesiae *distributive non collective*, hoc est singularum quidem Ecclesiarum Episcoporumque respectu, at non omnium in generali Synodo congregatorum: nec super ipsum velut immobile fundamentum & petram fidei aedificatam esse universalem Ecclesiam, quae suam non a Romano Pontifice, sed solum a Christo trahit inconcussam & immobilem firmitatem. Denique Synodorum decreta non a Romani Pontificis auctoritate aut confirmatione vim ac robur accipere, sed ab ea potestate, qua ipsa Concilia immediate a Christo donantur. Quae Synodi Constantiensis scita si cum adlatis Synodi Chalcedonenfis placitis conferantur, palam est, ac nemo inficias iverit, ea invicem adversa fronte pugnare.

Laudabantur quoque ab iisdem Theologis VI. & VIII. Synodi, quae pariter eisdem nostrae doctrinae Capitibus luculentissime suffragantur, & Constantiensibus Sessionis quintae Decretis adversantur. Nam 1. ab Agathone & Hadriano II., perinde atque a S. Leone,

diserte vetitum est, ne quae ab ipsis definita & statuta fuerant, ad examen in illis Synodis tanquam minus certa vel firma revocarentur. 2. In utraque Synodo tum Romanis Pontificibus, tum Apostolicae Sedi indeficiens fides adseritur, doctrinaque prorsus immaculata, & Christianae Religionis integra & perfecta soliditas, propter eas promissiones Apostolorum Principi factas, quae nunquam deficere possunt: *Ego rogavi pro te &c. Tu es Petrus, & super banc petram &c.* Quae per plura saecula omnes Orientales Ecclesiae ad Sedis Apostolicae pacem & communionem adspirantes sollenniter professae sunt. Unde profecto consequens est, Romanorum Pontificum sollennia de fide decreta Conciliorum generalium retractationi obnoxia non esse; contra atque Constantiensibus Decretis, si Bossuetio & aliis Parisiensibus credimus, sancitum est. 3. Hadrianus II. in Romana Synodo, quam Synodus VIII. suscepit, *Romanum Pontificem*, ait, *de omnium Ecclesiarum Praefulis judicasse legimus; de eo vero quemquam judicasse non legimus*: in Honorium autem ideo in VI. Synodo anathema pronuntiatum esse subjungit, quoniam propter solam haereseos causam licitum est *inferioribus in superiores* insurgere. Quibus verbis plane significat, Synodum VI. *inferiorem* Honorio, hunc vero *superiorem* illa fuisse. Quod, ut mox videbimus, & ipsa VIII. Synodus ratum habuisse videtur. Addit & illud Hadrianus, quod neque in sexta Synodo fas fuisset Patribus anathema in Honorium intorquere, *nisi ejusdem primae Sedis Pontificis praeceffisset auctoritas*. Ad quae respexisse videntur Bonifacii accusatores, quum Clementem V. ad ipsius Bonifacii memoriam sine Synodo generali damnandam excita-

citabant, quoniam nec ipsi Synodo generali, *sine vobis*, inquebant, & *nisi per vos*, de hoc negotio judicare fas esset. 4. Synodus VIII. Actione X. Can. II. ideo Nicolai I. & Hadriani II. decretis sese subscribere profitetur, quoniam Apostolus praecipit ad Heb. cap. XII. *Obedite praepositis vestris & subjacete eis &c.* Quibus verbis Apostolus vult, inferiores superioribus suis & Praepositis subjectos esse atque obediens: quae proinde verba in hoc Canone sacra Synodus non usurparet, nisi se inferiorem, Romanos autem Pontifices superiores agnosceret.

Laudabant etiam iidem Theologi Gelasii I. & Nicolai itidem I. Romanorum Pontificum testimonia, quae nos quidem alibi expendimus, sed hinc rursus inculcare non piget. Gelasius namque epist. XIII. ad Episcopos Dardaniae diserte docet, quod *Sedes Apostolica de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de hujus liceat judicare judicio*. Et epist. IV. seu Commonitorio ad Faultum, *Illam*, ait, *de tota Ecclesia judicare, ipsam ad nullius committere judicium, nec de ejus unquam praeceperunt judicio judicari*. Quae generalia verba ne quis cum Bollaetio, praeter nativum & obvium eorum sensum, per partes exponenda, neque ad *omnem ac totam* Ecclesiam etiam in Synodis congregatam, referenda esse, contendat; vetant haec alia ejusdem Sancti Pontificis verba in epistola, seu Tomo de Anathemate, ubi scribere non veretur, quod *Totum in Sedis Apostolicae positum est potestate*. Ac propterea, ut statim adjungit, *Quod firmavit in Synodo* (Chalcedonenfi) *Sedes Apostolica, hoc robur obtinuit: quod refutavit, habere non potuit firmitatem*. Itaque ex eo quod

totum in Apostolicae Sedis positum sit potestate, consequens est, ut pro sua auctoritate, vel ut in alia Epistola scribit, *pro suo principatu*, Conciliorum generalium decretis aut robur addat & firmitatem, aut ea irritet ac rescindat. Quod ei utique nullo modo competeret, qui de tota Ecclesia etiam in Synodis generalibus congregata fas non haberet judicandi. Atque hinc etiam intelligere est & haec S. Nicolai verba in eandem plane sententiam ad Michaëlem Imperatorem Epistola VIII. scribentis: *Quoniam quum secundum Canones, ubi est major auctoritas judicium inferiorum sit deferendum, ad dissolvendum scilicet vel ad roborandum; patet profecto, Sedis Apostolicae, cujus auctoritate major non est, judicium a nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio: siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa autem nemo sit appellare permissus: Juxta quod & Bonifacius atque Gelasius sanctissimi Praesules, non suis adinventionibus, sed Ecclesiae Romanae consuetudines non ignorantes dicunt. Quum S. Pontifex Gelasium doctrinae suae testem producat, palam est, utriusque Pontificis unam & eandem esse sententiam. Quum ergo, Gelasio auctore, totum in Sedis Apostolicae positum sit potestate, ideoque pro suo principatu ipsa quoque Conciliorum generalium decreta irritet aut confirmet; persuasum habere debemus, ipsa quoque eorumdem Conciliorum generalium judicia, Nicolai sententia, ad Sedem Apostolicam esse referenda: quoniam ubi est major auctoritas, illuc inferiorum judicium deferendum est, ut pro illius principatu aut solvatur aut roboretur; Sedis autem Apostolicae auctoritate major in terra non est;*

est; ideoque omnibus Ecclesiae judiciis ejus auctoritas imminet, ipsa unius Dei subiecta iudicio.

Denique, ut alia praeteream, laudabantur ab iisdem Theologis Chronica, Historiae, & Gesta Conciliorum generalium Romanorumque Pontificum: quibus certum est eos ad Marcellinum, Damasum, Xystum III. Symmachum, Leonem III. & alios ejusmodi Pontifices, eorumque Gesta & Historias respexisse: quibus proditum est, quod quum ab Adversariis veluti gravissimorum criminum rei palam traducerentur; ideoque in Synodos Episcopi cogerentur; nemo unquam ausus est de illis judicare, vel in eos sententiam ferre, ob illud videlicet antiquissimum, & divino jure constitutum Sedis Apostolicae privilegium; quod ejus Antistites a nemine judicentur, sed caelo tantum innocentiam debeant, unius Dei summi Judicis examini & iudicio reservati. Quae speciatim Romana sub Symmacho Concilia professae sunt, eorumque ab avita ejusdem Sedis Apostolicae traditione ductam sententiam, Ennodius adversus eorumdem Conciliorum eorumque decretorum temerarios Censores praeclaro Apologetico propugnavit, quod in uno illorum Conciliorum Episcopi ex tota fere Italia collecti, aliis inferendum Decretis susceperunt, & habere vim Canonis voluerunt. Porro quae ex hoc Ennodii Libello in rem nostram elici possent argumenta, ea fere occupavit Cl. Thomassinus Dissert. XV. in Concilia Romana sub Symmacho, ubi a num. I. usque ad VIII. late demonstrat, Ennodio Auctore, *ne in universali quidem sive Oecumenica Synodo de prima Sede iudicium ferri posse*. Atque haec potissimum num. IV. in illius Auctoris disputatione advertenda commendat:

„ I. Prae-

„ 1. Praerogativae hujus, ut nullius nisi Dei judicio
 „ subfit prima Sedes, originem derivari a Christi voce,
 „ a Petri merito, a Capitis dignitate. Christus enim illis
 „ verbis: *Tu es Petrus &c. Quaecumque ligaveris &c.*
 „ Omnem Petro superstruendam Ecclesiam subjecit,
 „ non praefecit: eique indulgit ut ligaret, non ut liga-
 „ retur. Petri item dignitas innocentiae comes propa-
 „ gata in Successores ejus est, in quibus ipse quasi super-
 „ stes vivit usque, judex utique non judicandus. De-
 „ nique Capitis est, suo membra, non se membrorum
 „ judicio subjugare. *Deinde*, quum nulla rata sit & ger-
 „ mana Synodus nisi a Romano Praefule convocetur;
 „ confirmeturque: qua demum in Synodo legitime in-
 „ ipsum inquireretur? An mendicata enim ab ipso aucto-
 „ ritas in ipsummet retorquebitur? An per Synodum
 „ a se collectam & authoratam Judex erit idem ipse qui
 „ reus? *Denique*, quae leges Ecclesiasticae, qui Cano-
 „ nes depromentur in disceptanda Romani Praefulis
 „ causa, cum cassi & inutiles sint, nisi ab ipso sanciantur
 „ vel confirmentur? At frustra Princeps ad illud quod
 „ dedit jus vocatur: nec lator legis lege constringitur,
 „ nisi volens lubensque. Haec aliaque ejusmodi ex En-
 „ nodio Thomassinus: quae parem vim habere adversus
 „ Synodi Oecumenicae judicium, infra num. VII. pluri-
 „ bus argumentis invicte luculenterque demonstrat. Qui
 „ & num. V. & sequenti sapienter monet, ne hanc pecu-
 „ liarem fuisse existimemus Ennodii vel Synodi Romanae
 „ sententiam: Assentiebatur enim, inquit, Christianus
 „ orbis universus, imo inclinatioe in Sedem Apostolicam
 „ devotione superabat. Quod speciatim de Gallicana Ec-
 „ clesia compertum est ex omnium Galliae Episcoporum

no-

nomine scripta ab Avito Episcopo Viennensi de hac Symmachi causa ad Senatores Urbis epistola: ex qua videsis quae & nos decerpimus Tom. 2. lib. IV. cap. XX. Artic. Unic.

Ex his ergo avitae traditionis fontibus suam derivabant doctrinam veteres illi Theologi, quos Gersonius carpit ac lacerat, quod ex textibus Glossae, non ad Evangelicam aeternamque legem exactis, temere definirent, Papam subiectum non esse generali Concilio, nec judicari posse per ipsum. At haec quae produximus, & quibus laudati Theologi potissimum nitebantur, non ex textibus Glossae desumpta sunt, sed ex fontibus hausta Ecclesiasticae eruditionis. Numquid & haec Gerson blaterabit Evangelicis aeternisque regulis consona non esse? Atqui velit nolit concedat necesse est, & Concilium Chalcedonense, & VI. & VIII. Synodum, & Gelasium & Nicolaum, & Ennodium, aliosque & Pontifices, & Patres, & Synodos, haec Sedis Apostolicae jura, & ex Christi institutione derivasse, qui suam supra Petrum velut immobile fundamentum aedificavit Ecclesiam; & ex ejusdem promissis, quibus certissime praenuntiavit, nunquam fore, ut in Apostolorum Principe, ejusque Sede ac Successoribus fides deficeret, aut ulla vel levi macula adaspergeretur. Id etiam ex hisce Evangelicis locis esse consequens, in Sollennibus fidei formulis Ecclesia universa per plura saecula professsa est. An Gersonem tot Oecumenicis Synodis, & Romanis Pontificibus, & universa Ecclesia, Evangelicarum regularum commodiorem interpretem judicabimus?

CAPUT VII.

- „ Ad sensum Constantiensium Canonum con-
 „ stituendum praemittitur brevis historia
 „ schismatis : Ex ipso schismate fidei
 „ periculum , Sedis Apostolicae con-
 „ temptus , morum corruptela ,
 „ ac necessaria reformatio .

QUum in hanc de teterrimi & funestissimi schisma-
 tis origine disputationem diligentius inquirere ,
 non admodum ad praesentem controversiam
 pertinere aut conferre videatur ; ideo quae in hoc Capi-
 te Meldensis Episcopus paucis perstringit , ut ad truti-
 nam revocemus opus non est . Eos consulat Lector qui
 haec accuratius litteris mandaverunt .

CAPUT VIII.

- „ Tria schismati quaesita remedia . Concilium
 „ Oecumenicum necessarium . Ecclesia Gal-
 „ licana ab Odorico Raynaldo Wicle-
 „ fimi accusata propter subtractam
 „ simul obedientiam & Annatas .

PRima Gallia , inquit Bossuetius , tanto vulnere me-
 dicas adhibuit manus : Clerus Gallicanus Lutetiae
 congregatus anno 1394. Simone Cramando , Patriar-
 cha Alexandrino titulari , Praefide electo . Quo duce
 haec professi Gallicani Antistites : „ Tendimus ad rein-

„ te-

„ retractionem & conservationem status & honoris sum-
„ mae dignitatis Papatus , & universalis Ecclesiae ,
„ sicut in nostris consecrationibus juramus . Hic finis
omnium , ut Papalis & universalis Ecclesiae dignitas pri-
stino reponeretur loco . Simul Universitas Parisiensis
commoveri coepit : multi tractatus , multi coetus habiti:
compertum denique est , tria sanando schismati accom-
modata esse remedia . Primum , ut contententes loco
cederent . Secundum , quoniam id ab invitis extorqueri
non potuit , ut se ab eorum obedientia omnes subtraherent , ac neutrales essent . Tertium , cum periculosi esset
exempli , ut subiecti ab obedientia se ipsi subducerent :
Concilii generalis auctoritas quaerebatur . In eam postea
sententiam ibat frequens confessus Ecclesiae Gallicanae , eodem Cramando Praeside anno 1406 . Hinc tria
illa remedia hoc aevo toties celebrata : Cessio , Obe-
dientiae subtractio seu neutralitas , Concilii generalis
congregatio .

Haec quidem vera , sed multis agitata & quaesita
diffidiis : quorum accuratior enarratio lucem praesenti
controversiae non modicam adlatura est ; ut ex sequenti
articulo compertum erit .

ARTICULUS UNICUS.

Exorto schismate, eadem quae in superioribus Articulis exposita sunt ab auita traditione derivata dogmata, in Scholis Theologicis obtinuisse, compertum est ex Theologorum aestu gravissimisque dissidis, in mediis statuendis, quibus pax in Ecclesia resarciri posset.

Quum teterrimum schisma altiores in dies radices ageret, Theologi toto pectore incubuerunt in exquirenda remedia, quibus Ecclesiae periclitanti subveniretur, & pax, & unitas & concordia jamdiu labefactatae resarcirentur. Sed in mediis proponendis ac statuendis, quibus tot tantaque commoda parari possent, mirum quantum & Ecclesiae Procerum, & Theologorum judicia variarint, seseque vicissim acerbis ac virulentis scriptis prosciderint. Totum autem ejusmodi dissidium inde prodiisse videbimus, quod haec in Christianis scholis adhuc vigerent de Romani Pontificis auctoritate dogmata. 1. Non posse sine illius adsensu generalem Synodum celebrari. 2. Synodi generalis decreta rata non esse, nec vim aut robur habere, nisi illius auctoritate firmentur. 3. Romanos Pontifices, nisi aut haeresim tueantur, aut schisma foveant, quod quum inveteratum est, in haeresim definit, ab Occumenicis Synodis judicari non posse. Quod haec, inquam, de Romani Pontificis auctoritate dogmata communi Theologorum sententia probarentur, inde acerrime contentiones in decernendis arripiendisque mediis, quibus Ecclesiae

fiac pax & tranquillitas reitueretur. Nam 1. proposita est, sed statim rejecta aut neglecta generalis Synodi celebratio. 2. Proposita est, & fere ab omnibus, sed incassum & inanibus votis, probata utriusque de Pontificatu contendētis voluntaria spontaneaue dignitatis concessio. 3. Proposita est ab utriusque obedientia secessio, multis improbata: aliis autem probata, quod ab his, qui cedere sponte renueret, jam velut schismaticus & haereticus haberetur. Quod quidem de praestanda vel deneganda obedientia dissidium quum novum gigneret schisma, rursus Theologi ad Synodi generalis celebrationem animum converterunt: quae tandem Pisis ab utriusque, ut vocabantur, *Obedientiae* Cardinalibus, indicta est, de qua ad sequentia Capita differemus. Interim vero ut majorem praesenti disputationi lucem adferamus, tria illa quae proposuimus, distinctis §§. pertractabimus, elicitisque ex coaevis & authenticis monumentis probationibus instruemus.

§. I.

Synodi generalis celebrationem tanquam viam extinguendo schismati accommodatam inter primos proposuisse videtur Henricus de Hassia: At Synodum cogitabat, cujus a Romano Pontifice decreta penderent. Neglecta est haec via, quod neque de Pontificatu contendentes in eam consensuri essent, nec sine Romani Pontificis consensu Synodus celebrata quidquam habitura roboris esset.

Sedentibus Romae Urbano VI. Avenione autem Clemente VII. in tres quodammodo factiones Christia-

na

na Respublica discissa est: quarum altera *Urbanistarum* dicta est, quod Urbano obsequeretur; altera *Clementistarum* aut *Clementinorum*, quod Clementem pro Pontifice haberet; tertia *Indifferentium* sive *neutralium*, quod neutri Pontifici adhaerent; expectandum rati donec generalis Synodus haberetur, quae utriusque discussis juribus, certam proferret sententiam, unique eorum Apostolicae Cathedrae adfereret principatum. Hos inter emicuit Mag. Henricus de Langenstein de Hassia Academiae Parisiensis Vice-Cancellarius, duobus non longe ab initio schismatis editis Tractatibus, quorum alterum *Epistolam pacis*, cujus specimen exstat Tom. IV. Historiae Universitatis Parisiensis pag. 575. alterum *Epistolam consilii pacis*, inscripsit: qui publici juris factus est Tom. II. Actorum Concilii Constantiensis in Germania editorum, rursusque Dupinii operae in Appendice Tomi II. Oper. Joh. Gersonis. In hujus ergo Tractatus capite XIV. quamquam septem indicat vias, attamen quintam, quae Concilii generalis est, ceteris praefert ut rationi maxime consentaneam & expeditam ad Ecclesiae pacem redintegrandam. Deinde Cap. seq. docet, jure quidem & lege communi, Concilium sine Pontificis auctoritate convocari non posse: at evenire posse aliquos casus, in quibus ea lex servari nequeat: ac praeter hunc de duobus aut pluribus, qui sibi aequo fere jure Apostolicam vindicent dignitatem, alios quatuor recenset, quorum duo ex hypothese proficiscuntur, quod Pontifex haeresim profiteatur; ceteri ex alia hypothese, juxta quam Sede vacante Cardinales aut nolint aut non possint novum Ecclesiae Pontificem libera electione praeficere. Quod ergo pertinet ad primum casum,

sum, jus generalem Synodum convocandi Purpuratis Patribus adserit. Subjungit tamen, quod forte ad majorem securitatem expediret, quod uterque electorum consentiret congregationi Concilii: quia pauci dubitant, quin unus eorum sit Papa. Et ita satisfaceret Canonibus, qui contrarii videntur.

At praeter hanc de convocatione, alia erat haud levior expedienda quaestio; cujus nimirum auctoritate valitura essent ac robur habitura quae Synodus sine Pontifice statuisset. Hanc ille sibi difficultatem opponit, ac paucis respondet, ea Christi auctoritate valitura, qui Ecclesiae velut caput indivulsa cohaeret, eam suo spiritu vegetans & gubernans. Attamen ne quis propterea existimet, aut absolute majorem esse Concilii generalis quam Romani Pontificis auctoritatem, aut indiscriminatim Concilii generalis Decreta *ἀπόκρυφους* ex invisibili, non autem ex adspectabili Ecclesiae capite robur accipere & firmitatem; ideo prae oculis habenda sunt quae sequuntur: *Si dicitur obijciendo praedictis: Papa est major Concilio. Respondetur*, inquit; quid quaeso responderetur? Numquid absolute negandam esse, & tanquam haeresim aut monstrum opinionis habendam ejusmodi propositionem? At nondum Parisienses Theologi tales sensus induerant: Gerfonem aliquem expectabat veritas liberanda: *Respondetur*, ergo, quod in casu nostro, quo Ecclesiae Conciliove certus non praesidet Pontifex, Concilium nihil statuet, donec ante omnia congregatum, & clarificatum fuerit, siue auctoritative siue magistraliter, quis sit verus Papa. Quo facto, ille accedet Concilio, si velit, & facta & fienda amplius in eo, PER IPSUM ROBUR HABEBUNT. Quae sane cum

Ger-

Gersonianis hodiernisque Pariliensium placitis adversa fronte pugnant. Concilium, inquit, *nihil statuet*, donec certus fuerit ac legitimus Pontifex definitus. Non ergo pertinacem illorum contentionem probasset, qui postmodum in Synodo Constantiensi in Ecclesiae reformationem ante incumbendum esse sentiebant, quam de novi Pontificis electione ageretur. Subjungit: *Accedet Concilio, si velit*. Non ergo Pontifex in Synodi potestate futurus erat, sed Synodus in Pontificis potestate: qui enim suo arbitratu ad Synodum accessurus esset, non utique a Synodi coactiva potestate penderet; ejusque voluntate futurum erat, ut Synodus aut prorogaretur, aut statim dissolveretur. Denique *facta*, inquit, *& fienda* in Synodo, *per ipsum robur habebunt*. Haec plane Gersonis & Pariliensium dogmata funditus labefactant. Hinc enim omnino consequens est, non a Concilii generalis decretis Pontificem, sed haec potius a Pontificis auctoritate & confirmatione pendere roburque trahere & ineluctabilem firmitatem.

Subjungit quidem & aliam responsionem, sed quae praemissam doctrinam non modo non infringit, verum & egregie confirmat: *Vel dicitur*, inquit, *quod Ecclesia Catholica modo superius declarato est in hoc casu superior Papa: a qua cum ipse sit Catholicus, non est exclusus, imo est ipsius caput secundarium. Cujus defectum, vel cum illud non est, vel cum est & non constat quis est, sicut est in proposito, supplet Christus Caput Ecclesiae suae inseparabile & primum*. Non ergo indefinite ac generatim, sed *in hoc schismatis casu* Ecclesia vel Concilium Pontifice superior est: neque quum legitimus Pontifex adest, sed quum aut nullus est, aut
non

non constat quis est, suam Christus ipse per se se & *apostolicus* Concilio auctoritatem largitur: adeoque quum certus ac legitimus Pontifex Concilio praesidet, ea ab invisibili Capite per caput visibile in Synodum derivatur.

En qualem Synodum sapiens ille imprimis maximeque pius illius aetatis Theologus, totque & Johannis Gersonis & Henrici Von der Hardt & aliorum celebratus laudibus, cogitabat. Non eam profecto, quae nullius Pontificis auctoritate coacta *immediate* a Christo potestatem haberet, non modo ad dubios Pontifices in ordinem redigendos, & certum atque indubitatum Ecclesiae praeficiendum; verum etiam ad eandem Ecclesiam in Capite & membris reformandam, & fidei dogmata disciplinaeque decreta sancienda, quibus ipse Pontifex subjiceretur, ad eorum observationem poenarum etiam inflictione adigendus. Non, inquam, talis Hassiaco Synodus obversabatur, qui Concilii generalis auctoritatem ad haeticum Pontificem judicandum, & ad casum schismatis, coërcerat: cetera vero Concilio sine Pontifice aut prorsus non attingenda, aut non nisi per ipsum robur habitura existimabat.

Hanc Synodi generalis viam velut ad consequendam unionem magis aptam & accommodatam, non modo alii privati Theologi confirmarunt, verum & Parisiensis Academia adprobavit, quemadmodum Gerson testatur in Propositione, ipsius Universitatis nomine facta coram Anglicis euntibus ad Pisanum Concilium Confid. 3. Verum propter plurimas, quae hinc inde emergebant difficultates neglecta postmodum longo tempore est haec celebrandae Synodi Oecumenicae ratio. Haerebant enim plurimorum mentibus ea dogmata, quae

O

Sy-

Synodi generalis celebrationi insuperabile impedimentum adferre videbantur. Quaerebatur enim primo quis Synodum convocaturus & coactus esset: Id enim juris Romanis Pontificibus adferebant. Deinde quis Synodo daturus esset auctoritatem: hanc enim ex Romano Pontifice velut ex fonte in Synodos Oecumenicas permanere, quamplures illius aevi Theologi persuasum habebant. Denique undecumque Synodo auctoritas accerfiteretur; huic tamen subjectos non esse Sedis Apostolicae Praesules, quos nisi haeretici sint, unius Dei iudicio subiacere, ex constanti Ecclesiae traditione compertum erat. Itaque haec atque alia eodem spectantia ex omnibus quae supersunt illius temporis monumentis ad veritatem plane constant. Nam & qui Synodo adversabantur, haec potissimum obtendebant, & qui Synodum commendabant, in iis, velut ab aliis objectis sibi quae explanandis, versabantur. Haud abs re esse iudicamus aliquot harum rerum testimonia probationesque proferre.

Universitas Parisiensis in litteris ad Benedictum Decimumtertium, quibus ei prae ceteris viam voluntariae cessionis commendat, hanc inter ceteras exhibet objectam Synodo difficultatem (a); „ Sed & aliqua imminet difficultas ex parte praesidentiae. Nam cum „ secundum doctrinam plurimorum Jurisconsultorum, „ Papa sit supremus Iudex Ecclesiae, qui omnia dijudicat, & a nemine iudicatur, & cui non est qui dicat „ cur ita faciat; imo per ipsum unicum possit cogi Concilium, tota quoque Concilii per ipsum stet auctoritas: quis reperiri poterit qui illic convenienter praesideat, aut Papam iudicet, praesertim extra haereseos ne- „ qui-

(a) Exstant Tom. IV. Hist. Universit. Paris. pag. 746. & seqq.

„ quitiam? Uterque autem se Papam profitetur, & ve-
 „ lut Papam se gerit.

Quum eadem Universitas eamdem cessionis viam vehementer urgeret, ad eamque compellendum esse Benedictum, & saltem generalis Synodi auctoritate posse compelli, palam vociferaretur, ac publice praedicaret, non omnes huic sententiae Academiae Doctores consensiebant. Exstant Tom. IV. Hist. Universitatis Epistolae duae, a quibusdam in sacra Theologia Magistris ad Praelatum Papae familiarem transmissae: quibus primo loco novem Parisiensium Quaestiones exhibentur, quibus summa & ineluctabilis Romani Pontificis auctoritas in controversiam adducebatur. Notanda est autem potissimum quaestio sexta: *Utrum Papa viam cessionis recusans, ad eam possit compelli; & si sic; per quem, & quomodo?* & octava: *Utrum Papa subjiciatur Concilio suae obedientiae in casu recusationis &c.* & nona: *Utrum..... competat aliquod remedium appellationi ad Concilium generale, vel alias a gravamine illato vel inferendo per Papam in hac materia?* His aliisque ejusmodi contra Papam, ut ajunt, & Ecclesiasticam potestatem quaestionibus, decem aliae quaestiones opponuntur, quibus eorundem Parisiensium doctrina perstringitur, & in haerescos suspicionem manifeste vocatur: ut ex sequenti Quaestione V. compertum est: *Utrum istis duobus attentis, 1. Quod in tota lege divina ipsi personae, nec communitati totius militantis Ecclesiae, datur extra forum conscientiae jurisdictio super Romanum Pontificem, sed ipsi super omnes. 2. Quod pro determinato universalis Ecclesia habeat, quod etiam generale Concilium non habet potestatem judicandi Pa-*

*pam invitum : illi qui contrarium publice dogmatizant, vel illud quod de hoc Ecclesia docet & tenet in dubium revocare conantur, sint censendi haeretici, seu vehementer de haeretica pravitae suspecti? An his Theologis unquam venisset in mentem, doctrinam, quae pervulgata non fuisset, neque communi scholarum usu contrita, tamquam ab Ecclesia definitam adsumere; & qui eam in dubium revocassent, velut haereticos, aut vehementer de haeresi suspectos traducere? Nec dissimulanda silentioque involvenda Quaestio decima est: *Utrum Deus, qui solus, & nullus alius, plenitudinem Ecclesiasticae potestatis seu auctoritatem Papalem dare potest, dederit unquam alicui personae vel communitati creatae potestatem auferendi illam auctoritatem a Papa, quam immediate ipsemet Deus sibi contulit; & si sic, ex quo textu sacrae Scripturae, vel alterius cujuscunque, cui Papa credere teneatur, hoc possit haberi?* His ergo quaestionibus petunt, ut Parisienses serio respondeant, suasque responsiones luculentis nec misere detortis sacrarum litterarum testimoniis communi-
 niant. Quod dum ab eis praestolantur, ipsi interim in secunda epistola plures Theses subjiciunt quibus suam de praemissis Quaestionibus sententiam aperiunt: ex quibus hinc potissimum praec oculis habendae sunt nona, decima, undecima, & duodecima. Nam Thesi nona statuitur: *Quod quae vel qualis via debeat observari pro unione Ecclesiae procuranda, Praelati Ecclesiae majores & alii sunt Consilarii, sed sub Deo ejus immediatus Vicarius solus iudex.* Thesi decima: *Quod Papa non habet in terra supra se iudicem, nec potest per non suum iudicem compelli ad cessionem.* Thesi undecima: *Quod**

Quod qui publice dant doctrinam & consilium compellendi Papam ad faciendam Cessionem, non solum sunt exterminandi, ut conspiratores, & in Ecclesia Dei seditionis concitatores, sed ut pravitatis tam schismaticae quam haereticæ seminatores. Thesi duodecima: Quod sicut nulla creata persona, nec Communitas totius Ecclesiae militantis potest, nec unquam potuit dare Papae immediatum Christi Vicariatum: ita nec aliqua talis persona vel Communitas (etiam totius Ecclesiae militantis) potest auferre sibi invito illam Vicariatum auctoritatem, quae eidem non ab hominibus, sed a solo Deo est immediate collata. His porro Thesisibus comprehensam non fuisse privatam quorundam Theologorum doctrinam, sed in Ecclesia & in Scholis Theologicis pervulgatam, illud, ut diximus, argumento est, quod secus contrariam propugnantes nunquam ausi fuissent schismaticae atque haereticæ pravitatis insimulare. Quod Gersonis testimonio egregie confirmatur, qui de Potest. Eccles. Confid. XII. hoc eodem argumento demonstrat, hanc de Romani Pontificis absoluta nullique praeter Deum obnoxia potestate doctrinam plurimorum mentes ante Constantiensem Synodum pervasisse: *Ante celebrationem sacrosanctae hujus Constantiensis Synodi sic occupaverat mentes plurimorum... ista traditio, ut oppositorum dogmatizator fuisset de haeretica pravitate suspectus, vel damnatus.*

Subjicitur paullo post in eodem Tom. IV. Historiae Universitatis aliud scriptum satis prolixum & elaboratum, quod Legati Academiae Parisiensis Richardo Anglorum Regi obtulerunt, ut cum quoque ad urgendam Cessionis viam excitarent, quam ceteris quae commenda-

ban-

bantur, belli, Compromissi, Concilii generalis &c. esse praeferendam, quam plurimis & textibus & argumentis demonstrant. Quod autem speciatim pertinet ad Concilii generalis celebrationem, scripti Auctor observat, in ea difficultates occurrere, *quoad aggressum, progressum & egressum*: Quae singillatim prosequitur: ac de aggressu, inquit, *patet respectu convocationis Concilii, & illius praesidentiae: quia non habetur Papa unicus & indubitatus, cujus convocationi obediretur, maxime quoad neutrales, nec cujus auctoritate celebraretur*. De Elcct. signif. *Ex quo aliqui possent difficultare huiusmodi viam quo ad egressum dicentes, huiusmodi sententiam non tenere, quasi non esset lata auctoritate iudicis competentis*: Et infra subjungit, *quod etiam potest difficultare impedimentum juris per Cap. Nemo 9. q. Cum in No. & 2. quaest. 5. Mandasti ubi No. Quod etiam Concilium non potest Papam deponere*. Et antea ex eodem Cap. Nemo, observaverat, *Quod etiam Concilium non potest judicare Papam*.

Verum hoc scriptum, licet multis gravibusque rationibus communitum, Oxoniensi Universitati, cui illud legendum & examinandum Rex Angliae communicavit, ut viam Cessionis probaret, minime persuasit. Praeferebat illa Concilii generalis celebrationem. Nec tamen Concilium cogitabat, quod invito ac repugnante Pontifice haberetur, aut de legitimo Pontifice iudicaret: sed quod Bonifacii IX., quem ceu legitimum Pontificem venerabatur, *beneplacito* celebraretur, ad Benedictum XIII. Pseudo-Pontificem deijciendum. Inferta est Epistola Oxoniensis Universitatis ad Regem Tom. IV. Hist. Universit. Paris. pag. 776. & seqq. con-

fu-

fulenda imprimis pag. 783. & pag. 777. ubi diserte docet, quod nulla Creatura, neque ipsa etiam universalis Ecclesia duos illos de Papatu contententes, invitos & repugnantes cogere poterat ad cedendum; adeoque ab eorum opinione quam longissime aberat, qui postea Concilio generali potestatem coactivam in Romanos Pontifices adferere non dubitarunt. •

Quum Universitas Parisiensis & Ecclesia Gallicana jamdiu in id negotii toto pectore incubuissent, ut Benedicto liberam & voluntariam Cessionem adprobarent: longo autem experimento didicissent, sibi cum homine rem esse, cujus esset insuperabilis pertinacia, illi tandem ne posthac parerent constituerunt. Quod tamen ne temere aggredi viderentur, in frequenti Episcoporum totius Regni Doctorumque Conventu rem iterum expendi placuit, tribus electis ac destinatis, qui Benedicti partes & jura tuerentur, ac totidem qui in eum inveherentur & secessionem commendarent. In ea vero disputatione plura utrinque loca occurrunt, ex quibus aperte liquet, doctrinam, quae Romanum Pontificem unius Dei judicio subjicit, satis communem id temporis ac pervulgatam in Ecclesia Gallicana fuisse. Primus, qui pro Benedicto in arenam descendit, nec eum per *obedientiae subtractionem* ad Cessionem esse cogendum probare aggressus est, fuit Petrus Ravati Episcopus S. Pontii ac Decretorum Doctor: in cujus disputatione primùm observo, quod tanquam *certum* pronuntiat: *quod Papatus non perditur nisi per solam infidelitatem*. Et rursus: *Quia ex uno solo, scilicet haeresi perditur Papatus*. Deinde observo, quod ex hujus Episcopi sententia Romanus Pontifex supra jus positivum est, ac de illo loquitur

tur jure, quod Conciliorum Generalium & Provincia-
 lium Decretis ab ipsismet Romanis Pontificibus confir-
 matis, constitutum est, ac subjungit: Quod *conditor*
Canonum Papa eos aliquando observat; aliquando au-
tem se dominum ostendendo, contra eos facit: & etiam
quaecunque de decimis & aliis Ecclesiasticis negotiis
tractata sunt, rata habenda sunt, nisi auctoritas Ro-
manae Ecclesiae aliud duxerit ordinandum. Quae cer-
 te cum ea quae postmodum apud multos in Galliis inva-
 luit de Concilii Oecumenici supra Romanum Pontifi-
 cem auctoritate, opinione conciliari nulla ratione pos-
 sunt. Hi enim Romanum Pontificem Conciliorum ge-
 neralium Canonibus subditum esse volunt, non autem
 illis praepositum esse ac dominari: nec cum Conditorum
 Canonum ea ratione dici permittunt, quod ex ipso Con-
 ciliorum decreta pendeant ut rata vel irrita sint. Quae
 tamen omnia in adlatis verbis is quem laudavi Praeful
 Romano Pontifici vindicavit. In ejus deinde locum pro
 Benedicto itidem disputaturus successit F. Petrus Emi-
 larii Ord. Praed. Theologus: qui prima conclusione sta-
 tuit, Christiano licitum non esse, *cogere Papam ad ce-*
dendum & resignandum. Quod inter alias rationes ex
 eo probat, quod in Evangelio ait Christus: „ Quos
 „ Deus conjunxit, homo non separet: *sed Papa,* in-
 quit, *est conjunctus Ecclesiae per Deum: Nam ei dicit*
Christus: „ Pasce oves meas. Et infra subjungit, quod
Papae depositionem sibi Dominus reservavit. Ac rursus:
Papa, inquit, non habet superiorem coram quo posset
conqueri, si fieret ei subtractio, aut facto contra eum
uteretur: quia de eo dicit Scriptura: Super omnia bona
sua constituet eum: Igitur cessio per subtractionem in-
 du-

ducta esset nulla, nec potest compelli ad cedendum: quoniam juxta Albertum M. in 2. sent. Juramentum factum per metum, ubi non potest haberi recursus ad Superiorem, est nullum. Quae omnia eo pertinere compertum est, ut uni Deo subjectus, & ab eo dumtaxat judicandus Romanus Pontifex intelligatur. Quo etiam pertinet quod ait Johannes de Costa legum Doctor Tholosanus, qui tertio loco pro Benedicto disseruit; nimirum: quod Papa superiorem non habet, sed est omnium superior, qui non potest adstringi, maxime a minori.

Postmodum adversus Benedictum, & pro secessione primo loco disseruit Simon Cramandus Patriarcha Alex. cujus oratio eo collimavit, ut Benedictum velut schismaticum & haereticum jure Papatus excidisse demonstraret; ac proinde non ei amplius praestandam obedientiam, sed ejus subtractione cogendum, ut Apostolicae dignitatis insignia vel invitus dimitteret. Quae generatim sumpta nostrae doctrinae non adversantur: nam Pontificem schismaticum & haereticum Ecclesiae subjectum esse judicio, nequaquam imus inficias. Atque idem scopus alterius Orationis, quam habuit Petrus Regis Abbas S. Michaëlis in periculo maris, Parisiensis Decretorum Doctor, in qua id potissimum notandum est; non potuisse, juxta ipsius opinionem, in eo inveterati schismatis casu haberi recursum nisi ad Principes saeculares: quia Papa, inquit, superiorem non habet. Quod qua ratione sit intelligendum colligi facile potest ex Oratione Aegidii de Campis, qui tertio loco de eodem argumento fufe lateque disceptavit, & adversus Pontificem notorie, ut ajebat, schismaticum & haereticum *via facti* per Principes saeculares procedendum esse contendit:

P

dit:

dit: *Primo, inquit, propter auctoritatem Papae; quia est porta auctoritatis. Item quia superiorem non habet, qui eum valeat corrigere, juxta Cap. Si Papa 40. Dist. aut ad quem habeat recursum. Quod luculentius postea declarat, dicens, debite ab ejus obedientia esse recedendum, licet non appareat de sententia lata per superiorem: Quia, inquit, Papa superiorem non habet, qui eam ferat. Et subjungit: Mirum est, D. S. Pontii, qui tantum exaltavit Papae auctoritatem, dixit, quod Papa est subditus Concilio: quoniam de hoc sunt opiniones. Episcopus S. Pontii non absolute ac generatim dixit, Pontificem subiectum esse Concilio, sed solum; Papam schismaticum & haereticum: quem ait non statim a jure Papatus excidere, sed requiri declarationem habentis potestatem; & in hoc casu, inquit, Concilium generale esset judex. Ceterum jam superius ostendimus; Pontificem, ex illius quem memoravi Episcopi sententia, Conciliorum etiam generalium Canonibus subditum non esse, sed eis tanquam supremum Conditorum Canonum dominari. Et in altera de eodem argumento disputatione diserte idem Episcopus ait: Quod Papa superiorem non habet, nec jure adstringitur. Et rursus: Et si dicatur, hoc esse contra Concilia generalia, non obstat: quia, ut dictum est, Papa potest contra Concilia generalia. Sed ut ad Aegidium revertamur, duas ille circa praesentem controversiam Doctorum opiniones distinguit: Quidam enim dicunt, quod solus Papa habet claves, & quod Concilium non habet; & si ita esset, Concilium non posset ferre sententiam: & sic opus esset facto. Haec opinio, ut supra ex Gersone ostendimus, id temporis ita invaluerat, & mentes hominum*

occupaverat, ut qui contrariam defenderent, tanquam haeretici aut de haeresi vehementer suspecti traducerentur. Quae altera opinio est, quam subinde idem Doctor paucis exponit.

Secessionem a Benedicto, quam Academia Parisiensis primùm suaserat, ac deinde Ecclesia Gallicana susceperat, Universitas Tolosana datis ad Regem gravissimis & acerbissimis litteris improbavit: in quibus plurima occurrunt, quae veritati praesidio esse possunt & adjumento; hodiernam autem Parisiensium Theologorum sententiam exagitant graviterque perstringunt. Quae tamen quoniam nimis proluxa sunt, ne taedio Lectori sint, extra textum rejicere visum est (a). In his

P 2

por-

(a) Cum autem auctoritatem congregandorum Conciliorum generalium & aliorum, ubi de statu universalis Ecclesiae agitur, & Summi Pontificis ejus sponsi, manifestum sit tantum ad Romanum Pontificem pertinere: Quis sanae mentis pertinaciter adfirmabit, quemquam sine auctoritate Sedis Apostolicae, cui in solidum praestit Papa, ad examinandam potissime causam criminalem ipsius Romani Pontificis, posse generalem aut particularem Synodum congregare? Nullum enim generale aut particulare Concilium circa praemissa vel aliquod praemissorum celebratum, ratum est, aut erit unquam, quod non fuerit Sedis Apostolicae, cujus caput est Papa, a quo in solidum talia receperunt potestatem Concilia, judicio & auctoritate fultum. Quod cum fuerit divinae Sedi Christi iussione, & venerandorum Conciliorum declaratione concessum in solidum, nullus quantacumque auctoritate

praefulgeat, hoc sibi poterit usurpare. Multis denique Apostolicis, Canonice & Ecclesiasticis regulis edocemur, non debere absque auctoritate & consensu Romani Pontificis generalia Concilia celebrari. Quod si aliter factum exstiterit, non Concilium, sed Conventiculum seu Conciliabulum dicitur; & quidquid in ipso actum fuerit, irritum erit & vacuum, & contra facientes Sedis Apostolicae communionem carebunt. Nec legitur, praeter Apostolicis apicis sanctionem aliquid fuisse constitutum super eausdem majoribus, sed tantum praefatae Sedis arbitrio terminatum. Et infra: Hujus (Sedis Apostolicae Praefatis) causas isthic redarguere praesumit mortalium nullus: quia cunctos ipse judicaturus, a nemine judicandus est, nisi deviare a fide. Et si D. N. Papa haereticius aut schismaticus false aemulis vociferatur a multis, Serenissime Princeps, hoc cognoscere non est vestrum, non particularis Con-

porro Academia docet, quod nulla particularis seu generalis Synodus ad ea fancienda, quae universalis Ecclesiae statum respiciant, vel ad ipsum etiam Romanum Pontificem judicandum, sine ipsius Romani Pontificis Sedisque Apostolicae auctoritate legitime congregatur. Quod ad talia pertractanda, Concilia etiam generalia, a Sede Apostolica, cujus caput Romanus est Pontifex, recipiunt auctoritatem. Quod quidquid eo non probante decernitur, irritum est & robore caret. Quod Romanus Pontifex omnes judicat, ipse a solo Deo judicandus, nisi fidem Catholicam violarit. Quod ipsum etiam schismaticum & haeticum nemo jure ac legitime judicat, nisi Concilium generale ipsius Romani Pontificis auctoritate munitum. Quod ut superius ostendimus, Hadriani II. de Honorii per sextam Synodum damnatione loquentis testimonio consonum est in iis litteris, quas Synodus octava recepit & comprobavit.

Denique aliis omiſſis, libet adjicere & Johannis Gersonis testimonium, ex quo apertissime constat, nondum ei fuisse per haec tempora revelatum, quod postea tanta contentione ac pertinacia defendit; videlicet, non modo in causa schismatis, verum & in aliis quampluribus causis, posse Synodum generalem jure ac legitime sine consensu ac nutu Romani Pontificis celebrari: Nam dubiam, fluxam, incertam & in ancipiti positam, vel etiam omnino nullam esse ejusmodi Synodi auctoritatem, quum Tractatum de schismate concinnaret, candide

Concillii Regni vestri, sed auctoritate sua coacervati generalis Concilii &c. Et rursum: Nihilominus ipsum (Romanum Pontificem) de-

nuntiari oportuit non partiali praesumpto, sed auctoritate Apostolica convocato Concilio generali &c.

dide profitebatur. *Nulla*, inquit (a), congregatio habet vim Concilii generalis, nisi fiat in forma Juris, saltem non erit verisimile vel necesse, quod omnes obediant sententiae talis Congregationis, quae non erit in forma Juris congregata; & ita erit totum, quod ibi agetur, dubium, fluctuans & invalidum. Concilium autem generale non potest convocari in forma Juris, nisi auctoritate Summi Pontificis, Dist. 17. cum ibi allegatis. Unde illud consequens est, quod multi, ut jam vidimus, obtendebant; nimirum Synodum generalem nescio aut repugnante summo Ecclesiae Praefule congregatam, nihil roboris habituram ad Ecclesiae pacem restituendam. Quod etiam, ut ex alio ejusdem Gersonis loco plane liquet, Pisanae Synodo a Cardinalibus congregatae plures objiciebant (b): *Difficultuant aliqui Concilium. Primo, quia solus Papa potest convocare Concilium* 17. Dist. Et quod ista duo Collegia faciunt unum sine auctoritate. Quae aliaque omnia hinc nobis haecenus recensita quicumque legerit, facile intelliget, quam temere ab eodem Gersone dictum postmodum sit, quod sententiam, quae Concilium generale Romano Pontifici subjecit, *nullus unquam Theologus, maxime Parisiensis, asseruit.*

§. II.

(a) Tom. II. Traët. de schism. col. 19.

(b) Ibid. col. 122.

§. II.

Reiecta, seu potius neglecta, ob eas quas diximus aliasque difficultates, Concilii generalis celebratione, in utriusque de Papatu contenditis voluntariam cessionem, velut in viam ceteris ad obtinendam Ecclesiae pacem aptiorem, omnes ferme & Patres & Theologi consenserunt.

Nihil est cur in hac propositione demonstranda plurimum studii atque operae collocem, quum vel ipsis, qui horumce temporum historiam quam levissime attigerunt comperta sit ejus veritas atque explorata. Quamquam enim Academia Parisiensis tres ad Ecclesiae pacem redintegrandam vias aperuerit, nimirum; *Cessionis, Compromissi & Concilii generalis*; priori tamen, quam ceteris veluti breviorē & faciliorem, praestantiorē & utiliorē multis rationibus commendavit, semper usque ad Pisanam, vel etiam Constantiensem Synodum insistendum censuit: suamque sententiam non modo Regi Carolo VI. aliisque Galliae Principibus, ac fere toti Gallicanae Ecclesiae, verum & aliis quampluribus Nationibus earumque Regibus ac Ducibus, & ipsis quoque Benedicti Cardinalibus, adprobavit. Qui vero, praeter ipsos, quorum res agebatur, aliter sentire videbantur, non ipsam per se liberam & voluntariam Cessionem, sed coactam, & vi expressam & extortam improbabant; ut constat ex celebri Epistola Tolosanae Universitatis ad Regem, qua in sententiam Parisiensis Academiae acerbissime invehitur, nec tamen a via Cessionis.

sionis se se alienam declarat, modo in eam ipsi de Papatu contententes libere consentiant, non ab eis invitis ac repugnantibus, obsecris & captivis extorqueatur: *Viam*, inquit (a), *Cessionis voluntariae*, Princeps inclyte, *utriusque contententium approbaremus, dum tamen legitime practicatam, sed ipsam violenter extortam per modos, quos teneri totus mundus percipit contra Papam, nec laudamus, nec sequimur, imo potius ut perniciosissimam reprobamus.*

At ceteri Gallicanae Ecclesiae Patres & Theologi qui viam Cessionis urgendam existimabant, non modo eam deinceps veluti breviorē & praestantiorē; verum etiam velut unicam proponebant, ut constat ex eorum disputationibus in tertia Synodo Parisiensi: *Notetur*, inquit Abbas S. Michaëlis in periculo maris, *quod via Cessionis est sola sufficiens ad schisma plene terminandum, & conscientias plene pacificandum, nec oblata est alia plene sedativa schismatis.* Idem etiam suae orationis initio, velut ex communi totius Concilii Regisque sententia adnotavit Aegidius de Campis: *Noto, quod una sola est via sedationis schismatis sive (f. scilicet) cessionis; & ita supponunt Rex & Concilium.* Disertius idem ac luculentius testatus est Mag. Petrus Plaoul in eadem Parisiensi Universitate Theologus: *Non est alia via uniendi Ecclesiam (praeterquam cessionis:)* *Ex quo sequitur, quod refutatio viae cessionis est peccatum mortale, scandalum & destructio Ecclesiae. Quod non sit alia via, D. Rex supponit, & in alio Concilio probatum est clare.* Idem denique & D. Arnaldus de Corbeia Regis Cancellarius in eadem Synodo in memoriam Patri-

bus

(a) Tom. V. Hist. Universit. Paris. pag. 22.

bus revocavit; *Recitando, qualiter alias in alio Concilio per Regem & Praelatos celebrato, conclusa fuerat via cessionis, tamquam melior, & tanquam sola, per quam unio in Ecclesia Dei perfecte posset obtineri.* Quibus etiam addendum, quod teste in eadem Synodo Patriarcha Alexandrino, omnes Cardinales, qui Benedicto adhaerebant, uno tantum excepto, in sententiam Ecclesiae Gallicanae, adeoque in viam cessionis, velut solam & unicam consentiebant.

Cur autem in id potissimum incumbendum fere omnes existimarent, ut voluntaria ab illis & libera cessio exprimeretur, discere facile possumus ex tertia Johannis de Varennis, Theologi Parisiensis illo aevo celeberrimi, de sedando schismate Epistola ad Benedictum, in qua his cum verbis ad voluntariam abdicationem, quae una pacem restituere posset, *quum alias, inquit, pacem obtinere non valeamus*, adhortatur (a): *Esso igitur tui ipsius Pater Sanctissime, Judex & Medicus, QUI SOLUM DEUM HABES ULTOREM, impia facta tua, si quae sint, ulciscentem, ne CONTRA JURA APOSTOLICA tibi breviter in facie dicatur, Cur ita facis? Et ne alias pro tam celebri bono pacis invitatus renuntiare cogaris: Hilarem etenim datorem diligit Deus 2. Corinth. IX. 7. Absurdum ergo est, quod filii matrem, negligentiae praetextu ac iniquitatis, cunctorum corripiant, quae pro nullius olim reminiscitur persona fuisse correpta.... Licet autem, Pater Sanctissime, ut me luce clarius nosti, PRINCEPS LEGIBUS SIT SOLUTUS, nihilominus tamen secundum leges vivere debet. Itaque insignis iste Theologus voluntariam abdicationem*
velut

(a) Append. Tom. II. Op. Gerson.

velut unicam viam ad Ecclesiae pacem redintegrandam commendabat, quoniam Romanus Pontifex solum Deum habet ultorem, & Princeps licet secundum leges vivere debeat, attamen legibus solutus est, nec proinde poenis obnoxius, quae per leges decretae constitutaeque sunt. Quibus etiam, ut supra vidimus, rationibus utebantur, qui generalem Synodum improbabant. Ominatur quidem futurum, ut vel invitus dignitati cedere compellatur, interea tamen fatetur ejusmodi violentiae Jura Apostolica repugnare: quibus fit ut nemo Romano Pontifici jure & cum auctoritate dicat: *Cur ita facis?* & absonum esse ac novum & inauditum facinus, ut in cunctorum Parentem insurgant filii atque vindictam exerceant. Et haec quidem Benedicto tanquam Pontifici dicebantur. Quae autem in eadem epistola asperiora occurrunt: quod etiam corporali gladio cum in ipsum Benedictum, tum in ejus Adversarium, si voluntaria Cessione Ecclesiae pacem restituere pertinaciter recusarent, animadverti vellet, ad eos non jam ut Pontifices, imo neque ut Christianos, sed ut Antichristos & Apostatas & filios perditionis, Haereticis, Judaeis atque Paganis deteriores referuntur: *Non expavescerem*, inquit, *pacem Ecclesiae impediens, Antichristum Satanae altifone dogmatizare, hominem perditum & fidei negatorem*. Et rursus: *Profecto illum aestimare nescirem Christianum, sed haeretico deteriorem, Judaeo, aut Pagano*. Nemo autem ignorat aut diffitetur, esse ejusmodi hominem, si insistendum sacris Canonibus sit, e Sedis Apostolicae fastigio deijciendum.

§. III.

Univerſitas Pariſienſis & Eccleſia Gallica cum aliis Univerſitatibus & Nationibus, nec non & utriuſque, ut dicebantur, obedientiae Cardinales a Gregorio & Benedicto tandem receſſerunt, quod eos jam pro ſchiſmaticis & haereticis haberent: adeoque ipſos reapſe, vel, ut ajunt, ipſo facto a jure Papatus excidiſſe judicarent.

QUum ergo liberam ſponteque factam abdicationem omnes probarent, imo eam velut unicam viam haberent, per quam tuto ad Eccleſiae pacem perveniri poſſet, nihil per plures annos majori cura & ſollicitudine actum eſt, quam ut duo illi, qui Romae & Avenione ſummos Eccleſiae Hierarchas agebant, ad eam libere amplectendam inducerentur. At quum illi moras in dies neſterent, & unus alterum ut loco cederet praetolaretur, malaque ex diuturno ſchiſmate propagata ingreſcerent; diſputari inter Theologos coeptum eſt, utrumne ad praestandum quod ſponte renuebant, Eccleſiae auctoritate compelli poſſent. Facile autem in hanc ſententiam fere ab omnibus itum eſt, quod in eo tam perplexi ſchiſmatis caſu, ad Chriſtianam Rempublicam jam fere collapſam & in ſummum diſcrimen adductam reſtituendam, uterque ſe dignitate abdicare teneretur, & quod graviffimi apud Deum ſceleris reus eſſet, qui diutius reluctaretur. At non aequè exploratum omnibus erat, an id exſequi detreſtantes humana vi compelli poſſent, quum vetus & ex divino jure deſcen-

scendens Ecclesiae Canon haberet, Romanos Pontifices caelo tantum debere innocentiam, & solius Dei subiacere iudicio. Illud tamen post varias ambages ad animum succurrit, ejusdem Canonis sanctione, quo soli Deo in ceteris criminibus Romani Pontifices subjiuntur, in casu haereseos etiam Ecclesiae subiacere iudicio. Quumque, ut habet pervulgatum Theologorum & sacrorum Canonum Consultorum effatum, inveteratum schisma in haeresim desinat, facile hinc colligi potuit, idem sentiendum & de Pontificibus, qui jamdiu malis artibus & ineluctabili pertinacia funestum schisma foverent. Verum alius Theologorum mentes scrupulus perurgebat; quis nempe Romanos Pontifices schismaticos aut haereticos in iudicium vocaturus esset: id enim juris videbatur ad solam universalem Ecclesiam & Synodum Oecumenicam pertinere, quae in duas partes discissa nulla fere spes erat fore ut aliquando in unum coetum coiret. Quare observatum est, ad Pontifices schismaticos & haereticos in ordinem redigendos non opus esse sollemni Ecclesiae iudicio, quum hoc ipso quod schismatici & haeretici sunt, jure Papatus excident; nec proinde sit opus Ecclesiae decreto vel sententia ut Pontifices esse desinant, atque ut jure ac legitime ab eorum obedientia discedatur. Quae omnia quoniam ad Pisanae Synodi Acta, aliaque de quibus deinceps identidem differemus, rite percipienda, plurimum habent momenti, haud abs re erit, ut adductis in medium coaevis testibus, sedulo a nobis & liquido demonstrantur.

Ita imprimis docuit, & veterum Juris Canonici Consultorum testimonio confirmavit Simon Cramandus Patriarcha Alexandrinus in tertia Synodo Parisiensi

ipſius Conventus Praefes: „ Ubi, *inquit*, apparet de
 „ obſtinatione Praelati, debemus ab eo recedere, & ei
 „ non obedire: quia dicit Bernardus in Cap. *Cum non*
 „ *liceat* de praefcript. Quod a Capite licet membra re-
 „ cedere, cum Caput incidit in ſchiſma aut haereſim;
 „ etiam ſine ſententia. Concordat Innocentius in Gloſ.
 „ in Cap. I. De ſchiſm. Et idem Bernard. in Cap.
 „ *Cum non liceat*: & hoc caſu cum Papa incidit in
 „ ſchiſma, cenſetur Sedes vacare. . . . & poteſt provi-
 „ deri ac ſi Papa eſſet deſunctus.

Ita & Aegidius de Campis in eadem Synodo Pari-
 ſienſi Theologus: „ Si apparet debite aut vehementer;
 „ Papam eſſe haereticum aut ſchiſmaticum, non debet
 „ ſibi obediri, ſed debet reputari non Papa, etiam ſine
 „ declaratione. Probatur: quia tunc eſt extra Eccleſiam
 „ & communionem Fidelium: quia Papa & membra
 „ ſunt unum corpus, & Papa Caput. Si ergo Papa eſt
 „ extra Eccleſiam, non plus eſt Papa, ſed perdit Papa-
 „ tum ipſo jure, nec requiritur declaratio.

Sed quid in privatorum Theologorum teſtimoniis
 referendis immoramur, quum in hanc ſententiam to-
 ta fere univerſitas Pariſienſis conceſſerit, imo & Eccle-
 ſia Gallicana? Quum enim poſt reſtitutam Benedic-
 to obedientiam rurfus de illa ſubtrahenda ageretur, poſt
 varias diſputationes juſſa eſt Univerſitas ſuas Concilio
 Gallicano anni 1406. Propositiones & Concluſiones
 tradere, quas ſuis ad Regem litteris ſubjunxit. Has in-
 ter quarta potiffimum obſervatione digna eſt, ut qua
 diſerte ſtatuitur (a): *Quod electus in Papam ea inten-*
tione, quod cedit quandocumque, & ſine quo non alias
fuiſ-

(a) Tom. V. Hiſt. Univerſit. Pariſ. pag. 137.

fuiſſet electus, de qua intentione apparet per juramentum ipſorum Cardinalium, ſi ex poſt pertinaciter contradicit, cedere requiſitus ſolenniter, ex tunc talis non eſt reputandus Papa, ſed ab ejus obedientia libere recedi poteſt, etiam ſine declaratione. Et in aliis Concluſionibus, quas anno 1408. eadem Universitas Curiae obtulit num. 1. declarat (a): *Petrum de Luna fore non tantum ſchiſmaticum pertinacemque habendum, verum etiam haereticum, perturbatorem pacis & ſanctae unionis Eccleſiae.* Et num. 2. decernitur: *Quod Petrus de Luna non eſt nominandus Benedictus, nec Papa, nec Cardinalis, nec nomine cujuſcumque dignitatis, nec ſibi obediendum eſt tanquam Paſtori, ſub poenis fautorum ſchiſmatis.*

Non ſum equidem neſcius, hoc genus propoſitionum omnium Theologorum Parienſium conſenſione non fuiſſe firmatum. Quos inter Petrum Alliacenſem fuiſſe reperio, qui eas rejecerit, & Johannem Gerſonem, qui ſcriptis editis adverſus eaſdem palam fuerit proteſtatus. Attamen Univerſitatis ſententiam ſequuti eſſe videntur Gregorianarum partium Cardinales quum a Gregorio XII. receſſerunt, ſi eorum nomine, aut ipſis probantibus & conſentientibus, data ſunt Reſponſa difficultatibus, quas Ruperti Romanorum Regis Legati iſdem Cardinalibus objecerunt Seſſione IV. Piſanae Synodi: quaeque Dacherius edidit ex Cod. MS. in cujus margine legebantur. Quum enim quarto loco quaerſitum eſſet: „Numquid D. Gregorius adhuc ſit Papa, & pro „tali tenendus in obedientia noſtra? . . . Quod ſi non: „quaeritur, quando, qua cauſa, & quomodo deſerit „eſſe

(a) Ibid. pag. 160.

„ esse Papa, cum nondum cesserit, & ab Ecclesia uni-
 „ versali nondum condemnatus, nec a jure communi
 „ depositus sit, nec coram suo iudice de crimine haere-
 „ sis, nec alio notorie scandalizante convictus sit vel
 „ confessus: imo expresse negat, quae sibi ab aliquibus
 „ obijciuntur & impinguntur? Quum id, inquam, Gre-
 „ gorianis Cardinalibus objectum esset, hoc obijcientibus
 „ responsum datum est: *Quod quia ex actis & gestis no-*
toriis ostendit se esse schismaticum, imo haereticum,
cessavit esse Papa: & licet non possit eligi alter Papa
ante sententiam, tamen ante sententiam potest ab eo re-
cedi. XV. quaest. VII. cap. Sanc. Gloss. in cap. Sacerdotes
II. quaest. VII. Gloss. in cap. Cum non liceat. De prae-
script. Item quum numer. XIII. objectum esset: „ Si du-
 „ bitant de Papatu Gregorii, quare simili ratione non
 „ dubitant de suo Cardinalatu? Responsum est: *Quod*
dubium de Papatu surgit ex nova causa superveniente
in causa Gregorii, quia factus schismaticus vel haereti-
cus: & hoc non concernit Cardinalatum praecedentem.
 Gregorium itaque pro schismatico & haeretico habe-
 bant, & propterea illum absque alia declaratione jure
 Papatus excidisse judicabant.

Denique in eandem Parisiensis universitatis &
 Regni Gallicani sententiam satis aperte propendisse vi-
 detur Pisana Synodus: quae vel ab ipsa Sessione I. ante-
 quam ullam in duos illos de Papatu contententes sen-
 tentiam protulisset, non eos Gregorium & Benedictum,
 quae susceptae dignitatis erant nomina, sed Angelum
 Corarium, & Petrum de Luna nuncupandos exultima-
 vit: perinde atque ante omnem declarationem Synodi-
 que sententiam Apostolica dignitate excidissent. Dein-
 de

de quum Sessione XIII. Petrus Plaoul Synodo denun-
 tiaffet, hanc esse Parisiensis aliarumque Galliae Univer-
 sitatum opinionem: cum iisque Florentinam & Bono-
 nensem concinere, Novariensis Episcopus testatus es-
 set; nimirum *duos contendentes debere reputari schis-
 maticos & antiquati schismatis nutritores, & hae-
 reticos pertinaces*: Synodique auctoritatem firmasset *ad
 decidendam hanc causam, & declarandum eos esse ab
 Ecclesia praecisos & abjectos; & eos, quantum opus
 est abjiciendos & ejiciendos*. Quum haec, inquam, ex
 illarum Universitatum judicio Sess. XIII. laudatus Theo-
 logus pronuntiaffet; hanc eandem opinionem Sess. XV.
 Synodus ipsa probasse & amplexa esse videtur, ad eam-
 que se se accommodasse; quum talem in eos sententiam
 definitivam protulerit: „Quod objecta contra dictos
 „ contendentes sunt & fuerunt notoria: & quod ex his
 „ schismatici & antiquati schismatis nutritores & fau-
 „ tores: quod etiam sunt haeretici & a fide devii; & ex
 „ hoc ab Ecclesia praecisi, & adeo ne praesint dejecti &
 „ abjecti; & sic declarat sancta Synodus. Haec ergo
 mera declaratio est, illos tanquam notorios schismaticos
 & haereticos ipso jure, vel ut in Actis legitur, *a Deo &
 sacris Canonibus ipso facto*, ex Apostolicae Sedis fasti-
 gio dejectos ac deturbatos fuisse. Subjungit tamen, quod
 „ nihilominus eos privat & dejicit ab omni honore &
 „ dignitate etiam Papali. Itaque Pisana Synodus Gre-
 gorium & Benedictum, sive Angelum Corarium & Pe-
 trum de Luna, ex Gallicarum aliarumque Academicarum
 judicio, & a jure Papatus excidisse declaravit, ex quo
 ipsorum in fovendo schismate pertinacia, adeoque & hae-
 resis, notoria seu manifesta evaserat; & nihilominus sua
 illos

illos sententia dejecit, ne quis scrupulus ex eorum opinione superesset, qui etiam in haeresim lapsos pro Pontificibus habendos esse sentiebant, donec Synodi sententia dejicerentur.

Ex iis quae hactenus in toto articulo ac tribus hifce §§. differuimus, satis aperte, ut mihi videtur, luculenterque constat, neglectam primo fuisse Synodi generalis viam, quod multi persuasum haberent, Concilii generalis potestatem ejusque Decretorum robur ex Romani Pontificis convocatione, auctoritate & approbatione pendere. Deinde omnes fere in liberae & voluntariae abdicationis viam, velut solam & unicam ad extinguendum schisma & pacem Ecclesiae restituendam aptam & accommodatam, consensisse, quod Romanus Pontifex sui ipsius solus inter homines judex est, nullum praeter Deum suorum scelerum habens ultorem. Denique alios ab utroque secedendum, eisque obedientiam subtrahendam existimasse, quod eos jam velut schismaticos & haereticos, ex divini juris dispositione per sacros Ecclesiae Canones declarati, ab Apostolica dignitate excidisse crederent. Quae omnia nostrae doctrinae consona omnino & consentanea sunt: quam proinde certum est ante Pisanam & Constantiensem Synodos in Scholis Theologicis viguisse.

CAPUT IX.

- „ Nullum remedium nisi in Conciliorum ge-
 „ neralium superiore potestate : an ea sit
 „ agnita per ordinem ad schisma ; an
 „ ideo translata ad schismatis caus-
 „ sam , quod in aliis quoque
 „ causis praevalere soleret ?

M Ira profecto sunt & contra veterum omnium Actorum ac monumentorum fidem, quae in hoc & duobus sequentibus Capitibus Illustrissimus Adversarius de Pisana Synodo comminiscitur. Eam nimirum *ab utriusque*, ut dicebantur, *obedientiae* Cardinalibus, Gregorio & Benedicto invitis ac reluctantibus, congregatam, ideo de his judicasse, in eosque sententiam damnationis & exauctorationis tulisse, atque id velut jure ac legitime factum passim in Ecclesia fuisse receptum, quod generatim quaecunque Synodus Oecumenica semel legitime congregata, suam immediate a Christo auctoritatem derivat, quam in ipsos quoque summos rerum sacrarum Antistites exerat & exercent, & cujus proinde decretis ipsi quoque Sedis Apostolicae Praefules obnoxii sint, ac parere omnino teneantur. Mira, inquam, haec somnia & commenta sunt, quae tum iis quae superioribus articulis differuimus planeque demonstravimus, tum simplici Actorum Pisanae Synodi lectione concidunt ac refelluntur. Ostendimus enim, Synodi generalis convocationi, quae primum extinguendo schismati velut ceteris viis accommodatior proponeba-

R

tur,

tur, illud impedimento fuisse, quod ex pervulgatis illo aevo in scholis Theologicis opinionibus, Concilia generalia nisi a Romanis Pontificibus convocari non possint; quod ab his omnis illorum auctoritas fluat, aut omnino pendeat; quod eorum decreta tassa & irrita sint, nisi a Romanis Pontificibus confirmentur; quod hi nisi in causa haeresis ab illis judicari non possint: ac propterea creditum sit, haud alia ratione componi & instaurari potuisse jamdiu labefactam Ecclesiae pacem, quam libera & voluntaria utriusque se se pro Romano Pontifice gerentis summae dignitatis abdicatione. Verum ubi diuturno experimento compertum est, hanc illis suaderi non posse, neque ullam hac ratione restituendae pacis spem adfulgere, aliud resarciendae unitati excogitatum esse: nimirum, annon liceret ab utroque discedere, quod jam uterque dirum ac funestum schisma insuperabili pertinacia foveret, quod quum inveteratum est, ex sacrorum Canonum Consultorum sententia, cum haeresis suspitione conjunctum sit, vel in haesim desinat, cujus causa ipsis quoque Romanis Pontificibus jure resistitur; & inferiorum ipsi judicio subjiciantur. Hinc patefactam esse viam non modo ad secessionem Regnorum & Universitatum, ac demum ipsorum quoque Cardinalium ab utriusque de Pontificatu pertinaciter contententis obedientia, verum etiam & ad Pisanae Synodi tanquam Oecumenicae convocationem, cujus acta atque decreta, ut ex monumentorum lectione compertum est, haud alio fundamento niterentur, quam quod in causa haeresis, aut quod perinde est, aut perinde esse judicabatur, in causa pertinacis ac diuturni schismatis, Conciliorum generalium judicio ipsi quoque Romani Pontifices, si
corum

eorum protervia & ambitione inoluerit, subjiuntur. Quod quum de Gregorio & Benedicto explorata res esset; nimirum eorum contentione & aemulatione crudelis schismatis flammam majores in dies vires acquirere, & in certam Christianae Reipublicae perniciem latius quotidie grassari; hinc tandem conclusum esse, Gregorium & Benedictum tanquam schismaticos, seu potius schismatis altores & incentores, adeoque & haereticos; jus Apostolicae dignitatis sua quemque pervicacia amisisse, nec proinde illis parendum, vel honore Summis Pontificibus debito prosequendos, sed ad Ecclesiae, & Synodi generalis eam repraesentantis, judicium pertrahendos esse, damnationis sententiam, nisi ad bonam mentem redirent, excepturos.

Haec tam aperte luculenterque constant ex omnibus Epistolis, Sessionibus seu Tractatibus, ac Decretis, quae in Monumentorum ad Pisanam Synodum pertinentium Collectione in Actis Conciliorum legere est, ut mirum sit, Illustrissimum Auctorem aliud laudatae Synodo subjicere voluisse fundamentum; & quidem, ut ex jam dictis apparet, ac-deinceps luculentius exponetur, pro solido & inconcusso, & omnium fere consensione & auctoritate munito, nimirum Papam schismaticum & haeticum generalis Synodi judicio subiectum esse, aliud levissimum, ac Theologorum disputationibus imo & censuris vexatum, quod nempe generatim Romani Pontifices a Conciliorum generalium judiciis & auctoritate pendeant. Fatemur quidem in Actis & Epistolis Academiae Parisiensis, & in litteris Cardinalium, quae vel longe vel proxime ante Pisanam Synodum scriptae sunt, aliqua identidem occurrere loca, quae

generatim intelligenda esse videantur. Attamen rem esse ex sese perspicuam exploratamque contendimus, haec velut obiter scripta esse; in eo autem vim maxime ac potissimum constitutam, imo & id unice fundamenti loco habitum esse, quod Pontifices schismatici & haeretici Synodorum generalium potestati subiecti sunt. Quod ne gratis jactare videamur, sententiam hac de re nostram suis & momentis & rationibus instruemus.

ARTICULUS UNICUS.

Universitas Parisiensis & Cardinales quum a Gregorio XII. & Benedicto XIII. discesserunt, & quum ad futurum Pontificem, vel ad generalem Synodum provocabant, hoc maxime urgebant, idque unum principii loco sumebant, quod Pontifices schismatici & haeretici Conciliorum generalium auctoritati subiecti sunt.

Interjectas ab Universitate Parisiensi ad futurum certum & indubitatum Pontificem, & a Gregorianis Cardinalibus ad futuram Synodum generalem appellationes, Gregorius & Benedictus gravissimis litteris ac decretis damnabant, dirisque omnibus earum Auctores devovebant. At quotquot erant schismatis inimici, inquit Bossuetius, praecipue vero Universitas Parisiensis, haec opponebat. „Papa matri.suae, hoc est sanctae Ecclesiae, quam fidelium omnium matrem esse constat; „si ipse Catholicus est, materno jure subditur, ut & „Christus matri: tum illud: Cum neuter nos audiat, „ni-

„ nihil superest nisi ut dicamus Ecclesiae. *Addebat* :
 „ Utrumque Pontificem aperte haereticum, quod schif-
 „ ma inveteratum sit haeresis. *Denique*, reformatio-
 „ nem omnino necessariam, eam nisi Christus provi-
 „ deat, in ruinam irreparabilem ventura sint omnia,
 „ ac propterea Synodum universalem congregandam,
 „ cui auctoritatem consensus omnium fidelium daret :
 Quam sententiam, subjungit Illustrissimus Auctor, Be-
 nedicti Cardinales datis ad eum litteris confirmabant.

Antequam ad haec loca discutienda accedamus, id
 acquum Lectorem monitum esse volumus, quod maxi-
 me cum recta ratione & acuitate conjunctum esse vide-
 tur : de Universitatis & aliorum mente atque sententia
 statuendum imprimis non esse ex verbosissimis epistolis,
 quae de abolendo schismate, oratorio stylo minusque
 ad Theologicam limam exacto, variis temporibus edi-
 tae sunt, multo autem minus ex singulis haramce episto-
 larum locis, quae a contextu divulsa proclive est in alic-
 num sensum detorqueri : sed maxime ac potissimum ex
 thesibus, quas summa accuratione conditas & concin-
 natas esse compertum sit, & a quibus remotum ac sejun-
 ctum esse constet quidquid vel in dubium vocari, vel in
 disputationem cadere possit. In suis porro thesibus Uni-
 versitas statuebat (a) 1. Quod quum duorum Pontifi-
 cum causa divisa in partes Ecclesia est, ut in unum cor-
 pus coalescere nequeat, quod magnae utrinque facti &
 juris emergant difficultates, tenetur uterque Pontifex,
 sive rite electus fuerit, sive minus, dignitati ac loco ce-
 dere,

(a) Videfis litt. Cardd. Greg. Tom. V. Hist. Universit. Paris. pa-
 in Add. ad Conc. Pis. Tom. XV. gina 137.
 Conc. Col. 1159. Venet. Edit. &

dere, etiam si neque juramento se unquam neque voto cedendi obstrinxerit. 2. Quod multo magis tenetur, si promissis, voto, ac jurejurando suam obstrinxerit fidem. 3. Quod si votis juriq; jurando, faviente schismate, Pontifex insistere nolit, manifesto se crimine implicat, & Synodi provisioni obnoxius redditur, quàm schisma fovere atque augere videatur, quod si diu obtinet, migrare in hæresim consuevit. 4. Quod si dubium sit, num illud schismatis incrementum in hæresim evadat, vel utrum ad Synodum spectet, Ecclesiae commodis prospicere, ad Concilium certe pertinebit in re ancipiti sententiam ferre. 5. Ne magno omnium scandalo, certaue Christianae Reipublicae perniciæ, ob insuperabiles utrinque *facti & juris*, ut ajunt, difficultates, Ecclesia in factiones discerpta maneat, ad Concilium & Ecclesiam Catholicam pertinet utrumque Pontificem vel invitum de dignitate dejicere. 6. Non licet parere alterutri Pontifici voto ac jurejurando, quo se obstrinxit, insistere detrectanti; quippe quum schisma foveat augeatque. Quod si quispiam illi obediat, is quidem peccabit, perinde quasi aut schismatis auctor sit, aut vires addat, quibus schisma in longum tempus produci commode possit. 7. Satis aperte constat utrumque Pontificem ita esse animo comparatum, ut contra votum & jusjurandum, dignitati ac loco cedere nolit.

Ad has ergo theses, quibus freti Cardinales, a Gregorio & Benedicto discedentes, Pisanam Synodum indixerunt, exigenda sunt loca, quae ex epistolis objicit Bosuetius, de quibus jam nobis aliquid differendum est. Quod enim primo loco objicitur ex litteris an. 1394. ad Carolum VI. Francorum Regem, quod Romanus Pontifex

tifex, si Catholicus est, materno jure subditur Ecclesiae, sicut Christus Matri; aut de voluntaria subjectione accipiendum est, quod & Christi exemplum suadet, & illius loci scopus exigit, quo proponebatur, ut sese uterque Pontifex in aliquos arbitros compromittendo, eorum judicio subiceret; aut ad illud funesti schismatis tempus referenda & coercenda ea propositio est. Nam si generatim & absolute intelligatur, ea nullo pacto conciliari posse videtur cum altera ejusdem Universitatis propositione in litteris ad Benedictum XIII. quibus anno 1396. ab eo ad futurum certum Romanum Pontificem appellavit; in quibus palam agnoscit ac profitetur velut certam & inconcussam veritatem: *Episcopum Romanum tamquam Vicarium Christi non habere superiorem, cum Christus non habuerit, & Ecclesiam Catholicam a se & per se fundatam Petro tamquam Capiti tradidisse gubernandam.* Quod ergo priore loco Universitas statuebat, Romanum Pontificem Ecclesiae Catholicae materno jure subjici, ut Christus Matri, ita accipiendum esse videtur, ut ei se quandoque ipse sua sponte, non ut Pontifex & Christi Vicarius, sed ut homo subjiciat, quemadmodum & Christus, ut nostrae particeps infirmitatis, Matri suo se nutu subjecit. Nam Pontifex Romanus ut Pontifex & Christi Vicarius nullum, ex ejusdem Universitatis sententia, superiorem agnoscit, quemadmodum nec Christus tanquam omnium Rex, & Caput universalis Ecclesiae: qui hanc ipsam dignitatem Petro voluit esse communem, quum eandem universalem Ecclesiam Petro velut Capiti tradidit gubernandam. Quibus profecto pro nostra sententia nihil luculentius atque magnificentius desiderari potest.

Coër-

Coërcenda similiter est ad Pontifices auctores schismatis, quod propter diuturnitatem pro haeresi habeatur, & altera propositio Universitatis in eadem ad Regem Francorum Epistola: *Quum neuter nos audiat, nihil superest nisi ut dicamus Ecclesiae*. Idque vel ex ipso contextu ac illius loci scopo compertum est. Nam eo loci disseritur de removendo abolendoque schismate Concilii generalis auctoritate: quam sane in hoc negotio adhibendam esse, ea ratione probatur, quod saepe propter haereseis comprimendas Synodi generales habitae sunt, *sicque Catholica fides intemerata permansit*. Tum vero subjungitur: *Si igitur ad tollendum hoc pestiferum schisma, quod jam propter longam (f. diuturnitatem) haereseis speciem habet: Inveteratum quippe schisma, sicut ait Augustinus, haereseis est; non liceat Ecclesiam congregari, repudiatis praesertim viis superioribus, quid restabit?* Cum his ergo conjungendum est quod paullo inferius adjicitur: *Quum neuter nos audiat, in hac videlicet causa, quae haeresi implicata est, superest ut dicamus Ecclesiae*. Quam quidem limitationem ipsamet Universitas discrete adjecit in aliis ad Benedictum litteris, quibus rursus ab eo ad futurum certum & in dubium Pontificem provocavit: *Ubi enim agitur, inquit, de schismate & suspitione haereseis, etiam Summi Pontifices tam vivi quam mortui majorem habent judicem, vivi Concilium generale, mortui Successorem*. Et ad utrumque contendit Universitas; non quidem absolute ac generatim, sed ubi Ecclesiae unitas ac fides in discrimen adducuntur, licite provocari.

Denique iisdem limitibus circumscribenda est & altera

tera propositio, qua dicitur, datum iri a Christo ad providendum Ecclesiae generali Synodo auctoritatem. Nam quum certus ac legitimus Pontifex, & qui nullius haeresis infimuletur, Ecclesiam regit, *tota Concilii per ipsum stat auctoritas*: Hanc enim illo aevo plurimorum fuisse sententiam, ipsamet Universitas agnoscit in litteris ad Benedictum, quibus eum ad voluntariam cessionem hortatur velut unicum medium, quo tuto posset discissa Ecclesiae unitas refarciri. Nondum enim omnino perspectum & exploratum habebat, an Gregorius & Benedictus velut schismatici vel haeretici traducendi essent; adeoque an Synodo generali, quae ipsis invitis ac reluctantibus celebraretur, auctoritas futura esset ad eos in ordinem redigendos, & Ecclesiae pacem instaurandam: quum *extra haeresis nequitiam*, ut ibidem ex multorum sententia dicitur, nemo praeter Romanum Pontificem Concilium legitime cogat, eique praesideat, ac de eodem judicet. Ac propterea Concilii generalis viam velut minus idoneam eo loci Universitas rejicit, atque unice Benedictum ad voluntariam dignitatis abdicationem hortatur.

Jam ad alteram istius Capitis partem accedamus: „ Neque minore, *inquit Bossuetius*, Gregorii Cardinales studio Concilii Oecumenici auctoritatem praedicabant, quippe qui & ad illud appellarent, & appellationi haec interfererent: *A vobis, Pater Sancte, Vicario ad D. N. Jesum Christum, qui judicaturus est vivos & mortuos, & saeculum per ignem: item ad generale Concilium, a quo & in quo solent gesta etiam Summorum Pontificum quaecunque pertractari, decerni & judicari: item ad Papam & Pontificem futurum,*

S

cu-

cujus est gesta inordinata sui Praedecessoris in melius reformare. Subjungitque: „Hinc patere, quam falsi
 „ sint, qui tum primum occasione schismatis exortam
 „ putant de Conciliorum superiore potestate senten-
 „ tiam. Et quod iidem memorant appellationes ad ge-
 „ nerale Concilium, rem novam, quam hujus schisma-
 „ tis necessitas expresse. Neque cogitant, *inquit,*
 „ a Bonifacio VIII. Regem & regnum Galliae cum uni-
 „ versis Ordinibus appellasse ad futurum Concilium,
 „ eadem appellatione saeculis anterioribus a Catholi-
 „ cissima Ecclesia Anglicana celebrata.

Quoniam formula appellationis Gregorianarum
 partium Cardinalium similis illius est, quam a Bonifa-
 cio VIII. superioris saeculi initio Galliae Regnum insti-
 tuerat, ab hac exordium ducemus, circa quam sane plu-
 ra observanda sunt, ex quibus apertissime constat, haud
 jure eos facere, qui tali exemplo probari volunt, gene-
 ratim licitam esse a quocumque Romano Pontifice,
 etiam legitimo & certo, etiam Catholico & qui nullius
 haereseos accusatus sit, appellationem. Nam primo quum
 a Bonifacio Galli appellarunt, cum pro legitimo Ponti-
 fice non habebant, quippe qui Caelestino adhuc in vivis
 posito, quem Apostolicam dignitatem abdicare potuif-
 se negabant, Romanam Cathedram occupasset. Id enim
 primum adversus Bonifacium proposuit Guillelmus de
 Nogareto, quum Regi Christianissimo pro habenda ge-
 nerali Synodo supplicavit: *Quum ejus,* inquit, nempe
 Romanae Ecclesiae, *esse conjux non potuerit, quam*
primo Viro vivente, fide digno conjugii, nempe Sancto
 Pontifice Caelestino, *constat per adulterium polluisse.*
 Quam in eundem Pontificem criminationem coram Re-

ge Regnique Ordinibus instaurarunt tum idem Nogaretus, tum Ludovicus Ebroidensis Regis filius, Guido S. Pauli, & Johannes Drocensis Comites, hanc primam praetextentes suae ad Synodum provocationi causam, quod *Ecclesiae summe expediat, ut Dominici gregis ovili non nisi verus & legitimus, ac vere & legitime Pastor praesit*. Quae & suis litteris, quibus suam Regnique appellationem publice ac sollenniter testatam esse voluit, Rex Philippus inseruit. Ac reipsa in eandem sententiam universum Regnum concessisse suadent, tum ea appellationis formula fere ab omnibus usurpata, *ad verum legitimum futurum Summum Pontificem*, perinde atque is a quo appellabatur, verus ac legitimus Pontifex non esset; tum varia Theologorum scripta, quibus, ut supra ostendimus, & Caelestini abdicatio, & Bonifacii electio velut irritae tradebantur. Hinc Egasius Bulaeus in Historia Universitatis Parisiensis Tom. IV. De Comitibus trium Ordinum agens 13. Junii an. 1303. Parisiis a Philippo Rege habitis ait: Bonifacii Accusatores cum infinitis criminibus onerasse, *negantes verum esse Papam, sed fraude & dolo malo Sedem Pontificiam occupasse asseverantes; ac proinde locum esse appellandi ab eo ad Concilium generale*. Unde manifeste consequens est, hoc exemplo eos uti non posse, qui etiam a vero & legitimo Pontifice jure appellari posse contendunt.

Deinde ex iisdem monumentis non minus clare ac luculenter apparet, Galliae Regem & Regnum, quum a Bonifacio ad generalem Synodum provocarunt, illum velut haeticum, imo & pluribus implicatum haeresibus habuisse. Id enim tum Regis ipsius litterae, quas supra citavimus, diserte testantur; tum etiam, ut alia

in praesentia praeteream, hanc ab eo appellandi praecipuam fuisse causam, Nangii Continuator sequentibus verbis observat: *Audiens Rex Philippus a pluribus fide dignis sublimibusque personis, Papam Bonifacium detestandis infectum criminibus, DIVERSISQUE HAERESIBUS irretitum. qui praestitis ad sancta Dei Evangelia ab eis tacta corporaliter juramentis asserebant, praedicta se credere esse vera, & ea legitime posse probari: Regemque tanquam Principem Christianae fidei defensorem instantissime requirebant, ut pro deliberatione super praemissis habenda, generale convocare Concilium procuraret.* Quae ideo potissimum retuli, ut hinc pateat, quam perperam tum ea Gallorum a Bonifacio provocatione, tum maxime laudati Historici testimonio illi Scriptores utantur, qui iis freti Concilii superiorem potestatem ut rem solitam venditant, ac licitas esse etiam a legitimo & Catholico Pontifice appellationes propugnant. Hos inter Nat. Alex. (a), iis omissis, quae mox ex Nangii Continuatore descripsimus, haec tantum ex illo imperitis Lectoribus exhibet, quae ἀπὸ τῶν superioribus verbis juncta sunt: *Rex quum urgente conscientia ulterius dissimulare non posset, ad Concilium generale per Sedem Apostolicam promovendum, QUOD IN ISTO CASU SUMMO PRAEEST PONTIFICI, deliberatione super hoc multa maturitate praehabita, appellavit.* Verba illa: *Quod in isto casu &c.* Etiam Nat. Alex. grandioribus characteribus extulit, in illis veluti exultans ac triumphans: quae tamen ut a superioribus divulgata illius profecto sententiam probant: ita eum illis juncta probant, Concilii generalis superiorem potestatem

(a) Dissert. IX. in Hist. Eccles. saec. XIII. & XIV. artic. IV.

tem non esse extra *istum casum*, professae a Pontifice haereseos, proferendam. His porro libet adjicere & Johannis de S. Victore apud laudatum Parisiensis Universitatis Historicum verba, quibus utramque Regni Regni-que Proceribus, & Ecclesiae Gallicanae Praelatis appellandi a Bonifacio causam complexus est; nempe & quod haereticus judicaretur, & quod pro legitimo Pontifice non haberetur: *Post sermonem*, inquit, *recitati sunt coram omnibus quidam casus nefarii contra Papam Bonifacium & enormes, utpote de haeresi, de revelatione confessionis &c.* ET OB HOC *idem Rex, Barones & Praelati vulgo ei unanimiter consentientes, in appellationem, seu provocationem contra ipsum, QUI SE PAPAM ESSE DICEBAT, ad Cardinales, vel ad futurum Summum Pontificem proruperunt.*

Denique & illud in ea Gallorum a Bonifacio appellationis formula sedulo animadvertendum est, quod in illa disjunctivam dictionem adhibuerunt: *Ad Pontificem, vel ad Concilium, ad quem vel ad quos provocandum esset.* Qua de re pluribus disserit Illustrissimus Petrus de Marca lib. IV. de Conc. Sac. & Imp. cap. XVII. num. VII. ex quo in praesentia haec delibasse sufficiat:

„ Posset alia ratione eorum consilium explicari; scilicet
 „ ad jus cogendi Concilii & ordinandi respexisse, quod
 „ Pontifici competit, adeoque Sedis Apostolicae auxi-
 „ lium appellationis formula implorandum videatur;
 „ praecipue cum mos ille antiquitus observatus fuerit
 „ ab Eutyche, a Flaviano, & a Chrysostomo, ut etsi
 „ Concilium Oecumenicum appellaverint, libellum ta-
 „ men appellatorium ad Romanum Pontificem dede-
 „ rint; cujus deinde studio Concilium plenum coge-

„ re-

„ retur, cui ipse per se aut per Legatos suos praeesset :
 „ Quare Gallicani Episcopi ne temere ab antiqua con-
 „ suetudine discederent, formula sua Pontificem, Sedem
 „ Apostolicam, & Synodum universalem complexi
 „ sunt. Quod longe a proprie dicta appellatione differ-
 „ re, idem ipse Illustrissimus Auctor in eodem Capite ob-
 „ servat, & supplicationem appellat. *Nam judex*, inquit
 „ num. II., *a quo appellatur, de appellatione non cogno-*
 „ *scit; sed is, a quo supplicatur, instauratum judicium*
 „ *peragere potest.* At quum Romani Pontificis judicium,
 „ ipso indulgente, & generalem cogente Synodum, in-
 „ stauratur, ipse ab Synodo non rejicitur, ut fit in judiciis
 „ appellationum; sed quemadmodum fieri solet in judiciis
 „ supplicationum, denuo ejusdem causae cognitionem
 „ ipse cum aliis ejusve Legati suscipiunt. „ Deinde, *ut*
 „ *idem Auctor adjungit*, ista verborum conceptione
 „ (Galli) obviam ibant scrupulosis cavillationibus,
 „ quae a forensibus Magistris, in opinionum diffidio,
 „ quod tunc vigeat, moveri potuissent. Disputabatur
 „ enim eo saeculo a Romanis, an Papa superior esset
 „ Concilio; & Ulpiano placuerat (a), ei qui minorem
 „ judicem appellasset, errorem officere, atque ideo er-
 „ rantem appellationis beneficio excidere. Itaque in om-
 „ nem eventum hac disjunctiva appellatione etiam apud
 „ ipsos Romanos sibi consulebant. Verum non a solis
 „ Romanis eo saeculo disputabatur, essetne Papa supe-
 „ rior Concilio generali, necne. Nam & in Gallia dum
 „ eae concertationes fervebant, & in ipso feralis dissidii
 „ aestu Theologi, uti superius ostendimus, palam & aperte
 „ profitebantur: Quod *omnis cura gregis ab ipso* (Ro-
 „ ma-

(a) Lib. I. §. Si quis. ff. de appellat.

mano Pontifice) est, vel ejus auctoritate in alios Episcopos derivatur: Quod ipse non habet superiorem in terris, neque a quoquam judicari potest, nisi deprehendatur a fide devius: Quod omni Clero & populo in unum congregato manet obsequendi necessitas, & non auctoritas imperandi: Denique, Quis, ajebant, erit ille tam vesano spiritu ductus, qui dicat, Pontifici Romano vel per ipsum universale Concilium adimi posse subditos, quos Deus ipsi pascendos & confirmandos commisit? Haec de Romani Pontificis potestate iidem ipsi Theologi praedicabant, qui a Bonifacio ad futurum Pontificem, Sedemque Apostolicam, & generalem Synodum provocabant: qui proinde ab ea opinione quam longissime aberant, quod generatim Conciliorum generalium summa potestas & in ipsosmet Romanos Pontifices auctoritas, illa appellandi formula demonstraretur.

Eadem appellationis formula & Catholicissima Anglicana Ecclesia XIII. saeculo utebatur, ut videre est in iis exemplis, quae ex Matthaeo Paris ipsemet Illustrissimus Bosluetius recenset lib. XV. cap. XXV. iisque omnino adfinis ac similis est ea, de qua nunc agimus, Gregorianarum partium Cardinalium: ex quibus proinde haud jure conficitur, hanc illi haesisse sententiam, generatim praestare illi, qua Romanus Pontifex pollet, Conciliorum generalium auctoritatem. Quare quod ajunt, gesta Summorum Pontificum inordinata solere in melius vel a Conciliis generalibus, vel a Successoribus reformari, ut cum traditione congruat, aut potius ne omnino ab illa dissideat, de iis Synodis accipiendum est, quas ipsi Romani Pontifices coegerint, & quibus praefuerint: atque ut non probat, majorem esse Successorum

rum

rum quam Decessorum ; ita neque generalium Conciliorum quam Romanorum Pontificum potestatem :

Porro quod tandem Illustrissimus Adversarius adjungit, utriusque Pontificis seu de Pontificatu contententis cessione instaurari non potuisse labefactatam Ecclesiae pacem, quod neque dignitati sponte se unquam abdicassent, & si id deserti fecissent, vis quaedam illata videretur; quam leve sit, & in ipsummet jure retorqueri possit, nemo non facile intelligit, qui ad ea quae superius disseruimus, animum adverterit. Nam demonstratum a nobis est plane ac luculenter, quod etsi aut in eundae Synodi Oecumenicae ratio, aut sponte cedendi consilium excogitata initio atque proposita essent; omnes tamen summa animorum consensione in eam sententiam concesserunt, ut liberam cessionem vehementer probarent, quam videbant magno esse posse abolendo schismati, pacique instaurandae suffragio & adjumento. A Synodi vero celebratione mentem & cogitationem averterant, quod ea passim obtineret doctrina, generalem Synodum cogi & celebrari non posse nisi Romani Pontificis auctoritate, nec si coacta fuerit, illius potestati subiectum esse Pontificem, nisi Catholicam fidem haeresibus polluisset. Quum autem ob insuperabilem utriusque pertinaciam visum est, eos jam velut schismaticos & haereticos traducendos, tum vero eos & ab omnibus deferi & vim adhiberi posse creditum est, sicque via patefacta est ad Oecumenicam Synodum celebrandam, quae vim suam in Gregorium & Benedictum jam pro schismaticis & haereticis habitos exerceret.

CAPUT X.

- „ Concilium Pisanum ab utriusque obedientiae
 „ Cardinalibus convocatum, quo jure?
 „ ejus Concilii acta.

QUamquam praeter unum Gersonis testimonium, cui nullam certe in hac causa auctoritatem vel fidem debemus adjungere, quaecumque in hoc Capite Bossuetius adfert, ad nostram doctrinam stabilendam manifeste conspirent; quod nempe ex Pisanæ Synodi actis id unum colligi possit, Cardinalium esse, flagrante ejusmodi schismate, quali tunc Catholica vexabatur Ecclesia, generalem Synodum congregare, quæ suo jure Pontifices schismaticos & pro hæreticis habitos judicaret, locoque moveret; haud abs re tamen esse existimamus, in ea re uberius ex eisdem actis confirmanda paullum immorari, quod sequenti Articulo aggredimur.

ARTICULUS UNICUS.

Pisanæ Synodi convocatio ejusque acta hoc uno fundamento nituntur, quod sæviente schismate, Cardinalium est Occumenicam Synodum congregare, & huic semel coactæ auctoritas inest ad dubios Pontifices, schismatis & hæreseos insimulatos, judicandos & in ordinem redigendos.

DUm Gregoriani & Benedictini Cardinales Liburni in unum veluti Collegium coacti communibus

T

flu-

studiis in procurandam Ecclesiae pacem incumberent, ac de habenda generali Synodo deliberarent; Florentiae, Bononiae, Parisiis, & in aliis Italiae & Galliae Universitatibus disceptabatur: Jure ne ac merito Gregorius & Benedictus veluti schismatici & haeretici passim traducerentur; & an reipsa jus Cardinalibus esset ad Oecumenicam Synodum illis reluctanter convocandam, quae illos loco suo etiam invitos hisce nominibus deturbaret. Florentinae quamplurimum Theologorum & Juris Canonici Consultorum decretum refert S. Antoninus Par. III. Tit. XXII. Bononiensium Theses Bzovius in Annalibus exhibet ad an. 1308. num. VII. Parisiensem autem Egassius Bulaeus Historiae Universitatis inseruit: Ex quibus constat, omnium unam fuisse sententiam, Cardinalium esse ad Gregorium & Benedictum schismatis & haereseos infamia notisque merito inuitos in ordinem redigendos, generalem Synodum, ipsis etiam refragantibus, congregare. Quae quum Purpuratos Patres minime laterent, illis incitamento fuerunt ad rem tantam celerius & alacrius perficiendam.

Quod si rationes & argumenta spectemus, quibus id sibi juris Cardinales adferebant, & adversus Gregorium & Benedictum tuebantur, multo etiam id quod volumus apertius ac liquidius existet. Non enim ignorabant, sacris Ecclesiae Canonibus statutum esse, ne inconsulto, neque consentiente, multo autem minus etiam repugnante Romano Pontifice, generales Synodi haberentur. At reponebant (*), „ quod ea jura non veniunt, dicant sibi locum, quum duo, quorum neuter ab universali Ecclesia pro vero Pontifice habitus est, con-

„ ten-

(*) Epist. Cardd. ad Greg. & Benedic.

„ tendunt contra vota & juramenta sua improbabiliter
 „ de Papatu. His enim auctoritas nulla est ad genera-
 lem Synodum convocandam. Nam uno divisim ab al-
 tero Synodum indicente, ad eam utique non accurrent,
 qui cum Pontificem non agnoscunt. Ut autem in unius
 Synodi convocationem celebrationemque consentiant,
 vix fieri potest. Et si aliquando consentirent; quis huic
 Synodo velut Caput membris; quemadmodum S. Leo
 per suos Legatos Chalcedonensi Concilio; praeerit? Jura
 enim, perinde ac Synodorum generalium convocatio-
 nem, ita & ~~reversis~~ Romanis Pontificibus vindicant.
 An ergo ferendum esset, ut Synodo ambo praesentent: qui
 utique *in uno corpore, & in unica Ecclesia essent duo*
capita quasi monstrum? His ergo freti rationibus, quae
 nisi in tali schismate ullius momenti non sunt, contende-
 bant Cardinales, *potestatem convocandi & congregandi*
sacrum & generale Concilium ad eos totaliter
devolutam. Videri possunt eorum ad Benedictum & ad
 Gregorium Epistolae in Additionibus prima & tertia ad
 Concilium Pisanum Tom. XV. Concilior. Venet. edition.
 Neque hinc mihi prorsus praetereunda est, ac silentio in-
 volvenda Cardinalis Mediolanensis sollennis oratio,
 quam prima sessione ad Synodum habuit, quae, ut mi-
 hi videtur, nitide ac luculenter exposuit, qua ratione
 cum teterrimi schismatis causa ad fidem revocanda es-
 set, vel tamquam fidei causa spectanda; tum Gregorius
 & Benedictus non modo schismatis, verum & haereseos
 essent postulandi. Nam quod ad primum pertinet: *Quae*
enim, inquit, esse potest major causa fidei..... quam
ubi principaliter agitur, quod unus, verus, & indub-
itatus detur Pastor Ecclesiae universali? Quae major
 T 2 *caus-*

caussa fidei, quam quando in corpore Christi mystico cernimus duo capita monstruosa? Quae major causa fidei, quam quando agitur ut schisma, quod duravit per triginta annos & ultra, finiatur, & non perpetuetur ut schisma Graecorum? Quod vero ad alterum spectat, praeclare atque erudite doctissimo Cardinali animadversum est, Gregorii judicio Benedictum, hujus autem judicio Gregorium haereticum esse: Nonne in Consistoriis publicis & generalibus unus alium, & alter alterum, ut haereticum sententialiter condemnavit? Quare quum eorum judiciis atque sententiis ingens utrinque Christiani populi pars adhaereret; hinc adeo uterque in magna quoque Catholici orbis parte haereticae pravitatis infamia laborabat. Quod utique, juxta veteres Canones, satis erat, ut in illos, tanquam violatae fidei ac religionis invidia flagrantes, judicium instrueretur. Et maxime, ut ibidem adjungit, in causa praesenti, propter dubium Papatus & tituli, inextricabile. Haec sub ipsum Synodi initium doctissimus Cardinalis palam ac libere pronuntiavit, ex quibus intelligere est, quo spiritu Patres ducerentur, quidve cogitarent, quum de Papatu acriter contententes in jus vocare minime verebantur.

Non ex sua tantum sententia haec laudatum Cardinalem in hac sessione differuisse, colligere mihi videor ex iis, quae deinde Sess. XIII. Novariensis Episcopus memoravit: Cardinalem Mediolanensem, (a) accitis, ex
sacri

(a) Postea immediate unus Episcopus italicus, dictus Novariensis, legit quamdam schedulam facientem mentionem, qualiter secundum ordi-

nationem DD. Cardinalium, per D. Cardinalem Mediolanensem fuerunt congregati omnes Magistri in Theologia, & Licentiat, ac Baccalaurei for-

sacri S. C. quotquot Pisas ex variis Europae Academiis & partibus ad n. usque 103. Theologiae Doctoribus & Episcopis, eos in unum congregasse locum : qui collatis consiliis in eam denique opinionem concesserint, ut Pontifices illos, perversos, schismaticos atque haereticos, adeoque de Cathedra, quam nefarie occupabant, Synodi auctoritate exturbandos esse censerent. Atque in eadem sessione laudatus Episcopus in memoriam Patribus revocavit, accessisse etiam Florentinae Academiae consensionem, cujus iudicio 120. Viri in Theologicis instituti, vel Ecclesiastici Juris notitia exculsi, subscripserint. Bononiensem quoque datis litteris huic sententiae adhaesisse. Jam vero Aurelianensem, Andegavensem & Tolosanam per eos, quos suo nomine Pisas allegaverant, illud ipsum, quod Bononiensis officium augere. Quibus olim Parisiensem Academiam praeivisse, & jamdudum Synodus perspectum habebat, & in hac ipsa sessione Petri Plaoust, qui ejusdem Academiae legationeungebatur, oratione firmatum est. Unde colligere licet, quae mens fuerit Pisanae Synodi, quum iudicium in duos illos de Papatu contententes instituit. Non enim ejus jussu in praevis illis Theologorum consultationibus disceptatum est, generatimne summa esset, & Pontifi-

formati, qui ad dictum Concilium de multis partibus & Universitatibus convenerunt; & inter eos fuerat habita plena deliberatio super ista materia, & postea in eandem opinionem convenerant & concordantes fuerant; videlicet, quod dictos ambos Contententes tenent schismaticos, & haereticos pertinaces &c. Et omnium & singulorum nomina recitavit, quorum

multi sunt Episcopi & Praelati, & faciebant omnes numerum 103. Item postea dixit, quod in eadem opinione fuit Universitas Florentina, in qua fuerunt 120. Magistri subscripti. Idem etiam deliberavit Universitas Bononiensis, quae de hoc misit litteras. Idem Universitates, sive studia, Aurelianensis, & Andegavensis, & Tolosana per suos Ambassadors ibidem.

tificiâ præstantior Conciliorum generalium auctoritas : sed, eorum ne sit, Pontifices, qui diro ac pertinaci schismate Ecclesiam in factiones distraxerint, ac propterea velut hæreticos passim habitos in iudicium vocare ac dignitate dejicere. Qua in re suffragatores habebat Theologos, & eas quas laudavimus Academias.

Itaque his nixa Synodus Theologorum & Academicarum suffragiis, in hac prima & sequenti sessione Gregorium & Benedictum ad suum iudicium *in causa schismatis & fidei* provocavit. At quum neque ipsi, neque alii eorum nomine adessent, illos deinde sessione tertia *in causa* pariter *schismatis & fidei contumaces* publico & sollemni Programme declaravit. Conjiciat quoque, si libet, oculos in Sessionem VIII. qui rem adeo testatam in dubium revocare vellet, eoque omnia spectare comparet, ut summa in hoc uno schismatis & violatae fidei negotio Pisanae Synodi auctoritas statuatur. Primùm ergo constitutum est, ad utriusque Collegii Cardinales in ea rerum perturbatione spectare; *ad providendum*, inquit, *isti negotio*; Oecumenicum Concilium congregare, quod de re quacunque eodem pertinente sententiam ferret. Jam vero eam Synodum, quae totam repræsentaret Ecclesiam, ea vi ac potestate valere, ut nullam in hac causa; *quoad hoc*; superiorem agnosceret, quae jure decretorum ejus vim contrariis decretis infringeret. Quin etiam pronuntiatum eadem sessione a Concilio est; quamquam decreti promulgatio in sequentem sessionem dilata fuit; ab eo tempore, quo Gregorius & Benedictus, contemptis voti jurisque jurandi, quibus se devinxerant legibus, dignitati cedere noluerunt, licuisse Christifidelibus obedientiae jugum excutere. Quo sane
de-

decreto per Patriarcham Alexandrinum in sequenti sessione promulgato firmata est Academiae Parisiensis & Ecclesiae Gallicanae sententia, quae jamdudum ante Pisanam Synodum a Benedicto secessione facta, illum nec Benedictum appellandum; quod nomen velut Pontifex adsciverat; nec pro Pontifice habendum esse decreverant, quod jam Pontificatus juribus propter insuperabilem in alendo schismate pertinaciam, & manifestas haereses, excidisset.

At si cetera deessent; quae deinde Sessione XV. constituta sunt, sola sufficerent ad omnem hac de re scrupulum removendum; quum in ea lata sit sententia, ut vocant, diffinitiva, cujus prae ceteris actis, quae ad eam omnia referuntur, summa auctoritas est; quae rationes exponit, quibus ad eam ferendam Patres permoti sunt, quae demum totam Synodi mentem paucis nitidisque verbis declarat, atque prae oculis ponit. Quid ergo hac sollemni sententia diffinitum, atque sancitum est? 1. *Angelum Corario & Petrum de Luna . . . fuisse & esse notorios schismaticos, & antiqui schismatis nutritores . . . necnon notorios haereticos & a fide devios.* 2. *Utrumque propter praemissas iniquitates, crimina & excessus, ne regnent, vel imperent, aut praesint, a Deo & sacris Canonibus fore (id est, esse aut fuisse) ipso facto abjectos & privatos, ac etiam ab Ecclesia praecisos.* Certum est, nullum unquam Catholicum Theologum docuisse, Romanos Pontifices, ob aliud crimen quam haeresis, ipso jure a Papatu excidere, atque adeo alia quaecunque, Synodus, praeter schisma & haeresim, Angeli de Corario & Petri de Luna crimina memorat, satis ad hanc sententiam momenti non habuissent, nisi cum schif-

schismate & haeresi conjuncta fuissent. 3. *Nihilominus utrumque per hanc sententiam diffinitivam in his scriptis privat, abjicit & praecidit; inbibendo eisdem, ne pro Summo Pontifice gerere se praesumant; Ecclesiamque vacare Romanam, ad cautelam insuper decernendo.* Propter eadem scelera Gregorium & Benedictum abjicit ac praecidit, propter quae illos a Deo & sacris Canonibus ipso jure abjectos ac praecisos declaraverat: At nemo unquam Catholicus Doctor effudit, Romanos Pontifices propter alia crimina quam schismatis & haeresis, esse ipso jure dejectos & ab Ecclesia praecisos: Ergo nec propter alia crimina, nisi ut cum schismate & haeresi conjuncta, illos a Papatu Pisana Synodus dejecit, & ab Ecclesia praecidit? Quotus ergo quisque non videt, de schismaticis & haeticis tantummodo Pontificibus Pisanos Patres egisse? Nullamque adeo causam esse, cur Adversarii, illorum auctoritate freti, Oecumenicas Synodos Pontificibus quamlibet Catholicis, dignitate potestateque antecedere contendant.

Nam quod Bossuetius sub finem Capitis obtrudit *de reformatione universalis Ecclesiae & status ejus tam in capite quam in membris*, ad quam in Synodo perficiendam, antequam dissolveretur, Cardinales jurejurando se se obstrinxerint, quicumque eorum Pontifex fuisset electus; quam leve sit, nemo non statim percipit. Quis enim abnuat, quin Romano Pontifici *cum consilio Concilii* intendere & incumbere liceat in Ecclesiae tam in capite quam in membris reformationem? Quis enim ignorat, quot ab ipsismet Romanis Pontificibus, *cum consilio Cardinalium*, in ipso Pontificiae potestatis usu; postremis hisce saeculis reformata sunt? Ad quorum
etiam

etiam observantiam Purpurati Patres , quum ad novi Pontificis electionem coeunt , juramento se obstringunt , quicumque eorum ad Petri Cathedram evehatur . Quod ergo Romani Pontifices *cum consilio Cardinalium* , absque ulla summae dignitatis dejectione perficiunt ; quidni & *cum consilio Concilii* perficere valeant ? Id vero est unum , quod Sessione XVI. a Cardinalibus adhibito iurejurando promissum est : non dissolutum iri Concilium , donec a futuro Pontifice , *cum ipsius Concilii consilio* , in capite & in membris Ecclesia reformetur .

C A P U T X I.

„ Confirmatur assertum illud , quod processus
 „ Ecclesiae Catholicae & Pisani Concilii ,
 „ superiore Conciliorum , etiam extra schif-
 „ ma in summis quibusque negotiis aucto-
 „ ritate nitatur . Quibus fundamentis Con-
 „ cilio Pisani decreta nitantur .

„ **J** Am ex actis , *inquit Bossuetius* , facile intelligitur ,
 „ quo fundamento & a contenditibus discessum
 „ sit , & illi loco dejecti , & novus Pontifex substitu-
 „ tus . Intelligitur certe , & ex dictis in superiore Ar-
 „ ticulo aperte liquet , haud eos a Synodi mente aberrare ,
 „ qui , ut idem statim adjungit : „ Passim ajunt , id duo-
 „ bus niti fundamentis : primum , quod in schismate ,
 „ hoc est sub dubio Pontifice , Concilii auctoritas pro-
 „ culdubio potior habeatur . Tum etiam quod potior
 „ habeatur adversus schismatis altorem obstinatum , at-
 „ que adeo suo modo Haereticum . Haec quidem vera
 „ esse ,

esse, Illustrissimus Adversarius agnoscit: „Sed non
 „pertingimus, *inquit*, ad radicem ipsam: vanaque
 „haec duo erant, nisi ab illo uno ac primo dogmate
 „pendissent: Ecclesiae Catholicae, ejusque Concilii
 „generalis auctoritatem absolute, atque etiam extra
 „schisma, in summis Ecclesiae negotiis praevalere.
 Quod hujus Capitis argumentum est. Id vero quam
 egregie Illustrissimus Auctor pertractet ac demonstret,
 sedulo nobis inquirendum est.

ARTICULUS UNICUS.

*Meldensis Episcopi argumenta expenduntur, &
 in ipsum retorquentur; invicteque probatur,
 iis elevari ac prorsus infringi
 Pisanae Synodi actorum ac
 Decretorum vim &
 auctoritatem.*

POtiorem esse in schismate, hoc est sub dubio Pontifice Concilii Oecumenici auctoritatem, quum Bellarminus alique hoc nixi principio: *Papa dubius, Papa nullus*: passim agnoscant; Bossuetius in eos insurgit, ac prorsus immerentes sequentibus verbis exagitat:
 „Falsum illud esse constat, imo periculosissimum,
 „quod a Bellarmino aliisque passim pro certo axiomate
 „asseritur: *Papa dubius, Papa nullus*. Quaerimus
 „enim, axioma illud quo Canone sit fixum, quo juris
 „fonte manavit? Haec vero quaerenda non erant, sed
 illud unice quod statim subjicitur inquirendum: „*Quis*
 „denique ille sit dubius Pontifex, qui jam Pontifex
 „non

„ non sit ? Hoc enim semel constituto , ipsimet Adversario cum Bellarmino aliisque de illius effati veritate conveniet . „ An ille , inquit , de quo re ipsa dubitatur ? „ Ergo pseudo-Papas omnes , Burdinum etiam & alios „ toties anathemate percussos in Petri Sede reponamus . Perinde atque hos Bellarminus aliique pro dubiis Pontificibus habuerint , & non eos potius tanquam manifestos invasores & usurpatores damnarint . „ An forte eos de „ quibus ab electionis origine dubitatum est ? Abeant „ igitur laudatissimi Pontifices Innocentius II. Alexander III. alii sancti verique Pontifices : Redeant Anacleti , alii Antipapae , aut cum veris Pontificibus ac „ quo jure disceptent . Perinde ac Bellarminus & alii unquam consensuri sint , ut laudatissimi Pontifices Innocentius II. Alexander III. & alii inter dubios numerentur ; ac non potius eos semper inter indubios Pontifices ; Anacletos atque Victores inter schismaticos recensuerint . „ Atque hi quidem Antipapae Principes quos „ que & Imperatores , totaque adeo regna pertraxerant : „ ut si partem orbis etiam ingentem dubitasse sufficiat , „ optimi quoque Pontifices inter dubios ac nullos habeantur . At quis unquam Catholicus Theologus daturus est , ut partem orbis etiam ingentem dubitasse sufficiat , ut quis inter dubios ac nullos Pontifices habeatur ? Ergo cum umbris digladiatur , & fingit hostem quem feriat . Periculosissimi exempli est , si statim factione „ orta , & pseudo-Episcopo per ambitionem constituto , „ verus Pontifex sit dubius , atque adeo nullus . *Quid tum ?* „ Ergo Bellarmini vaga nimis , & latius fusa de „ dubio Pontifice ad certos limites coercenda sententia „ est . Quinimmo , ergo Meldensis Episcopi castiganda

oratio est, quae certe aut sibi non constat, aut ex ea consequens est, etiam sanctos & veros laudatissimosque Pontifices esse inter dubios recensendos. Si enim ii inter dubios Pontifices habendi non sunt; ergo ad eos non pertinet effatum illud: *Papa dubius, Papa nullus*. Si autem, Bossuetio auctore, *falsum illud esse constat*, ne laudatissimos Pontifices velut nullos habeamus; ergo, ipso pariter auctore, laudatissimi Pontifices inter dubios habendi sunt. Nam si dubii non sunt; ergo verendum non est, ne illo axiomate comprehendantur. Si id autem verendum est; ergo inter dubios Pontifices habendi sunt. Nam effatum illud non nisi dubios Pontifices comprehendit. „ Valeat ergo, *inquit*, ea Bellarmini aliorumque sententia in eo casu, in quem Bononiensis & Parisiensis Academiae, illa Gregorio, haec Benedicto favens consenserunt, *ubi dubium de Papatu sit inextricabile propter dubium juris & facti*. Eo casu Papa dubius sit profecto Papa nullus. Nihil enim prodest nullo certo documento deprehensa, aut probata veritas. Quod sane ipsamet naturalis ratio suadet; atque adeo ex naturalis juris fonte manavit illud doctissimi Cardinalis & aliorum effatum: *Papa dubius, Papa nullus*. Nam neque Bellarminus, neque alii Doctores alios Pontifices vere ac reipsa dubios agnoscunt, quam *ubi dubium de Papatu sit inextricabile propter dubium juris & facti*. Stat ergo & immota consistit ea Bellarmini aliorumque sententia, cui Pisanae Synodi processus innititur: *Papa dubius, Papa nullus*.

„ Sed enim, *inquit*, nec sic erat expedita difficultas;
 „ nec sublatae schismatis causae: remanebat enim quae-
 „ stio: Essetne in suo casu *inextricabile juris & facti*
 „ du-

„*dubium*. At in ea quaestione eventilanda & expedienda jam a pluribus annis exercebantur totius Christiani orbis Academiae, & celebriores in eam sententiam consentiebant tot jam esse implexam difficultatibus eam de Papatu controversiam ut extricari ulla ratione non posset. Hinc illae Parisiense & Bononiense theses, quas plurimi per Italiam & Galliam Doctores probabant, & quas suis ad Gregorium litteris inferuerunt: *Quod stante dubio inextricabili propter dubium facti & juris*, uterque cedere tenebatur, & voluntarie cedere renuentes Concilii Oecumenici auctoritate Sede Apostolica dejicere fas erat, cui praeter fas incubabant. Videfis Parisiensis Academiae ad Regem Christianissimum & ad Benedictum gravissimas litteras Tom. IV. & V. Hist. Universitatis, ex quibus aperte constat, tot de utriusque Pontificis jure disceptationibus nihil obtineri potuisse, quam ut res incertior evaderet, magisque in dies constaret, quam densis esset ac profundis tenebris involuta. Ut hinc locum optime haberet Terentianum illud: *Fecistis probe: incertior sum multo quam dudum*. Jam enim vel ipsi Galli, qui primum tam pertinaci studio Clementi ac Benedicto adhaeserant, ut in electione Urbani vim Populi Romani *notoriam* intercessisse jactarent, ipsumque Urbanum ejusque Successores haud aliis quam, invasorum & intrusorum nominibus designarent; jam, inquam diligentissime excussis utriusque partis juri-
 bus fatebantur (a): quod *istius aut alterius justitia notorie & experimentaliter est dubia*. Quod & pro certo & constanti habebant, qui in tertia Synodo Parisiensi secessionem a Benedicto Ecclesiae Gallicanae suis disputa-

(a) Epist. ad Reg. Franc. Tom. V. Hist. Universit. pag. 30.

tationibus adprobarunt: *Quod autem de praesenti sit dubium de utroque nostrorum contendendum, constat evidenter.* Ejusmodi autem dubium intelligebant, quo & uniuersa laboraret Ecclesia, & propter insuperabiles difficultates extricari non posset: *Nunc non constat uniuersali Ecclesiae, quis est intrusus, sed est dubium & perplexum.* Jam ergo de hac re apud Pisani Concilii Patres, qui Ecclesiae Gallicanae, & Parisiensis aliarumque Galliae & Italiae Academicarum judiciis potissimum nitentur, nulla supererat controversia.

„ At, inquit *Bossuetius*, uterque Pontifex, Benedi-
 „ ctus aequae ac Gregorius, pro certo & indubitato Pon-
 „ tifice se gerebat; & id certum esse, Bullis promulga-
 „ tis, Canonibus editis, Conciliis adhibitis, sub anathe-
 „ matis poena decernebat. . . . nec utrique deerant sui
 „ sectatores, qui usque adeo fauerent suo Pontifici, ut
 „ nonnisi a contumacibus jus illius in dubium revocari
 „ posse crederent. Quid huic argumento Galli Theolo-
 „ ghi reponerent, non puto Meldensem Episcopum la-
 „ tuisse. Nam quod primum objicitur, quod uterque Pon-
 „ tifex pro certo & indubitato Pontifice se gerebat &c. id
 „ eorum peruicaciae & obstinationi tribuendum esse, re-
 „ ponebatur. Nam omnibus hujus negotii circumstantiis
 „ aequo ac sereno animo circumspēctis, facile in hanc
 „ omnes sententiam ibant, quam Auctor Anonymus, apud
 „ Egassium Bulacum in Hist. Universitatis Parisiensis (a);
 „ verbis sequentibus efferebat: *Quilibet horum contē-*
 „ *dentium de Papatu debet se reputare habere dubium pro-*
 „ *babile de jure suo; quum tot Clerici in tanto numero*
 „ *per totum mundum de hoc dubitent: & est dubium in-*

20-

(a) Tom. IV. pag. 748.

volūtum, & inexplicabile, & indecifibile, ut cutilibet fatis conſtat. Qui vero Gregorio aut Benediſto uſque adeo fauebant, ut nec illorum jus in dubium revocari poſſe contenderent, hos Pariſienſis Academia verbis ſequentibus caſtigabat (a): *Quid clarum vocatis? Certumne, an verum? Si verum; quum haec veritas nunc ſub modio lateat, nec a tantis Catholicis cerni poſſit, eam ſuper candelabrum per Concilium ponite, ut omnibus qui in domo ſunt, eluceat. Si certum; videte, ne verbo abutamini, qui id certum appellatis, de cujus obſcuritate atque ambiguitate tanta ſemper fuit, & eſt apud tantam fidelium portionem conſenſio. Linceoſne habere oculos ſoli credendi eſtis, quum reliqui more Talpae coecati ſint; quidque verum aut certum ſit in tam tetra caligine pluribus bebeſcentibus, tam perſpicue cernitis?*

„ Quare, ſubjungit Boſſuetius, ex dubio nullum ſatis firmum perpetuae diſceſſioni, ſive ut vocabant, „ obedientiae ſubtractioni praefidium, aut turbatis conſcientiis plena tranquillitas, aut ſchiſmatis vulnere „ certum remedium: neque quidquam aliud praefito „ erat, quo omnis ſcrupulus tolleretur, niſi inviſta auctori- „ tate figeretur illud: Pontificem etiam certum in „ Eccleſiae Catholicae, ejuſque Concilii generalis po- „ teſtate eſſe, de quo Eccleſia decerneret id, quod rei „ Eccleſiaſticae neceſſarium videretur. Paucis reſpon- „ demus: Aut Meldenſis Epicoſus prodat & indicet lo- „ cum, in quo certa & inviſta auctoriſtate Piſana Synodus „ fixerit: Pontificem etiam certum in Eccleſiae Catholicae „ ejuſque Concilii generalis poteſtate eſſe &c. Aut ex „
ipſius

(a) Epift. ad Carol. VI. Francor. Reg. ibid. pag. 687.

ipsius disputatione colligemus, Pisanam Synodum neque turbatis conscientis plenam tranquillitatem, neque schismatis vulnere certum adtulisse remedium. Ceterum ut quod res est libere pronuntiemus, nullus omnino locus occurrit, in quo Synodus invicta auctoritate fixerit illud, sine quo cetera vana erant, & a quo velut a radice penderent: *Ecclesiae Catholicae ejusque Concilii generalis auctoritatem, absolute atque etiam extra schisma, in summis Ecclesiae rebus praevalere*. Unde consequens est, frustra omnino fuisse tantae Synodi celebrationem, ut quae ad radicem ipsam non attigerit, neque illud unicum fundamentum posuerit, cui firmiter & inconcusse tanta moles inniteretur. Quare quae hinc disputat Illusterrimus Adversarius valere quidem utcumque possunt ad elevandam Pisanae Synodi auctoritatem, sed efficere non possunt, ut hanc de summa Conciliorum generalium potestate quaestionem reapse sollenni decreto sanxerit, & invicta auctoritate firmaverit.

„ Jam illud de Pontifice altore obstinato schismatis;
 „ ac propterea suo quodam modo Haeretico; (*quod alterum, ut vidimus, Pisanae Synodi fundamentum existit*) „ haud minus Ecclesiae Catholicae, ejusque Concilii auctoritatem Papa quoque ipso superiorem requirebat. Non abnuitt tamen Bossuetius, quin textus qui adferebantur, necnon Parisiensis & Bononiensis Academiae, quibus postea Senensis, inquit, totaque adeo accessit Ecclesia, summam hanc Concilii generalis auctoritatem schismatis tempore circumscriberent, quod jam in haeresim verteretur. „ Verum, *subjungit*, haec si „ ad vivum persecare aggredimur . . . eo redibunt omnia, quod quivis Pontifex, & quovis jure praeditus,
 „ Con-

„ Concilio Oecumenico certis in casibus usque ad abdicandam potestatem parere debeat. At nos praeter haeresim nullum alium casum admittimus, quoniam constans Ecclesiae traditio, & veterum Conciliorum Canones Romanos Pontifices solius Dei iudicio subiecerunt: quibus inhaerens Pisana Synodus nec suum iudicium in Gregorium & Benedictum nisi haereseos postulatos, & velut haereticos passim traductos exercuit.

Nec sane moramur illud quod paullo post Illustrissimus Auctor adjungit: „ Quod Christus nullam specialem in schismaticos aut haereticos Pontifices congregatis Episcopis aut Synodo Oecumenicae concesserit potestatem; quare totum illud jus, quod omnes unanimi consensu in schismatis atque haeresis causa Concilio Oecumenico tribuebant, eo uno dogmate nitebatur, quod Synodus Oecumenica totius Ecclesiae, atque adeo Spiritus Sancti amplexa potestatem, universim ubi de summa re Ecclesiastica agitur, summa & indeclinabili auctoritate decernat. Non, inquam, ista moramur. Nam Christum specialem in schismaticos aut haereticos Pontifices congregatis Episcopis aut Synodo Oecumenicae tribuisse potestatem, ex Patribus & Conciliis compertum & exploratum habemus: quorum videlicet oraculo Christus edixit, *Beati Petri Apostoli Successores caelo tantum debere innocentiam, nisi manifeste ab evangelica veritate discedant*. Quo freta Canone Pisana Synodus in id unum quam diligentissime incubuit, ut Gregorium & Benedictum haereticos esse constaret: ac ne cogitavit quidem de generali ea thesi statuenda, qua universim Romani Pontifices Conciliis generalibus subderentur: Ut si illa in haereticos

Pontifices potestas ex hoc generali principio velut ex radice pendeat, & hoc uno velut fundamento nitatur; nae illa miserabilis Synodus, quae de stabiliendo fundamento minime sollicita fuit, ac ne cogitavit quidem.

Quae deinde ex Cardinalium litteris & Parisiensis Academiae placitis nec non & Synodi Parisiensis actis a Meldenſi Episcopo refricantur, satis jam superque in superioribus articulis expeditimus. Quare unum ex hoc Capite superest quod paucis examinemus: „ Petrus „ Plaoul ab Universitate studii Parisiensis ad Concilium „ Pisanum *Ambaffiator missus*, in ejusdem Concilii sessione publica ea de re celebrem orationem habuit. Sic „ enim in gestis sacri Concilii legimus: *Sessione XIII. die Mercurii XXIX. Maii, quidam valentissimus Doctor, vocatus Mag. Plaoul, ascendit pulpitum, & proposuit verbum Dei, videlicet: Congregabuntur filii Juda & filii Israël pariter, & ponent sibi met caput unum. Osee I. in fine. Et deduxit pulere exaltando Ecclesiam, & asserendo eam esse supra Papam: quod deduxit pluribus rationibus, tam ex parte materiae &c.* Sed omittenda a Bossuetio non erant quae statim in eisdem actis leguntur: *Et postmodum posuit opinionem Universitatis Parisiensis, videlicet quod Petrus de Luna est schismaticus pertinax & haereticus, etiam accipiendo haeresim proprie & strictè, praecisusque ab Ecclesia Dei, ejectus a jure Papatus & privatus, ac per Concilium de facto tanquam talis ejiciendus & privandus: & haec declaravit pluribus rationibus. Et subjunxit, quod de eadem opinione erant Universitates Andegavensis, Aurelianensis & Tholosana.* Haec, inquam, omittenda non erant, ex quibus conjicere licet,

Pe.

Petrum Plaoul non generatim & univēse Ecclesiam supra Pontificem extulisse, sed supra Pontificem, qui sit schismaticus & haereticus, cujusmodi, Parisiensis & aliarum Galliae Academicarum iudicio, Benedictus habebatur. Hoc enim ejus orationis fuisse videtur argumentum: Ecclesia supra Pontificem est, & ad eum loco movendum & in ordinem redigendum vim habet ac potestatem, si schisma foveat, & haereticus habeatur: Atqui Benedictus, Parisiensis & aliarum Academicarum iudicio, & schisma fovet, & haereticus est: Ergo Ecclesiae Catholicae ejusque universali Concilio vis & potestas est ad eum e Cathedra exturbandum. Hanc fuisse laudati Theologi mentem, clarius & apertius intelligitur ex Dacheriana ejusdem sessionis ex tribus Codd. Bibliothecae Gemmeticensis editione, quae sic habet: *Mag. Petrus Plaoust pro Universitate Parisiensi dixit, & declaravit, opinionem Universitatis esse, istos duos contendentes debere reputari schismaticos & antiquati schismatis nutritores, & haereticos pertinaces; firmans auctoritatem Concilii ad decidendam hanc causam, & declarandum eos esse ab Ecclesia praecisos & abjectos, & eos; quantum opus est, abjiciendos &c. sumens thema suum:*
 „ Congregabuntur filii Juda & Hierusalem, & ponent
 „ sibi caput unum. Quod, ut vidimus, ex superiore editione totius thema orationis fuit: quae proinde eo tota spectavit, ut Synodus suam auctoritatem agnosceret & exereret ad finiendam & dirimendam hanc causam, hoc est Gregorium & Benedictum velut schismaticos & pertinaces haereticos Sede Apostolica dejiciendos: quae Parisiensis & aliarum Galliae & Italiae Universitatum sententia erat, quam reapse Synodus amplexa est, & so-

Iam sollempnibus editis decretis sanxit : atque adeo ex Pisanae Synodi actis id unum colligere par est ; non autem generalem illam Bossuetii thesim , quod Conciliorum generalium potestas & auctoritas Pontificiae , in aliis quoque praeter schisma & haeresim causis , praevalere debeat .

C A P U T X I I .

„ An sine temeritate Concilii Pisani
„ auctoritas rejici possit ?

QUae superiori Articulo differuimus non eo pertinent , ut Pisanae Synodi auctoritatem velut invictam & ineluctabilem propugnaremus ; sed uti solum demonstraremus , quibus illa nixa principiis ac fundamentis sit ad Gregorium & Benedictum de dignitate Apostolica contententes exauctorandos , & Cardinalem Mediolanensem sub Alexandri V. nomine ad Petri Cathedram evehendum ; utque constaret , ea principia firma ex se & immota esse , nec ab ea generali thesi pendere , qua universe & absolute Conciliorum generalium auctoritati Pontificia subjicitur : quum ad hanc thesim neque Pisana Synodus unquam respexerit ; neque si respexisset , commode suis aut potius Christianae Reipublicae commodis consulisset , quod maxima Theologorum pars ; quae ad Pontifices schismaticos & haereticos coercendos summam & ineluctabilem tribuebat Conciliis Oecumenicis potestatem ; attamen absolute Catholicos legitimisque Pontifices Conciliis generalibus antecellere existimabat : Qui vero Pisanam Synodum rejicie-

jiciebant, multo magis eam ludibrio habuissent, majoremque in eam invidiam concitassent, & a Spiritu Sancto desertam fidentius inclamassent, si ad eam controversiam secundum Synodos Oecumenicas definiendam temere fuisset aggressa. Attamen fieri potuit, ut quamquam, laudata Synodus optimis in hac causa & inconcussis principiis niteretur, haud jure tamen Concilii Oecumenici nomen & auctoritatem usurparit; quod nimirum non omnes in eam notae convenirent, quibus necesse sit Oecumenicam Synodum insigniri. Quae sane quaestio, quum propter ea quae deinceps tractanda sunt, magni momenti sit, accurate nobis versanda est, & Meldensis Episcopi pro Pisana Synodo argumenta ad trutinam revocanda.

ARTICULUS UNICUS:

Nec Haereseos, neque Schismatis, neque temeritatis arguendi sunt, qui Pisanam Synodum velut legitimam, & Oecumenicam agnoscere renuerunt, aut etiamnum renuunt.

Legitima & Oecumenica Synodus illa est, ad quam ex universo Catholico orbe Episcopi confluunt, aut saltem legitima auctoritate vocantur: Atqui certa & explorata res est, ad Pisanam Synodum ex vastissimis Catholici orbis Provinciis insignibusque Ecclesiis nullos Episcopos confluisse: qui gravibus permotionibus judicabant, ad eam se minus legitima auctori-

ctoritate vocari: Valde itaque incertum est, an Synodus Pisana legitima & Oecumenica fuerit; adeoque neque schismatis, neque temeritatis, & multo minus haereseos postulandi sunt, qui Pisanam Synodum velut legitimam & Oecumenicam agnoscere recusarunt, aut etiamnum recusant. Priorem hujusce syllogismi propositionem, quam *Majorem* vocant, Illustrissimus Adversarius rejicere non auderet, qui, ut alibi animadvertimus, & Gallos olim sub Carolo Magno & Ludovico Pio, VII. Synodum seu Nicaenam II, & Patres Toletani Concilii XIV. Synodum V. pro Oecumenicis, ut ipse ait (a), non habentes, haereseos, & schismatis, & temeritatis notis absolvit, quod ad illam nec ipsi Galli nec alii Occidentales, ad hanc vero Hispani, tanta, inquit, Ecclesiae pars, vocati non fuissent. Porro nihil referre videtur, siue insignes Ecclesiae Synodo cuiuspiam non adsint, quod ad eam vocatae non fuerint, siue quod bona fide & gravibus permotae rationibus ac momentis judicent, ad eam se minus legitima auctoritate vocari.

Jam vero quod Pisanae Synodo ex insignibus Ecclesiis, & vastissimis Christiani Orbis Provinciis Episcopi non adfuerint, certa, ut jam dixi, & explorata res est. Nam & Hispaniarum & Scotiae Episcopi fere omnes, & quot certe satis essent ad earum Nationum Ecclesias repraesentandas, Germaniae autem atque Italiae haud minima pars Pisanae Synodo defuerunt, aut ei velut legitimae Synodo adherere, ejusve decretis velut legitima auctoritate editis parere detestarentur. Illos quidem *minimam Christiani nominis portionem*,

(a) Lib. XII. cap. IX. & XXXI.

tionem, Nat. Alex. (a) dicere non veretur. Quod tamen ut minus temere facere videatur; inter eos, qui Gregorio constanter adhaeserunt, Rupertum Imperatorem, & insignem aut minime contemnendam Germaniae partem omisit; inter eos autem, qui Benedicti partes etiam post Synodum sequuti sunt, nonnisi Aragoniae & Scotiae Reges, & Comitem Armeniacum memorat, ceteris Hispaniae Regnis penitus praetermissis. Quod ei a nupero Pisanae Synodi ex Calvinistarum gregè Historico objectum est (b). Qui & candide fatetur (c), quod si aliqua Synodus ex numero Nationum Oecumenica censenda est; ea sane, hoc est Pisana, manca admodum fuit & imperfecta. Profecto sola Hispaniarum Regna pro minima Christiani nominis portione non modo Bossuetius non habuit, verum neque in ipsa Synodo Constantiensi Cardinalis S. Marci in quadam, ut vocant, cedula seu brevi Commentario, quae & Regi Romanorum Sigismundo, & Cardinali Cameracensi, & omnium Nationum Congregationibus valde probata est: ubi Hispanica natio, quae adhuc Benedicti partes tuebatur, doctissimo Cardinali dicitur, *non minor Christianorum portio, quam Graecia Christiana*: & ubi etiam *multas Germaniae & Italiae Gentes* commemorat, quae in Gregorii fide atque obedientia perseverabant. Quod si sola Hispania

(a) Dissert. II. in Hist. Eccl. saec. XV. & XVI. num. XXI.

(b) Je remarquerai ici seulement en passant, que l'habile Dominicain oublie de compter entre les partisans de Gregoire, depuis le Concile de Pise, il oublie, dis-je, l'Empereur Robert & une partie considerable de l'Allemagne, & qu'

outre l'Arragon, que ce docteur se contente de nommer, tous les autres Royaumes d'Espagne tenoient encore pour Benoit XIII.

(c) S'il faut juger de la generalité d'un Concile, par le nombre des Nations, celui-ci fut fort incomplete. *Lenf. Hist. du Conc. de Pise Prefac. num. V.*

spania Bosluetio tanta, ut jam observavi, Ecclesiae portio habita est, ut sextam Synodum, quamquam ei & Romani Pontificis ac totius reliqui Occidentis Legati interfuissent, ac subinde calculo suo comprobassent, jure inter Oecumenicas Synodos recipere detrectarit, donec ad illam ejusque fidem atque doctrinam ad certam exactas regulam & retractatas, Hispanorum Patrum, in Toletana Synodo consensus accessisset: cur quaeſo Piſanae Synodo, cui non modo Hispaniarum, verum & Scotiae Regna, & multarum Germaniae & Italiae gentium Episcopi non adhaeserunt, sine temeritatis & schismatis nota Concilii Oecumenici titulum & auctoritatem detrahare non licebit?

Ad sextam Synodum, inquires, Hispani vocati non sunt; ad Piſanam vero laudatae nationes fuerunt per Cardinalium litteras invitatae. Verum ejusmodi discrimen nullius, ut dixi, momenti est, si talem con-vocationem a legitima auctoritate minime profectam, bona fide & gravibus permotae rationibus judicant. Sic porro sese rem habuisse, nemo profecto sapiens inficias iverit. Nam primum eae ex primaeva vetustate leges & canones obtinebant, & in omnium oculis verfabantur, quibus cautum erat, ne Concilia absque Romani Pontificis consensione celebrarentur. Deinde quae-rebatur, quis Synodo daturus esset auctoritatem: hanc enim ex Romano Pontifice velut ex capite & origine proficisci, concors erat & pervulgata omnium fere Theologorum Jurisque Canonici Consultorum sententia, ex traditionis itidem, ut non immerito credebatur, fontibus derivata. Praeterea nemini fas esse de Romano Pontifice judicare, commune erat effa-
tum

tum ipsorum quoque generalium Conciliorum auctoritate firmatum. Haec quidem omnia, iisque adfinia Romanorum Pontificum privilegia, qui Cardinalibus & Synodo suffragabantur, ad indubios Pontifices pertinere iactabant. Sed eis haud injuria reponebatur, quod iisdem argumentis, quibus Gregorii & Benedicti Pontificatus, ipsorum quoque Cardinalitia dignitas in dubium revocaretur; ac proinde quo jure dubii Pontifices, dubii quoque Cardinales suis carere privilegiis debebant. Quae itidem ratio in Cardinales retorquebatur, quum Gregorium & Benedictum velut schismaticos & haereticos traducebant. Nam & Gregoriani Benedictinos, & hi vicissim Gregorianos velut schismaticos & haereticos haecenus fuerant insectati: quo ergo jure nondum Ecclesiae per legitimum Pontificem reconciliati sibi invicem communicabant, aut Ecclesiam ad Synodum vocare & quodammodo sibi subjicere contendebant? Ad haec plures ex canonico jure regulae interveniebant, quibus Episcopus exspoliatus, nisi restitutus, adesse Synodo minime cogeatur, & hostes ab ejus judicio repellebantur: quibus freti legibus Gregorius & Benedictus tum sibi ante Synodum *restitutionem*, ut aiebant, *obedientiae* fieri; tum Cardinales, qui ab eis recesserant, quos velut hostes habebant, ab hujusce causae removeri cognitione postulabant, aut esse postulaturi merito videbantur. Quae quidem rationes ante Synodum propositae Cardinalibus fuerant; *quâ* autem *his fuerit satisfactum*, ex nullo, quod exstet, monumento constat, ut in Labbeana Conciliorum editione adnotatum est (a). For-

Y

tassis,

(a) Vid. Tom. XV. Venet. Edit. col. 1346.

tassius, ut Jacobus Lenfantius animadvertit (a), ideo neglectae fuerunt, quod eas jam Parisiensis, Florentina, & Bononiensis Academia sustulisse credebantur. Sed harum Academicarum judicia haud parum suspecta Gregorii & Benedicti sectatores habebant; Parisiensis quidem & aliarum Galliae, quod Galli eo spectare credebantur, ut omnia fusdeque miscerent, quo tandem sedes ad Gallum rediret, a quo rursus in Gallias transferretur. Florentinae vero quod ea Respublica cum Gallis, consilia communicaret, eorumque ausibus faveret, quod ipsorum ope Ladislaum Neapolitanum Regem suis cervicibus imminentem propulsare cogitabat. Bononiensis denique, quoniam ad Baltassaris Cossae, qui ei magis ut tyrannus incubabat, quam ut legatus praeerat, arbitrium sese accommodasse, non autem liberum protulisse iudicium, haud inanis suspicio esse videbatur. Ut ut sit, quamvis eisdem aliisque difficultatibus ab Imperatoris Legatis Synodo rursus objectis, Ancharanus celebris Jurisconsultus post laudatas Academias satisfacere visus esset; eae tamen, ut nuperus Historicus observat (b), adhuc post Synodum subsistebant, eisque ii etiam angebantur, qui Synodo adhaerebant. Quare quum Johannes XXIII. Landulfum Cardinalem Barensem ad Benedictum XIII. quo cum ad obsequium flecteret, Legatum destinasset, lauda-

(a) Lib. III. num. XXV.

(b) On a vu ci-dessus les doutes proposez par plusieurs Cardinaux sur le sujet du Concile de Pise. Il est vrai qu'on n'y eut pas d'égard; mais ils ne laissoient pas de subsister, & l'on ne manqua pas de les faire valoir dans la suite. Car

apres l'élection de Jean XXIII. ce Pape ayant destiné Landolfe Maraur Cardinal de Bari pour être Legate en Espagne, afin d'engager Benoit XIII. à le reconnoître, le Cardinal proposa à peu près les mêmes difficultez contre le Concil de Pise. Lib. III. num. LXXVII.

laudatū Cardinalis eadē aduersus Pisanā Synodum difficultates proposuit : quas apud Martene Tom. II. inter Anecdota ad Pisanā Synodum pertinentia legere est . Qui autem Banshaemii litteras Moguntini Archiepiscopi nomine scriptas , repellere aggressus est (a) , graviter conquestus est , praecipuis ab Imperatoris Legatis propositis Synodo difficultatibus Ancharanum minime satisfecisse , nec eas eīve datas responsiones fuisse in plena Synodo , ut par erat , examinatas ; obtendentibus Cardinalibus , protrahendum non esse negotium , quibus nemo contradicere ausus sit .

Quum itaque res ita se haberent , quumque in Pisani Concilii convocatione atque celebratione tam insolita occurrerent , quibus per veteres Canones provisum non esset , imo a quibus iidem Canones & Ecclesiasticae leges abludere videbantur ; nil mirum , si tot Theologorum disputationibus vexata , totque Adversarios nacta ea Synodus est (b) . Nec facile sententia praecipienda est , aut schismatis vel temeritatis arguendi sunt , qui in illa quaestione , *tantis* , ut verbis utar Augustini , *altercationum nebulis involuta* , Pisanā Synodum , & electum ab ea Pontificem rejecerunt : quum hodieque viri haud incruditi , & quod pertinet ad hanc quaestionem praepjudiciis liberi fateantur (c) : negari non posse , quin rationes , quae vel ad

Y 2

pro-

(a) Ibid. in Addit. ad lib. III. pag. 347. in fin.

(b) Le Concile de Pise fut assemblé d'une manière toute extraordinaire, inouïe jusqu' alors , ce qui l'exposa à des grands contradictions. Id. Prefac. n. IV.

(c) On ne sauroit contester que les raisons qui furent alleguées, soit pour soutenir, soit pour combattre le Concile, n'en rendent l'autorité fort douteuse déjà par rapport au nombre des Nations, on ne peut pas dire que le Concile de Pise

propugnandam vel ad evertendam Synodum utrinque adductae fuerunt, valde illius auctoritatem labefactent, dubiamque reddant. Nam neque Oecumenicam dici posse, tum ob integras nationes quae defuerunt, tum ob earum divisionem, quae ad Synodum legatos miserunt. Ipsius autem praeter jura & Canones convocationem fontem fuisse difficultatum, quibus non modo a professis hostibus vexabatur, verum & ab his qui se adiaphoros profitebantur, & nulli addicti factioni adensum sustinebant, in dubium ejus auctoritas revocabatur. Quibus addendum, quod uti S. Antoninus testatur (a), ex utraque classe, & eorum scilicet qui aperta fronte a Synodo dissentiebant, & qui adensum cohibebant, plurimos doctrina & pietate insignes in iis ipsis vixisse Nationibus, quae Synodum amplectebantur, & Alexandro V. ejusque Successori favebant. Ut argumento esse possunt & Sanctus ipse Antoninus, & Nicolaus de Clemangis (b), quorum alterum Florentiae, alterum in Galliis Synodus infectos habebat, quamvis eam Florentini & Galli deosculabantur. Tot ergo doctissimis & sanctissimis Viris, ut Sancto quem jam laudavimus Antonino, S. Vincentio Ferrerio aliisque,

Pise ait été Oecumenique, puisqu'il y manqua des Nations entieres, comme toute l'Espagne & l'Ecosse. Même il y avoit beaucoup de partage entre les Nations qui y envoyèrent leurs Ambassadeurs. Une grande partie de l'Allemagne, & de l'Italie, tenoit encore pour Gregoire, comme l'Espagne & l'Ecosse pour Benoit. D'ailleurs la singularité de sa convocation fut, comme on vient de le dire, une grande source d'ob-

jections, non seulement parmi les ennemis déclarez de ce Concile, mais même, parmi les personnes neutres, parceque les formalitez ordinaires du droit, en pareilles occasions, n'y avoient point été observées.

Ibid. num. V.

(a) 3. P. Chron. Tit. XXII. cap. VI. §. II.

(b) Vid. Jac. Lenf. lib. III. num. LXXXVII.

que, tot Gentibus & Nationibus, tot illustribus Academicis, tot Virorum ac Mulierum religiosis Congregationibus, schismatis notam inurere, & in eos, ut Nat. Alex. facit (a), has S. Augustini in Donatistas rationes intorquere: „Schismatica enim factio pars est, „ quae se a toto divulsit: Ecclesia Catholica totum „ est. Qui sunt in parte divulgata, in toto non sunt: „ Qui sunt in schismate, ad Ecclesiam unam Sanctam „ Catholicam non pertinent; haec, inquam, in eos verba intorquere, id vero summae temeritatis est. Quum hi, non secus atque illi qui ante Pisanam Synodum Clementi VII. & Benedicto XIII. adhaeserant (b) „ de Romani Pontificis primatu recte sentientes, ac in Romani Pontificis & Cathedrae S. Petri communionem vivere volentes ac mori, cum venerabatur qui legitimus forte Pontifex non erat: „ quia in quaestione dumtaxat facti fallebantur, quod „ quidem obscurum erat, & difficultatibus pene intricabilibus implicatum. Nam in ea inter Nationes & Doctores opinionum varietate, quorum alii Gregorii, alii Benedicti, alii Johannis XXIII. partes sequebantur, *non minores fuisse difficultates juris & facti, quam ante Concilium Pisanum erat de iustitia duorum contendentium*, disertis verbis professus est Petrus Alliatus Cardinalis Cameracensis in libello, quo secus opinantium varia scripta in Constantiensi Synodo confutavit. Ubi etiam idcirco docet, quod quamvis *obedientia*, ut ait, *Johannis XXIII.* & Pisani Concilii celebrationem, & Alexandri V. electionem rite &

cano-

(a) Dissert. II. in Hist. Eccl. saec. XV. & XVI. num. XXI.

(b) Id. Dissert. I. num. IX.

canonice peractas judicaret: *tamen* duae Obedientiae duorum Contendentium probabiliter contrarium existimabant. Quare si ante Pisanam Synodum ob insuperabilem *juris & facti* ignorantiam licuit sine schismatis nota Clementis VII. & Benedicti XIII. partes tueri, ut idem Nat. Alex. manibus pedibusque contendit, quidni & post Pisanum Concilium eidem Benedicto aut Gregorio contra Johannem XXIII. licuerit adhaerere, quum non minores essent de Pontificatus jure difficultates?

Hinc autem solvitur argumentum, quod velut Achilleum ex Constantiensi Synodo, quae initio Johannem velut Pontificem coluit, & ex Ecclesiae universalis judicio, quae eundem Johannem & Alexandrum V. inter veros legitimosque Pontifices numeravit, Adversarii derivant. Respondemus enim, ut Pisanam, ita & Constantiensem Synodum sub initium non repraesentasse universalem Ecclesiam: & Johannem XXIII. ut legitimum Pontificem sic habuisse; ut tamen alios Gregorio & Benedicto tanquam Romanis Pontificibus *probabiliter* parere, palam profiteretur; quod de horum trium non minores tunc essent quam antea de duorum jure difficultates. Ecclesiam vero, Alexandrum & Johannem inter legitimos Pontifices recensendo, ita ab eorum damnatione, qui post Pisanam Synodum Gregorio aut Benedicto adhaerebant, abstinere potuisse contendimus, quemadmodum ipsorum opinione Gallorum, Urbanum VI. ejusque Successores, non autem Clementem VII. & Benedictum XIII. in suorum Catalogum Pontificum adscribendo, ab eorum damnatione temperavit, qui his ante Pifa-

Pisanam Synodum obtemperarunt. Quare & hinc etiam refellitur Calviniani Historici levis ac futilis animadversio, qua perinde Protestantibus esse docet, (a) aut Pisana Synodus legitima & Oecumenica, aut secus habeatur. Nam si legitima, inquit, & Oecumenica fuit, id saltem obtinent, ut Synodi universalis judicio plurimum de privilegiis Romanae Sedis detractum sit, ut quae inferior Conciliis generalibus fuerit judicata. Si secus, hinc colligunt, omnes post Alexandrum V. usque ad praesentem Pontificatum veros non fuisse Pontifices. Nae ineptam & inscitam heterodoxi Scriptoris observationem! Nam neque Pisana Synodus, ut jam ostendimus, legitimos & indubios Catholicosque Pontifices Synodis generalibus subjecit: &, ut ut sit de Alexandro V., qui post Constantiense Concilium in Petri Cathedra jure sederunt, Martino V. successerunt, atque succedunt, quem universa Ecclesia velut certum legitimumque Pontificem venerata est.

C A P U T X I I I. &c.

- „ Ad Constantiense Concilium devenitur: ejus
- „ causae atque initia referuntur: rerum
- „ series usque ad Sessionem V. Hinc
- „ confutati qui ad schismatis
- „ tempus decreta
- „ restringunt.

IN hoc & sequentibus Capitibus usque ad vigesimum Illustrissimus Adversarius, pluribus ex Synodo Constanti-

(a) Prefac. num. V.

stantienſi prolatis textibus probare ſatagit, quãtæ quinq; ſeſſionis Decreta non modo ad ſchiſmatis tempora dubioſque Pontifices pertinere, verum & generatim accipienda eſſe, ac de certis etiam indubiis Pontificibus intelligenda. Quod quamquam Bellarminus, Schellſtratus & alii haud omnino contemnendis ducti conjecturis defendunt; in eo tamen neque ipſi forſitan, neque nos certe deſenſionis arcem & cauſſæ præſidium conſtituendum exiſtimamus. Quamobrem accuratam de ſenſu & amplitudine Conſtantiensium Decretorum diſputationem ut minus hîc opportunam ſeponimus, & in ſinem libri pertractandam rejicimus. Poſtquam enim Lectori conſtiterit, non eam eſſe quam Adverſarii jaçant horum Decretorum auctoritatem, in eiſque condendis irreformabile non fuiſſe & errori minime obnoxium Synodi Conſtantiens ſis judicium, noſtra non admodum intererit quemcunque eis ſenſum tribuant, aut tribuendum eſſe contendant. Atque ſi id ſtudebimus, ut ea, quoad ejus fieri poteſt, cum Scripturæ & conſtanti veterum Patrum Theologorumque doctrina de ſumma ſuper univerſam Eccleſiam & ipſa Oecumenica Concilia Romanorum Pontificum auctoritate, conciliemus; honori potius Concilii, quam noſtræ cauſſæ conſulemus. Haec enim quum certis & immotis fixa principiis conſiſtat, concuti & labefactari non poteſt incerta dubiaque, ac certe minime immobili & ineluctabili Synodi Conſtantiens ſis in primis illis ſeſſionibus auctoritate. At vero Synodi & Patrum gravitatis & exiſtimationis plurimum refert, ne avitam doctrinam palam & aperte deſervuiſſe, vel ut ab ea quam minimum diſceſſiſſe videantur.

CAPUT XX:

- „ Sessioni quartae & quintae aequè ac reliquis
 „ Concilii Oecumenici auctoritas constat.
 „ An valeat Bellarmini responsio,
 „ earum sessionum Decreta a
 „ Florentina & Lateranensi
 „ Synodis antiquata ?

Sessioni quartae & quintae, aequè ac reliquis, Concilii Oecumenici auctoritatem ex eo vindicat Bosfuetius, quod ipsa sibi Constantiensis Synodus hunc titulum ac dignitatem in iis ipsis sessionibus verbis sequentibus tribuit: *Sancta Synodus Constantiensis in Spiritu Sancto legitime congregata, generale Concilium faciens, Ecclesiam militantem repraesentans*. Quaerit enim Illusterrimus Auctor a suis, hoc est Gallicanae declarationis Cenforibus: „ An hunc titulum Sessioni IV. „ & V. detractum velint? Si velint; non Catholica; „ *inquit*, sed mendax est Synodus, pro universali sese venditans. Si nolint, aut volentes licet ipsa sanctae „ Synodi reverentia cohibet; fateamur necesse est, Sessionem quartam & quintam ea auctoritate niti, qua „ nulla major esse possit.

Hunc titulum quartae & quintae Sessionibus neque omnino detractum volumus, neque sic adferendum existimamus, ut qui Constantiensem Synodum, antequam illi quae tunc deerant Nationes adjungerentur, pro Oecumenica non haberet, temeritatis esset arguendus. Pendet enim, uti deinde patebit, haec quaestio ex ea, quam superius

perius circa Pisanam Synodum examinavimus. Nam qui illam e generalium Synodorum numero sine temeritate expungi non posse defendunt; hos quoque necesse est de prioribus Synodi Constantiensis sessionibus idem proferre iudicium. At qui Pisanum Concilium in Oecumenicorum catalogum non recipiunt, hanc eandem praerogativam Constantiensibus illis sessionibus abrogabunt. Nam nisi Pisana Synodus Oecumenica fuit; profecto jus ipsi non fuit ad Gregorium & Benedictum e Petri Cathedra exturbandos, novumque in ea Pontificem collocandum, neque illius iudicio acquiescere debuit universalis Ecclesia; ut iure velut schismaticos traducamus, qui illius decreta contemserunt. Hinc vero consequens est, neque Constantiensem Synodum, quae initio eas tantum Nationes complectebatur, quae Pisani Concilii iudicium probaverant, datumque ab ea Pontificem ejusque Successorem venerabantur, haud meliori iure Oecumenicum titulum prioribus sessionibus adseruisse, quam quo illum sibi Pisana Synodus vindicaverat. Hinc mirari subit Calvinianum utriusque Synodi Historicum, qui quum Pisani Concilii historiam litteris mandaret, candide professus est (a): „ Quod si Nationum numero praec oculis habeamus, dici non potest, Pisanum Concilium Oecumenicum fuisse, quum integrae Nationes defuerint, Hispanica nimirum & Scotica; schisma quoque fuerit ac plurimum dissensionis inter eas Nationes, quae suos ad eam Legatos destinarunt: nam adhuc magna Germaniae & Italiae pars Gregorium, quemadmodum Hispania & Scotia Benedictum sequebantur. Idem vero quum Constantiensis Concilii histo-

(a) Gallica vid. supra pag. 172.

historiam concinnaret, eorum haud semel opinionem vellicat, qui priorum sessionum decretis auctoritatem detrahunt, quod nondum Synodus Oecumenica esset:

„ Fatemur, *inquit* (a), nondum initio Synodi univer-
 „ sam Ecclesiam fuisse ad perfectam unionem revoca-
 „ tam. Nam & Gregorio in quibusdam Italiae & Ger-
 „ maniae locis sectatores non deerant, qui *parvam*
 „ ejus, ut dicebatur, *Obedientiam* constituebant; &
 „ Benedicti partes Hispaniae, Scotia, & Comites Fuxi
 „ & Armeniaci tuebantur. At ignoramus tamen, an
 „ Christiani populi tam parva manus aliquo loco ac nu-
 „ mero haberi debeat, si cum Italia, Gallia, Germania
 „ Bohemia, Hungaria, Polonia, Anglia, Dania, Svecia,
 „ & reliquis septentrionalibus regionibus contendatur.
 „ *Et rursum* (b): At difficultas est, an absentia unius
 „ tantum Nationis, & paucorum hac illac disperforum,
 „ imo & eorum formalis resistentia, obesse debeat, quin
 „ Synodum a Pontifice canonice electo & ab Imperato-
 „ re, ceteris Christianis Nationibus consentientibus,
 „ congregatam velut Oecumenicam habeamus. Dici
 „ quidem posset, quod pertinet ad Nationum numerum

Z 2

feu

(a) Il est vrai qu'au commen-
 cement de ce Concile toute l'Eglise
 n'étoit pas encore bien réunie. Gre-
 goire XII avoit une petite Obedien-
 ce en quelques endroits de l'Italie
 & de l'Allemagne, & Benoît XIII.
 avoit pour lui les Espagnes, l'Ecos-
 se, & les Comtes de Foix & d'Ar-
 magnac. Mais je ne sai si une aussi
 petite partie de la Chretienté peut
 être mise en parallele avec l'Italie,
 la France, l'Allemagne, la Bohé-
 me, la Hongrie, la Pologne, l'An-

gleterre, la Dannemark, la Suede,
 & tout le Nort. *Praefac. num. XV.*

(b) Mais je ne sai si l'absence &
 même l'opposition formelle d'une
 seule Nation & de quelques parti-
 culiers dispersez çà & là peut empê-
 cher de tenir pour Oecumenique
 un Concile assemblé par un Pape
 élu canoniquement, & par l'Empe-
 reur, du consentement de tout le
 reste de la Chretienté. *Liv. II.
 num. XXVIII.*

seu conflictum, hos cum scrupulos eiecisse, quum Pisanæ Synodi historiam scriberet. At quod de Pontifice canonice electo, qui Constantiensem Synodum congregavit, hoc loco tam fidenter jactat, conciliari profecto non potest cum iis, quæ in hac ipsa Historia Concilii Constantiensis statim in ipsa Operis Præfatione de Pisana Synodo observat (a) : „ Quod dejecti Pontifices ejus
 „ Synodi acquiescere judicio noluerunt, de cujus auctoritate plures reapse non leves scrupuli excitabantur ...
 „ Adeo ut vel ipsa Constantiensis Synodus eam quodammodo velut irritam ac nullo loco habuisse videatur. Quoniam ut Johannem XXIII. ad cedendum cogeret, rursus in ejus Adversarios inquirere, novaque acta conficere opus fuerit, perinde ac nunquam Pisana Synodus exstisset. Et quod magis notatu dignum est, neque ipse Johannes, qui Alexandro V. successerat, unquam obtinere potuit, ut Constantiensis tantquam Pisanæ Synodi continuatio, ejusque adeo confirmatio, a Patribus haberetur. At eadem difficultates, quæ Pisanæ Synodi auctoritatem elevabant, Alexandri quoque ejusque Successoris electioni objiciebantur, quæ proinde an canonica fuisset, haud temere nec sine gravi fundamento; *il pouvoit y avoir en effet des*

(a) Les Papes deposez ne s'en tinrent pas au jugement d'un Concile sur l'autorité du quel il pouvoit y avoir en effet de scrupules assez bien fondez. Aussi ce Concile fut-il regardé comme nul non seulement par le Papes deposez, mais même, en quelque sorte, par le Concile de Constance, puisque pour obliger Jean XXIII. à ceder on fit de nouveau le procès à ses Concur-

rens, & qu'on agit presque en toutes choses comme s'il n'avoit point eu de Concile à Pise; Et ce qu'il y a de remarquable c'est que Jean XXIII. qui avoit succédé à Alexandre V. ne put jamais venir à bout de faire regarder le Concile de Constance, comme une continuation, & par consequent comme une confirmation du précédent.

des scrupules assez bien fondez, in controversiam adducebatur. Ac rursus eadem ipsae rationes, ob quas & de Pisanae Synodi auctoritate, & de Alexandri V. ejusque Successoris electione haud temere disceptatur; eadem, inquam, efficiunt, ut non injuria Constantiensis Concilii prioribus sessionibus Oecumenicae Synodi auctoritas abjudicetur. Inde enim consequens est, eam fuisse a Pontifice indictam, de cujus Canonica electione haud omnino constabat; atque adeo neque schismatis insimulari poterant qui ei minime parebant; neque illis ad Synodum accedere renuentibus, haec poterat universalem Ecclesiam in prioribus illis sessionibus repraesentare. Denique quod Constantiensi Synodo, quod ad priores illas sessiones pertinet, ejusmodi titulum abrogamus, ipsa indulgente audemus. Nam quamquam & initio se se Oecumenicam praedicabat, attamen & eos tolerandos esse judicabat qui & Pisanae Synodi & electi ab ea Pontificis auctoritatem, unde ipsius quoque pendebat auctoritas, respuebant; neque illos unquam damnavit, imo & velut fratres suscepit, qui eam non ante Oecumenicam agnoverunt, quam ipsi ad Synodum adjungerentur. Sed haec deinceps luculentius edifferentur.

CAPUT XXI.

„ An Sessionis quartae & quintae dubia sit au-
 „ ctoritas , quod duae Obedientiae defue-
 „ rint? An Johannis XXIII. Obedientia tertia
 „ pars Ecclesiae fuerit? An Johannes XXIII.
 „ aut alii Sessioni quartae & quintae contra-
 „ dixerint? Johannis Turrecrematae & Jo-
 „ hannis Gersonis loci .

Sessionis quartae & quintae dubiam esse auctoritatem,
 quod duae , ut dicebantur , *Obedientiae* defuerint ,
 & Johannis XXIII. Obedientiam veluti tertiam Ecclesiae
 partem haberi , indigne fert , neque concoquere potest
 Illustrissimus Adversarius , & Bellarminum , qui post Jo-
 hannem Turrecrematam id imprimis inculcat , his ver-
 bis infectatur : „ Ergone tertia pars tantum , quae tot
 „ Nationes supra memoratas complecteretur ; Germa-
 „ niam , Angliam , Poloniam , Sveciam , Norvegiam ,
 „ Daniam , Dalmatiam , Bohemiam , ipsamque Ita-
 „ liam , Apulia dempta , ipsam quoque Romam , &
 „ cum Belgio Galliam , & cum Sigismundo Imperatore
 „ suoque Rege totam Hungariam , misso quoque Lega-
 „ to pro toto hoc Regno Lamberto de Grolia? ut intel-
 „ ligant Censores nostri , Majores quoque suos cum no-
 „ stris Majoribus in unam sententiam convenisse . Ha-
 „ rum Nationum Regnorumque Antistites ac Legatos
 „ in eo catalogo legimus , quo descripta sunt illorum
 „ nomina , qui foedus Narbonense cum Aragonensibus
 „ pactum approbarunt . Quid memorem ibidem nomi-

„ na-

„ natas Universitates , Parisiensem , Bononiensem ,
 „ Viennensem , Cracoviensem , Avenionensem , Oxo-
 „ niensem , Pragensem , quae suos in Synodo haberent
 „ Deputatos , atque item sacros Ordines , Cluniacen-
 „ sem , Carthusiensem , Cisterciensem , Praemonstra-
 „ tensem , Praedicatorum , Minorum , qui per speciales
 „ Procuratores Synodo adhaerent , cum innumeris
 „ Abbatibus Sanctorum Benedicti ac Bernardi Ordi-
 „ num ? Hi omnes sacrae Synodo ab ipsis initiis adfuere
 „ praeter paucissimos , qui cum Gregorio XII. Sessio-
 „ ne XIV. sacrae se Synodo conjunxerunt . Reliquine
 „ (*Hispani scilicet & Scoti*) tantula pars orbis Chri-
 „ stiani , eaque in duas particulas , damnatorum Ponti-
 „ ficum factione & ambitione , scissa , pro duabus Ec-
 „ clesiae partibus numerandi erant ? Quis id aequo ani-
 „ mo audire potest ?

Haec Illustrissimum Adversarium uno spiritu dis-
 ferentem sustinere libuit , ne filum sermonis abrum-
 pendo , vim orationis ejus & impetum infringeremus .
 Verum quae tanta verborum copia & ubertate jactata
 sunt , facile concident , si paullulum ad ea quae su-
 perius disseruimus , animum adverterimus . Plurimum
 enim mirari licet , quod Bossuetius , qui de sexta Sy-
 nodo differens , solam Hispaniam *tantam Ecclesiae par-
 tem* appellat , atque olim fuisse judicat , ut non imme-
 rito in Toletana Synodo *cavisse videatur , ne quis*
eam existimaret , Concilii talis , (h. e. Constantino-
 politani III.) *quasi universalis auctoritate teneri* , an-
 tequam scilicet in illud libero adhibito examine , con-
 sentiret ; nunc vero eadem Hispania cum Scotia & plu-
 ribus non utique contemnendis Italiae & Germaniae
 popu-

populis, *tantula pars orbis Christiani sit*, ut Concilium sine ipsa aliisque populis celebratum pro Oecumenico haberi debeat, atque illius velut universalis auctoritate teneri omnes, quamquam nec in ejus decreta libero adhibito examine, aliquando consensisset. Cur quaeso sola Hispania cum tot olim non modo reliqui Occidentis, quae in Synodica Agathonis epistola memorantur, verum & totius Orientis Nationibus, quae per suos Episcopos aut Legatos sextae Synodo interfuerunt, jure contendere potuit atque in conflictum venire, nec celebratam ab eis Synodum velut Oecumenicam colere, antequam ejus decreta libere retractaret: eidem vero cum aliis, in non admittendis prioribus Synodi Constantiensis Sessionibus, sibi adjunctis Gentibus & Provinciis, jus & facultas adimenda est, ne illa decreta velut Oecumenicae Synodi admittere cogatur, in quae nunquam ipsa cum reliquis consensisset? Quapropter ea tot Nationum Synodo Constantiensi & Johanni XXIII. in prioribus illis Sessionibus adhaerentium enumeratio, probat quidem hanc maximam Ecclesiae partem fuisse; at, vel ipsius Adversarii opinione, obesse non debet, quominus aliae duae Obedientiae pro tam magna Ecclesiae parte habeantur, ut non injuria Synodum absque ipsis celebratam velut Oecumenicam suscipere ac venerari detrectent. Quo etiam refellitur illud, quod Capite superiori ab Illustrissimo Auctore objiciebatur: „Quaerimus a nostris Censoribus, an hunc titulum (*Oecumenicae*) sessioni quartae & quintae detractum velint? Si velint, non Catholica, sed mendax est Synodus, pro universali se se venditans. Annon idem
argu-

argumentum & Hispanis Synodum sextam, & Gallis septimam, nondum ab eis examinatas, velut Oecumenicas suscipere detrectantibus objici potuisset? Quum enim sese laudatae Synodi, Hispanis licet, aut Gallis absentibus, Oecumenicas praedicaverint & inscripserint; quaeri pariter ab Hispanis & Gallis poterat, an hunc titulum iis Synodis detractum vellent? Si vellent, non Catholicae fuissent, sed mendaces Synodi sese pro universalibus venditantes. Quo uno argumento ab earum examine suscipiendo deterreri debuissent, si nobis fas non est in quaestionem vocare, an idem titulus quartae & quintae Synodi Constantiensis Sessionibus jure conveniat.

Non ergo, ipso etiam Illustrissimo Adversario Austore, sententiae nostrae de sola aut paucitate aut multitudine praescribendum est, sed aliquid ulterius addendum, quo dispar de utraque in speciem simili causa judicium feratur. Hoc vero & jam nobis superius confutatum est, quum de Pisanae Synodi auctoritate disliceremus; nimirum ad Synodum Constantiensem ipsius opinione fuisse eas ipsas Nationes a legitimo Pontifice vocatas, quae prioribus illis sessionibus adesse contumaciter recusarunt: At vero neque Hispanos ad sextam Synodum, neque Gallos ad septimam fuisse a Romanis Pontificibus invitatos. Discrimen ergo in eo positum est, quod Hispani alique Pisanae Synodo & Iohanni XXIII. immorigeri, Constantiensi Synodo adesse pertinaciter recusabant, adeoque factio schismatica erant, cujus absentia obesse non potuit, quin Synodus Oecumenica celebraretur: secus autem Hispani, qui olim ad sextam Synodum, aut Galli qui

A a

ad

ad septimam non acceſſerant, quod ad eam vocati non fuerant.

Diſerte hoc ipſum, praeter Boſſuetium, quem ſatis jam ſuperius confutavimus, Antonius Arnaldus tradit, cujus hoc de argumento adverſus Schellſtratum diſputationem ad examen revocare, pretium Operis exiſtimavimus, quod niſi ea penitus excuſſa atque diſſecta, intacta prorfus atque integra quaestio haec ſubſistere videri poſſet. Sic ſuam ille ſententiam vividis coloribus fucare ſatagit ſpecioſiſque rationibus communire.

ARTICULUS PRIMUS!

An Conſtantiensis Synodus, quae ſub initium ſola Johannis XXIII. Obedientia conſtabat, Oecumenica tamen in prioribus ſeſſionibus fuerit, quod aliae duae Gregorii & Benedicți Obedientiae nefario ſchiſmate ab Eccleſia ſe-junctae, ad ejus adhuc compagem & unitatem nequaquam poſt Piſanam Sinodum per-tinerent?

TOtis id viribus niſuque contendit poſt Boſſuetium Arnaldus, qui ut Conſtantiensi Concilio, quod ad priores etiam ſeſſiones pertinet, Oecumenici titulum injuria abrogari demonſtret, primùm obſervat (a), omnium hanc eſſe ſententiam, quod ſchiſmaticae factionis Episcopi, qui Synodo intereſſe re-cuſent, non ideo prohibere poſſunt, quin ea reapse
atque

(a) Eclairciſſem &c. cap. XVII.

atque jure suo Occumenica habeatur. Alioquin nec Tridentina Synodus Oecumenica fuisset, quoniam ipsi & Orientales Episcopi, & plures ex Occidente jam schismate impliciti, defuerunt. Itemque omnino dicendum esset, nullam Augustini temporibus generalem ex tota Africa fuisse Synodum celebratam, frustra que & inaniter ab eo jactari, & identidem ingeri *Plenarium totius Africae Concilium*, quoniam Episcopi Donatistae, qui Catholicos fere numero aequabant, nunquam ad eas Synodos accedebant. Quo jacto fundamento, videamus, inquit, quibus niti rationibus possint ii Romanae Curiae Scriptores, qui in controversiam vocant, an Constantiensis Synodus Occumenica in prioribus sessionibus fuerit. Quod ut perperam ab eis ac temere fieri demonstrat, novem Schelstrato quaestiones proponit, ea utique fiducia fretus, ejusmodi datum iri a doctissimo Viro hisce quaestionibus responsiones, ut eis facile implicaretur, & sententiae ipsius absurditas argueretur. Quoniam vero antequam in lucem Arnaldi Opus prodiret, Schelstratus ex hac luce migraverat, neque adeo satisfacere propositis ab Arnaldo quaestionibus potuit, nos ejus fiduciam infringere pro virili conabimur, cum propositarum ab eo quaestionum futilitatem augendo, tum ei totidem quaestiones proponendo, quibus cum ejusve symmystas haud facile satis esse facturos existimamus.

I. Q U A E S T I O :

Quum haec aliarum Quaestionum, quas deinde Arnaldus proponit, fundamentum sit, ex quo
A a 2 illae,

illae, ut deinceps videbimus, omnino pendent, cavendum sollicitè est, an ea ad rem pertineat, vel an potius in ea proponenda statim a scopo aberretur. Querit ergo, an Ecclesia funesto schismate in factiones divisa ob duos Pontifices dubios, qui, ut omnibus compertum est, solum de tuenda dignitate solliciti, praestare pertinaciter renuant, quod ad sopiendum schisma necessarium habeatur, & ad quod ipsi se jurisjurandi religione obstrinxerint; querit, inquam, an Ecclesia sese in ea hypothese congregandi jus habeat, & an in Synodum congregata dubios hosce Pontifices dejicere valeat, & certum atque indubium Pontificem in eorum locum sufficere?

Quum mens quaestionem proponentis & scopus sit, Gregorii XII. & Benedicti XIII. post Pisanam Synodum sectatores velut schismaticam factionem ab Ecclesia praecisam traducere; quaerendum non est, quid reapse de ejusmodi Ecclesiae jure sentiendum sit, aut nunc Theologi sentiant. Quemadmodum ei qui vellet, S. Cyprianum, aut Firmilianum schismatis & haereseos postulare, non utique quaerendum esset, quid reapse de haereticorum Baptismate sentiendum sit, aut nunc Theologi & Ecclesia sentiant. Nunc enim nemo nisi schismaticus & haereticus datum a schismaticis aut haereticis Baptismum improbat. Referenda ergo quaestio esset ad ea tempora, quibus ea de Baptismate controversia nondum, ut ait S. Augustinus (a) *ad plenarii Concilii auctoritatem roburque perducta fuerat*: ac quaerendum esset; An non schismatis & haereseos postulandi erant, & velut schismatici & haeretici ab Ecclesiae

(a) Lib. II. de Bapt. cap. IV. &c.

clesiae corpore praecidendi, qui in ea quaestione, *tantis*, ut idem ait, *altercationum nebulis involuta*, & nondum *Ecclesiae Catholicae concordissima auctoritate* sancita, (qua de re alibi disseruimus) doctrinam ac disciplinam rejiciebant, quas velut ex Apostolica traditione manantes constanter ceteri per orbem Episcopi retinebant. Pari ergo ratione & ea quaestio de Ecclesiae jure ad sese nullo indicente capite congregandum, dubiosque Pontifices dejiciendos, ad ea tempora revocanda est, quibus ea controversia, nullo adhuc Romanorum Pontificum decreto, nullo Ecclesiae canone, nec ullius Oecumenici Concilii auctoritate sancita, innoxie adhuc inter Theologos disceptabatur.

Itaque quaerendum erat, & reapse ab Adversariis quaerimus: num quo tempore haec dogmata in scholis Theologicis obtinebant: Quod generalia Concilia sine Romani Pontificis auctoritate cogi & celebrari non possunt: Et quod eorundem Conciliorum omnis item ex Romano Pontifice auctoritas manat, aut omnino pendet; Num, inquam, velut schismatici vel haeretici habendi sint, qui haec privilegia Romanis Pontificibus vindicantes ad Synodum a dubiis, aut rebellibus, ut illis videbatur, Cardinalibus convocatam; velut minus legitimam accedere, ejusque decretis nullius Romani Pontificis auctoritate munitis, morem gerere detrectarunt? Non dicent puto Adversarii. Aut si dicent, dicant etiam necesse est; num Cardinalium, quorum dubia dignitas sit, ad se *devolutam* esse jactantium generalis Synodi convocationem; num aliquot Universitatum illis hac in re suffragantium; num denique Synodi ab his dubiis Cardinalibus indictae,

ac

ac nullo praefide & auctorante Romano Pontifice, ac propterea pluribus ad eam velut minus legitimam Christiani orbis populis ac nationibus accedere recusantibus celebratae, tanta sit aut esse debeat auctoritas; ut quae ab illis sancita sunt velut inconcussae & irreformabiles Christianae Fidei regulae ab omnibus Catholicis haberi debeant?

II. Q U A E S T I O :

QUaerit secundo loco Arnaldus; an non Ecclesia in eo statu esset, qui antea descriptus est, quum anno 1406. Benedictus XIII. Avenione, & Gregorius XII. Romae Sedem tenentes, magna apud omnes, ob manifestam in retinenda dignitate collusionem, invidia & odio flagrabant; & jusjurandum violabant, quo sese uterque ante & post suam electionem obstrinxerat ad Pontificiam dignitatem, dum tamen aemulus cederet, abdicandam: Quod sane medium, ad terminandum schisma ceteris praestantius judicabatur?

Nihil hoc pariter, nisi aliquid addatur, ad praesentem pertinet disputationem. Illud ergo antea quaerendum; An non ea controversia de singulari Romani Pontificis ad indicendam & auctorandam generalem Synodum potestate, in eo, quem supra descripsimus inter Catholicos statu esset? Annon scilicet ad illud usque funestissimi schismatis tempus ea in scholis Theologicis dogmata obtinuissent: solius Romani Pontificis esse generalem Synodum congregare, cujus item auctoritas a Romano Pontifice velut a fonte promanet? Exorto autem schismate quum difficultas ea de

re

re circa aliquos casus enata esset, quae Theologos in varias opiniones distraxit; num aliud Theologis hanc facultatem solis Romanis Pontificibus adferentibus, ac propterea ad Pisanam Synodum accedere detrectantibus; num, inquam, aliud objiciebatur, quam aliquot Universitatum judicium, & aliquot dubiorum Cardinalium sibi id juris vindicantium litterae, quibus Pisanam Synodum indicebant? Adferbantur quidem aliquot vel ex ratione, vel ex sacris litteris petita argumenta. At circa novam & recens exortam controversiam, quae Catholicos Theologos committebat, ut quis schismaticus aut haereticus haberetur, non solis argumentis enitendum erat, quorum vim contrariis hebetare ac retundere argumentis proclive esset; sed auctoritas objicienda, quae ineluctabilis esset, & cui resisti sine impietate non posset. Quaerimus ergo, an earum quas diximus Universitatum judicium, & dubiorum Cardinalium litterae tanti momenti & auctoritatis essent, ut ab omnibus Theologis & Episcopis pro certo & irreformabili Fidei Catholicae dogmate habendum esset, quod ab eis sancitum fuerat; nimirum esse aliquos casus, in quibus dubiis etiam Cardinalibus fas sit generalem Synodum convocare; quae in iis casibus non a Romano Pontifice, sed *apud* ab ipso Christo auctoritatem derivet?

III. QUAE STIO :

QUaerit tertio loco, an iis positis, quae ab Emmanuele Schellstrato negari non posse pro certo habet; quaerit, inquam, Arnaldus, Annon inde con-

consequens sit, Juridicam & Canonicam fuisse duorum Pontificum in Pisana Synodo dejectionem, quae illos uti schismaticos & haereticos exauctoravit &c.

Nos autem vicissim ab eo quaerimus, An Pisana Synodus Hispanis, qui *tanta Ecclesiae portio* Meldenfi Episcopo dicti sunt, & Scotis, & multis Italiae & Germaniae populis ad eam accedere recusantibus, quod bona fide & non contemnendis ducti rationibus, ejus convocationem minus legitimam existimarent, nec scrupulis quibusangebantur evellendis, aliquot Universitatum judicio dubiorumque Cardinalium litteris ineluctabilem auctoritatem inesse crederent; quaerimus, inquam, an Pisana Synodus reapse Oecumenica fuerit, & an tot Gentes Synodum sine ipsis celebratam velut Oecumenicam colere tenerentur, an denique ipsius decretis, quibus Gregorium & Benedictum velut schismaticos & haereticos exauctoravit, tanquam Synodi universalis Decretis obstringerentur?

I V. Q U A E S T I O .

QUaerit quarto loco Arnaldus, An non Gregorius & Benedictus, qui se pro Romanis Pontificibus gerebant, canonice ejecti, judicio Synodi suaeque exauctorationi adquiescere debuerint, ut suum jus Ecclesia in eligendo vero & indubio Pontifice exereret; ut reapse exeruit Alexandrum V. in Petri Cathedra collocando?

Quin Canonico de se judicio parere Gregorius & Benedictus debuerint, dubium non est. At illud merito in controversiam vocatur, An Pisanae Synodi de Benedicto

dicto & de Gregorio judicium, canonicum reapse fuerit; tum illud quoque, An cum ipsi Gregorius & Benedictus, tum alii per universum orbem Catholici ejusmodi judicium pro canonico habere, & velut canonicum exosculari debuerint? Plures enim hac de re dubitandi rationes ex sacris ipsis Canonibus suppetebant: fatereturque ipse etiam Synodi Calvinianus Historicus, de quo certe nulla suspicio est, cum Romanae Curiae gratificari voluisse, *que les formalitez ordinaires du Droit en pareilles occasions, n'y avoient point été observées*. Nam ut saepe diximus, juxta sacros Canones, ad Romanum Pontificem pertinet generalem Synodum convocare. Pariter juxta sacros Canones, ipse debet aut per se, aut per suos Legatos Synodo generali praeesse. Ipsi quoque Canones Romanum Pontificem solius Dei judicio reservant, nisi fuerit a fide devius. Denique iidem Canones majores causas, cujusmodi illae sunt quae ad fidem Catholicam pertinent, per Romanum Pontificem terminandas esse decernunt. Hos autem Canones constat fuisse in Pisanae Synodi celebratione violatos. Hanc enim veluti suo jure Cardinales indixerunt; huic nullus Romanus Pontifex praefuit; In hac de Romanis Pontificibus judicium institutum est, quos constabat nullis erroribus fidem Catholicam deturpasse. Denique ad hujus Synodi peremptorium judicium pertinere voluerunt, num velut haeretici habendi essent Gregorius & Benedictus, qui funestum illud & inveteratum schisma foverent. Fatemur quidem, quarundam Academicarum & Cardinalium judicio, non debuisse hos Canones habere locum, neque ad eos fuisse animum advertendum, ubi de schismate ageretur, quod propter insuperabiles juris & facti difficultates inextri-

cabile videretur, neque rationum momenta defuisse, quibus hoc suum judicium naturalis Divinique juris notionibus haud prorsus dissentaneum & absolum demonstrarent. Verum, uti superius animadvertimus, non hîc solis rationibus agendum erat, sed interprete opus erat, cujus auctoritas ineluctabilis esset, & cujus Decretis, seu Divini & Ecclesiastici juris interpretationibus, acquiescere universa Ecclesia & obtemperare deberet. Cujusmodi profecto non erat quarumdam Academia- rum dubiorumque Cardinalium auctoritas; sed ea tantum aut certo indubioque Pontifici inest, aut Concilio Oecumenico, quod certus & indubius Pontifex indixerit, & auctoritate sua regat ac moderetur.

Quum ergo ejusmodi non fuerit Pisana Synodus; non utique certa illius actis & indubia & indeclinabilis auctoritas constat; adeoque, quidquid Arnaldus aliique Gallici Scriptores jactent, nec certum & indubium Pontificem, & quem universa Ecclesia, aliis ejectis, suscipere ac venerari deberet, in Petri Cathedra collocavit. Unde consequens est, haud injuria dictum de illa fuisse, illius opera non extinctum fuisse sed auctum funestissimum schisma, ut quae pro duobus aequo fere jure, ut multis videbatur, de Apostolica dignitate certantibus, tres aequae dubios invexerit. Quum Petri Alliaci Cardinalis & Episcopi Cameracensis judicio, de Alexandri V. electione *non minores fuerint difficultates juris & facti, quam ante Concilium Pisanum fuerat de justitia duorum contendentium.*

V. Q U A E S T I O.

QUaerit quinto loco Arnaldus, Annon ex superioribus constet, quod quum post Pisanam Synodum jam non esset nisi unicus certusque Pontifex, cujus legitima fuisset electio, duobus aliis canonice exauctoratis; Concilium hujus unci & indubii Pontificis auctoritate ex omnibus fere Christiani orbis provinciis convocatum, legitimum judicari debuerit, ac generale totius Ecclesiae Concilium? Nam & ad ipsum eae quoque Nationes ac gentes invitatae fuerant, quae canonice dejectis, adeoque falsis Pontificibus adhuc pertinaciter adhaerebant: quarum profecto contumacia & resistentia fieri non potuit, quominus Constantiense Concilium tanquam legitimum & Occumenicum haberetur.

Nos autem quaerimus, An Concilium a Pontifice convocatum, de cujus canonica electione non minores erant, ut ait mox laudatus Cardinalis Cameracensis, juris & facti difficultates, quam fuerant de Gregorii & Benedicti electione ante Pisanum Concilium; quaerimus, inquam, an ejusmodi Concilium certam & indubiam habuerit in universam Ecclesiam auctoritatem; ut qui ad illud accedere recusabant, velut schismatici & ab Ecclesia praecisi habendi essent? Si enim, vel ipsorum Galorum Theologorum opinione, schismatis nota iis inurenda non est, qui ante Pisanum Concilium aut Gregorio XII. aut Benedicto XIII. adhaerebant, quod graves utrinque de illorum canonica electione juris & facti difficultates occurrerent; cur quaeso velut schismaticos traducemus, qui post Pisanum Concilium alterutrus

partes adhuc tuebantur ; quum deinceps haud minores fuerint circa Alexandri V. ac Successoris ejus electionem juris pariter & facti difficultates ?

Ut autem Quaestionum tanta ab Arnaldo jactantia propositarum futilitas adhuc luculentius innotescat ; libet hîc pro Coronide animadvertere , eas olim in Synodo Constantiensi ab iis fuisse propositas , qui Pisani Concilii auctoritatem sacram omnino & inviolabilem esse volebant ; adeoque Johannem XXIII. velut unicum , verum & indubium Pontificem in Petri Cathedra confirmandum ; Gregorium autem & Benedictum , eisque adhuc pertinaciter adhaerentes non ultra audiendos ac tolerandos , sed velut schismaticos & haereticos exterminandos . Has enim & illi Quaestiones proponebant , quae reapse ab Arnaldinis non differunt .

„ Si Concilium Pisenum fuit legitime & canonicè
„ convocatum .

„ Si Concilium Pisenum fuit rite & canonicè celebratum .

„ Si duo olim contententes de Papatu fuerunt justè
„ & canonicè de eo ejecti & condemnati .

„ Si electio Domini Alexandri Papae V. fuit rite &
„ canonicè facta .

„ Si dicta electio ab illis qui fuerunt in Concilio , fuit
„ legitime & canonicè acceptata .

Hae sunt omnino , ut nemo non videt , ipsae Arnaldi quaestiones , quibus ipse respondet , & ab omnibus respondendum esse contendit : Pisenum Concilium legitime , rite & canonicè fuisse convocatum & celebratum ; Rite & canonicè Gregorium & Benedictum ab eo fuisse Sede Apostolica pulsos & exturbatos ; Alexandrum V. legi-

legitime illis & canonice fuisse susceptum; Denique hanc ejus electionem non modo a Patribus jure fuisse susceptam ac celebratam, verum & eam ab omnibus per orbem Christianum Fidelibus velut legitimam & canonicam probari ac suscipi debuisse. Eaque omnia tam certa tamque perspicua fuisse jactat, ut qui de iis dubitarent, certo certius schismatici essent, & in eodem numero habendi atque Augustini aevo Donatistae in Africa, aut nostrorum Patrum memoria Protestantes; quibus vel ad Africana Concilia, vel ad Tridentinam Synodum accedere renuentibus, tamen & illa plenaria totius Africae Concilia, haec vero totius Ecclesiae Oecumenica Synodus habita est.

Verumenimvero ab hac Arnaldi sententia plurimum distat Cameracensis Episcopi ad eas quaestiones responsum. Respondet enim: Quod „ licet Concilium (*Pisanum*) fuerit canonice & legitime convocatum, rite „ & canonice celebratum, & duo olim contententes „ de Papatu juste & canonice condemnati, & electio „ Domini Alexandri Quinti fuerit canonice & rite facta, & dicta electio ab illis, qui fuerunt in dicto „ Concilio, fuerit legitime & canonice accepta, prout „ haec omnia tenet Obedientia Domini Nostri Papae Johannis Vigesimalterti: tamen duae Obedientiae duorum contententium probabiliter tenent contrarium: in qua opinionum diversa & adversa varietate non sunt minores difficultates juris & facti, „ quam ante Concilium erat de justitia duorum contententium. Igitur quemadmodum ante Pisanum Concilium quamquam Gregoriana factio Gregorii & Praedecessorum ejus electionem legitimam & canonicam

cam fuisse pro certo haberet, eorumque jura perspicua & manifesta esse jactaret; Benedictinos autem velut schismaticos insectaretur; neque hi secus erga Benedictum & Clementem VII. affecti essent, & in Gregorianos animati: attamen sapientiores & moderatiores neutros proprie schismaticos judicabant: ita & post Pisenum Concilium Petrus Alliacensis aliique prudentiores majorisque nominis Patres atque Theologi, quamquam ipsius Pisani Concilii judicium legitimum & canonicum fuisse non ambigerent; agnoscebant tamen, Gregorii & Benedicti sectatores talibus moveri rationibus, ut probabilis eorum esse videretur sententia, neque secus a schismate immunes habendos esse, quam qui ante laudatam Synodum ob Gregorium & Benedictum digladiabantur.

Hinc autem jure colligebat Alliacensis, quod quemadmodum ante Pisenum Concilium, *ad evitandum juris & facti difficultates*, probata est omnibus & laudata voluntariae cessionis via velut ceteris ad instaurandam Ecclesiae pacem accommodatior; ita & in Constantiensi Concilio, *trium contendendum de Papatu* libera & voluntaria summae dignitatis abdicatio laudanda erat, ac prae ceteris promovenda.

Quae quum ita sint, quatuor sequentibus Arnaldi Quaestionibus ut directe responderemus, nulla nos ratio cogeret; verum & eis plene satisfaciemus, quum ad sequentia Bossuetii Capita expendemus, quantum pro nostra sententia in eo momenti sit, quod Gregoriani & Benedictini a Patribus admissi sunt ad novam edendam & publicandam Constantiensis Synodi convocationem, quam tum demum velut Oecumenicam agnoverint ac praec-

praedicaverint, quum ab eis rursus indicta & convocata est.

ARTICULUS SECUNDUS.

Aut fatendum est cum Cardinali Cameracensi, haud minores post Pisanum Concilium, circa Alexandri V. & Successoris ejus Canonicam electionem, juris & facti fuisse difficultates, quam ante eam Synodum fuerant in causa Gregorii & Benedicti; aut omnino improbanda est vis Johanni XXIII. a Constantiensi Synodo illata, ut Pontificiam dignitatem abdicare compelleretur.

Postquam sibi Meldensis Episcopus visus est satis eam Bellarmini sententiam confutasse, qua post irrecrematam negabat, Constantiensem Synodum ante ipsi adunatas Gregorii & Benedicti *Obedientias* fuisse Oecumenicam, alias ejusdem Bellarmini responsiones in hoc eodem Capite in hunc modum aggreditur:

„ Sed addit Bellarminus: *Non aderat tum certus*
 „ *Papa in Ecclesia, sine quo dubia de fide definiri non*
 „ *possunt.* Certus, quem omnes omnino re ipsa agnoscerent; fateor: Certus, qui merito pro certo habetur, & quem multo maxima pars Ecclesiae re ipsa pro certo haberet, ceteris tantae multitudinis comparatione perpaucis; nec ipse Bellarminus inficias eat.

„ Instat: *In Concilio nullus erat Papa: Johannes enim XXIII. qui Concilium inchoaverat, jam inde recesserat, cum quarta sessio haberetur: Quasi e Con-*

„ ci-

„ cilio turpiter aufugisse, hoc esset Synodo abrogare potestatem.

Itaque Illustrissimi Adversarii sententia & certus aderat Pontifex in Ecclesia, & eo ex Synodo abeunte, haec tamen potestatem retinebat & fidei decreta condendi, & quaecumque judicaret, cum de illo, tum de ceteris Pontificibus statuendi, atque illud imprimis, ut quocumque modo cedere vel invitatus compelleretur. Quae duo, ut quidem sentio, invicem conciliari ulla ratione non possunt; ut nimirum & Johannes XXIII. certus & unicus esset Pontifex; & rite atque jure ageret Synodus eum ad cedendum compellens. Quare aut fatendum est, Johannem Constantiensibus Patribus certum & indubium non fuisse Pontificem, aut certe probanda non est quam inierunt extinguendi schismatis via, illum quocumque modo cogendo, ut Apostolicam deponeret dignitatem.

Quod ut efficacius ac luculentius probemus; praee oculis habendum est, cum nos in praesentia intelligere certum indubiumque Pontificem, de cujus legitima & canonica electione tam certo constet, ut qui ab illo dissentiant, haud secus schismatici habeantur & ab Ecclesiae corpore disjuncti, atque olim Donatistae in Africa, (his enim Arnaldus, ut supra vidimus, Gregorii & Benedicti Sectatores post Pisanam Synodum comparat) qui Caeciliani electionem calumniabantur. Nam si certum illum Pontificem intelligamus, cujus jura suis tantum sectatoribus perspicua atque dilucida sint, quae tamen agnoscant tot alias juris ac facti difficultatibus involvi atque obscurari; ut qui in eas veluti nebulas irrumpere ac penetrare non possunt, a schismate immunes

munes habeantur, in aliam relabimur hypothesim; cuiusmodi fuit illa de duobus ante Pisanam Synodum tam speciosis utrinque rationibus de Sede Apostolica decertantibus; ut, quemadmodum ipsi etiam Adversarii contendunt, schismatici proprie non essent, qui alterutrius partes sequebantur. Dicimus ergo, quod aut Johannes XXIII. priori sensu certus Constantiensibus Patribus Pontifex non erat; aut probanda non est eorum agendi ratio, qua eum vel invitum ab abdicandam Apostolicam dignitatem compellere Synodi auctoritate atque decretis voluerunt.

Plura enim tot praecedentibus saeculis dira & funestissima schismata Ecclesiam in factiones distraxerant, ac misere lacerarant. Cernere apud Eusebium est (a), quot Orientis Ecclesias Novatianum schisma pervaserit; ubi etiam, quemadmodum & alibi, tam altas passim radices egit, ut per plura deinceps saecula infelix secta propagata sit, atque inter celebriores habita, quae fidem & unitatem Catholicam violarent. Cui tamen unquam in mentem venit, Cornelio legitimo Pontifici suadere, ut Apostolicae dignitatis insignia dimitteret, dum & Novatianus loco cederet? Aut quis eum unquam, nisi sponte abdicaret, ad id cogi legitime posse exultimavit? Quot Donatistae ob Caeciliani & successorum ejus electionem non modo Africam, verum & universam Ecclesiam turbis exagitarint, ex SS. Optato Milevitano & Augustino, aliisque Africanis Scriptoribus compertum est. At quae unquam Synodus Caeciliano ejusque in Carthaginensi Cathedra successoribus denuntiavit, vel ut sponte Epi-

C c

fco-

(a) Lib. VII. Hist. Eccles. cap. V.

scopatum dimitterent, dum tamen Donatus, aut Majorinus, aut alii sponte similiter abdicarent; aut sese ad id compellendos Synodi auctoritate intelligerent? Non id certe Romanae sub Melchiade, non Arelatenſi tot Episcoporum ex toto fere Occidente, non denique tot Africanis Synodis unquam ut id auderent in animum succurrit.

Verum ne in singulis percontandis tempus duca-
mus, ad ea quaeso schismata paullisper animum advertamus, propter quae funditus delenda, generalia Concilia celebrata sunt; ut Lateranense II. ad extinguendum schisma Petri Leonis, & Lateranense III. ad alterius schismatis delendas reliquias, quod ad plures annos tres Pseudo-pontifices produxerant, quos & Fridericus Imperator & universa Germania fovebat, & aliquando etiam magna Italiae pars suscepit, ut ex actis Pseudo-synodi Papiensis compertum est. Numquid vero quum in Ecclesiae perniciem talia schismata grassarentur, & omnia sus deque miscerent, Patrum vel ipsius Ecclesiae aliquando sententia fuit, ad innumera quae inde prodibant mala avertenda, & Christianae Reipublicae pacem instaurandam, Innocentium II. aut Alexandrum III. quorum perspicua erant jura, & quos Christiani populi pars maxima sequebatur, ad voluntariam cessionem esse adigendos; dum tamen schismatici Pseudo-pontificibus abjectis, in alterius Pontificis electionem cum Catholicis consentirent? Non ea unquam cogitatio in S. Bernardi, non in Arnulfi Lexovienſis aliorumque Galliae Episcoporum, qui utrique schismati profligando egregiam navarunt operam, non in Innocentii II. non denique in Alexandri III. animum

num subiit. Quinimo in hoc negotio ita versati sunt, atque ea principia posuerunt; ut Gersonis aliorumque sub initium saeculi XV. futuras novitates in antecessum reprobasse videantur.

S. Bernardus epistola 126. ad Episcopos Aquitaniae contra Gerardum Engolismensem; qui adversus Innocentium II. Pseudo-Pontificis Anacleti partes tuebatur; schismaticos, qui generalem Synodum postulabant, ut in ea Innocentii causa & electio retractaretur, his inter alia verbis exagitat. *Jam Deus judicavit, quod sero repetit homo: judicavit autem operis evidentia, non decreti sententia. Numquid Dei judicium audeat humana temeritas retractare?* In eo autem divini operis evidentiam S. Abbas constituit, quod Episcoporum, Monachorum, Regum & Principum multitudo Innocentio velut legitimo Pontifici obsequeretur. Quibus accurate recensitis, haec de schismaticis indignabundus profert: *Et tamen adhuc isti, nescio qua contentiosa importunitate, & importuna contentione reclamant: Vocant in causam orbem, & cum sua paucitate universitatem flagitant judicari.* Quibus S. Doctoris verbis Constantienses Patres gravius perstringuntur, si vera sunt quae de illis Bossuetius alique Galli Scriptores comminiscuntur. Illis nimirum sic persuasum fuisse, Spiritum Sanctum in Pisana Synodo, quae immediata illius auctoritate vigeat ac regebatur, judicasse; ut qui adhuc dissentiebant, de ipsius Dei manifesto judicio vitilitigari viderentur; manifesto, inquam, tum *decreti sententia* per Synodum prolata, tum *operis evidentia*, quo, ut ipsi contendunt, tam magnam orbis Christiani par-

tem in obsequium Synodi & electi ab ea Pontificis traxerit, ut tantae multitudinis comparatione perpau- ci refragarentur. Qua ergo temeritate Dei iudicium per Pisanam Synodum editum non modo retractari, ve- rum & irritari Constantiensis Synodus decrevillet? Quo praepostero consilio non modo a schismaticis vocari ad causam orbem terrarum, & cum eorum paucitate orbem terrarum judicari permisissent; verum & eorum *contentiosae importunitati* & *importunae contentioni* dedissent, ut electus de Dei & Christi ejus iudicio sum- mus Antistes e Petri Sede descendere cogeretur?

Quum Alexander III. ad Papiense Concilium ex Episcopis quinque Regnorum coactum, in quo inter ipsum & Victorem Pseudo-Pontificem causa discute- retur, velut *ex parte generalis Ecclesiae*, a Friderico Imperatore per Legatos invitaretur, constanter sese adfuturum negavit: ne *privilegium Beato Petro*, & *per eum Sacrosanctae Romanae Ecclesiae a Domino Jesu Christo Sanctisque Patribus traditum*, & *ad ea tempora quum oportuit etiam cum sanguinis effusio- ne servatum*, cujuscumque Synodi subeundo iudicium violaretur. Quodnam vero est istiusmodi privilegium? *Ut universarum*, inquit, *Ecclesiarum causam ipsas auctoritate discuteret ac finiret, ipsa vero nullius un- quam iudicio subjaceret*. Si ergo Johannes XXIII. perinde atque Alexander III. certus & indubius erat Pontifex, jure ipse renuebat Constantiensis Synodi sese subicere iudicio, & potius quam hoc privilegium sibi a Christo & Patribus traditum proderet ac viola- ret, sanguinem & animam profundere debuisset. Ipsa vero Constantiensis Synodus haud jure in illum age-
bat,

bat, & in divinum jus involabat, si certum & indubitatum Pontificem suo subicere iudicio, suisque devincire legibus conabatur. Quare aut dicendum est, Johannis XXIII. tam clara & perspicua non fuisse iura, ut qui ea minime agnosceret, vere ac proprie schismaticus non esset; aut Constantiensis Synodus rem novam & inauditum facinus aggressa est, quod non modo nullo veteris Ecclesiae tot inter schismata exemplo nitebatur, sed positis ab ea principiis apertissime refellebatur.

Quae omnia quisquis haud leviter ac perfunctorie, sed serio meditatus ac perscrutatus fuerit, plane comperiet, eos, qui pro Johanne XXIII. contra *viam*, ut aiebant, *cessionis* varias sub ipsum Synodi initium Constantiensibus Patribus schedulas obtulerunt, invictis rationibus illius causam egisse, si, ut ipsi pro certo habebant, ille unicus & indubius Pontifex erat; qui vero adhuc cum illo de Apostolica dignitate pertinaciter disceptabant eisque adhaerentes non amplius ad Ecclesiam velut jam certo schismatici & haeretici pertinebant. Contendebant enim causae Johannis vindices, quod vis illi ad cedendum adhiberi non poterat, sine magna tum Pisanae Synodi, tum ipsius Johannis injuria. Nam quod ad Pisanam Synodum pertinet; si Johannes perinde atque Gregorius & Benedictus ad exuenda Summi Pontificatus insignia compelleretur; quis inde non statim intelligeret, ac non jure conficeret, tam dubii & incerti juris Pontificem ab ea fuisse orbi Catholico obtrusum, quam ante eam Synodum fuerant iidem Gregorius & Benedictus? adeoque & ipsum Concilium dubiae fuisse auctoritatis, nullum
prac-

praesenti schismati adtulisse remedium, imo vero illud auxisse, tertium orbi Christiano incertum Pontificem invehendo, scissa non jam in duas, sed in tres factiones Ecclesia: quumque praesentis Synodi auctoritas tota ex Concilii Pisani auctoritate pendeat, cavendum esse dicebant, ne & haec frustra coacta sit, & pro tribus quantum Pontificem invehat aeque & ipsum incertum, qui proinde & quinto & sexto praeparet locum, atque ita malum in dies deterius evadat, & in inmensum augeatur.

Cum quanta vero Johannis Pontificis injuria praeposterum illud quorundam in Synodo Constantiensi consilium conjunctum esset, inde illius vindices demonstrabant, quod qui Johannem certum legitimumque Pontificem & Synodi generalis approbatione munitum, haud secus ac Gregorium & Benedictum, ad cessionem compellere meditabantur, eodem loco ipsum habere videbantur atque schismaticos & haereticos ejusdem Synodi sententia notatos atque dejectos. Si certa erant atque perspicua Johannis jura, cur non a Synodo vindicanda? Ut quid enim leges? ut quid jura? ut quid Synodi? ut quid judicia? *nisi ut inter rixantes pax & veritas declaretur?* Quae adeo nullius deinceps usus futura sint, nisi jus suum cuique etiam clarum & manifestum reddendum sit. Porro nec divino nec humano jure obstringi Johannem ad voluntariam cessionem, & extra rem ea produci ex Evangelio loca: *Bonus pastor ponit animam suam pro ovibus suis.* Ac rursus: *Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem &c.* Nam ex eisdem Evangelicis

cis locis habemus, mercenarii esse oves dimittere ac fugere: boni vero Pastoris potius animam ponere quam gregem deferere, & non modo universum ovile, sed vel unam ovem negligere. Quare Johanni XXIII. mors potius oppetenda, quam creditum sibi a Deo pascendi munus abdicare, & nulli non labores obeundi, ut duas Gregorii & Benedicti schismaticas factiones velut oves perditas ad Christi ovile reducat. Sic Sanctos Pontifices a schismaticis exagitatos, qui in factionem suam Principes quoque & Imperatores, totaque adeo regna pertraxerant, non ideo cessisse, sed caput fortiter objecisse impiis etiam hominibus amputandum, quam stationem desererent, vilique fuga occasionem schismaticis & haeticis darent, invitum sibi Pastorem, pro libito & quotiescunque vellent, e Christi grege ejiciendi. Turbarent enim & miscerent omnia, ac Pseudo-Pontifice constituto, nunquam pacem restitutum iri jactarent, nisi uterque abdicaret. Sic plane acta res esset, & nihil ultra desiderandum, ut legitimus Pontifex dejecteretur.

Ejusmodi momenta rationum, quibus a Johannis defensoribus ejus causa agebatur, si Gallorum hypothesis admittatur, invicta erant, nec eis satis poterat fieri nisi ab illis, qui non tam certam Pisanae Synodi auctoritatem, & Alexandri V. ejusque successoris electionem existimarent, ut qui secus sentiebant, velut schismatici & haeretici habendi essent. Sane Cardinalis Cameracensis, qui illis pro Johanne schedulis respondendi provinciam suscepit, hoc primum, uti superius animadvertimus, jecit responsionis suae fundamentum: quod quamvis Pisanae Synodi & Johan-

nis

nis XXIII. certa ipsius alicuius & indubia videretur auctoritas; secus tamen, & quidem *probabiliter*, Gregorii XII. & Benedicti XIII. sectatoribus videbatur; nec minores adhuc esse profitebatur circa Johannis electionem quam fuerant ante Pisenum Concilium iuris & facti difficultates: eoque facto fundamento, jure etiam ac merito addebat, quod quemadmodum ante Pisanam Synodum duorum de Apostolica dignitate certantium voluntaria cessio ab omnibus probabatur, & ad eam reapse exsequendam jure illos compellere eadem Synodus potuit; quidni & Constantiensis Synodus eadem oeconomia in tres hodie Contententes utatur? Quod unum responsum satis erat ad omnia pro Johanne XXIII. argumenta funditus evertenda. Quod autem praeterea laudatus Cardinalis sexta & sequentibus Conclusionibus adjungebat, etiam certum legitimumque Pontificem, *attenta*, ut agebat, *prolixitate casus praesentis*, *pro pace Ecclesiae celerius procuranda*, *jusse posse ad cessionem*, Synodi generalis auctoritate, *compelli*; tum gratis ab ipso, nullaue reddita ratione, nulloque praevalente veteris Ecclesiae documento & exemplo dicebatur; tum etiam magno in errore illius sententia erat; quum uti testatam jure quodam suo adsumeret rem a veritate maxime alienam. Quamquam enim ab initio schismatis plura jam lustra effluxissent; tamen a Pisanae Synodi celebratione vix integrum lustrum praeterierat; quare si ea legitimum certumque Pontificem constituerat, non tam cito respondendus erat animus, sed generalis Concilii electique ab eo Pontificis jura & auctoritas fortiter adhuc sustinenda. Quare aut in eodem statu & ante & post

Pisa-

Pisanam Synodum teterrimum illud schisma spectandum erat, aut nihil levius & inanius ea Cameracensis Episcopi disputatione, & ad oblatas pro Johanne XXIII. cedulas responsione.

Ex quibus omnibus jure colligere mihi videor, aut Constantiense Concilium in prioribus illis sessionibus generale & Oecumenicum non fuisse, si Pisanae Synodi & Johannis XXIII. non sic erant perspicua jura & contestata auctoritas, ut qui adhuc refragabantur, jure pro schismaticis & haereticis haberentur; aut si certa Pisanae Synodo & Johanni auctoritas constabat, merito & jure suo Constantia Johannes discesserat ad declinandam vim, quae illi a Synodo parabatur; ac proinde quamquam alias generalis fuisset Synodus, nulla tamen illarum Sessionum habenda esset ratio; a quibus nimirum ipsius Concilii culpa Romanus Pontifex abfuisset, qui caput est *Ecclesiasticorum negotiorum*, quo minime probante, ex vetere & constanti Ecclesiae traditione, decreta Ecclesiis condenda & conscribenda non sunt.

CAPUT XXII.

- „ Quod inter Catholicos certum sit, Concilium
 „ Constantiense jam inde ab initio, & ante
 „ adunatas Obedientias fuisse Oecumeni-
 „ cum. Bulla, *Inter cunctas*, a Martino V.
 „ sacro approbante Concilio, edita
 „ Constantiae.

HUjus quoque Capitis examen in alium rejicere locum necesse est. Pendet enim tantae rei elucidatio ex aliis quaestionibus, quae ubi fuerint in optimo lumine collocatae, hujus quoque claram & perspicuam solutionem suppeditabunt.

CAPUT XXIII. &c.

- „ An novae Concilii convocationes, Gregorii
 „ & Benedicti Obedientiis Constantiam
 „ advenientibus, pacis studio factae, an-
 „ tecedentium sessionum auctorita-
 „ tem infringant? de suscepto
 Gregorio sessione XIV.

HOC & quatuor sequentibus capitibus Bossuetius unam & eandem versat difficultatem. Nimirum totus in eo est ut Lectoribus persuadeat, non eo labefactari priorum Sessionum Oecumenicam auctoritatem, quod accedentibus ad Synodum Constantiensem Gregorianarum ac Benedictinarum partium Episcopis seu

feu Legatis, novae factae sint earum nomine ejusdem Synodi convocationes, quam non ante Oecumenicam judicarint ac nuncuparint, quam & ipsi ad eam adjuncti fuissent. Haec porro Adversarii contendunt, Synodi oeconomiae atque indulgentiae tribuenda esse, *non* quidem, inquit Bossuetius, *de sua auctoritate dubitantis, sed Apostolica caritate sustentantis infirmos*. Ob quam subinde providam Concilii dispensationem tam nullo jure detrahi a nobis prioribus ejus sessionibus Oecumenicam dignitatem, quam qui a simili Martini V. erga Aegidium Munionem, (post Petrum de Luna a tribus Cardinalium larvis umbraticum Pontificem electum) ejusque aelectas, ob delendas apud Aragonenses funesti schismatis reliquias oeconomia, argumentum duceret, quo totam Constantiensis Synodi auctoritatem, & ipsius Martini canonicam electionem in dubium revocaret. Haec aliaque Bossuetius in hoc & sequentibus capitibus, in quibus etiam alia producit veteris Ecclesiae similis indulgentiae ac dispensationis exempla. Haec & Arnaldus in iis quaestionibus, quae ex eo capite supersunt, ex quo & superius examinatas excerptimus. Atque ut alios in praesentia omittam, haec & Nat. Alex. dissert. IV. in Hist. Eccles. saec. XIV. & XV. §. VIII. Quae tamen quam eorum principiis cohaereant, ante omnia inspicendum est.

ARTICULUS PRIMUS.

Ex ipsis Adversariorum principiis demonstratur, Gregorianos & Benedictinos, antequam ad Synodum Constantiensem aggregarentur, schismaticos & haereticos non fuisse. Quumque notabilis Ecclesiae pars fuerint, illis adhuc Synodo repugnantibus, aut nondum agnoscantibus, ab ea non satis fuisse universalem Ecclesiam repraesentatam.

S Cilicet Adversarii volunt, nullumque non movent lapidem, ut Basileensis Synodi reliquiae, & Lausanneensis miserabilis Synodus, quae per summum scelus & inauditum facinus Eugenio IV. damnato, idolum sibi ac Pontificis spectrum sub Felicis V. nomine construxerunt, a schismatis tamen nota habeantur immunes. Quod ut evincant, iis rationibus ac principiis utuntur, de quibus in praesentia non quaeram quanti ad eam controversiam momenti sint, aut quam iuste recteque ad illam accommodentur. Sed hoc unum demonstrabo, ea quam maxime apta esse & idonea ad Gregorianarum & Benedictinarum partium sectatores a schismatis labe purgandos, antequam Constantiensi Synodo aggregarentur. Quamquam autem Adversarii iisdem fere rationibus ac principiis utantur; praecipue tamen Natalis Alex. de illo argumento dissertationem in medium adferam, quod communes omnium rationes strictiore methodo complexus sit.

Hanc ergo laudatus Auctor Dissert. VIII. in Hist. Eccles.

Eccles. Saec. XV. & XVI. Articulo VII. thesim proponit : *S; nodi Basileensis Patres, etiam postquam Eugenium Quartum in jus vocaverunt & deposuerunt, ac Felicem V. elegerunt : Ipsumve Felicem & eorum obedientiis adhaerentes ; a schismatis proprie dicti labe purgabit, quisquis animum a praejudiciis liberum ad hujus examen Quaestionis adjunget.* Similem & nos thesim de Gregoriana & Benedictina, ut dicebantur, Obedientiis statuimus ; & eas scilicet a schismatis labe immunes esse habendas, quamquam nec Pisanae Synodo adhaeserint, nec Constantiensem ante voluerint velut Oecumenicam agnoscere ac venerari, quam ipsae illi sponte ac libere aggregarentur. Neque ad hanc thesim confirmandam aliis in praesentia volumus uti rationibus, quam quibus ad suam stabiliendam Nat. Alex. aggressus est.

„ Primo, inquit laudatus Auctor, schismatici proprie dicuntur, *qui propria sponte & intentione se ab Ecclesiae unitate separant, quae est unitas principalis* (inquit S. Thomas 2. 2. Quaest. XXXIX. Art. I.) At Synodus Basileensis, Felix V. & eorum Obedientiis adhaerentes, propria sponte & intentione se ab Ecclesiae unitate non separarunt ; sed Ecclesiae matri fidei, & omnium Christianorum Matri, semper adhaesere, & Sedi Apostolicae Romanaeque Ecclesiae, ceterisque Christiani & Catholici orbis Ecclesiis communione conjunctissimi fuere : Quamvis ab Eugenii IV. Obedientia secesserint, Synodus quidem Basileensis illum deponendo, ob rationes quas legitimas & canonicas esse existimabat, & in Synodi Constantiensis, suisque ab eodem Eugenio comprobatis decretis fundatas ; Felix vero quia se le-

„ gi-

„ gitimum Pontificem , ab Oecumenica , ut putabat ,
 „ Synodo universalem Ecclesiam repraesentante , crea-
 „ tum arbitrabatur; idemque censebant eorum Obedien-
 „ tia , Eugenium , inquam , jure depositum , Felicem
 „ rite electum : non erant itaque schismatici .

Nihil facilius est , quam hanc ipsam rationem ad nostram thesim accommodare . Quo enim jure miserabiles illae Synodi Basileensis reliquiae ab Eugenio IV. & Synodo Florentina , quae tanto certius quam Pisana universalem repraesentabat Ecclesiam , ob inique latam in ipsum Eugenium depositionis sententiam , diris anathematis confixae , Romanae Sedis & universae Ecclesiae communionem retinuisse dicuntur , quoniam ob rationes in Constantiensibus Decretis , ut eis videbatur , fundatas , Eugenii depositionem , & Felicis in ejus locum intrusionem legitimas & canonicas existimabant : eodem & nos , imo & longe potiori ac luculentiori jure adfirmabimus , Gregorii & Benedicti Obedientias cum Romana Ecclesia & Apostolica Sede , & per eam cum ceteris Ecclesiis , quibus illa communionis fons & origo , nec non centrum unitatis est , & matrix fidei , communionem retinuisse : quamquam ob rationes in constanti Ecclesiae traditione , & in vetustis Canonibus , totius mundi reverentia consecratis , fundatas ; quibus statutum erat , ne Synodus Oecumenica nisi a Romano Pontifice convocaretur , nec nisi ipso saltem per suos Legatos praesente celebraretur , nec denique nisi eo praelucente , ac fidem prope dictante , quae ad ipsam fidem pertinent tractarentur ; Pisanam Synodum non a Romano Pontifice convocatam , non eo praeside celebratam , non eo auctore quae ad fidem pertinerent decernentem , velut
 legi-

legitimam & Occumenicam agnoscere ac suscipere renuerunt? Si enim illi, qui vetusta, atque ex ipso divino jure manantia *principalis Cathedrae* privilegia, unde *unitas Sacerdotalis exorta est*, tanto furore oppugnabant, & tam immaniter violabant; haud tamen propria sponte & intentione se ab Ecclesiae unitate & Sedis Apostolicae communione separasse, sed eis semper conjunctissimi fuisse dicendi sunt: Quanto nos poriori jure dicemus, haud illos sese propria sponte atque intentione ab Ecclesiae unitate, & Sedis Apostolicae communione sejunxisse, sed eis semper fuisse conjunctissimos, qui nihil magis verebantur, quam ne eam Sedem offenderent, neve in illius jura & praerogativas involarent, e quibus in omnes Ecclesias venerandae communionis jura dimanant, & in quibus totius Ecclesiae pax, unitas, tranquillitasque fundatur?

„ Secundo, Basileensis quidem Concilii Patribus (*inquit Nat. Alex.*) objiciebat Eugenius, quod ab Ecclesiae Capite Christi Vicario, & a Sede Apostolica segregati, schisma fecissent. At illi contra schismatis crimen in Eugenium refundebant, qui se a Synodo universalem Ecclesiam repraesentante segregasset.

Quam merito Basileensibus Eugenius schismatis crimen objiceret, & quam impudenter se se universalem Ecclesiam repraesentare Basileenses jactarent, adeoque eam culpam in Eugenium ipsum refunderent, suo loco demonstrabimus. Interim vero si ob hanc etiam rationem schismatis invidia conflanda Basileensibus non est; & ea quoque nobis suffragatur. Nam ut Pisana Synodus Gregorio & Benedicto schismatis crimen objiciebat,

cif.

eisque Adhaerentes velut schismaticos infectabatur : ita hi vicissim , Cardinales qui a se defecerant , & Pisanam Synodum congregaverant , velut schismaticos & rebelles ; Pisanum autem Concilium velut Conciliabulum & Pseudo-Synodum detestabantur ; nec rationes utrinque deerant , quas suo unaquaeque pars iudicio praetexeret . Sed propius ad rem pertinent & ad praesentem disputationem quae sequuntur . Subjungit enim :

» Tertio , schismaticis ad Ecclesiam redeuntibus cer-
 » ta schismatis ejurandi praescripta formula est , quo
 » ejurato , per impositionem manuum Ecclesiae recon-
 » ciliabantur At nihil ejusmodi postulatum est a
 » Concilii Basileensis Patribus , a Felice V. & eorum
 » Obedientiis , nulla lex ecclesiasticae erga schismati-
 » cos disciplinae ipsis imposita : sed ipsos inter & Ni-
 » colaum V. aequis pene & honorificis conditionibus
 » transactum est , ut in causis obscuris , & ubi dubia
 » sunt jura partium , fieri solet . Censuras omnes & sen-
 » tentias , etiam cum approbatione Ferrariensis , Floren-
 » tini , aut alterius generalis Concilii , in Patres Basi-
 » leenses , in Amedeum , Felicem V. in sua Obedientia
 » nuncupatum , & omnes ac singulos iis adhaerentes
 » latas rescidit , ac perinde habendas dixit Nicolaus V.
 » *ac si nullatenus emanassent* , Diplomate quod incipit :
 » *Tanto nos pacem* . Omnia & singula ipsorum famae
 » & nomini injuriosa ex Regestis Eugenii ac suis , &
 » aliis quibuscunque locis , aboleri & deleri iussit ; adeo-
 » que invidiosa illa schismatis , schismaticorum , con-
 » ciliabuli , & similia nomina . Omnes etiam Ordina-
 » tiones , collationes , privilegia &c. a Synodo Basileen-
 » si , & ipso Felice V. tempore diffidii ipsos inter & Eu-

» ge-

„ genium decessorem suum seque ipsum, concessa con-
 „ firmavit Diplomate, quod incipit : *Ut pacis*. Ex alia
 „ parte Synodus Basileensis Lausanam translata, &
 „ Amedeus in sua obedientia Felix V. appellatus similia
 „ decreta ediderunt ac promulgarunt. Non schismatici-
 „ corum poenis affectus Amedeus, sed primus Cardi-
 „ nalis Episcopus Sabinensis creatus, Legatus insuper
 „ & Vicarius Sedis Apostolicae perpetuus in ditionibus
 „ omnibus Ducis Sabaudiae: nusquam schismaticus,
 „ postquam de pace tractari coepit, sed *Felix Papa V.*
 „ *in sua Obedientia nuncupatus*, a Nicolao V. dictus
 „ est; quemadmodum & ipse & Synodus Lausanensis
 „ in pacificis illis Diplomatum ac Decretis *Euge-*
 „ *nium IV.* & *Nicolaum V. in sua Obedientia Roma-*
 „ *nos Pontifices nuncupatos*, non simpliciter Pontifi-
 „ ces dicunt. Et quod majori consideratione dignum
 „ est, Basileenses Patres Lausanae Concilium absolven-
 „ tes, ad Nicolai V. obedientiam accedunt, ipsum Pon-
 „ tificem eligendo, quasi Sede vacante, decernendoque
 „ ut ipsi ab omnibus Christianis pareatur.

Haec omnia perinde nec minus belle in Gregorii & Benedicti Obedientias convenire, quisquis Constantien-
 sis Synodi monumenta, & eorum temporum Acta vel
 a limine salutaverit, ignorare non potest. Nulla & ipsis
 Ecclesiasticae erga schismaticos disciplinae imposita lex
 est, nulla ejurandi schismatis praescripta formula, nulla
 qua Ecclesiae reconciliarentur super eorum capita ma-
 nuum impositio: sed ipsos inter & Synodum Constans-
 tensem cum in celeberrimis Capitulis Narbonensibus,
 tum in omnibus aliis Actis aequis omnino conditionibus
 transactum est, ut in causis obscuris, & ubi dubia sunt

jura partium, fieri solet. Gregorii XII. stemma gentilitium cum Pontificiae dignitatis insignibus Legati ipsius hospitio publice Constantiae adfixum an tolerari deberet, in utramque partem acerrime disceptatum est, aliis judicantibus, id in loco qui Johannis partes sequebatur, non esse tolerandum, aliis tolerari debere, si ipse Gregorius adesset, aliis denique jure egisse Legatum, & Johannis jussu deposita Gregorii stemmata esse restituenda. Communi tamen Synodi adfensione constitutum esse videtur, ut adversarum partium Cardinales cum rubro galero aliisque suae dignitatis insignibus reciperentur. Quo modo reapse Johannes Dominici O.P. Gregorii Legatus, Ludovico Bavaro, Johanne Patriarcha Constantinopolitano, & Episcopis Vormatiensi, Spirensi ac Verdensi stipatus, Constantiam investus, a Synodo susceptus est: similisque honor & aliis cum Gregorii; tum Benedicti Cardinalibus habitus, ubi ad Synodum accesserunt. Gregorius ejusque Legati cum Synodo tractare renuerunt, cui praecesset Johannes, imo nec pro Synodo, nedum pro Oecumenica, Constantiensem, ut aiebant, Congregationem habuerunt, priusquam ab eis Gregorii nomine convocata fuisset. Utraque Obedientia statim atque mutuo liberoque consensu in unam coaluit Synodum, censuras omnes hinc inde latas, vel a Johanne in Gregorium, vel a Gregorio in Johannem, eisque adhaerentes, rescidit, & omnem exinde contractam maculam sive notam, de medio sustulit, abolevit & irritavit. Omnia etiam ab ipso Gregorio in sua reali Obedientia rationabiliter gesta probavit, & confirmavit. Non schismaticorum poenis affectus a Synodo Gregorius, sed post Romanum Pontificem primum inter Cardinales

te-

tenere locum jussus est, perpetua in Marchia Anconitana legatione donatus. Idemque postquam de pace tractari coeptum est, nusquam schismaticus, sed *Gregorius XII. in sua Obedientia nominatus*; quemadmodum & Johannes XXIII. non simpliciter, sed in sua Obedientia Romanus Pontifex, dicti sunt. Neque secus cum Benedicti Obedientia, ejusque Obedientiae Legatis, & Cardinalibus &c. ipsoque etiam Benedicto actum est, donec ob insuperabilem pertinaciam primum a suis desertus, postmodum totius Synodi sententia exauctoratus est. *Ita ne porro ut Nat. Alex. sua verba reddam, cum schismaticis agitur?*

„ Quarto, sane, inquit, laudatus Auctor, schismatis rei fuissent Gallicana Ecclesia, Rexque Christianissimus & alii Principes, qui cum Synodo Basileensi ad extremum usque communicaverunt si Basileenses ipsi Patres fuissent schismatici, & Felix proprie dicti schismatis caput extitisset. Basileenses etiam Patres & Felix V. ac eorum Obedientiae communione juncti non fuissent cum Gallis, & aliis Christiani orbis Nationibus colentibus Eugenium IV. & Nicolaum V. Pontifices, si ab Ecclesiae unitate, & a Cathedra S. Petri fuissent prorsus avulsi &c.

At quam ipse Nat. Alex. aliique Gallici Scriptores indigne ferrent, Gallicanam Ecclesiam, Regemque Christianissimum aliosque Principes, ob totam ad extremum usque cum Basileensibus communionem, proprie dicti schismatis postulari; tam certe Hispaniae Scriptores iniquo animo ferre & indignari debent, quod quis Ecclesiam Hispanicam, totque Castellae, Aragoniae, & Navarrae Reges, aliosque Principes, rebus pro

Christiana religione adversus Mauros fortiter & praeclare gestis, aliisque virtutibus insignes, schismaticos proprie fuisse, & eorum aliquos etiam in schismate obisse contendat. Quo etiam argumento Nat. Alex. probabit, nullam inter Christianissimum Regem & alios Galliarum Principes, qui Johannem XXIII. & Hispaniarum Reges ac Principes, qui Benedictum XIII. colebant; nullam inter Galliarum & Hispaniarum Episcopos reliquumque Clerum & Populos, quos inter eadem erant de legitimo Pontifice opinionum divortia; nullam denique inter Rupertum Imperatorem, Comitem Palatinum, Bavariae, & Brunsvicensium ac Luneburgensium Duces, Langravios Hassiae, Trevirenses Electorem, nec non Episcopos Spirenses, Verdenses & Vormatienses, qui adhuc post Pisana Synodum in Gregorii fide perstiterunt; & inter Sigismundum, primum Hungariae Regem postea etiam Imperatorem, aliosque Germaniae Principes & Episcopos, qui se se ad Alexandri V. & Johannis XXIII. obedientiam transtulerunt; quo inquam argumento Nat. Alex. probabit, nullam tot inter Gentes & earum Reges, Principes & Episcopos, eo temporis intervallo, quod a Pisana ad Constantiensem usque Synodum effluxit, intercessisse communionem? Ut quamquam Alexandrum V. & Johannem XXIII. legitimos certosque fuisse Pontifices daremus; haec tamen mediata, ut ajunt, cum illis communio Gregorii & Benedicti sectatores, ex laudati Scriptoris aliorumque Galliae Theologorum placitis, a schismatis proprie dicti macula ablueret.

„ Quinto, schisma, inquit Nat., perfectum non est,
 „ nisi cum aliqui Summo Pontifici vero & indubitato
 „ sub-

„ subesse, & membris Ecclesiae ei subjectis communi-
„ care pertinaciter recusant, ut docet S. Thomas 2. 2.
„ Quaest. XXXIX. Art. I. Porro Patres Basileenſes, &
„ eorum Obedientia, non renuebant pertinaciter sub-
„ esse Summo Pontifici, sed Eugenio ab Oecumenica
„ Synodo (ut ipsi quidem persuasum habebant) legiti-
„ me exauctorato; & Felici V. quem rite & canonice
„ electum arbitrabantur, obedientiam exhibebant, Ro-
„ manam Ecclesiam & Sedem Apostolicam veneraban-
„ tur, eique adhaerebant: De personis tantum lis erat:
„ & nihilominus communione jungebantur cum Galli-
„ cana Ecclesia, & aliis quae Eugenium ceu verum Pon-
„ tificem colebant. Schisma igitur perfectum non erat
„ huiusmodi dissidium: Alioqui & Carolus VII. Rex
„ Christianissimus schismatis reus fuisset, ut qui cum
„ Synodo Basileenſi & ejus membris communicaret.

At nihil magis in promptu est quam haec omnia in
suum regerere auctorem. Nam & Gregorianarum & Be-
nedictinarum partium Antistites non renuebant pertina-
citer subesse Summo Pontifici, sed Gregorio ac Benedi-
cto a Pisana Synodo (quam neque Oecumenicam ne-
que legitimam fuisse persuasum habebant) praeter fas
& injuria, ut ipsis videbatur, exauctoratis adhaerebant;
& Alexandri V. ejusque Successoris electionem nequa-
quam (ut eis itidem videbatur) legitimam & canoni-
cam infectabantur ac respuebant. Romanam vero Ec-
clesiam & Sedem Apostolicam tanto ipsi propensius ve-
nerabantur, quanto hac una de causa a Pisana Synodo
abhorrebant, quod ejus convocatione, celebratione at-
que decretis, ipsius Sedis Apostolicae ac Romani Pon-
tificis jura violata fuisse existimabant. Itaque de personis tan-

tantum lis erat : & nihilominus Cardinalem Camera-
centem aliosque , inter Constantienses Patres , modera-
tiores ac sapientiores ; qui Gregorio & Benedicto adhae-
rentes probabilem sequi sententiam , gravissimasque ju-
ris & facti de Pisanae Synodi juribus superesse difficulta-
tes , agnoscebant & candide profitebantur ; illos , quem-
admodum propria atque germana schismatis notio po-
stulat , communione Ecclesiastica prohibuisse , neque ve-
rissimile est , neque ullo documento ostendi utcumque
potest . Alioquin Martinus Aragoniae Rex in schismate
obiisset , eidemque nefario & pernicioso schismati Fer-
dinandus ejus Successor fere ad mortem usque fuisset im-
plicitus . Quod an Hispanicarum rerum Scriptores aequo
animo laturos sint , aliorum esto judicium .

„ Denique , ne Synodi Basileensis Patres , *inquit*
„ *saepe laudatus Historicus* , etiam post Eugenii depo-
„ sitionem & electionem Felicis , dicantur schismatici ,
„ prohibet Ludovici Alemanni Cardinalis Arelatensis
„ miraculis comprobata sanctitas Hunc autem re-
„ rum a se in Concilio Basileensi gestarum poenitentiam
„ egisse ; quod Odoricus Raynaldus , & alii eisdem
„ praejudiciis occupati scribunt , merum commen-
„ tum est &c. Obiit etiam pari sanctitatis opinione
„ Amedeus , olim Felix V. in sua Obedientia nuncu-
„ patus , quem & multis miraculis post obitum effulsit-
„ se , Philippus Bergomensis & alii testantur nuf-
„ quam vero se peccasse agnovit Amedeus in eo quod
„ Pontificatum a Synodo Basileensi post depositionem
„ Eugenii IV. sibi delatum suscepisset , & novem an-
„ nos gessisset .

At nobis potiori jure hoc argumento uti fas est ;

Ut

Ut enim schismaticis proprie dictis Hispanos accenseamus, post Pisanam Synodum Benedicto adhaerentes, prohibere debet S. Vincentii Ferrerii eximia virtus & sanctitas, qui hoc ipso temporis intervallo, quo Benedicto a Confessionibus fuit, & apud eum Magistri Sac. Palatii munereungebatur, spiritu Dei plenus, & innumeris signis miraculisque refulgens, vivam in se Apostolicorum temporum ac virorum imaginem exprimebat. Qui quamquam Constantiensi Synodo morem gerens, & a Benedicto ipse recesserit, & ab ejus obedientia universum Aragoniae Regnum abstraxerit; nusquam tamen eum servatae post Pisanum Concilium eidem Benedicto fidei ac praestiti obsequii poenituisse narratur. Ne autem quibusdam Italiae & Germaniae populis, qui Gregorii partes adhuc post eandem Pisanam Synodum sequuti sunt, schismatis proprie dicti maculam adspargamus, prohibere itidem debet S. Antonini Archiepiscopi Florentini rerum Theologicarum & Sacrorum Canonum consultissimi gravissimum judicium, qui Pisanum Concilium, ipso jam aetate & sanctitate florente celebratum, ut Conciliabulum & Pseudo-Synodum habuit, & ab eorum se opinione abesse significavit, qui Gregorio deserto, Alexandro V. ceu legitimo Pontifici paruerunt. Quae quum scripserit III. P. Chronicorum jam annis gravis, rebusque sancte ac praeclare gestis caelo maturus, constat plane eum nunquam semel susceptae opinionis poenituisse; adeoque nec vere unquam schismaticum fuisse: quia nisi tanto scelere lacrymis expiato, verae sanctitatis gloriam consequutus nunquam fuisset.

An haec argumenta, quibus Gallici Scriptores a Basi-

Basileensibus schismatis culpam depellere conantur, quod ipsi volunt reapse efficiant efficaciterque suadeant, suus erit hac de re differendi locus. Interim vero hinc demonstrasse sufficiat, quam ipsi aut nullo jure hasce rationes contemnant, quum eis Gregorii & Benedicti Obedientias adhuc post Pisanam Synodum a schismatis scelere vindicamus; aut quam nullo pariter jure iisdem rationibus utantur ad Basileenses ab eadem infamia liberandos. Nam si eae rationes nullius roboris & momenti sunt, quum ad Gregorii & Benedicti Obedientias aptantur; cur validae & efficaces pro Basileensibus habendae sunt? Aut si ad hos vindicandos jure meritoque adferuntur; cur rejiciendae sunt, si quis eas pro Gregorii & Benedicti Obedientiis expendat? Sed haec Adversariorum ἀντιλογία evidentior erit, si exceptiones consideremus, quibus easdem rationes ad nostram thesim accommodatas elevare conantur.

ARTICULUS SECUNDUS.

*Sibi non constant, nec suis rationibus cohaerent
Adversarii, quum iis in nos exceptioni-
bus agunt, quae nullo negotio in eos
regeruntur.*

QUOD Gregorii Legati, Aragonenses, Navarrici & Castellani adaecti minime sunt ad Constantiensem Synodum, antequam illi unirentur, velut Oecumenicam suscipiendam; quod permissi sunt ejusdem Synodi velut a Johanne XXIII. minus legiti-
me

me indictae novam edere convocationem; denique quod iidem Gregorii Legati admissi sunt ad Papatum velut haecenus ab eo jure retentum ipsius nomine libere ac sponte abdicandum, Synodi oeconomiae atque indulgentiae deberi, Adversarii nostri contendunt. Quod ne novum ac sine exemplo gratisque confictum esse videatur, alia proferunt cum recentiora tum vetustiora similis indulgentiae ac dispensationis exempla; ut inter vetustiora illud Africanorum Patrum erga Donatistas S. Augustino mirifice celebratum, illud S. Cyrilli Alex. & Xysti III. Romani Pontificis erga Johannem Antiochenum, & Theodoritum aliosque Orientales, illud denique S. Gregorii Magni erga Theodelindam Longobardorum Reginam; in quibus exponendis & ad casum nostrum aptandis toto capite XXVII. Bofsuetius versatur. Inter recentiora vero illud cum ab eodem Auctore toto capite XXIV. tum ab Arnaldo Quaestione IX. expenditur & celebratur, quod a Martino V. erga Aegidium Munionem ejusque asecclas exhibitum est ob delendas nefarii schismatis apud Aragonenses reliquias.

Verum quo jure quave facilitate hisce Adversarii exemplis utuntur, & nobis itidem uti fas erit ad eorum pro Basileensibus disputationem labefactandam. Quis enim & nos dicere vetabit ac propugnare, eadem Nicolaum V. erga Basileensis Synodi reliquias, & Felicem illum Pseudo-Pontificem usum esse oeconomia, qua olim & Africani Patres in Donatistas, & Cyrillus ac Xystus III. in Orientales, & Gregorius Magnus in Theodelindam, & Martinus V. in Munionem & Paniscolenses schismaticos usi sunt? Haec

igitur exempla, quibus Adversarii nituntur, & quibus exponendis integra impendunt capita, velut quaedam loca communia spectanda sunt, quae ad varias causas aptari possint, & ex quibus proinde nihil efficiatur, nisi etiam proposita thesis propriis & intimis rationibus demonstretur. Id quidem & Adversarii conantur, verum & hae ipsorum rationes tam communes tamque versatiles sunt, ut in eos pari facilitate convertantur.

Id namque unum tota cum Illustrissimi Bossuetii capite XXIII. & XXV. tum Arnaldi in VI. & VII. ex saepe laudatis Quaestionibus disputatio probat, Constantiense Concilium & quum Gregorii Legatos, & Aragonenses, & Navarricos & Castellanos ad Synodum velut minus legitime convocatam, ac nondum Oecumenicam, rursus convocandam admittebat; sese tamen generale & Oecumenicum existimasse, ac de sua legitima convocatione & auctoritate neutiquam dubitasse.

Quid ergo? Numquid de sua legitima & canonica electione dubitabat Nicolaus V. Numquid non se certum, unicum, & indubitatum Pontificem existimabat? Numquid irrito conatu in Eugenium IV. Basileenses debacchatos esse ambigebat, quum Amedei abdicationem velut liberam & voluntariam probabat, quum illum *in sua Obedientia Felicem V. nominatum*, dici & appellari sinebat, quum Lausanensis Pseudo-Synodi in se collata suffragia velut ad suam firmandam electionem aliquid habitura momenti minime repudiabat, quum denique velut aequo jure, & iisdem fere conditionibus cum eodem Amedeo & Lausan-

fanensibus transigebat? Quis hoc sibi persuadeat? Ergo si oeconomiae atque indulgentiae tribuenda sunt, quae a Constantiensibus duabus Gregorii & Benedicti Obedientiis permessa & indulta sunt, quod illi sese, & quando cum Gregorianis & Benedictinis velut aequo jure transigebant, Oecumenicam esse Synodum persuasum habebant; quidni & Nicolai V. indulgentiae & oeconomiae tribuamus quaecumque & Amedeo & Lausanensibus permessa sunt, quum se ille profecto nusquam legitimum esse Pontificem dubitarit?

Reponet forsan Arnaldus, quod quamquam se Nicolaus legitimum & unicum esse Pontificem non ambigeret, ambigere tamen debebat; quum dici non possit, universam Ecclesiam post latam in Eugenium IV. a Basileensibus depositionis sententiam in ejus fide & obsequio perseverasse, adeoque in ipsius Nicolai electionem consensisse, antequam pacis condiciones utrinque adimplerentur. Ait enim laudatus Auctor
 „ (a) minime ferendam falsitatem esse (*une fausseté tout-à-fait étrange*) quod Eugenio IV. post latam
 „ tam in eum a Basileensibus sententiam universam
 „ adhaeserit Ecclesia, alioquin Felix V. nullam habuisset Obedientiam. Ecce ergo Nicolaus V. in suis diplomatibus de Amedeo loquens ait, quod in sua Obedientia Felix nuncupabatur: *In sua Obedientia Felix dictus*? Et nobis ergo adversus Arnaldum dicere licebit, hanc esse *une fausseté tout-à-fait étrange*, quod universa Ecclesia post Pisanam Synodum Johanni XXIII. adhaeserit; adeoque & Constantiense Concilium velut generale coluerit: alioquin neque

Ff 2

que

 (a) Eclaircissement cap. XXVII.

que Gregorius neque Benedictus ullam sub Constantiensis Synodi initium habuissent Obedientiam . Ecce ergo in omnibus ejusdem Synodi Actis Gregorii & Benedicti Obedientiae nominantur : *Angelus de Corrario* & *Petrus de Luna*, *Greg. XII.* & *Bened. XIII. in suis Obedientiis nuncupati* ? Subjungit Arnaldus : Esse tam
 „ falsum, universam Ecclesiam post Basileensium de illo
 „ judicium Eugenium tanquam verum Pontificem co-
 „ luisse, ut Raynaldus ad annum 1447. fateatur Impe-
 „ ratorem & Germaniae Principes, qui Eugenium inter
 „ atque Felicem haecenus fluctuaverant, solum ad eum
 „ annum, hoc est novem post Eugenii depositionem
 „ annis, ad eum sub certis quibusdam conditionibus
 „ postliminio redierint . Ergo Germanicae Nationis
 „ dissensus, seu potius negatio consensus satis, Arnaldi
 „ iudicio, est, ne universa Ecclesia dicatur in Eugenii fide
 „ & obsequio perseverasse . Ecce ergo Hispanica Natio,
 „ & plures Italiae ejusdemque Germaniae Principes, imo
 „ & Rupertus Imperator, qui Pisanam Synodum, & Alex-
 „ andrum V. ejusve successorem agnoscere constanter
 „ recusarunt, nullo loco & numero habendi erunt, ubi
 „ quaeritur, an in Pisanae Synodi iudicium, & Alexan-
 „ dri V. ejusque Successoris electionem universa consense-
 „ rit Ecclesia ?

Haecenus ergo paria omnia esse videntur ; ut omni-
 no fatendum sit, aut nos iis rationibus legitime uti ad
 Gregorii & Benedicti *Obedientias* a schismatis scelere
 emaculandas ; aut nec eis uti debere Adversarios ad Basi-
 leenses & Amedeum ab eadem noxa purgandos . Sed est
 tamen aliquid, quo utraque causa plurimum distat, effi-
 citque, ut eadem rationes & validae & efficaces sint
 quum

quum ad nostram, infirmæ autem ac nullius momenti quum ad eorum thesim accommodantur. Constat enim; Eugenio IV. adversus schismaticos Basileensium conatus tanquam certo & indubitato Pontifici Florentinam Synodum adhaesisse, quæ certe, quidquid aliquot Gallicæ Scriptores sentiant, haud deteriore jure sibi Oecumenicæ titulum, quam Constantiensis in prioribus suis sessionibus vindicabat. Constat etiam, Nicolaum V. & ejus *Obedientiam*, eam saltem, quæ Florentinæ Synodi velut Oecumenicæ decretis inhaerebat, certo certius existimasse Basileensium reliquias nullo prorsus jure & irritò conatu cum Eugenio exauctorare, tum Felicem in ejus locum sufficere voluisse: atque adeo nullum dubium est, quin ea quæ Lausanensibus & Felici atque illius *Obedientiae* Nicolaus V. indulset, ejus oeconomiae & Apostolicæ caritati atque indulgentiæ debeatur. At contra, ut saepe diximus, certum est, Constantiensis Synodi Patres cum Cardinali Cameracensi agnovisse, eos qui Johanni XXIII. parere recusabant, probabilem hætenus sequutos esse opinionem, quum non minores quam ante Pisana Synodum fuerant circa Gregorii & Benedicti electionem, essent adhuc circa Alexandri V. ejusque Successoris in eorum locum subrogationem, juris & facti difficultates. Quapropter, quamquam ipsi probabilem sequuti suæ *Obedientiae* opinionem, Oecumenicæ Synodi auctoritatem ostentarent ac prae se ferrent; nihilo tamen minus non ex mera oeconomia & indulgentia Gregorianis & Benedictinis quæ supra descripsimus permiserunt, sed quoniam æqui rectique ratio postulabat, ut in re obscura, & haud secus atque ante Pisana Synodum propter juris & facti difficultates in-

extricabili, aequis pene & honorificis conditionibus transigeretur.

Quae quum ita sint, quis jam sibi persuadeat, quae Meldensis Episcopus aliquot suadere conjecturis Capite XXVI. conatur? Nimirum Gregorianos & Hispanos Episcopos, postquam semel ad Synodum accesserunt, omnia praecedentium sessionum decreta velut generalis Concilii placita suscepisse; & quum de Wiclefistarum aut Hussitarum haeresi & communione suspectos Martinus V. interrogari praecepit, An generales Synodos, & in his nominatim Constantiensem, universalem Ecclesiam repraesentare crederent, eum ad priores illas sessiones respexisse, quas nemo nisi de haeretica impietate suspectus negaverit, per se & absolute, atque uti primum celebratae sunt, Oecumenicae Synodi auctoritate pollere? Quis, inquam, id sibi persuadeat? eos qui tantopere caverunt, ne ad Constantiense Concilium velut jam Oecumenicum accedere viderentur, omnia praecedentium sessionum decreta, velut jam ex se se Oecumenica auctoritate pollentia, & irretractabili firmitate vigentia prono animo suscepisse; tum etiam Martinum V. haereseos suspicionem in eos conferri voluisse, qui priores illas sessiones pro Oecumenici Concilii sessionibus non haberent, aut qui in illis universalem Ecclesiam fuisse perfecte repraesentatam pernegarent. Martinum, inquam, id statuisse, prorsus inverisimile est; ut qui optime nosset, quam id aegre laturo essent Gregorianarum & Benedictinarum partium Reges, Principes, & Episcopi, qui hanc ineundae pacis conditionem proposuerant, & cum hac item conditione sollemniter conceptisque verbis sancita, ad Synodum accesserant, ne in prioribus
illis

illis sessionibus Concilii Oecumenici auctoritatem suspicere cogerentur. Id autem tanto studio, & tam sollicitè caverant, ne in sola Johannis *Obedientia* Ecclesia Catholica exstitisse, ipsi vero tanquam schismatici & extra Ecclesiam jamdudum positi, & ad ejus sinum veluti postliminio revertentes, suscepti esse crederentur. Has initae pacis conditiones voluisse novum Pontificem violare, & hanc sibi injuriam irrogari, aequo animo tulisse Gregorianos & Hispanos Episcopos &c. quis animum inducat credere? Id porro quamquam ex se a veri similitudine quam longissime absit; attamen magis efficitur incredibile, si mentem advertamus ad celebrem illam protestationem, in qua Hispanica Natio palam edixit, se se quibusdam Synodi decretis Sessione XIV. editis minime obstringi, etiamsi alias valida existerent, non ob aliam utique rationem, quam quod nondum ad Synodum accesserat, quum ea sessio celebrata est: *Obstantibus quibusdam hujus Concilii Decretis, quibus nos Hispanica natio, etiamsi alias valida existerent, non ligamur.* Nec ullius momenti est, quod Nat. Alex. reponit (a): Nationem Hispanicam ideo haec dixisse, quia „ in ea opinione erat, Decreta disciplinam spectantia „ non obligare absque acceptatione, cum exceptiones „ statuunt a jure communi, quale erat decretum illud „ Synodi Constantiensis &c. Non, inquam, alicujus momenti est ejusmodi responsum. Non enim in eo vim facimus, quod Natio Hispanica dixit, se iis Synodi decretis non ligari; sed eis non ligari, etiamsi alias valida existerent, hoc est, ut haec verba ipse Nat. Alex. interpretatur, etiamsi alias Concilii Oecumenici auctoritate edita

(a) Dissert. IV. in Hist. Eccl. saec. XIV. & XV. §. VIII. n. LXXII.

edita essent . Unde colligimus , Hispanicam Nationem ; postquam ad Synodum accessit , non ea mente fuisse , ut praecedentium sessionum decretis velut ex se Oecumenica auctoritate pollentibus obsequeretur . Quae porro adversus hanc Hispanicae aliarumque Nationum & Cardinalium adversus Nationem Germanicam Protestationem ; Arnaldus latissime disserit , suo loco data opera excutiemus . Ut etiam illud ad examen alibi revocabimus , An quartae quinaeque sessionis Decreta Gregoriani & Hispani utcunque probarint , iisque innixi sint in iis , quae communi cum ceteris Nationibus suffragio peracta ab illis & decreta sunt .

C A P U T X X V I I I . &c.

„ Objectio ex defectu confirmati (*f. confirma-*
„ *tionis*) petita dissolvitur .

INter alia , quae decretorum quartae & quinae sessionis auctoritati objiciuntur , haud ultimum locum tenet , quod ex defectu Pontificiae confirmationis petitur argumentum : nam Martinus V. ea tantum probavit confirmavitque Synodi Constantiensis Decreta , quae & ad fidem pertinerent , & *conciliariter* deliberata & gesta fuissent . Hinc autem jure nobis colligere videmur , quartae quinaeque sessionis Decreta non fuisse a laudato Pontifice confirmata , quod iis accenseri non debeant , quae ad fidem pertinerent , & *conciliariter* deliberata & gesta fuerant . Quamquam enim prima fronte non satis constare , imo & obscurum atque ambiguum esse videtur , quatenam *conciliariter* deliberata & gesta intelli-

gi debeant; id tamen haud obscure colligimus ex Tractatu Petri de Alliaco Cardinalis Episcopi Cameracensis de Ecclesiastica Potestate, qui in ipsa Constantiensi Synodo editus est. Nam I. Parte Cap. IV. aliqua dubia proponens, quae dicebat apud nonnullos magnam perplexitatem inducere; haec inter, primum hoc dubium excitat: *An quatuor Nationes in hoc sacro Concilio sic distinctae excluso Cardinalium Collegio, faciant generale Concilium; quum sint plura Concilia particularia valde inaequaliter & improportionabiliter divisa, & ad partem deliberantis: Quae deliberatio, exclusa deliberatione dicti Collegii, & non facta in communi sessione collatione votorum, videtur multis non esse censenda DELIBERATIO CONCILII CONCILIARITER FACTA.* Ex quibus verbis, si cum iis quae a Martino V. prolata sunt, conferantur, clare intelligitur, quatenam accipi debeant velut in Synodo Constantiensi conciliariter deliberata. Ea nimirum, quae Praefide Romano Pontifice; aut eo absente, coram Cardinalium Collegio, Ecclesiam Romanam omnium Ecclesiarum Matrem atque Magistram quodammodo repraesentante, & communi cum eodem Collegio consultatione & suffragio decreta fuerant. Quamquam enim haec Cardinalis Cameracensis veluti dubia & inter Patres controversa proponat; certum tamen est, cum ipsum, tum universum Cardinalium Collegium, adeoque & ipsum Martinum V. tunc Odonem Cardinalem Columna in ea fuisse sententia, quod quatuor Nationes, secluso Pontifice & sacro Cardinalium Collegio, Concilium generale facere & repraesentare non poterant, nec ab illis deliberata, decreta, vel gesta, iis accenseri quae *conciliariter* deli-

G g

be-

berata, decreta aut gesta fuissent, ut aperte constat ex decem *Conclusionibus*, quas idem Cameracensis litteris consignavit, totum autem Cardinalium Collegium adoptavit, & Concilio ac Caesari exhibuit, *de jure Cardinalium Johannis XXIII. Concilii negotia cum aliis tractandi*: quae omnes eo pertinent, nec humano nec divino jure fas esse quatuor Nationibus, Romanam Ecclesiam & Collegium Cardinalium ab earum rerum tractatione repellere, quae decernendae² sciendaeque in Synodo essent. Igitur ex Cardinalium adeoque & Martini Quinti sententia, quae sine sacri Collegii deliberatione decreta fuerant, iis annumerari non debent, quae velut *conciliariter* deliberata vel gesta Pontifex approbavit.

Neque hoc tamen omnibus Patribus sufficere videbatur, ut res aliqua *conciliariter* sancita diceretur; sed praeterea exigebant, ut non modo consultationi ac deliberationi Pontifex adesset, verum etiam ut ipso auctore decreta conderentur, & sub ejus nomine ederentur: *quia a Papa procedit virtus & auctoritas Concilii*, ut inquitbat Johannes Patriarcha Antiochenus in brevi scripto quod post Sessionem VI. ad profugum Johannem per Cardinales S. Marci & Florentinum direxit: quae etiam communior fuisse videtur Theologorum in ipsa Synodo opinio. Quum enim ea quaestio coram Cardinale Cameracensi in speciali quadraginta Theologorum Congregatione discuteretur, solum duodecim cum eodem Cardinale in contrariam sententiam abierunt, ceteris illi *in faciem viriliter contradicentibus*. Qua de re fusius infra disseremus.

Denique ea Synodorum Decreta ad fidem proprie
per-

pertinere videntur, quae propofita indiſtaque contrariam doctrinam pertinaciter defendere ac propugnare pergentibus anathematis poena, fancita ſunt. Quare quum nulla ejuſmodi poena decretis quartae quinaeque ſeſſionis addita ſit, hinc conſequi videtur, ea nequaquam a Pontifice confirmata fuiſſe velut Decreta, quae ad fidem Catholicam pertinerent. Id quod etiam ex ipſa Synodo conſequi videbatur, quae in ipſa Seſſione V. accurate dataque opera & manifeſte diſtinxerat decreta illa de Potestate Eccleſiaſtica ab iis quae deliberanda proponebantur circa Wicleſitarum & Huſſitarum haereſeon damnationem. Nam de prioribus ſcriptum erat, quod ea Poſnaniensis Episcopus legit *per modum Conſtitutionum Synodaliū*: De poſterioribus vero, quod *legebat quaedam Auiſamenta in materia fidei*. Quae ſane diſtinctio plurimum facere & conferre videtur ad recte percipiendum ſenſum Apoſtolicae confirmationis, quae iis tantum adhibita eſt quae *in materiis fidei* deliberata *conciliariter* ac decreta fuerant: quae proinde neuti- quam aptanda eſſe videtur ad ea capitula, quae per modum Synodaliū Conſtitutionum perlecta, ab iis ſedulo ac ſollicite ſecreta fuerant, quae *in materia fidei* deliberanda proponebantur.

Sed ut haec omnia in meliori lumine collocentur, & Adverſariorum commenta funditus evertantur, quatuor ſequentes theſes totidem Articulis data opera demonſtrandas aggredior.

Prima eſt, de ſupradictis circa Eccleſiaſticam potestatem Capitulis non fuiſſe in Synodo Conſtantiensi ſatis pro materiae gravitate ac difficultate deliberatum.

Secunda, iis Decretis non modo conſenſum non

Gg 2 adhi-

adhibuisse Pontificem, verum & eis vehementissime re-
pugnasse .

Tertia, de illis non fuisse cum Cardinalium Colle-
gio deliberatum, nec ejusdem Collegii calculo fuisse un-
quam probata, quum iis semper restiterit & refraga-
tum sit .

Quarta, non fuisse Synodi mentem, ut ea capitula
decreto peremptorio & prorsus irretractabili sancirentur,
nec tanquam Articuli ad fidei regulam immobilem & ir-
reformabilem pertinentes, ab omnibus Catholicis susci-
perentur .

Quae thæses dum luculenter efficaciterque proben-
tur, inde aperte constabit, Synodi Constantiensis decre-
ta, de quibus in praesentia disserimus, non esse in eorum
censum referenda, quae velut *conciliariter* deliberata,
& ad fidem pertinentia Martinus V. Apostolica confir-
matione munivit .

ARTICULUS PRIMUS.

*De quartae quinaeque Sessionis Decretis ad Con-
ciliorum generalium potestatem & aucto-
ritatem pertinentibus, satis pro rei
gravitate ac difficultate, in Syno-
do Constantiensi delibera-
tum non est.*

SI Ludovicum Maimbourg. Nat. Alex. Antonium
Arnaldum, & illustrissimum Bossuetium audire li-
bet & ad eorum dicta animum accommodare, persuasum
habere debemus, in nullo unquam generali Concilio
dog-

dogmata, quae in controversiam veniebant, fuisse & accuratius examinata, & uberius pertractata, & magis ad vivum refecata, quam ea de summa Conciliorum generalium auctoritate decreta, quae quarta & quinta Synodi Constantiensis sessione sancita sunt; *nihil ut unquam*, inquit Meldensis Episcopus Cap. XXX. *fuerit vel doctrina elimatius, vel auctoritate firmitus, quam id quod hoc de negotio a sancta Synodo constitutum est.*

At nos cum Bellarmino, Schelltrato aliisque contendimus, in nullo unquam Concilio nihil levius, & magis temere ac praecipitanter deliberatum, decretum, definitumque, quam quod in illis sessionibus statutum est: atque perspectum & exploratum habemus, Constantiensem Synodum a veterum Conciliorum moribus recessisse & regulas esse praevaricatam, nullo ut unquam eorum exemplo Constantiensium in hoc tam gravi negotio ratio defendi & excusari possit. Quum non temere, neque ob leves tantum rationes meraque indicia tam gravis nota illorum decretorum Auctoribus imprimenda sit, nunquam profecto hanc thesim proposuissem, nisi certo de illa constare, & luculentissimis argumentis demonstrari posse confiderem. Ac reapse patienter & aequo animo feram, mihi potius temeritatis notam inuri, si meris conjecturis, & non ipsa rerum evidentia monstravero, a veterum Conciliorum gravitate atque institutis Constantienses in iis sessionibus quam longissime recessisse; quum tamen nulla non ratio vellet, ut longe ipsi majore quam vetera Concilia, in hoc negotio sedulitate ac diligentia versarentur.

Quum Johannes XXIII. die XXI. Martii sub vespere fugam e Constantia Schafhusam arripuisset, commu-

munis opinio, ac dolor omnium fuit, ejus discessu aut jam solutum, aut brevi solvendum esse Concilium; quum ea esset, ut postea patebit, plurium Theologorum, & omnium fere Cardinalium sententia, per Synodum cogi non posse Pontificem, ex eoque manare Concilii generalis auctoritatem: qui adeo nisi Constantiam sponte rediret, incassum irritoque conatu Synodus adlaboratura esset ad infauti schismatis extinctionem, & omnium votis desideratam Ecclesiae reformationem. Caesar itaque & alii Patres de Concilii conservatione & prosecutione solliciti, tres ad Pontificem Cardinales destinarunt, qui postularent, ne Concilium dissolveret aut transferret, & *Procuratores* constitueret, qui Pontificatum ejus nomine abdicarent. Quod ut serius & efficacius apud Pontificem agerent, jussus est Gerson postera die XXIII. Martii ante Legatorum iter de Concilii Constantiensis auctoritate & potestate publica Oratione differere, ad quam a Caesare & Nationibus invitati Cardinales adesse renuerunt, ab officio suo alienum & omnino absonum judicantes (a) ad eum convenire locum, in quo Gersonem audituri essent Romani Pontificis & Apostolicae Sedis jura sollenni oratione deterentem. Quare & orationis ejus exemplar sibi a Caesare oblatum legere recusarunt.

Gersonem hac oratione velut classicum cecinisse, quo Theologi excitati & in contrarias pugnantisque opiniones distracti, & tunc Constantiae & Schafhusae, ac deinceps de Romanorum Pontificum & generalium Conciliorum potestate & auctoritate acerrime digladiati sunt, rerum in Synodo gestarum Scriptoribus observatum

(a) Lenf. Hist. Conc. Const. lib. II. num. II.

tum est. „Laudatus Johannis Gersonis sermo, inquit „ Jacobus Lenfant (a), fundamentum fuit oeconomiae, quam erga Johannem XXIII. Synodus deinceps „ fervavit, & origo celebris controversiae, quae tunc „ magna animorum contentione Constantiae & Schaffusae tractata est, & quae nondum finiri potuit, quibusdam adhuc cum illius aevi Cardinalibus propugnantibus Pontificiam Conciliorum, aliis autem cum „ Gersone Conciliorum Pontificiae antecellere auctoritati. Eadem fere habet & Fleurianae Historiae continuator, nempe (b) „ Gersonis orationem fuisse & „ fundamentum, cur Synodus ita se in causa Johannis XXIII. gesserit, & originem quaestionis, quae „ tunc vehementer agitata fuit, praestet ne Concilium „ Pontifici, nec ne praestet. Neque ab his dissentit, ut alios interim omittam, Ludovicus ipse Maimbourg libro V. de schismate Occidentali, ubi tum primum de hoc argumento disputari coepisse animadvertit, quum Johannis Gersonis oratione plerique incitati essent ad rei tantae investigandae cupiditatem: „ En, inquit (c), „ quae

(a) Ce discours de Jean Gerson fut le fondement de toute la conduite du Concile à l'égard de Jean XXIII. & l'origine d'une grande controverse, qui fut alors agitée avec beaucoup de chaleur tant à Constance qu'à Schaffhuse, & qui n'a pû même être terminée jusqu'à présent, les uns soutenant encore, comme faisoient alors les Cardinaux; que le Pape est supérieur au Concile, & les autres que le Concile est supérieur au Pape, comme fait ici Gerson. *Ibidem.*

(b) Le discours de Gerson fut

le fondement de toute la conduite du Concile dans l'affaire de Jean XXIII. & l'origine de la question qui fut vivement agitée alors, si le Concile est au-dessus du Pape ou non. *Lib. CII. num. CLXXXIII.*

(c) Voilà l'occasion qui fit naître alors cette fameuse question, qu'on n'a jamais agitée dans l'ancienne Eglise, à sçavoir, si le Concile est par dessus le Pape, ou le Pape par dessus le Concile. Car comme le sermon du Chancelier de Paris avoit fait grand bruit & à Constance & à Schaffhuse, ou plusieurs

» quae res in causa fuerit , cur tunc temporis celebris
 » illa quaestio oriretur , quae nunquam discussa a vetere
 » Ecclesia est : Utrum Pontifici Synodus , an Synodo
 » Pontifex antecedit . Quum enim & Constantiae &
 » Schafhusae , quo plerique Cardinales & alii Patres
 » post Papae fugam se se contulerant , Cancellarii Pari-
 » siensis oratio magnos rumores excitasset , fieri profe-
 » cto non potuit , quominus magno animorum aestu
 » ultro citroque de re tanta disputaretur statim post
 » tertiam sessionem , cui datum initium est die Lu-
 » nae 25. Martii , & adhuc in diem sequentem proro-
 » gata est .

Quum ergo Gersonis doctrina , ex qua Concilii & Pontificis jura fataque pendebant , non omnibus Patri- bus ac Theologis probaretur , quin plerisque vehementissime etiam improbaretur , juxta veterum Conciliorum morem ab ipsis usque Apostolorum Synodis derivatum , & ipsis Adversariis tantopere commendatum , publicum , ut videtur , de illa & canonicum examen instituendum erat . Constat enim Gersoniana illa oratio XII. Propositionibus , quarum aliquot varios primum subdolosque sensus evolvere , operae pretium fuisset : deinde omnes & singulae ad sacrarum litterarum amussim , & veterum Conciliorum Romanorumque Pontificum , nec non Patrum ac Theologorum doctrinam velut ad certam regulam in publicis sessionibus , quibus adesset & sacrum Cardinalium Collegium exigendae fuerant ,

ut

seurs Cardinaux , & autres Peres du Concile s'étoient rendus après du Pape , on ne manqua pas de disputer avec beaucoup de chaleur

sur ce grand sujet , immédiatement après la troisième Session , qui commença le Lundi XXV. de Mars , & fut continuée le jour suivant .

ut de illis, quemadmodum superius laudatus Cardinalis Cameracensis monebat, *conciliariter* statueretur. Quod tamen factum non esse, imo & de industria praetermissum, & ex Actis compertum est & ipsi Adversarii fatentur, quamquam talis examinis a Synodo praetermissi rationes aliquas comminiscuntur, quas mox ad trutinam revocabimus. Et quidem cum sacro Cardinalium Collegio de articulis seu decretis in quarta & quinta Sessione propositis ac promulgatis non fuisse deliberatum, Articulo III. data opera demonstrabitur. Interim adnotasse sufficiat, ab ipsis Cardinalibus in quarta Sessione monitas fuisse Nationes (a), ut ad tempus talia seponerent, quae, ut aiebant, *magnas habent difficultates, & maturam exigunt deliberationem*. Quae tamen deliberatio, quam Cardinales tantopere desiderabant, indulta illis a Caesare & Nationibus non est; sed solum aliqui selecti, qui in privato colloquio mutilationem & omissionem aliquot decretorum Cardinali Florentino exprobrarent, ubi inter eos *aliquaqualiter disputatum est*; statutumque, ut eadem decreta, quae tot obsita erant difficultatibus, nullo licet publico & canonico examine discussa & eliquata, rursus in proxima sessione promulgarentur. Cur quae sacro Cardinalium Collegio, totque aliis gravissimis Patribus ac Theologis, quos Eugenius IV. Johannes Turrecremata, & Rodericus Calaguritanus Episcopus, quorum de hac re testimonia Schellstratus adfert (b), horumque decretorum promulgationi intercessisse testantur; cur, inquam, iis datum non est quod Wiclefo & Husio denegatum non est, ut eorum doctrina, nonnisi

H h

in-

(a) Von der Hardt. Tom. IV. pag. 92. Lenf lib. II. num. XVII.

(b) Dissert. II. cap. II.

intituto diligenti & vere *conciliari* examine damnaretur ?

Respondet Bossuetius cap. XXX. quod „ fidei quae-
 „ stiones, puta Wiclefi & Hussi, quae a Concilio certis
 „ Deputatis examinandae, sunt commissae, infinitae
 „ erant. Offerebant enim se horum Haereticorum va-
 „ riae & perplexae Propositiones, & omnigenorum er-
 „ rorum monstra; neque tantum Wiclefi libri & doctri-
 „ na exitiabilis, sed etiam Auctoris damnanda erat me-
 „ moria, exhumandi cineres, scrutandi sectatores longe
 „ lateque diffusi, & occulti ulceris perscrutandi sinus;
 „ tum Hussus ipse praesens confutandus, convincen-
 „ dus, ejusque discipulus Hieronymus Pragensis. Ho-
 „ rum Artificum comprimendi lubrici lapsus dolique
 „ retegendi. At in sessione quarta & quinta simpliciter
 „ juris quaestio &c. Sed quae tamen in plures easque
 „ gravissimas quaestiones diffundebatur. Quaerendum
 „ enim erat 1. Num quatuor Nationum Conventus sine
 „ Pontifice & Cardinalibus Concilium universale faceret,
 „ quod Ecclesiam Catholicam repraesentaret? Quaeren-
 „ dum 2. Num eam saltem repraesentaret, praesentibus
 „ Cardinalibus, & absente Pontifice? Quaerendum 3.
 „ Num immediate a Christo, an medio Pontifice potesta-
 „ tem haberet? Quaerendum 4. An non ea potestas a Ro-
 „ mano Pontifice velut a centro lineae, velut ab arbore &
 „ radice rami, velut domus a fundamento penderet?
 „ Quaerendum 5. Num Pontifex Concilio obedire teneatur
 „ in his quae pertinent ad fidem constituendam, vel solum
 „ ad fidem in praecedentibus Conciliis ipsius quoque Sedis
 „ Apostolicae auctoritate firmatam? Quaerendum 6. Num
 „ Synodo Pontifex subiectus esset in his quae pertinent
 „ ad

ad suorum morum & Sedis Apostolicae reformationem? Quaerendum 7. An quod scriptum erat, quod Romanus Pontifex a nemine judicatur, id de solis particularibus Synodis esset intelligendum? Quaerendum 8. An quod pariter scriptum erat, quod Romanum Pontificem non judicat nisi Deus, & quod ipse caelo tantum debet innocentiam, ipsorum quoque generalium Conciliorum judicio & coërcitioni illum eximeret? Porro ejusmodi quaestiones ex pluribus aliis propositionibus pendebant, quae similiter accurate erant examinandae. Johannes Gerson in fine Tractatus *de auferibilitate Papae ab Ecclesia*, quadraginta ejusmodi Propositiones enumerat, quas ipse in variis de hoc argumento tractatibus seu sermonibus velut huc pertinentes stabilire conatur, quibus & alias XII. addidit in illo ad Synodum post Papae fugam sermone: quae omnes quam diligentissime erant excutiendae, & ad sacrarum litterarum traditionisque regulam exigendae. Providendum etiam, quae ex iisdem propositionibus seu decretis elici possent consecutiones. Nam postea in Basileensi Synodo constitit, quam absontae & perniciosae cum ex aliis, tum potissimum ex eo decreto elicerentur, quo Sessione III. declaratum est, quod neque *per recessum Papae*, neque *per recessum aliorum Praelatorum, seu aliorum quorumcumque* solutum erat Concilium, sed sua illi integritas auctoritasque constabat. Quaerendum enim erat ac definiendum, An non modo Pontifice & Cardinalibus, verum etiam & maxima Episcoporum parte e Synodo discedentibus, & exiguo tantum numero & paucissimis in ea perseverantibus, sua adhuc Synodo integritas & auctoritas constet ad Ecclesiam in capite & membris reformandam, ad re-

fractarium & obsequi renuentem Pontificem axaucto-
randum, denique ad damnandum orbem terrarum in
ejusdem Pontificis fide & obedientia perseverantem?
Quaerendum etiam ac definiendum, Num Concilium
deferentibus omnibus Episcopis, illud a solis secundi
ordinis Sacerdotibus & inferioribus Clericis; & an iis
quoque discedentibus, per solos Laicos etiam rusticos,
imo & per minimam vetulam haberi posset Concilium?
Quaerendum, inquam, propter Gersonem aliquem,
vel Auctorem tractatus, quem sub ejus nomine in Ger-
mania editum, Dupinius dignum judicavit, qui inter
indubia Gersonis Opera recuderetur, in quo inter alias
blasphemias & haereticas propositiones, haec etiam le-
gitur, quod *in casu possibili Concilii convocatio devol-
vetur ad cives & rusticos, usquequo deveniretur ad mi-
nimam vetulam*. Quidni & celebratio? Quis enim ad
ejusmodi Concilium nisi rustici & vetulae convenirent?
Horum ergo Artificum, quibus per ea tempora in sum-
mum contemptum Apostolica & Ecclesiastica auctoritas
venerat, *comprimendi lubrici lapsus dolique retegendi*,
& *occulti ulceris perfecandi sinus*, ne forte dira & fu-
nesta lues adhuc sub pietatis specie, & Ecclesiae refor-
mandae & excindendi schismatis obtentu delitescens;
erumperet aliquando & latius in dies grassaretur.

Sed *Wiclef*, inquit, *damnanda erat memoria*, *Hus-*
sus ipse praesens confutandus, *convincendus* &c. An
ergo plus cautionis adferendum erat ad Wiclef damnandam
memoriam, quam ad locanda fundamenta, quae
ad saeviendum in summum Ecclesiae caput animos praeparabant?
An Hussus confutandus, convincendus, neque confutandi,
si fieri poterat, aut convincendi, imo

ne-

neque audiendi ipse Johannes XXIII., tot Sedis Apollolicae Praefules & Cardinales, de quorum juribus agebatur, tot denique insignes Theologi Jurisque Canonici Consulti, a quibus palam Cancellarii Parisiensis dogmata velut errori & haeresi adfinia traducebantur?

Minime, inquit Bossuetius, nec eo examine opus erat, quoniam ea quaestio „ubique terrarum, in Gal-
„lia praesertim ad vivum refecata, & innumeris libris,
„decretis, litteris, conventibus Theologorum, Cano-
„nistarum, Universitatum, Antistitum eliquata, elu-
„cidata, certique fundamenti loco posita erat, ante-
„quam Patres Constantiam convenirent: neque vero
„vacabat, post tot ac tantos ante Pisenum & in ipso
„Pisano Concilio tractatus habitos; novis disputatio-
„nibus tempus terere, cum extrema omnia immine-
„rent, sed explorata, & jam in Pisana Synodo aperta
„remedia expedire oportebat. Nihil ergo leviter, ni-
„hil praecipitanter actum: tantum opportuna, imo
„vero necessaria, rebus in summum discrimen addu-
„ctis adhibita celeritas. Haec Bossuetius: quae pri-
mum aut falsa sunt aut ad libitum exaggerata; deinde,
etsi vera essent, difficultatem nequaquam de medio tol-
lerent.

Falsum enim imprimis, quod de innumeris libris; decretis, litteris, tractatibus, conventibus Theologorum, Canonistarum, Universitatum, Antistitum jactatur, in quibus ea quaestio eliquata, elucidata, certique fundamenti loco posita fuerit, antequam Patres Constantiam convenirent. Cedo enim innumeros ejusmodi libros, decreta, litteras, tractatus, conventus; cedo ejusmodi Theologorum, Canonistarum, Universita-
tum

tum & Antistitum nomina, in quibus, & a quibus clare ac dilucide traditum, propugnatum, sancitum ac definitum sit, legitimum, verum & indubitatum Pontificem, nullius haereseos insimulatum, a Concilii generalis auctoritate pendere, in ejus esse potestate, ejusque coërcitioni subjectum & obnoxium esse. Quod si aliquos, sane paucissimos, ejusmodi opinionum Auctores proferet, nos illi longe plures objiciemus, a quibus vel ipso Gersone teste, earumdem opinionum defensores vel tanquam haereticae pestis adflati aura, vel etiam tanquam haeretici habebantur. Falsum etiam, ut jam superius ostendimus, Pisanam Synodum quidquam de generalium Conciliorum in veros, legitimos, indubios & Catholicos Pontifices jure statuisse. Falsum denique, ut ex prolatis paullo superius Lenfantii, Continuatoris Fleuri, & ipsius Maimburgii testimoniis constat, hanc controversiam discussam ac Theologorum disputationibus vexatam fuisse, antequam Gersonis oratione velut classico excitati, hinc pro Synodi generalis praerogativa, hinc pro Romani Pontificis praecellentia arma corripere, & invicem digladiarentur.

At vera sint quae a Bossuetio & aliis jaçantur; quid tum? Annon a pluribus annis totius Aegypti & Orientis Ecclesiae disputationibus personabant, quas circa Verbi Divinitatem Arius excitaverat? Annon & a Sancto Alexandro in Alexandrinis ex universa Aegypto Synodis, & praeter paucos, ab omnibus totius Orientis Episcopis nefaria haeresis dignis anathematis confixa fuerat, antequam Patres Nicaeam accessissent? Quis tamen nesciat quod a Socrate, Sozomeno, Theodorito aliisque gravissimis Auctoribus memoriae proditum est,

in-

institutas & in ipsa Synodo cum Ario ejusque Symmy-
stis acerrimas disputationes? Annon item a pluribus in
Oriente, in Aegypto & in Occidente innumeris Ro-
manorum Pontificum & Episcoporum conventibus,
Synodis, decretis, libris, & litteris adversus Macedo-
niam haeresim decertabatur, antequam Patres Con-
stantinopolim ad secundam Synodum convenissent?
Nec tamen ullus ignorat, & hujus haeresis propugna-
tores invitatos ad Synodum fuisse, eisdemque permissum
ut suas circa Divinitatem Spiritus Sancti Patribus diffi-
cultates exponerent. Annon & haeresis Nestoriana Cy-
rilli Anathematismis & Caelestini litteris, & a Romanis
totius Occidentis, & ab Alexandrinis totius Aegypti
Synodis confixa fuerat; Leonis autem Epistolam adver-
sus Eutychiana commenta nonne totus Occidens susce-
perat, eidemque totius fere Orientis Episcopi subscri-
pserant, antequam Ephesum adversum Nestorium, &
Chalcedonem adversus Eutychem Episcopi confluxis-
sent? Vidimus ramen quantopere Adversarii jactent,
canonicum, ut vocant, & Cyrilli, & Caelestini, &
M. Leonis Epistolarum examen. Quid dicam de Mo-
nothelitarum haeresi? Nonne ab annis circiter quinqu-
aginta & Romae, & Hierosolymis, & in Cypro, & in
Africa, a pluribus & Romanis Pontificibus, & gravis-
simis Episcopis, & sanctissimis Monachis, innumeris
& libris, & litteris, & decretis, & Synodis, & conven-
tibus, & disputationibus fuerat exagitata, & Catholica
veritas ad vincula, ad exilium, ad sanguinem & ad
mortem usque a fortissimis Athletis defensa, quum sexta
Synodus generalis Constantinopoli habita est? Vidimus
tamen in superioribus libris, quam sedulo & accurate

&

& Agathonis & Occidentalis Synodi Epistolae, & Patrum testimonia ab eis laudata, & Haereticorum loca ab eisdem confixa, excussa, & examinata, & cum vetustis atque authenticis exemplaribus collata fuerunt; Macarius autem Antiochenus, ejusque discipulus Polycronius quam patienter auditi, antequam eorum doctrina sollenni Synodi decreto configeretur. Quid denique de Iconomachorum haeresi; quid de Photiano schismate dicamus? Quot utraque & Romanorum Pontificum & Conciliorum gravissimis Epistolis ac Decretis vexata & labefactata fuerant, antequam aut Nicaeae septima, aut Constantinopoli octava Synodus celebratae fuissent? Nihilominus tamen & Catholicorum adversus Iconomachos argumenta ad incudem revocata sunt, & Photiani auditi, & coram eis Ignatii Photiique causa velut ex integro retractata. Neque alius posteriorum Conciliorum mos fuit, ut constet ex Florentina & Tridentina Synodo, quarum ad nos acta diligentissime litteris tradita pervenerunt. Ergone permittendum haereticis fuit Arianis, Macedonianis, Nestorianis, Eutychianis, Monothelitis, Iconomachis, aliisque ejusmodi pestibus, ne ipsorum doctrina nonnisi diligenter examinata ab Oecumenicis Synodis damnaretur; nec dandum Romano Pontifici, Sedis Apostolicae Cardinalibus, & Orthodoxis Episcopis ac Theologis, ut ipsorum doctrinae, antequam sollenniter configeretur, canonicum institueretur examen? Ergo errorum monstra, antequam eis novum per Synodos vulnus inferretur, patienter toleranda fuerant, & eorum exitialis sibilus sustinendus; nec eadem indulgentia in ea dogmata utendum fuit, quibus haecenus innoxie Catholicorum Cathedrae re-

fo-

sonaverant? Ergo Cyrilli, Caelestini, Leonis, Agathonis, & Occidentalis Synodi Epistolae, tanta Catholicae doctrinae luce fulgentes, tantis sacrarum litterarum & sanctorum Patrum testimoniis ornatae, denique totius Catholici orbis approbatione munitae, ad scripturarum & praecedentium Regularum amussim exigendae fuerant, cum eisque in publicis sessionibus quam diligentissime conferendae; & Gersonis orationi fere extemporalis, intra unius noctis angustias elaboratae, & in qua, ut ipse fatetur, quidquid ei in mentem & linguam venerat, effutierat, hic honos habendus fuit, ut ex ea decreta de Romani Pontificis & Conciliorum potestate cruerentur, adversus quae hiscere nulli fas esset, quae nemo jure in controversiam vocaret? Frustra vero & illud obtenditur: *Neque vacabat novis disputationibus tempus terere, cum extrema omnia imminerent*: haec enim qua facilitate exaggerantur, eadem & contemnuntur. An periculum erat, ne vel terra fatisceret, aut caelum rueret, & Constantienses opprimeret, nisi statim e summo fastigio Romanum Pontificem dejecissent?

Hinc etiam & illud evertitur, quo se Adversarii plurimum efferunt: „Post rem a Synodo expresso Canone, ac peculiari decreto definitam, periculosissimo exemplo revocari in dubium, an de ea recte & mature sit deliberatum, atque hinc aperiri viam ad omnes Canones, Decretales omnes, omnia Concilia subvertenda.

Haec tamen, quibus nos Adversarii detertere maxime volunt, nihil moramur. Fatemur enim cum Cl. Cano aliisque gravissimis Theologis, quod cui a Deo auctoritas tributa est ad res fidei absque ullo erroris pe-

riculo, & immobili judicio atque indeclinabili definiendas, is certe neque deficere potest in mediis adhibendis, quibus certo tutoque ad veritatis investigationem enitatur, ad eamque perveniat. Quare post rem ab ipso certo Canone & peculiari decreto definitam, nefas est revocare in dubium, an de ea recte sit & mature deliberatum. Verum ejusmodi auctoritatem in Synodo non agnoscimus, a qua non modo Romanus Pontifex absit, verum & cujus decretis repugnet; a cujus consultationibus Cardinales repellantur, neque ad ferendum suffragium, tanquam Ecclesiae Romanae Sedisque Apostolicae Senatus eam quodammodo referens, admittantur. Cujusmodi fuisse Constantiensem in prioribus hisce sessionibus Synodum, exploratum est. Quare & libere dicimus quod res est, & in omnium oculos insiluit, ab ea nec rite, nec aliorum Conciliorum more, de tantis fuisse rebus deliberatum.

ARTICULUS SECUNDUS.

Decretis quartae quinaeque Sessionis non modo consensum Johannes XXIII. non adhibuit, verum & eis vehementissime repugnavit.

Epis copos quocumque numero congregatos ab errandi periculo tutos & immunes non esse, si repugnantibus Romanis Pontificibus, vel etiam nisi eis eorumve Legatis praesentibus, eorumve nomine consentientibus, aut praelucentibus eorum litteris, ad fidem exponendam, deque eadem condendos Canones aggregandian-

diantur; tum est a Patribus traditum, tum saepe & re ipsa & funestis exemplis innotuit. Hinc Damasus in Epistola ad Episcopos Illyrici monet, Ariminenſium Episcoporum numerum formulae ab ipsis compositae nihil addere ponderis atque auctoritatis, quod ea formula composita sit, neque Episcopo Romano, cujus sententia prae ceteris omnibus expectanda erat; neque Vincentio, qui tot annis Episcopatum integre gesserat; qui forte Romani Pontificis legatione in ea fungebatur; neque aliis eidem consentientibus. Paschasius S. Leonis in Concilio Chalcedonenſi Legatus in sententia adversus Dioscorum lata, inde mala & scandala omnia, quae per Ephesinam latrocinalem & praedatoriam Synodum in Ecclesiarum perniciem incubuerunt, profluxisse commemorat, quod prohibente Dioscoro, S. Leonis ad Flavianum Epistola lecta in Synodo non est: Qua, inquit, non lecta, scandalum & laesionem sanctae Dei Ecclesiae per totum orbem pertulerunt. In eodem Chalcedonenſi Concilio nisi Legati Sedis Apostolicae restitissent, fideique expositionem ad S. Leonis Epistolam omnino exigi voluissent, talis fuisset edita, consentientibus omnibus fere Orientis Episcopis, formula fidei, in quam Dioscorus aliique Eutychianae impietatis Proceres facile consensissent. Quum trium Capitulorum Defensores, ea in Synodo Chalcedonenſi probata fuisset, obtenderent, ipsis quoque consentientibus S. Leonis Legatis; Pelagius II. falsum id quidem esse respondebat; attamen & si verum fuisset, non propterea objiciendam vel tantae Synodi vel Legatorum auctoritatem, quod & illam propter solam fidem Sedes Apostolica congregasset, his vero ad sola fidei negotia tractanda auctoritatem contu-

titet. Actione VI. septimae Synodi inde Iconomachorum CCCXXXVIII. Episcoporum Pseudo-Synodo & omnis auctoritas, & Occumenicae titulus abrogatur, quod *non habuerat adiutorem illius temporis Romanorum Papam, vel eos qui circa ipsum sunt Sacerdotes, nec etiam per Vicarios ejus, neque per encyclicam epistolam, quemadmodum lex dicitur Conciliorum.*

Quamquam ergo ab ea cogitatione quam longissime absum, ut cum Ariminensi, aut Iconomachorum Synodo Constantiensem etiam in prioribus illis sessionibus absolute conferre velim; contendo tamen, quod & *Episcoporum numerus, qui erant Constantiae in unum congregati, praejudicii vim habere non debet, si quartae quinaeque sessionis decreta composita sint, neque Episcopo Romano, cujus sententia prae ceteris omnibus expectanda erat, neque aut ejusdem Legatis, aut aliis S. R. E. Cardinalibus, eisdem consentientibus.* Contendo etiam, quod & in illis sessionibus eidem Constantiensi Synodo, Occumenicae titulus & auctoritas non debetur, si in eis decretis condendis non habuit adiutorem, quem velut Romanorum Papam id temporis venerabantur; vel eos, qui circa ipsum erant Sacerdotes, neque per Legatos, neque per Apostolicas & encyclicas litteras, quemadmodum lex dicitur Conciliorum. Re autem ipsa neque Johannem XXIII. cui tanquam Romanorum Papae Constantienses id temporis obsequebantur, neque illos, qui circa ipsum erant Sedis Apostolicae Sacerdotes, illorum decretis consensum adhibuisse, plane & aperte constare ex Actis videtur. De Johanne XXIII.

in

in praesenti, de Cardinalibus in sequenti Articulo differemus.

Quam haec sententia Johannis menti intime haereret, Pontificem nisi in causa haeresis a Concilio judicari non posse, inde imprimis apparet, quod a Theodorico Niem in ejus vita narratur (a). Quod quum accepisset oblatum fuisse Synodo libellum atrocissima ejus scelera continentem, petitamque a Patribus eorumdem scelerum inquisitionem, mente consternatus; & incertus animi quo se verteret; tandem ei in mentem venerit, quod cum suis familiaribus communicavit; ut ad Synodum ipse ultro accederet, praeteritaque facinora publica poenitentia & confessione dilueret: eoque magis in hoc proposito confirmabatur, quod persuasum haberet, ut ait citatus Historicus, *quod Papa propter quodcumque delictum, nisi propter haeresim deponi non posset*. Quod testimonium eo pluris faciendum est, quo & ipse olim Cardinalis S. Eustachii, & Bononiae Sedis Apostolicae Legatus, Doctorum illius Universitatis hac de re sensus optime perspectos habebat; & quum Pisanae Synodo, intructoque adversus Gregorium XII. & Benedictum XIII. judicio, laticque in eos sententiae adfuisset, aliarum quoque Universitatum, Pisanorumque Patrum doctrinam & opiniones in numero habebat. Quumque se in tuto positum judicaret si eadem Pisana Synodus confirmaretur; ideoque nihil magis vellet expeteretque; quis non facile intelligat, aliam laudatae Synodo non fuisse Gregorium & Benedictum exauctorandi causam, quam quod eos schismaticos & haereticos judicaf-

(a) Lib. II. cap. III.

dicasset ? Sed graviora sunt quae sequuntur.

Johannes Cardinalis Turrecremata, qui in minoribus, ut ajunt, constitutus Concilio interfuit, in Tractatu de Ecclesia memoriae prodidit, quod *Johannes XXIII. cum post recessum suum a Constantia, schafhusae constitutus, audiret praefatam, de Concilii potestate, declarationem conclusam, Dominis Oratoribus Regis Franciae visitantibus cum amaro animo conquestus est, FALSA QUaedam et ERRONEA adversus auctoritatem Romani Pontificis per aemulos suos post recessum ejus esse conclusa. Quum Reginaldus de Carnoto Remensis Archiepiscopus aliorum Galliarum Regis Legatorum nomine die xxiii. Martii Schafhusam adiit, Pontificemque convenit, nondum edita fuerat ea de Conciliorum generalium potestate Constantiensis Synodi declaratio; hinc Arnaldo occasio (a) Turrecrematam velut fabularum venditorem exagitandi, (*ces temeraires conteurs des fables*) ejusque testimonium repellendi. At qui moderatiore animo sunt, quamquam a nostris sacris alieni, observant quidem, hos Johannis cum Remensi Archiepiscopo questus non ad proximarum sessionum decreta referendos esse, sed ad Sermonem eodem die a Gerson habitum, & cum plausu ab Imperatore & Nationibus exceptum, ac Turrecrematae haec narranti fidem abrogare non audent. „ Il fut (*Jean. XXIII.*) „ d'abord averti, inquit Jacobus Lenfant (b), du discours de Jean Gerson & de l'applaudissement avec „ le quel il avoit été reçu de l'Empereur & des Nations,*

(a) Ecclaiscissim cap. XIV.

(b) Lib. II. num. VI.

„ tions, & il en fit même de grandes plaintes aux
 „ Ambassadeurs de France qui l'étoient allé trouver
 „ de la part du Concile. Eadem & Hermannus Von
 der Hardt in Actis Concilii locum habere voluit, nec
 ullam circa ea dubitationem excitavit (a): *Unde fa-*
ctum, quod illo ipso adhuc die Saturni (Martii XXIII.)
ad Johannis Papae schafbusae degentis aures per Le-
gatos sermo deferretur: qui vehementer indignatus, de
hoc Concilii facto conqueri non desit. Neque ab his
 Scriptoribus dissentit Fleurianae Historiae Continuator,
 & ipse enarrans (b) „ Que Jean XXIII. ne fut pas
 „ satisfait de tous ces discours, & il en fit de gran-
 „ des plaintes aux Ambassadeurs de France qui l'étoi-
 „ ent allé trouver de la part du Concile.

Neque haec a Johannis XXIII. mente aliena, sed
 eidem omnino consona esse, satis efficaciter suaderi
 visum est Schelstrato (c) superius laudato Theodo-
 rici Niemi testimonio. Verum id multo gravius lu-
 culentiusque suadent litterae Apologeticae, quas per
 haec tempora Johannes ad Ducem Aurelianensem &
 Parisiensem Academiam direxit, in quibus graviter de
 Imperatore conqueritur, atque inter cetera, quod in
 mutuo colloquio, cui & Archiepiscopus Sarisberien-
 sis adfuerat, hic quaedam contumeliosa & a fidei regula
 aliena ipsi Pontifici in os ingerere ausus fuerat; Cae-
 sare injuriam Christo Domini fideique irrogatam tran-
 quillo animo dissimulante. Si de injuria Johanni illa-
 ta ex Editis judicandum est, temere Sarisberien-
 sis ef-
 futiit,

(a) Tom. IV. AR. Conc. Const. pag. 77.

(b) Dissert. II. cap. II.

(c) Lib. CII. num. CLXIV.

fuitit, quod ipse Archiepiscopus, esset supra Papam & totum generale Concilium. Verum ut scite post Hermannum Von der Hardt, Jacobus Lenfantius (a) observat, quoniam haec crassa nimis absurditas fuisset, valde probabile est, hoc loco aut Exscriptoris aut Typographi cubare mendum, nec aliud ab Episcopo dictum fuisse, quam quod *Concilium sit supra Papam*. Quod adeo Johannis XXIII. judicio a Fide Catholica alienum esset.

Sunt alii plures in eisdem litteris Apologeticis articuli, de quibus Pontifex acriter conqueritur, & ex quibus aperte liquet, quam longe ipse alienus esset ab iis probandis, quae per Synodum decernerentur aut agerentur. Primum enim Pontifici improbabatur, quod Concilium praeter constantem aliorum Conciliorum morem fuisset in quatuor nationes, Italicam, Germanicam, Gallicam & Anglicam, haud aequo tamen numero distributum, quum pauci ex Anglia Episcopi adessent, plurimi autem vel ex sola Italia, vel ex Gallia. Querebatur etiam, quod quum Italica Natio, in qua plures erant & praecellentes cum Juris Canonici Doctores, tum Theologicae Facultatis Magistri, saepius & enixe petiisset, ut rite & canonice, & communi consilio de rebus per Synodum statuendis disceptaretur atque decerneretur, rejecta tamen fuerat
ejus

(a) A en juger par les termes du Pape même, dans ses Plaintes, il sembleroit que l'Evêque eût dit, qu'il étoit lui-même au dessus du Pape & de tout le Concile. Mais comme ce seroit une absurdité, il y a beau coup d'apparence qu'il y a là quelque

faute du Copiste, ou de l'Imprimeur, & que l'Evêque dit seulement, que le Concile étoit au dessus du Pape. Comme Mr le D. Von der Hardt l'a entendu en rapportant ce fait. *Lib. I. num. XC.*

ejus tam æqua petitio, ipsaque Italica Natio nullo fere habita loco; quum omnia ad nutum Imperatoris devinctis sibi Germanica & Anglica Nationibus agerentur. Querebatur item, quod quum ex sacris Canonibus, soli Cardinales, Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi jure suffragii in Conciliis generalibus gaudeant; in hoc tamen ad suffragium ferendum omnes indiscriminatim & Clerici & Laici, & Caelibes & Matrimonio juncti, & Doctores & imperiti, & generis nobilitate conspicui & infimæ abjectæque sortis homines admitterentur. Denique, ut alia prætermittam, querebatur Johannes, quod præter veterum Conciliorum institutum, suffragia non singulatim & per capita, sed per Nationes in publicis Sessionibus ferebantur, unde illud existeret ab æquo prorsus alienum, quod in Decretis fanciendis eadem vis esset in Anglicæ, atque in Italicæ Nationis vel Gallicæ suffragiis, quamvis illa paucissimis, hæ plurimis Episcopis constarent. Quis ergo sibi persuadeat, Johanni probari potuisse ejus Synodi decreta, quam ipse tot titulis, nec sane contemnendis rationibus criminabatur? Nam, ut ex superius adlatis Cardinalis Came-racensis verbis apparet, ea in quatuor Nationes admodum inæqualis distributio, & peculiaris ac privata per singulas de rebus agendis deliberatio, non communicatis invicem, in publicis Sessionibus, & cum Cardinalium Collegio consiliis, plerisque improbatur, neque quæ inde prodibant decreta *conciliariter* ac Synodice constituta videbantur:

Quæ quum ita sint, quis æquo animo Adversarios ferat sibi de Johannis XXIII. consensu & ad-

K k

pro-

probatione plaudentes ? „ De Johanne XXIII. inquit
 „ Meldensis Episcopus Cap. XXI. quid dicam ? quem
 „ ex actis constat, etiam post fugam Synodo adhae-
 „ sisse, ac postea iteratis vicibus ultro confessum,
 „ quod turpiter a Concilio recesserat, quod vellet
 „ stare definitioni Concilii : quod Constantiense Pi-
 „ sani continuativum errare non posset : quod Syno-
 „ di sententiam, etiam si in se latam, cum Birreti
 „ depositione acciperet, confirmaret, approbaret, quan-
 „ tum in se esset. Quae ergo Synodus intelligeret, eo
 „ vel invito per sese valitura, quis eo quoque af-
 „ sentiente valere negaverit ? Neque vero nostra in-
 „ tereſt, quid ipse Johannes privatim aut clanculum
 „ demurmuraverit, sed quid ad Synodum aperte pro-
 „ fessus sit. Eademque & Arnaldus animadvertit, con-
 „ tenditque (a) veros Johannis XXIII. sensus non ex
 „ fabulosis narrationibus eruendos esse, sed ex ejus
 „ ad Synodum responsis, quum in eum inquisitio ha-
 „ beretur.

At quod Adversariis valde incommodum est, & eorum argumentum prorsus infringit; ea ad Synodi Legatos responsa data a Johanne sunt, ut ipse Bosuetius animadvertit, circa Sessionem XI. ac XII. quum videlicet a Friderico Austriae Duce & ab omnibus jam desertus, captivus in cella Rodolphi detinebatur. Absolum vero est, ut quae ab homine in ejusmodi angustiis constituto dicuntur, velut liberi consensus argumentum proponantur. Sane quod nobis Adversa-

rii

(a) Ce n'est donc point de ces fausses relations qu'on peut apprendre les sentimens de Jean XXIII. ce sont de rep onses que l'on fait cer-

tainement qu'il a faites à ce qu'il lui a été proposé par le Concile, lors qu'on lui faisoit son procès. *Ubi supra.*

rii ex Johannis verbis suadere volunt, nec Synodo reapse nec aliis communiter persuasum est. Non quidem Synodo, cujus jussu ad usque Martini V. electionem in Gotlebiano primum, deinde in Heidelbergensi carcere diligentissime servatus est, ac novo postmodum Pontifici traditus in Mantuanum carcerem transferendus. Nec porro aliis communiter; unde factum, teste Aretino, ut de Johannis ejectione, adeoque & Martini V. in ejus locum subrogatione, ob vim illi adhibitam disceptaretur, nec ante controversia quiesceret, quam ipse Florentiae sese Martino V. libere ac sponte subjeceret: *Johannes Pontifex, de cujus depositione propter vim adhibitam multi dubitabant, & scrupulus quidam relinquebatur in mentibus, securitate atque fiducia bujus loci Florentiam venit, tibi que se sponte sua subjecit, ac Dominum & Pontificem verissimum recognovit: quo facto omnis est penitus scrupulus ambiguitasque sublata: neque enim de vi ulla adhibita sollicitus esse quisquam potest, quum ipsius voluntaria in loco sibi tutissimo sit conspecta subjectio.* Ex quibus ipsius Aretini ad Martinum Quintum verbis; (a) colligere est, quam intime hominum sensibus ea esset infixata sententia, quod Concilii generalis auctoritate Romanus Pontifex nisi ob haeresim deponi non possit; quum multos videamus de Synodi Constantiensis in Johannem judicio dubitasse, nec antea omnem illis exemtum scrupulum, quam suae dejectioni liberum ipse prae-buisset adensum.

(a) Comment. Rer. suo temp. in Ita lia gestar.

ARTICULUS TERTIUS:

Neque Cardinalium Collegium, neque alii plures insignes Episcopi & Doctores Constantiensibus de Conciliorum potestate Decretis consensum adhibuerunt.

PLuribus id argumentis exploratum est. Nam primum, uti superius ostendimus, ad eum conventum, quamquam ab Imperatore & Nationibus rogati, Cardinales adesse noluerunt, in quo Gerson orationem habiturus erat de Conciliorum generalium supra Romanum Pontificem auctoritate, nec ejus exemplar sibi a Caesare oblatum legere dignati sunt. Hinc porro factum est, quemadmodum Historici ex Concilii actis observant (a), quod Nationibus in suspicionem venerunt, ne vel Johannis fugam probarent, cum eoque occulte in Concilii dissolutionem colluderent. Quapropter neque consultationibus adsciti sunt de rebus in proximis sessionibus definiendis & conficiendis, pro Concilii integritate, auctoritate, atque vigore factis testisque servandis; sed eis tantum legenda tradebantur, de quibus inter se Nationes consenserant, paullo antequam in publicis sessionibus sollemniter sancirentur, nullo licet habito eorundem Purpuratorum Patrum consensu. Quae res illorum animos tam graviter offendit, ut ad tertiam sessionem, primam post Pontificis fugam, duo tantum Cardinales, Cameracensis & Florentinus convenerint. Indeque graves inter sacrum Collegium & Na-

(a) Von der Hardt Tom. IV. pag. 69. & seq. Lenf. lib. II. n. VIII.

Nationes exortae similtates, de quibus postea dicemus . Neque neceſſe eſt , ut de iis quae ad quartae ſeſſionis decreta pertinent repetamus , quum de acerrimis contentionibus eorum occasione hinc inde ſubortis jam late diſſeruerimus . Ad quintam ergo ſeſſionem animum advertamus .

Emmanuel Schellſtrate ex Vaticanis MSS. refert ; quod quum Sabbatho Sancto die 30. Martii Cardinalis Florentinus in publica ſeſſione primum Decretum mutilaſſet , & alia quaedam penitus omiſiſſet ; proxima die poſt Paſcha , 1. Aprilis , *Deputati* Nationum conveniunt , ut hoc Cardinali facinus exprobrarent : habitaque inter eos ſuper eiſdem articulis ſeu decretis *aliquali* diſputatione , conſtitutum ab illis fuit , ut in proxima ſeſſione detruncata vel omiſſa decreta inſtaurarentur , & ex integro publicarentur . Qua re ad alios Cardinales per Florentinum delata , ii primum ad ſeſſionem accedere renuebant . At poſtmodum ſeptem ex eis intereſſe ſeſſioni decreverunt ; praemiſſa tamen in Eccleſiae Sacratio , una cum Oratoribus Regis Franciae , ſecreta proteſtatione , *quod propter ſcandalum evitandum ad ſeſſionem ibant , non animo conſentiendi his , quae audierant in ipſa ſtatui debere .*

Haec omnia Adverſarii , ac potiſſimum Arnaldus , pro meris fabulis habent , variisſque ratiunculis Vaticanorum Codicum fidem elevare conantur : quas hic non vacat ad examen revocare , quum eo praecipuae & quae colorem aliquem habent , referantur , ut Galliae Regis Oratorum in ea edenda Proteſtatione cum Cardinalibus conſenſionem a veriſimilitudine longius abeſſe ſuadeant : qua de re permittimus Arnaldo id credere ac ſentire quod

quod ipsi libitum fuerit ; dum tamen & ille nobis largiatur, clarum ac notorium fuisse atque omnibus persuasum & exploratum, Cardinales quintae sessionis decretis suum non accommodasse consensum. Idem aperte colligitur ex celebri scripto, quod in sexta Sessione Synodo oblatum est: cujus Auctor pluribus rationibus contendebat admittendos non esse Cardinales ad eos Synodi tractatus seu conventus, in quibus de Ecclesiae Romanae reformatione differeretur. Meminit ejusmodi scripti Gobelinus Persona in Cosmodromio cap. XCIV. idemque Actorum Synodi Constantiensis in Germania Editor Tom. II. pag. 285. publica luce donavit. Prae oculis autem potissimum habenda est quarta ratio, vel, ut ipse loquitur, quarta ex quinque veritatibus, quibus innitur. *Quarta nimirum veritas est*; turpiter Cardinales errasse, quum ob fugam Johannis adfirmarunt contenderuntque solutum esse Concilium, nec exinde Concilii nomine appellandum esse, sed *conciliabuli*: turpiter, inquam, illos errasse propugnat, quoniam ubi de schismate agitur & Ecclesiae unionem, ejusdemque reformationem, *Concilium*, inquit, *illis in casibus est supra Papam & Cardinales, & dependet immediate a Deo*. Unde colligit, quod se ipsi a Synodo alienarunt, nec admittendos esse subjungit, nisi errorem suum agnoscant & fateantur, ac nisi se Synodi decretis & ordinationi subjiciant: *Et per consequens, ipsis dicentibus, se ipsos excluderunt a Concilio & tractatibus ante dictis, & se reddiderunt suspectos vehementer quoad illa, nisi ante omnia faterentur in hoc se errasse, & submitterent se ordinationi Concilii memorati*. Nondum ergo die 17. Aprilis, a quinta sessione, undecima, Car-

di-

dinales suas illas opiniones revocaverant; quod Constantiensis Synodus post Pontificis fugam pro legitima & Oecumenica habenda non esset; quod a Pontifice ipsius penderet auctoritas, neque se adhuc Concilii Decretis contraria statuentibus Purpurati Patres subjece-
rant. Quod & luculentius patebit ex inde proficiscen-
tis difficultatis enodatione.

Annon enim, inquis, quintae sessioni septem Cardinales interfuerunt? Interfuerunt quidem, sed emissam, ut diximus, adversus ea quae statuenda erant, secreta Protestatione; quam reapse fuisse ab illis emissam, mox adlato argumento haud obscure confirmatur. Age vero, nulla ejusmodi edita a Cardinalibus protestatio sit; quid tum? Quid tum? inquis. Annon in fine sessionis adnotatum est: *Quod illis articulis sive Constitutionibus lectis, Concilium eis & eas uniformiter approbavit & conclusit*? Si uniformiter; ergo & a septem illis Cardinalibus qui interfuerant, probati iidem articuli & suscepti sunt. Prima fronte alicujus momenti esse videtur obiectio: attamen ea facile evertitur, & sententia nostra firmatur, si illud memoria recolamus, quod post Johannis secessionem a Synodo constitutum est; Cardinalium Collegio permittendum non esse suffragium a quatuor Nationum suffragiis distinctum, sed eos cum suis Nationibus, Italos cum Italica, Germanos cum Germanica &c. esse permiscendos. Atque ita porro a priore post fugam Papae sessione usque ad Sessionem XI. aut XIV. nemo fuit, qui pro Cardinalium Collegio suffragium ferret. Nam Schellstrato teste (a), in Actis Synodi a quatuor Protonotariis compilatis, Sessione XI. in Gestis vero ejusdem

(a) Comp. Chronolog. pag XLV.

dem Concilii nonnisi Sessione XIV. memoriae proditum est: *Et responderunt quatuor Praelati pro quatuor Nationibus, Placet, & Cardinalis Ostiensis pro Collegio Cardinalium, Placet. Et hoc nunc primo responsum est pro parte Cardinalium.* Itaque ut has ante sessiones unanimis esset aut communis adprobatio, vel, ut decreta dicerentur a Concilio uniformiter adprobata, satis erat ut quatuor Nationum suffragio in publicis sessionibus probarentur: quamquam & Cardinales, & alii privatim alios a suis Nationibus sensus foverent.

At hoc ipsum dissensionis Cardinalium a Nationibus in iis quae per easdem sessiones *in diminutionem jurisdictionis Apostolicae* decernebantur, luculentius argumentum est. Ut quid enim Cardinalium Collegio jus ferendi suffragii Nationes denegassent, si Cardinales in eandem secum conspirare sententiam exploratum habuissent? Itaque ob eandem causam permissum non est Cardinalium Collegio in prioribus illis sessionibus seorsim a Nationibus sententiam dicere, ob quam neque ad communes deliberationes ab eisdem Nationibus Cardinales admittebantur; quod nempe in diversas opiniones abirent. Qua de re videri possunt, quae ex MSS. Codicibus Schelltratus refert (a); Nationes videlicet seorsim

(a) Nam pene in omnibus Decretis Concilii factum est: Cardinalibus ita arcto & brevi tempore omissa sunt decreta jam conclusa in Nationibus, ut non fuerit in eorum potestate sufficienter deliberare, imo in magno contemptu habitum sunt. Plures conquesti sunt Cardinales de contemptu. Et finaliter petiverunt, quod cum essent in Concilio quatuor Nationes, una Anglicanae, in qua non erant viginti ca-

pita, de quibus tres solum Praelati, & Cardinales essent sexdecim & alii futuri, de quibus plures magni & insignes Doctores, propter dignitatem Collegii haberent vocem & auctoritatem tantam, sicut Natio Anglicana. Quod fuit recusatum, & dictum, quod venirent ad suas Nationes. Ita quod nullam habent auctoritatem. *Ap. Schelltr. Dissertatione II. cap. II. & Tom. XVI. Concil. edit. Ven. col. 116.*

sim deliberasse, & paullo ante publicas sessiones Cardinalibus communicasse, quae illis in privatis conventibus placuissent; perinde habentes, vel in eandem sententiam Purpurati Patres concederent, vel ab ea dissentirent. Quod merito pro magno sacri Collegii contemtu habitum est. Subjungitur in eisdem MSS. Codicibus, quod Cardinales hac de re cum Nationibus conquesti sunt. Quare & in Thesis totius sacri Senatus nomine Synodo oblatis Cardinalis Cameracensis quorundam infanas voces reprehendit temere in Concilio dicentium: *Nos vocabimus Cardinales, quando nobis videbitur.* Quam temerariam opinionem suorum Collegarum nomine validis, ut postea vibebimus, argumentis in eodem scripto confutat; ac dubium excitat, de quo supra locuti sumus; An quatuor nationum conventus, non accedente sacri Collegii sententia, Synodi Oecumenicae titulum jure adsciscerent, & auctoritatem haberent. Quapropter ne & Synodi decreta in controversiam adducerentur, & ut suis Cardinalibus honos decusque constaret, petatum ab eis est, ut suam & ipsis sententiam seorsim dicere liceret, quemadmodum & quatuor Nationum Collegiis: quae petitio eo videbatur acquior, quod Natio Anglicana, quae singularis suffragii jure gaudebat, non nisi ex viginti hominibus constabat, quorum tres tantum erant Ecclesiasticis infulis insignes: quum ipsi Cardinales sexdecim essent, aliosque praestolarentur, quorum plures doctrina etiam sacraque eruditione excelebant. Haec tamen tam aequa petitio repulsam passa est, responsumque est, ut ad suas Nationes accederent, unam cum eis dicturi sententiam, non ut sacri Collegii, sed ut earumdem membra Nationum. Un-

de palam efficitur, hæc optime conciliari, quod & Synodus sessionis quintae decreta *uniformiter* adprobaverit; & nihilominus certo constiterit, eisdem decretis sacrum Purpuratorum Patrum Senatum pro virili parte refragari. Adeoque & sua Schelstratenis ex MSS. Codicibus actis & integra perstat fides. Quare hîc jam nobis alia Bossuetii, Arnaldi, & aliorum confutanda exceptio est.

„ Sed age, inquit Bossuetius Cap. XXXIII. sint vera, sint authentica, sint integra quae Schelstratus descripserit, sint recta quae concluderit, quid postea?
 „ Nempe acta Constantiensia auctoritate carebunt?
 „ Quid ita? quia ne vociferati sunt Patres? Quo ergo abibunt Chalcedone acta, tot inter clamores, quos ipsi Judices compescere vix poterant? An ergo Schelstratus putat, in sacris Conciliis obstinatione semper ac praecipitantia, tumultuariisque motibus, non ipso fidei ardore, clamores editos? At enim dissenserunt multi Cardinales, quid tum? An, ut Chalcedonensia aliaque vetera dissidia omittamus; an, inquam, infirma erunt tot Tridentina Decreta, in quibus disrepantes Patrum sententias Pallavicinus refert? Quae & alia, quae Illustrissimus adjungit, eo pertinent, ut quamquam dissentientibus Cardinalibus, edita quintae sessionis decreta sint; nihilominus valere debeant, & immobili atque inconcussa auctoritate pollere: quemadmodum & Chalcedonensis aliorumque cum veterum Conciliorum, tum Tridentinae Synodi Canones, quibusdam vel Episcopis vel Theologis intercedentibus, aut aegre consentientibus, promulgati. Putatque tam recte solideque institutam comparationem, ut Schelstrato succenseat, mireturque: „ Non puidisse Theologum hæc
 „ orbi

„ orbi Christiano proferre ludibria , has Ecclesiae divi-
 „ dendae, & Conciliarium Decretorum solvendorum
 „ vias. Nec mitiora sunt, quae Arnaldus idem ver-
 fans argumentum, in eundem Auctorem convicia ja-
 ctat (a).

Verum quod Adversarii tanta sibi fiducia sumunt ;
 dissensionis totius sacri Collegii, quod absente Pontifi-
 ce, Romanam quodammodo repraesentet Ecclesiam,
 eandem habendam esse rationem, ac dissensionis quo-
 rumdam privatorum vel Episcoporum, vel Theologo-
 rum ; id vero nulla ratione ferendum est : objicimusque
 haud suspectum ipsis Auctorem, Cardinalem Camera-
 censem, qui Collegiarum nomine invictis in ipsa Syno-
 do rationibus demonstravit jus, quod Ecclesiae Roma-
 nae competit, ne absque illius suffragio Oecumenica
 Synodus celebretur, aut in ea quidquam statuatur. Ac
 tota illius de hoc argumento disputatio sequentibus
 Principiis, seu thesibus aut *Conclusionibus* nititur :
 Quod Ecclesia Romana jure Divino omnium Ecclesia-
 rum Mater est, & Magistra, & Caput ; nec modo parti-
 cularium omnium Ecclesiarum Caput est, verum &
Concilii generalis, imo & universalis Ecclesiae, quae
ex omnibus particularibus Ecclesiis integratur. Quae
 sunt Eminentissimi Auctoris quatuor priores theses. In
 quinta, sexta, & septima statuit, quod quemadmodum
 Ecclesia Romana in Papa & Cardinalibus repraesenta-
 tur: ita ipsa suo quodam modo, sicut & generale Con-
 ciliium, universam repraesentat Ecclesiam. Absente ve-
 ro Pontifice, per Cardinales in Synodo repraesentari
 censetur ; maxime si ad hoc ut Synodo intersint aut prae-

L I 2

sint,

(a) Eclairciss. cap. XI. Punct. I.

sint, Apostolica auctoritate constituentur. Unde tribus sequentibus thesibus seu *Conclusionibus* colligit, tantam esse ejusdem Ecclesiae Romanae auctoritatem, quod sine illa vel eam repraesentantibus nihil in generalibus Synodis decernendum aut definiendum est; quod ad eam pertinet cetera Ecclesiae membra reformare; & quod ad generalem Ecclesiae reformationem ipsi cum Synodo adlaborandum est. Subinde ut nodum difficultatis pressius adstringat, duo illa excitat dubia, quae etiam superius repraesentavimus: 1. An quatuor Nationum conventus, sine Cardinalium Collegio, Romano etiam Pontifice absente, generalem Synodum faciant? 2. An jus & facultatem habuerint adimendi Ecclesiae Romanae, aut Cardinalium Collegio, eandem Ecclesiam quodammodo repraesentanti; (*quod, inquit, est antiquum Collegium & in antiquo jure, & in sacris generalibus Conciliis, & sanctorum Patrum decretis fundatum;*) adimendi, inquam, jus ferendi suffragii; quemadmodum hactenus publicis sessionibus factum fuerat? Monet autem, earumdem sessionum decreta multis non videri conciliariter facta, nec Synodi generalis auctoritate pollere. Nec dubium est, quin eadem fuerit ipsius Cameracensis & aliorum Cardinalium sententia, quum sponte illa ex praemissis thesibus fluat. Unde in fumos abeunt quae adversus Schelstratum Arnaldus disputat, perinde atque ille septem Cardinalium dissensu infringere voluerit Synodi Occumenicae in condendis de fide moribusque decretis auctoritatem. Non enim hic numerus supputandus est; sed quaerendum, An absente Pontifice, nec admissio Cardinalium Collegio, aut eo minime consentiente, generalis Synodus legitimi-

gitime habeatur, aut quae inde manant decreta Conciliarium decretorum forma & vigore polleant.

ARTICULUS QUARTUS.

*è Synodi mentem, ut ea de Concilio-
testate Capitula peremptorio & prorsus
actabili Decreto sancirentur, neque ut
inquam Articuli ad fidei regulam im-
mè & irreformabilem pertinentes ab om-
Catholicis reciperentur.*

Ecce monet sapientissimus Canus lib. V. de locis
Theologicis cap. V. *Non omnia, quae aut Juris
Conciliorum volumina continent, doctrinae Chri-
anae esse judicia, nec omnia rursus doctrinae judi-
a, fidei censuras esse. Multa siquidem ad sanam Ec-
clesiae disciplinam attinent, quae fidei decreta non sunt.*
Subjungitque aliquot Notas, quibus Conciliorum de
fide decreta internosci facile possint. „ Prima, inquit,
„ & ea quidem manifesta, si contrarium asserentes pro
„ haereticis judicentur ... Altera nota est, cum in hanc
„ formam Synodus Decreta praescribit: si quis hoc aut
„ illud senserit, anathema sit: qualia permulta sunt in
„ Concilio Toletano primo, & in Synodo Tridentina.
„ Tertia est, si in eos, qui contradixerint, excommu-
„ nicationis sententia ipso jure feratur Quarta, si
„ quicquam expresse & proprie a Fidelibus firmiter cre-
„ dendum, aut tanquam dogma fidei Catholicae acci-
„ piendum dicatur, vel aliis similibus verbis aliquid
„ esse Evangelio doctrinaeve Apostolorum contrarium.
„ Di-

„ Dicatur, inquam, non ex opinione, sed certo & firmo decreto. Cujus statim limitationis rationem & exemplum adjungit. Quum ergo nulla ejusmodi nota Synodi Constantiensis, de quibus in praesentia differimus, decreta afficiantur, plane consequens esse videtur ea nequaquam ad fidem Catholicam pertinere, nec tanquam fidei canones & articulos esse a Catholicis suscipiendos: nec enim contrarium docentes pro haereticis judicantur: nec anathema in eos intorquetur, qui senserint ea Conciliorum majorem esse Romani Pontificis auctoritatem: nec in eos, qui contra dixerint excommunicationis sententia ipso jure constituta est. Nec tandem illud de summa & indeclinabili Conciliorum etiam in Romanos Pontifices potestate, expresse & proprie a Fidelibus firmiter credendum, aut tanquam dogma fidei Catholicae accipiendum proponitur; vel aliis similibus verbis sententia nostra, velut Evangelio doctrinaeve Apostolorum contraria, traducitur ac reprobat.

Efficax quidem ex sese hoc argumentum est; sed etiam multum additur ponderis ac momenti, si illud etiam adjiciamus, quod supra observatum est, ipsam videlicet Synodum conceptis disertisque verbis ejusmodi decreta ab eis sejunxisse, quae ad *fidei materias* & dogmata pertinerent, atque ut ab his accuratius discernerentur, caute observatum est, ea lecta fuisse *per modum Synodaliū Constitutionum*.

Sed ut melius ac luculentius appareat, quantum ab ea mente atque sententia Patres abfuerint, quae sessionis quintae Decreta veluti fidei Canones & Articulos proposita fuisse, & ab omnibus Fidelibus suscipienda esse depraedicat; in memoriam revocanda nobis est ac dili-

diligenter versanda ea controversia , quae Theologos exercuit , quum ad Articulorum Wiclefi damnationem sese Synodus compararet . Quum enim post diligens & accuratum examen a selectis Patribus ac Theologis habitum , visum est eos esse sollemniter configendos , quaestio excitata est , Papae ne an Concilii nomine decretum promulgaretur ? Habitus hac de re Theologorum conventus , in quo Cardinalis Cameracensis pro Concilio disseruit ; ejus nempe nomine , nulla Pontificis facta mentione , Wiclefi damnandam esse doctrinam , quoniam Pontifici Synodus antecellit , cujus hic nonnisi pars & membrum , etsi praecipuum , habendus sit . At ex quadraginta Doctoribus , qui conventui interfuerunt , solum duodecim Cardinalis sententiam adprobarunt : ceteris propugnantibus , quod quum Synodus nullam habeat nisi per Pontificem auctoritatem , ideo Pontificis sit *definitivam* pronuntiare sententiam , atque adeo illius nomen in ipsa Decreti fronte spectari debeat , nec mentio Concilii facienda sit , nisi ut ejus adprobatio significetur . Alliacensis tamen in sua sententia permansit , ac *verbis verba trahentibus* , eo deventum est , ut Concilium esse diceret supra Papam , & posse illum deponere . Sed paucis exceptis , alii Theologi ei *in faciem* viriliter restiterunt . Quare proposuit quaestionem ad Synodum deferre : suamque doctrinam scripto edito propugnavit , in quo & in Johannem Patriarcham Antiochenum impetum fecit , qui validis rationibus contraria dogmata communierat .

Hinc autem plura pro nostra sententia argumenta proficiscuntur . Nam 1. quorsum haec post sessionem sextam inter Theologos controversia ? Si enim quintae sess-

sessionis decreta, nulla Pontificis interposita mentione atque unius Synodi auctoritate, tanquam fidei Canones atque definitiones edita fuerant, quis jam locus dubitandi, quin & Wiclefi articulorum damnatio solius Concilii nomine & auctoritate fieri deberet aut posset? Atque illud etiam quaeri merito potest, cur eadem controversia ante quartam aut quintam sessionem Theologos non exercuerat, si perinde in illis atque in septima sessione de fidei decretis edendis agebatur? 2. Si tanquam fidei dogma in quarta & quinta sessione sancitum fuerat, Concilium Oecumenicum generatim, & in iis etiam quae ad fidem constituendam pertinent, *poteſtatem a Christo immediate habere*; quid fieri potuit, ut paucis post diebus ex quadraginta Theologis, praeter duodecim, reliqui omnes contrariam sententiam nimirum *Concilium per se nullam auctoritatem habere nisi ex capite*, acerrime propugnarent; & Cardinali Cameracensi in aliam abeunti opinionem viriliter & in faciem resisterent? 3. Quum *verbis verba trahentibus* eo deventum est, ut ab eodem Cardinali diceretur, Concilium esse supra Pontificem, & posse illum deponere, rursus, *paucis exceptis*, ceteri ei in faciem contradixerunt; adeoque etiam post decreta quintae sessionis libere de hoc argumento & in utramque partem inter Theologos disceptabatur. 4. Johannes Antiochenus Patriarcha, ejusdem occasione quaestionis non modo viva voce, verum & quodam scripto, proprio nomine subsignato defendit, Pontificem Catholicum Concilio non esse subiectum, quam ille thesim pluribus argumentis adprobare admissus est; quorum summa est, quod Concilium a Pontifice velut a capite, non Pontifex a Concilio suam de-

derivat auctoritatem. Et quod juxta veteres Ecclesiae Canones Romanus Pontifex omnes judicat, ipse a nemine judicatur: nec enim in eum vel ipsa Synodus generalis judicium exerceret nisi per auctoritatem ab ipso velut a capite profluentem. Quod sane argumento est, aut non fuisse contraria dogmata a Synodo decretis quintae sessionis *irretractabiliter* definita; aut neque Johannem Patriarcham, neque alios Theologos eam agnovisse in Synodo auctoritatem, quae talem controversiam *immobiliter* & *irretractabiliter* terminaret. Verum quidem est, quod post laudatum scriptum publici juris factum, Patriarcha ut invidiam declinaret, quemadmodum refert Cardinalis Cameracensis, obtendit, *quod illam schedulam non scripserat determinative, sed solum arguitive*. Sed haec excusatio quam frigida levisque sit, nemo non videt; quum nullo modo nullave causa liceat fidei dogmata peremptorio Ecclesiae judicio definita in controversiam adducere. 5. Illud etiam non sane dissimulandum negligendumque est, quod Cardinalis Cameracensis in brevi scripto, quo tunc suam de fidei decretis Concilii nomine edendis opinionem tuitus est, & contrariam exagitavit, quamquam nihil disertius adferre poterat, quam sessionis quintae decreta, quibus traditum fuerat, Concilium Oecumenicum *immediate a Christo* potestatem habere, cui ipse quoque Romanus Pontifex subjectus sit; attamen horumce Decretorum ne meminit quidem. Quod certe permirum videri debet. Quid enim ad convincendos Adversarios, eisque silentium indicendum, validius adferre potuisset, si Constantienses articuli in arcem evassent Catholicae veritatis, eorumque fuisset indeclinabilis

bilis auctoritas? Quin & in Tractatu, quem postmodum in ipsamet Synodo edidit, de Ecclesiae, Conciliorum generalium, Romani Pontificis & Cardinalium auctoritate, in quo uberius easdem versat quaestiones; nec decretorum quintae sessionis diserte meminit, nec suis Adversariis audet haereseos notam impingere, ac demum ita in harumce rerum tractatione versatur, & in eam clausulam definit, ut luce clarius appareat, controversiam, ipsius quoque opinione, nondum fuisse supremo & irretractabili Ecclesiae iudicio definitam. Statuens enim cap. 2. III. Partis, Concilio generali Romanum Pontificem esse subiectum, ait: *Haec autem conclusio in condemnatione & depositione Johannis Papae XXIII. practicata est per hoc Concilium generale, cujus determinationi contradicere non licet.* Ac rursus cap. IV. Antiocheni Patriarchae opinionem refellere aggrediens, eam erroneam esse, & *Politiae Christianae periculossimam*, satis, inquit, patet ex actis in hoc sacro Concilio. Cogitanti mihi, cur acta potius Concilii quam decreta laudet, illud in mentem venit, quod acta in Johannem XXIII. omnium Patrum essent adprobatione munita, decreta vero plurimis repugnantibus edita, cisque adhuc multi refragarentur, ut vel ex ipso Gersone, loco inferius exhibendo, compertum est. Haereseos autem notam nunquam ex propria sententia Adversariorum dogmati Cameracensis inurit, hoc satis habens, quod *oppositum dicere; multis esset haereticum, & ex Juribus male intellectis erronee conclusum*: Non audet ergo velut ex sua sententia oppositum dogma haereseos insimulare. Denique quum multa de Conciliorum summa potestate dixisset, in hanc clausulam definit: *Quae*

ta-

tamen non definitive determinando, sed doctrinaliter suadendo posita sunt: nam bujus rei definitionem sacri Concilii determinationi submitto. Quae aperte indicant, nondum eam quaestionem fuisse preemtorio & ir-retractabili Ecclesiae judicio terminatam.

At nihil, ut ego quidem sentio, luculentius demonstrat, quintae sessionis decreta ad fidei regulam minime pertinere, quam quod ex ipsius Concilii veluti publica professione conficitur argumentum. Cardinales oblato quatuor Nationibus Libello, variis rationibus demonstrabant, sine Ecclesiae Romanae, quae in Pontifice & Cardinalium Collegio repraesentetur, non posse quidquam constitui vel definiri, quod Concilii generalis habeat auctoritatem. Atque inter cetera ad id probandum adsumebatur, quod *Romana Ecclesia, sicut omnium Ecclesiarum caput dicitur, sic & Concilii generalis, imo universalis Ecclesiae, quae ex omnibus particularibus Ecclesiis integratur.* Fuit qui Concilii jussu laudato Cardinalium scripto notas adjecit, ne theses seu veritates quibus nitebantur, illud Ecclesiae Romanae sacrique Senatus jus invicte adstruere viderentur. Ergo ad praemissam thesim *responsio Concilii* est (a), audiendam quidem Ecclesiam Romanam, sacrumque Cardinalium Collegium, quum de fide adferenda in Conciliis agitur; non autem si de schismate evellendo agatur, quod ipsorum Cardinalium culpa satum & ro-

M m 2

ho-

(a) Super verbo *Concilii* est subdistingendum. Quia hoc est verum in aliquo Concilio, maxime tum agitur ad elidendum aliquem errorem contra Catholicam fidem, seu haeresim extirpandam. Ubi au-

tem agitur de schismate tollendo in Romana Ecclesia, quod per Cardinales ortum habuit, quia Cardinales abas abusi sunt electione, & in similibus, ibi locum non habet. Alias essent judices in proprio facto.

boratum sit . Ergo & iptum Concilium agnoscebat , palamque profitebatur , sine Ecclesia Romana , & Cardinalium Collegio , in quo ipsa repraesentetur , nihil esse de fide in Conciliis Oecumenicis statuendum . Certum porro est & exploratum , quintae sessionis decretis non adfuisse Cardinalium Collegium Ecclesiae Romanae nomine , aut quod ipsam repraesentaret . Quamquam enim aliqui Cardinales adfuerunt , non tamen velut Ecclesiae Romanae Senatus suffragium tulerunt , aut sententiam dixerunt , sed veluti suarum Nationum membra habiti sunt . Quare , ex ipsius Concilii professione , aut in ea sessione de fide actum non est ; ut habet ipsa Decretorum inscriptio , *per modum* , inquit , *Synodaliū Constitutionum* ; aut ea decreta *conciliariter* acta non sunt ; hoc est , prout lex exigit Conciliorum , adscita in consultationem Ecclesia Romana , ejusque elicitō consensu : quem , ubi de fide agitur , omnino desiderari , ipsimet Constantienses abnuere non audebant .

Denique quamquam Gerson omnium audacissimus ; Sessionis quintae Decreta passim opportune importune in suis sermonibus & Tractatibus velut fidei dogmata seu regulas vendicaret , & contrariam doctrinam velut haereticam insectaretur ; attamen dissimulare non potuit , ejusque testimonio compertum est , plures vel in ipsa Synodo fuisse , qui hanc ipsam doctrinam , ipso auctore , haereticam , & velut haeresim a Concilio damnatam , palam defendere minime verebantur . *Post determinationem* , inquit (a) , & *præficationem* bujus sacrosinctae Constantiensis Synodi inveniuntur , qui talia palam asserere non paveant . Et in alio loco (b) :

Num-

(a) De Potest. Eccles. Confid. XII. (b) Serm. in Festo S. Antonii .

Numquid non ideo sacrae bujus Synodi Constantiensis impugnantur iudicia, quae sic habent? „Primo declarat &c. Subjungitque duo illa sessionis quintae Decreta, de quibus in praesentia differimus. Quis vero animum inducat, laturam fuisse Synodum, ut decreta, quae ipsa tanquam fidei dogmata regulasve supremo ac peremptorio iudicio sancitas haberet, palam impeterentur; doctrina vero, quam ut haereticam proscripsisset, palam & ipsa vindicaretur?

Ex quibus omnibus colligi aperte videtur, illas quorundam Theologorum id temporis opiniones noluisse quatuor Nationes, seu qualemcumque Synodum ex quatuor Nationibus constitutam; noluisse, inquam, eas opiniones tanquam fidei dogmata decreto prorsus ir retractabili definire; sed eas adoptasse, & utcunque firmare ac statuere decrevisse velut temporari, & extinguendo schismati, & Ecclesiae in capite & membris reformandae accommodatas. Si enim illas in fidei articulos vertere voluisset, canonicum de illis examen instituisset, atque ad deliberandum decernendumque de illis sacrum Collegium Ecclesiam Romanam, absente Pontifice, utcunque repraesentans, adhibuisset, ac demum facultatem omnem de eisdem in utramlibet partem differendi Theologis ademisset. Semel autem iis adscitis doctrinis ac decreto firmatis, consequens erat, ut ea etiam inde decreta prodirent, quae his velut innixa ab Adversariis objiciuntur, & de quibus supra Capitulis XVI. XVII. & XVIII. Meldensis Episcopus disserit; quaeque ad ipsos etiam certos & indubios Pontifices referri videantur. At quemadmodum aliis Patribus ac Theologis non est per Synodum adempta facultas prius illa

illa decreta, ex quibus alia manarunt, & quibus velut fundamento innituntur, ad Evangelii traditionisque regulas accuratius exigendi; sic multo minus Ecclesiae Romanae, Sedique Apostolicae, Romanisque Pontificibus eadem facultas abrogata est; nimirum ea decreta libere retractandi, ac diligentius examinandi, quo jure, quave demum ratione ad alia disciplinae capita observanda retinendaque obstringeretur.

ARTICULUS QUINTUS.

Martinus V. Sessionis quintae decreta velut conciliariter facta, vel ad fidem pertinentia, minime confirmavit. In aliis autem Synodi Decretis firmandis, & appellationibus a Pontifice ad futura Concilia prohibendis, summam in Synodos Oecumenicas auctoritatem sibi suisque Successoribus Romanis Pontificibus, adseruit ac vindicavit.

Martinus V. Sessione XLV. se, omnia & singula determinata, conclusa, & decreta in materiis fidei per Concilium Constantiense conciliariter, tenere velle; ipsaque sic conciliariter facta se approbare & ratificare, & non aliter nec alio modo, professus est. Quod autem haec verba protulerit, quum a Polonis contentiosissime urgebatur, ut librum quemdam Johannis a Falkenberg, rite jam examinatum, & per Nationes & Cardinales damnatum, in publica quoque sessione damnaret, aut jam damnatum sollenniter promulgaret; hinc colligunt Adversarii, decreta de summa Concilio-
rum

rum potestate in publica sessione edita, iis adconsenda, quae Martinus V. approbarit confirmaritque. „ Ad fidem enim pertinere, quae pertinent ad interpretationem divini juris, & ad traditam immediate a Christo Petri Successoribus, atque Episcopis in Concilio generali sedentibus, potestatem, neque Bellarminus; „ inquit Bossuetius Cap. XXIX. aut alii dissentunt.

At nos quamvis id exigamus, ut aliquid sit *conciliariter* gestum, ut in sessione publica & sollemniter promulgetur; non omnia tamen, quae in publicis Synodi Constantiensis Sessionibus promulgata sunt, *conciliariter* gestis esse adnumeranda censemus. Alias enim, ut ex dictis compertum est, praeterea requirimus conditiones. Ut Canonicum examen praecefferit; ut Romanus Pontifex, vel qui pro Pontifice habebatur, consenserit, aut saltem non repugnarit; denique ut eo absente, Cardinalium Collegium velut Romanam Ecclesiam representans, sessioni adfuerit consenseritque. Quamobrem quemadmodum Adversarii memorati libri damnationem ob publicae sollemnisque promulgationis defectum inter *conciliariter* gesta non referunt; ita nos quintae sessionis articulos, ob aliarum conditionum defectum, pro *conciliariter* decretis a Pontifice confirmatis non habemus, nec habendos esse censemus. Nam quod neque ad fidem iidem articuli spectent, ipsamet Synodus perspicue significavit, quae illos *a materiis fidei* accurate distinxit; neque, ut ad fidem pertineant, satis est quod in divini Juris interpretatione versentur; sed praeterea requiritur, ut pro haereticis habeantur, qui contraria docuerint, vel anathema in eos intorqueatur, vel eis qui contra dixerint, excommunicationis poena

poena constituta sit, vel denique ut res illa tanquam certa & Catholica fide tenenda omnibus Fidelibus proponatur. Unde colligimus, sessionis quintae decreta neque tanquam *conciliariter* facta, neque tanquam ad fidem pertinentia, fuisse a Pontifice confirmata.

Id vero nos quidem satis esse judicamus, ne in arcem summae & Catholicae auctoritatis invadant, idque potissimum quum Pontifex disertis verbis proficitur, ea *se nec alio modo nec aliter* confirmare. Verum Adversarii neque necessariam judicant gestorum ac decretorum Synodaliū Apostolicam confirmationem, neque existimant „Romanos Pontifices, (Verba sunt Meldensis „Episcopi Cap. XXVIII.) cum Synodos Occumenicas „legitime habitas confirmant, superiorem in eas exercere potestatem. Quorum utrumque jam nobis in superioribus libris veterum Conciliorum, Romanorumque Pontificum, & Patrum testimoniis plenissime confutatum est. Quare hinc tantum quae nobis ex Constantiensis Synodi Actis suppetunt argumenta proferemus.

Inter alia, quae Emmanuel Schellstrate in lucem eduxit, ad Constantiensem Synodum pertinentia, & antea inedita Monumenta, praecipuum locum obtinet, auro contra aestimanda, Martini V. Bulla, cujus initium est: *In eminenti Apostolicae dignitatis specula* &c. qua Constantiensis Concilii in Wiclefi, Hus, & Hieronymi Pragensis errores sollennia decreta, ea verborum forma confirmat, ut plane superiorem auctoritatem exerceat, eaque confirmatione tum aliquando opus esse, tum quae sit ejus vis & efficacia, clare luculenterque demonstret. Non modo enim memorata decreta adprobat, confirmat, rataque habet & grata; verum etiam Apostoli-

Apolici Diplomæis patrociniis communit, supplet omnes defectus, suaque auctoritate decernit (a), ut iis defectibus minime obstantibus, plenam vim, plenumque robur atque vigorem obtineant. Porro ad superioris auctoritatem pertinet Diplomatis sui patrociniis adprobare, rata & grata habere, confirmare, communire Decreta, & supplere defectus inferiorum, vim eis plenam, plenumque robur & vigorem adserere. Quod his litteris praestitit Martinus V. ut Constantiensia adversus haereses decreta ineluctabili auctoritate & immobili firmitate muniret. Quo enim pertinet horumce Decretorum Apostolica confirmatio, nisi ut nemini deinceps ulla prorsus ratione fas & licitum sit, ea sic confirmata & adserta in controversiam adducere, ac temere retrahere?

S. Birgittam post Bonifacium IX. rursus sollenni ritu, sacro approbante Concilio, ante suum Constantia discessum, Sanctorum fastis adscripserat Johannes XXIII. Hoc tamen Synodi Johannisque Decretum confirmari a Martino V. Sueci Proceres voluerunt; quod ille rursus sollenni ritu perfecit Florentiae anno 1419. Ut Sancta illa Vidua, quemadmodum Historici observant, ter fuerit velut omnes Ecclesiae ritus ac caeremoniae postulant, in Sancto-

N n

rum

(a) Nos igitur Declarationes, Decreta &c. suprascripta, rata habentes & grata, illaque auctoritate Apostolica ex certa scientia tenore praesentium confirmantes, & praesentis Scripti patrociniis communitantes, supplentes quoque omnes defectus, si qui forsan propter solemnitates juris in procedendo non servatas, intervenerint in eisdem; volumus etiam & eadem auctoritate

decernimus, quod declarationes, definitiones nec non condemnationes & sententiae praeinsertae plenam vim, plenumque robur & vigorem per omnia habeant, & ad ea ubilibet probanda hae nostrae litterae plene sufficiant Nulli ergo &c. nostrae approbationis, ratificationis, communionis, suppletionis, voluntatis, & constitutionis infringere &c. Si quis &c.

rum album relata (a) semel Romae a Bonifacio IX. anno 1391. deinde Constantiae anno 1415. tertio Florentiae a Martino V. eo quem jam diximus anno. Ut Bonifacii IX. solenne Decretum per Constantiense Concilium confirmaretur, illud in caussa fuit, quod Bonifacius tempore schismatis federat, adeoque inter dubios Pontifices habebatur. At ut post idem Constantiense Concilium eadem a Martino V. sollemnitas instauraretur, non potuit esse alia ratio, quam quod sub Johanne XXIII., dubio itidem Pontifice, certa esse non potuit Synodi Constantiensis auctoritas, vel quod generatim Synodorum Decreta Apostolica auctoritate firmanda sunt, ut inconcussam & indeclinabilem habeant firmitatem. Utrumlibet Adversarii eligant, nobis perinde est, qui id potissimum volumus, Constantiensium decretorum auctoritati non modo subjectum & obnoxium non fuisse certum indubiumque Pontificem; verum & ea aut nihil valitura, aut certe non summum & inconcussum robur habitura, nisi ab eodem Pontifice confirmarentur. Quare ea tantum Constantiensium decretorum in arcem auctoritatis recipimus quae a Martino V. Apostolica confirmatione vel adprobatione firmata sunt.

Quo loco incurrens Adversariorum objectio repellenda est, quae in hanc formam efferri potest. Si ea tantum Synodi Constantiensis Decreta indeclinabilem auctoritatem habent, quae peculiari diplomate conceptisque verbis velut *conciliariter* facta, & ad fidem pertinentia, Martinus V. confirmavit; consequens est, ut quae
pro

(a) Ainsi Brigitte a été canonisée trois fois dans toutes les formes. Lenf. lib. I. num. LXXI.

pro extinguendo schismate a Synodo gesta sunt, ac potissimum Johannis XXIII. & Benedicti XIII. exauctoratio, auctoritate careant. Neque enim ea laudatus Pontifex peculiari Diplomate confirmavit. Si vero tacita vel implicita Pontificis confirmatio vel adprobatio sufficit, eam priorum quoque sessionum decretis non deesse, multis argumentis Bossuetius & alii probant. Satis enim, inquit Meldensis Episcopus Cap. XXVIII. illarum sessionum articulos „ approbat, qui decernentibus prae-
„ sens communicabat, eorumque conventum pro Oe-
„ cumenico Concilio agnoscebat. Satis approbat,
„ qui Johanni XXIII. ex his sane decretis rite deposito
„ suffici se patiebatur. Satis approbat, qui Caput,
„ *Frequens*, ex earum sessionum auctoritate valiturum,
„ exequendum putabat. Satis approbat, qui in Bul-
„ la, *Inter cunctas*, & exscripserat, & exsequendas
„ mandaverat adscriptas a sacra Synodo Article XII.
„ Wiclefiano censuras, quae ad Sessionis IV. & V. De-
„ creta necessario referrentur. Satis denique antea
„ approbat, qui eorum auctoritate omnibus praece-
„ rat, quin ipsum interesse, ipsum communicare, probare
„ est. Haec Bossuetius; ad quae tamen ex jam dictis
parata & in promptu responsio est.

Nam quod primo loco objicit, & cap. XXII. latius fuerat persequutus, etiam prioribus sessionibus Martini V. Oecumenicam adseruisse auctoritatem, quum de Wiclefii Hussive erroribus, quos ante adunatas *Obedientias* Synodus damnaverat, suspectos interrogari voluit, an crederent atque profiterentur, quod Constantiense Concilium Catholicam repraesentaret Ecclesiam, & quod ab ipso damnatum fuerat, rite fuerit ju-

iteque damnatum? Id, inquam, quanti fieri debeat, ex superioribus constat. Constat enim, nonnisi absurdissime existimari, Martinum V. compellere voluisse eos, qui olim a Gregorii, aut Benedicti partibus steterant, nec ad Synodum accedere voluerant nisi facta protestatione, quod praecedentes sessiones pro Oecumenicis non agnoscebant; eos, inquam, Martinum compellere voluisse ad profitendam etiam priorum sessionum Oecumenicam auctoritatem. Wiclefiani ergo & Hussitae, non perinde Gregoriani & Hispani illis interrogationibus urgendi ac premendi erant. Quod sane argumento est, prioribus illis sessionibus non utcumque, sed ut a plena deinceps Synodo in iis quae ad Wiclefi Hussique errorum damnationem pertinerent, adprobatis, & a Romano Pontifice confirmatis Oecumenica auctoritas vindicanda est.

Nec plus momenti est in eo quod obijciunt de Johannis XXIII. aut Benedicti XIII. depositione. Ut enim Schellstratus scite animadvertit (a): „Sunt quaedam
 „Constantiensis Synodi Constitutiones, quas Martinus V. post illius finem specialiter confirmavit. Sunt
 „& aliae, quas durante Concilio particulari Bulla probavit, ut cuique Concilii Acta evolventi constabit.
 „Sunt demum & alia, quae tres Obedientiae & Martinus V., ac tota Ecclesia ipsomet facto acceptarunt,
 „sicut Johannis XXIII. addamus & Benedicti XIII. depositionem: quae ut tanquam iuste ac legitime factae reciperentur, non iis Canonibus opus erat, quibus Catholici quoque indubique Pontifices Conciliorum generalium sanctionibus subicerentur. Nam Benedictus XIII.
 tan-

(a) Dissert. II. cap. III. pag. 135.

tanquam haereticus ejectus fuerat, & Johannes XXII. praeterquamquod de illius electione non minores erant, ac perinde inextricabiles, quam ante Pisanam Synodum de aliis Pontificibus fuerant, juris & facti difficultates, suae ipse exauctorationi consenserat: atque omnis, qui ob vim adhibitam apud multos adhuc supererat scrupulus, libera deinde Florentiae illius cessione sublatus est.

At nihil frequentius ac molestius objiciunt, quam Articuli XLI. inter Wiclefianos censuram ipsi quoque Martino V. adprobatam, qua decernitur errorem esse, inficiari aut non credere, *Ecclesiam Romanam esse supremam inter alias Ecclesias*; si Ecclesiae Romanae nomine intelligatur universalis Ecclesia aut Concilium generale; aut si negetur Primatus Summi Pontificis super alias Ecclesias particulares. Non video tamen quid inde confici possit, nisi hoc unum, temperare voluisse Synodum ac Pontificem ab eorum damnatione, qui Romani Pontificis Romanaeve Ecclesiae potestatem super ipsam universalem Ecclesiam aut Oecumenicam Synodum inficiarentur. Ceterum hanc pervulgatam fuisse Theologorum etiam illius aevi sententiam, inde certissime constat, quod Cameracensis Episcopus aliique Cardinales in Thesibus Synodo oblatis, hanc tertio loco statuerunt. *Romana Ecclesia, sicut omnium Ecclesiarum Caput dicitur, sic & Concilii generalis, imo universalis Ecclesiae, quae ex omnibus particularibus Ecclesiis integratur.* Quam thesim, quamquam cum Sessionis V. Decretis conciliari non potest, attamen ut superius ostendimus, ipsa Synodus inficiari ausa non est.

Denique, quod ipsa cum Synodo communione volunt, Martinum V. ejus decreta satis superque confirmasse,

mallo, quod *confirmare*, ut ait Bolueticus, *Ecclesiastico stylo, consentire est*; is autem consentire creditur, qui non resistit: Nam *error cui non resistitur, adprobatur*; nullius omnino ponderis est. Nam tacita confirmatio vel adprobatio obtendi non potest, quum quidquam *indirecte* saltem, ut ajunt, seu mediate constat fuisse reprobatum. Nam qui generatim damnat ac reprobat quascumque a Romanis Pontificibus ad Oecumenicas Synodos appellationes, is utique censendus est & eorum reprobasse doctrinam, qui Concilium generale summum in terra Judicem esse constituunt, ejusque coactivae potestati ipsos quoque Romanos subjectos esse Pontifices. Sic porro res est. Martinus V. sub finem Synodi Constantiensis, Gersone teste, *Bullam* edidit, qua docebat: *Nulli fas esse, a supremo Judice, videlicet Apostolica Sede, seu Romano Pontifice, Jesu Christi Vicario in terris, appellare, aut ejus judicium in causis fidei (quae tanquam majores ad ipsum & Sedem Apostolicam deferendae sunt) declinare*. Multa quidem adversus hanc Bullam Adversarii comminiscuntur; at negare non audent, eam laudatum Pontificem edere voluisse. Ajunt, Bullam ne Gersoni quidem lustratam, adeoque nec publici juris factam; eam in Consistorio quidem publico, hoc est in Coetu Cardinalium, non in sessione publica lectam, perinde ac lucem Synodi vereretur. Eam nulli Bullarum Collectioni insertam, nec Pio II. in Bulla, *Execrabilis*, nec Julio II. in Bulla, *Suspecti regiminis*, quibus appellationes a Papa ad Concilium tantis poenis prohibent, vel leviter memoratam. Eam denique non tam Bullam a Gersone, quam Bullae *Minutam* appellari, hoc est Apostolici Diplomatis delineationem, non
ipsum

ipsum Apostolicum Diploma, quod suis vestitum formulis dimissum per Ecclesias sit ubique servandum. Haec Bossuetius (a), haec Arnaldus (b), haec Maimburgus (c), haec alii.

Utcunque tamen sit, nihilominus neque negare possunt, neque reapse negant, tum eam Bullam a Martino V. informatam delineatamque fuisse, tum in publico Consistorio fuisse lectam, & quemadmodum Gersoni, ita & ceteris Patribus innotuisse; tum denique eam Polonorum ausibus ad futuram Synodum appellare volentibus objectam fuisse, eisque appellationem interponentibus indictum a Martino in publica sessione, sub excommunicationis poena, ex ejusdem Bullae dispositione, silentium. Nec Synodum reclamasse in Actis proditum est, neque si reclamasset, Gerson, qui in eam Constitutionem calamus strinxit, silentio praeteriisset. Porro, quod & ipsi Adversarii jactant, *error cui non resistitur, adprobatur*. Qua ex regula, Constantiensis Synodus adprobasse censenda est Martinum V., velut supremum Judicem summaque auctoritate vetantem damnantemque interpositas a Romanis Pontificibus ad Synodos Oecumenicas appellationes: nam illi eas prohibenti non restitit. Sic tandem in Constantiensi Synodo Apostolorum Principis Successoris auctoritas vicit, & veritas triumphavit. Quo jam enim abibunt illa Adversariis jactata pro quartae quintaeque sessionis decretorum approbatione, seu tacita confirmatione? „ Martini, num V. vidimus cum Otho Cardinalis esset, omnium
„ quae-

(a) Lib. XV. Cap. XXVII.

(b) Eclairciss. Cap. XXVI. § IV.

(c) Traët. Histor. Cap. XXIV.

„ quaeque Pisis, quaeque Constantiae gesta essent, jam
 „ inde ab initio fuisse participem, & Pontificem fa-
 „ ctum, nihil eorum quae in Synodo gesserat retractas-
 „ se, imo tota Synodo approbante, eandem sessiones
 „ Concilii Oecumenici nomine honestasse. Neque ne-
 „ cesse erat, ut post semel assertam primis quoque ses-
 „ sionibus Synodi generalis auctoritatem, Sessionis IV.
 „ & V. Decreta expresse probaret. Quo haec, inquam;
 „ abibunt? Annon in fumos evanescent post semel impro-
 „ batam atque damnatam a Martino V. omnem a Roma-
 „ no Pontifice appellationem? An qui illa decreta ab imis
 „ fundamentis evertit, vel eorum, ut verbis utar Gersonis (a), *fundamentale penitus robur destruxit*, is ea
 „ confirmasse aut approbasse censendus est? Ut vel hinc
 „ constet, quam inaniter ab Adversariis jactetur, etiam
 „ prioribus illis Sessionibus absolute spectatis tribuisse
 „ Martinum Synodi generalis auctoritatem. Et quod Syno-
 „ di ab initio particeps fuerit, hoc est, ipsi ab initio prae-
 „ sens; post ea quae superius de Cardinalium in iis sessio-
 „ nibus ab eadem Synodo dissensione clare luculenterque
 „ probavimus; argumento non est, Odonem Columnam
 „ adversus Collegas pro Synodi decretis steterisse: sed con-
 „ tra quae jam Pontifex gessit, argumento sunt, eum ab
 „ initio aliis Cardinalibus conjunctum quartae & quintae
 „ sessionis Decretis repugnasse, nec quatuor Nationum
 „ conventum pro Synodo Oecumenica habuisse; adeoque
 „ nihil, jam Pontificem factum non egisse, quo illorum
 „ Decretorum infringeret auctoritatem. Unde etiam col-
 „ ligere est, Caput, *Frequens*, aliave disciplinae capita,
 „ non ex earum sessionum decretis, quorum vim ac robur
 „ inci-

(a) Dial. Apolog. pag. 390. Tom. II.

incidit, valitura, exsequenda putasse; sed quoniam iudicio suo comprobata, tempori apta & opportuna, atque adeo digna esse censuit, ut eorum ipse executionemurgeret.

C A P U T X X X I.

„ An illa formula: *Sacro approbante Concilio*;

„ Papam Concilio superiorem probet?

Magna, ut superius vidimus, post Sessionem VI, inter Theologos concertatio fuit, an Wiclef errores sub hac forma damnandi essent: *SS. D. Noster, sacro approbante Concilio &c.* an potius sub illa: *Sacrosanctum Concilium damnat &c.* nulla Pontificis facta mentione. Cardinalis Cameracensis utramque probabat; posteriorem tamen magis congruam existimabat. At ex quadraginta Theologis viginti & octo priorem formulam praeferebant, quod a Pontifice velut a capite & fonte Conciliorum auctoritas derivetur. Antequam novus Pontifex crearetur, posteriorem formulam Synodus adscivit. At postquam Martinus V. ad Petri Cathedram euectus est, & Concilii Praesidem summumque Moderatorem agere coepit, prior usurpata formula est; quamquam inde plures in primaeva illa sententia, tunc quidem Cameracensi, Gersoni aliisque perquam exosa, sed quae ante schisma passim apud Theologos obtinuebat, confirmarentur; quod nempe ex Romano Pontifice velut ex capite omnis Conciliorum auctoritas pendeat. Adeo quum certus indubiusque Pontifex Concilio praeerat, omnia *ipso auctore*, quemadmodum olim in Chalcedonenfi aliisque Synodis, agebantur, eoque con-

spirabant universa, ut Cathedrae Apostolicae, ac throno Petri primaevis splendor ac majestas restitueretur.

C A P U T X X X I I . &c.

„ Emanuelis Schelstrati objecta a Codicibus
 „ Manuscriptis petita solvuntur circa
 „ Sessionem quartam .

IN hoc & quinque sequentibus hujusce libri Capitibus primū id conatur evincere Bossuetius, ut editis a Schelstrate ex Vaticanis Codicibus Synodi Constantiensis Actis omnem abroget fidem . Secundo, ut quamquam illis in quibusdam Capitibus fides constaret, nihil inde elici possit, quo Decretorum quartae & quintae sessionis auctoritas labefacteretur . Duo ergo & nobis, antequam hanc de Synodo Constantiensi disputationem absolvamus, praestanda sunt . Primo editis a Schelstrate Actis fides adserenda . Secundo lustrandae sunt ac sedulo examinandae consecutiones, quae ex aliquot eorundem Actorum Capitibus, si vera sunt, elici jure possunt . Quae duo tribus sequentibus articulis absolvemus, in quibus eadem opera qua Bossuetii, Arnaldi quoque circa haec eadem Capita disputationem expendemus .

A R-

ARTICULUS PRIMUS.

*Editis a Schelstrate e Vaticanis Codicibus Constantiensis Synodi Actis fides adferitur ,
 & a Meldensis Episcopi objectis
 Arnaldique censura & cavillis
 vindicatur .*

Queruntur primo loco Adversarii , quod quum Emmanuel Schelstrate nova Concilii Constantiensis Acta Catholico orbi communicaret , multa nos latere voluerit , quae nosse valde eruditos intererat , ut de illis ex probatis Critices regulis iudicium ferrent . „ Unde sint eruti Manuscripti quos jactat Co-
 „ dices , inquit Bossuetius Cap. XXXII. ubi delituerint ,
 „ quas temporum notas praefertant , quid sint denique ,
 „ an simplex gestorum series , an historiae quibus acta
 „ inferantur ; ac si historiae , ut ea quae inde protulit ,
 „ verba prae se ferunt , quo auctore conscripta sint , no-
 „ tone an ignoto : horum nulla mentio , omnia prae-
 „ termissa , quae Auctoribus aut Codicibus fidem adse-
 „ rant vel detrahant . Haec Bossuetius , eademque Arnaldus Cap. II. in duobus prioribus Argumentis seu probationibus urget .

Mirum profecto , de his serio conqueri Adversarios , quum hasce omnes , quas Schelstrato movent quaestiones , ipse in priore etiam sui Operis editione praeoccuparit . Ex Manuscriptis enim Codicibus , ad quos primum Decretum Sessionis quartae , ut a Basileensibus editum fuerat , reformavit ; Tres scripse-

rat (a) continere acta Constantiensis Concilii a Notariis ipsis conscripta. Deinde alios quatuor continere gesta indubitata Constantiensis Synodi, quorum duo circa ipsius Constantiensis Concilii tempus conscripti sunt . . . duos demum continere Regestum Actorum Constantiensis Concilii, quorum unus circa tempus ipsius Concilii scriptus, spectavit ad Eminentissimum Cardinalem Strietum, alius antiquo charactere Italico conscriptus est &c. Quod si haec Adversarii non omnino satisfaciebant; quod pertinet ad tres priores Codices, quorum maximum pretium & auctoritas est, haec statim occurrebant initio Excerptorum, quae inde laudatus Auctor publica luce donavit: *In nomine Sanctae & Individuae Trinitatis. Hic liber continet Ordinationes, Statuta, Constitutiones, Decreta, & alia Acta & Gesta in generali Constantiensi Concilio, praesidente SS. in Christo Patre & D. N. D. Johanne divina Providentia Papa XXIII. recollecta, visa & ordinata per nos Protonotarios, Notarios, & Scribas infra scriptos, ad id per eundem D. N. Papam, ipso approbante Concilio, deputatos sub annis Domini, Indictione, Pontificatu, mensibus & diebus inferius annotatis. Eandem omnino Inscriptionem praeferunt ejusdem Synodi Acta, a Protonotariis itidem litteris consignata, in Codicibus MSS. Brunsvicensibus, Lipsiensibus, & Gothanis, quemadmodum cernere est apud Hermannum Von der Hardt Tom. IV. Par. I. pag. 5. ubi & huic adfinem profert ex nobili, inquit, Epitome Johannis Dorre Presbyteri &c. in Constantiensi Concilio praesentis, in Augustissima Bibliotheca Caesarea Vindobonensi feliciter*

con-

(a) Differt. I. cap. I.

conservata. Quae profecto suadent, hosce omnes Codices ex eodem fonte profectos esse, nec Vaticanos, qui perinde ac Brunsvicensis, Lipsiensis, & Gothani, Decretum primum quartae sessionis absque illa de Reformatione clausula exhibent, titulum mentiri, qui eam collectionem Protonotariis adscribat. Habet ergo Bossuetius, habet & Arnaldus, quas temporum notas praeferant Codices, ex quibus Excerpta sua Schelestratus vulgavit. Habent etiam, unde sint eruti MSS. quos jactat Codices, & ubi delituerint. Nimirum ex Vaticana Bibliotheca, in qua & adhuc servantur, propriis a nobis lustrati oculis & manibus contrectati. Habent denique, quod speciatim ad quartae sessionis Decreta pertinet, quo illa Auctore, seu potius quibus Auctoribus conscripta sint, scilicet a Protonotariis ad ea colligenda auctoritate publica destinatis.

„ Et ille quidem, subjungit Bossuetius, integros Codices edere debuisset, ut Lector eruditus probare vera, convincere falsa, manca supplere, dubia elucidare posset. Tot profecto exstant Constantiensis Synodi nota Monumenta, tot de ejus rebus Virorum gravissimorum testimonia; ut nisi cum illis congruant, quae Schelestratus haecenus ignota fuisse confitetur, falsa ea, & partium studio conscripta esse oporteat.

Age ergo, quando ad haec nos Illustrissimus Adversarius provocat, non est profecto cur ei satisfacere vereamur. Quamquam jam illi abunde, saltem quod ad graviora pertinet capita, satisfactum est. Plura enim, quam Galli fortasse vellent, habemus hodie Monumenta, & Virorum gravissimorum de rebus ad Synodum pertinentibus testimonia, quae plane cum illis congruunt,

gruunt, quae a Schelltrato, edita sunt; ut si unum aut alterum demas, nihil sit ab illo litteris proditum, quod non coaevo testimonio firmetur, & de quo cum ipso recentioribus & accuratissimis Historicis non conveniat. Unde mirari subit quod a Jacobo Lenfant in Praefatione ad Historiam Concilii Constantiensis in gratiam Arnaldi animadversum his verbis est (a): „Post hanc Historiam & Praefationem litteris consignatam, transmissum est ad me ex Hollandia Opus Posthumum celeberrimi Antonii Arnaldi Sorbonici Doctoris, quo priorem Schelltrati Dissertationem qua solebat vi & claritate confutat, quum aliquam iustam & bonam causam propugnaret. Pervolvi equidem summa animi voluptate tam insigne Opus, mihiq; ipsi vehementer sum gratulatus, quod cum tantae existimationis homine, quin opus antea legissem, in rebus fere omnibus convenissem. At ego contra neminem futurum existimo, qui in numero habens, quibus a se invicem Schelltratus Arnaldusque dissentiant, ad Historiam Concilii a Lenfantio concinnatam praepiudiciis vacuus accedat, & non statim videat, eum in rerum gestarum narratione fere in omnibus a Schelltrati partibus stare. *In rerum*, inquam, *gestarum narratione*; quoniam haud equidem diffiteor, ipsum in generalibus Thesis Gallicani potius Cleri quam nostros de Constantiensi Concilio

(a) Depuis que j'ai écrit cette Histoire, & même cette Préface, on m'a envoyé de Hollande un Ouvrage posthume du célèbre Antoine Arnald, Docteur de Sorbonne, où il réfute la première Dissertation de Schellstrate avec l'évidence & la

force qui lui étoient ordinaires, quand il soutenoit une bonne cause. J'ai lu cet Ouvrage avec avidité, & j'ai été ravi de m'être rencontré presque en tout, sans l'avoir consulté, avec un auteur de cette distinction. num. XVI.

cilio sensus amplecti. Ut, Quod quartae sessionis Decreta integra ad nos & incorrupta ex Basileenſium compilatione pervenerint: Quod primum V. Sessionis Decretum de Concilii ſupra Pontificem poteſtate, praemiſſo maturo ac ſufficienti examine conditum fuerit: Quod quo tempore Decretum illud vulgatum eſt, Synodus Oecumenica fuerit, & univerſalem repraeſentarit Eccleſiam: Denique quod in eorum Decretorum cenſum venire debeat, quae Martinus V. velut *conciliariter* facta, & ad fidem pertinentia, confirmarit. In his quidem theſibus Lenſantio cum Arnaldo convenit, jaſtatque ſe in Hiſtoria ſua contrariarum Schellſtrati propoſitionum futilitatem certiffimis factis, & quorum conteſtata ſit veritas demonſtraſſe. *J'ai montré dans cette Hiſtoire la nullité de toutes ces prétentions par des faits incontestables*. Profecto quum haec ſcriberet, ejusmodi facta prae oculis non habebat, ac prorſus oblitus fuerat; & quid ex eis conſequens eſſet, non ſatis conſiderabat. Sed de conſecutionibus in ſequenti Articulo. Interim facta ipſa nobis ob oculos reponamus, vel ad memoriam revocemus.

1. Poſt Imperatoris adventum eam viciffe ſententiam, Gregorium XII. & Benediſtum XIII. ad Synodum comiter eſſe invitandos, eorumque Cardinales & Legatos cum omnibus ſuarum dignitatum inſignibus excipiendos, nec velut haereticos aut ſchiſmaticos eſſe habendos: Piſanae Synodo inſiſtendum non eſſe, & Johannis XXIII. perinde ac praedictorum urgendam eſſe ceſſionem; quod quemadmodum ante Piſanam Synodum de duorum, ita poſt illam de trium electione inſuperabiles eſſent *juris & facti* difficultates: hanc, inquam, in
Con-

Constantienſi Synodo obtinuiſſe ſententiam, non modo ex Schellſtratenſis Actis compertum eſt, verum & ex aliis Monumentis, quae & in Gallia & in Germania vulgata ſunt, ſuiſque locis in poſterioribus editionibus Concilii Actis inſerta.

2. Cardinales quamquam a Caefare & a Nationibus invitatos, Geronem de Concilii ſupra Pontificem poſtulate dicturum audire conſtanter reſuſſe, imo nec orationis ejus exemplar ſibi a Caefare traditum legere voluiſſe: jaſtaſſe etiam, poſt Johannis XXIII. diſceſſum Synodum eſſe ſolutam, nec retinere Synodi Oecumenicae auctoritatem: indeque ortas Nationes inter & eoſdem Cardinales graviffimas ſimultates, ut ad communes deliberationes hi nequaquam adſciſcerentur: quos & graviter tuſiſſe ademtum ſacro Collegio jus dicendae ſententiae; ex Cerretano, Benediſto Gentiano, Gobelino Perſona, aliisſque Auctoſibus, qui de his rebus cum Schellſtrati actis conſentiunt, Hermannus Von der Hardt, Jacobus Lenfant, Fleurii Continuator & alii narrant.

3. Ante quartam ſeſſionem ſuper Capitulis in ea promulgandis acerrime diſceptatum fuiſſe Cardinales inter & Nationes: aegre illos, nec niſi adhibito ex earumdem conſenſu Nationum iisdem Capitulis aliquo temperamento, ad ſeſſionem acceſſiſſe: Denique Cardinalem Florentinum primum ejusdem ſeſſionis Decretum clauſula ad reformationem in capite & in membris pertinente multafſe, non modo ex Vaticanis, verum & ex Germanis Codicibus, ex Benediſto Gentiano, & Gobelino Perſona, iidem recentiores Hiſtorici litteris tradiderunt.

4. Quamquam aperte conſtaret, circa illa de Concilio-

ciliorum potestate Capitula Cardinales pluresque alios Patres ac Theologos a Nationibus dissentire : petiissentque etiam iidem Purpurati Patres, ut vel interim ejusmodi controversiae quiescerent, aut veterum Conciliorum more commune de illis & Synodicum seu conciliarē institueretur examen : attamen Delecti a Nationibus congregati sunt non ad disputandum cum Cardinali Florentino super omiſſis aut decurtatis capitulis, sed ad ejus facinus objurgandum, & post levem ac tumultuariam disputationem statutum est, ut in proxima sessione Capitula adhuc in quaestione posita promulgarentur. De his laudati Scriptorum Schelſtrato ejusque Actis nullam intentant litem, ac vero consona esse, ex Benedicto Gentiano confirmant.

4. Decreta V. Sessionis non a Cardinali Florentino, sed ab Episcopo Poſnaniensi fuisse promulgata, de industria a Gobelino Persona adnotatum est. Promulgata ea fuisse, non ut decreta fidei, sed *per modum Synodaliū Constitutionum*, non modo in Schelſtratenis, verum & in Brunſuiceni, Lipsiensi, & Gothano Codicibus observatum est. Cardinales ea nequaquam suffragio suo & calculo comprobasse, apertissime prodit scheda, sessione sexta adversus illos Synodo oblata, cujus meminit Gobelinus Persona, & quam ex Vindobonensi Codice edidit Von der Hardt Tom. II. Par. XIII. cap. I. eamque Benedicto Gentiano haud inanibus conjecturis tribuendam existimat Tom. IV. pag. 120.

5. Dubitatum a pluribus adhuc post sextam sessionem, an quatuor Nationum conventui, absque Collegio Cardinalium, quod Romani Pontificis aut Ecclesiae Romanae nomine sententiam diceret, Concilii Oecu-

menici nomen ac dignitas vindicanda esset; Cardinalis Cameracensis testatus est in schedula Collegarum nomine Synodo oblata, qua sacri Senatus jus defendit, easque theses constituit, ex quibus plane consequens est, praecedentibus sessionibus abrogandam esse Synodi Oecumenicae auctoritatem. Qua in sententia perstabat adhuc post Sessionem XXI. idem Cameracensis, quum in ipso Concilio librum ederet de Ecclesiastica Potestate.

6. Quum de damnatione Articulorum Wiclefi ad fidem reapse pertinentium ageretur, quaestio excitata est, Concilii ne an Papae nomine damnandi essent; Cardinali Cameracensi pro Concilii praerogativa decertanti ex quadraginta Theologis solum duodecim adhaeserunt, ceteris illi in faciem viriliter resistentibus, jusque Pontificis defendentibus, quod ab eo velut a Capite Conciliorum generalium potestas & auctoritas manet.

De his ergo ut Schelstrato ejusque Actis & Codicibus cum antiquis Scriptoribus aliisque Monumentis: ita Lenfantio aliisque recentibus Historicis cum Schelstrato convenit. An porro ex his, quae re vera certissima & extra omnem controversiam posita sunt (*faits incontestables*) quatuor ejusdem Schelstrati Propositionum inanitas demonstretur, judicent aequi Lectores, & qui se se praepjudicatis opinionibus in transversum abripi non facile patiuntur. Nam quod ad me pertinet, constare mihi omnino ex dictis videtur; 1. Clausulam de reformatione in capite & in membris a primo quartae sessionis Decreto abesse debere, sive Basileensium dolo malo, sive Librariorum incuria vulgaribus editionibus inserta sit. 2. De primo & secundo Sessionis V. Decretis non fuisse institutum veterum Conciliorum more inter

Na-

Nationes & Cardinales ab eis diffidentes commune & Synodicum examen, quo res tanta pro sua dignitate discuteretur, ac si fieri posset, ut qui Ecclesiam Romanam absente Pontifice quodammodo repraesentabant, in unam & eandem cum ceteris Nationibus sententiam convenirent. 3. Prioribus illis sessionibus tribuendam non esse Oecumenicam auctoritatem, quod quatuor Nationum conventus absque Romano Pontifice & Cardinalium Collegio, quod Ecclesiae Romanae nomine sententiam diceret, haud sufficienter universalem repraesentaret Ecclesiam. Denique Martinum V. & ex Synodi ipsius iudicio, quae memorata Decreta *per modum Constitutionum Synodaliū* lata, a materiis fidei caute ac de industria sejunxit; & ex Cardinalis Cameracensis, totiusque sacri Senatus, adeoque & sua olim sententia; ea de Conciliorum potestate quartae & quintae sessionis capita nequaquam inter ea computasse, quae tanquam ad fidem pertinentia, & *conciliariter* facta, auctoritate Apostolica confirmavit.

Ea igitur, de quibus jam ostendimus Schellstratenis Actis & Codicibus cum aliis Actis & monumentis optime convenire, satis superque sunt, ut de veritate constet quatuor harumce Propositionum, quas Capiti secundo Gallicanae Declarationis olim Schellstratus objecit. Alia enim, de quibus illi Bossuetius, Arnaldus, Maimburgius & alii litem intendunt, quamquam si vera rectaque sint, ad uberiores earundem propositionum demonstrationem facere possint, non inde tamen absolute earum veritas pendet. Demus enim, fabulam esse secretam illam Cardinalium adversus Decreta quintae sessionis protestationem. Demus, vero consonum ac si-

mile non videri, Francorum Regis Oratores se se in ea protestatione Cardinalibus socios adjunxisse. Demus ad arbitrium stylique exercendi gratia ab aliquo otioso Monacho esse confictam, longiorem illam adversus Caesarem & Nationem Germanicam Cardinalium & aliarum Nationum protestationem de novi Pontificis electione reformationis tractatibus praemittenda. Demus, omnem excedere fidem, quod quum de formula Decreti disceptaretur, quo Pontifex eligendus ad promovendam reformationem obstringeretur, dictum a Cardinalibus sit, quod *Papa electus ligari non poterit*. Demus tandem, nec illud facile admittendum, quod Capiti XIII. inter ea, quae pro Ecclesiae Romanae reformatione Natio Germanica obtulerat, quove petebatur, ut tandem declararetur: *Propter quae, & quomodo Papa possit corrigi vel deponi*; responsum nomine Pontificis sit: *non videtur, prout nec visum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc aliquod novum statui vel decerni*. Haec, inquam, omnia, de quibus Adversarii tantopere digladiantur, fabularum initia habeantur: An propterea minus erit verum, Cardinali Cameracensi scripto proditum esse, adhuc post Pisanam Synodum in vero certoque Pontifice designando inextricabiles fuisse juris & facti difficultates? Cardinales nec lectione nec auditu Gersonis orationem de Conciliorum supra Pontificem potestate excipere passos esse? Cardinales per recessum Pontificis solutam Synodum habuisse; ideo neque ad communes deliberationes adscitos, & jure suffragii fuisse multatos? Cardinalem Florentinum ex Collegarum consensu decreta quartae sessionis, frementibus Nationibus mutilasse? De quintae sessionis Decretis institutum non fuisse.

fuisse, veterum Conciliorum more, commune ac publicum examen, in quo dissidentibus, ac potissimum Cardinalibus, fas esset ea decreta accuratius expendere, & ad Evangelii traditionisque normam exigere? Ea de Conciliorum potestate decreta sejuncta fuisse *a materiis fidei*, lectaque fuisse *per modum Synodaliū Constitutionum*? Post quintam sessionem conquestum publice fuisse Benedictum Gentianum, Cardinales nondum suos errores Synodi auctoritati infestos revocasse, nec sese ejusdem judicio Synodi subjecisse? Quamplures dubitasse, Cardinales autem etiam pro certo habuisse, quatuor Nationum conventum, absque Pontifice & Cardinalium Collegio, quod Romanam Ecclesiam repraesentaret, ejusque nomine sententiam diceret, Occumenicae Synodi nec mereri nomen, nec auctoritate praeditum esse? Denique post eandem sessionem, Johannem Antiochenum, & quamplures Theologos in ea fuisse sententia, quod Wiclefi errores, Pontificis non Concilii nomine damnandi essent, quod a Pontifice velut a capite Conciliorum auctoritas manet, & Cardinali Cameraensi contrariam tuenti sententiam, & Synodi auctoritatem supra Pontificiam extollienti, in faciem viriliter restitisse? Haec, inquam, de quibus Schelstratenis Actis cum aliis optime convenit, an propterea minus vera, aut dubia vel falsa erunt, si de aliis, dubiane an certa, vera vel falsa sint, haud aequè constabit?

Quamquam autem, ut jam diximus, aliis perinde non egeamus, haud tamen supervacaneum erit, rationes expendere, quibus ab Adversariis in dubium ea revocantur; solidaene illae & invictae, an merae conjecturae sint, quibus utique fas non est, omnem antiquissimis

Co-

Codicibus fidem abrogari. Nam quod oppositionibus & protestationibus Cardinalium, & Galliarum Regis Oratorum, adversus quartae & quintae sessionis decreta, tanto strepitu & apparatu verborum Arnaldus objicit; absolum omnino esse & a veri similitudine quam longissime distans, Cardinales Florentinum, & Cameracensem, qui ceteris prae lucebant; & Johannem Gersonem, qui inter Regios Oratores doctrina & pietate ceteris praecellebat, illarum sessionum decretis intercessisse; quod uterque Cardinalis, & Gerson sancitam iis decretis doctrinam etiam scriptis editis propugnarint; quanti, inquam, hoc Arnaldi & Bossuetii argumentum sit habendum, tum ex jam dictis facile colligi potest; tum ex his quae mox subjungam, haud omnino incredibile, nec ab omni verisimilitudine alienum esse patebit. Nam quod ad Cardinalem Florentinum pertinet, quidquid ille ut privatus Doctor scripserit, certum est, quod in Synodo ut Cardinalis, ex Collegarum sententia, quartae & quintae sessionis Decretis adversatus est, neque id jam ullus in controversiam adducit. Ac fieri sane optime potuit, cum illam de superiore Conciliorum potestate sententiam velut utcumque probabilem in suis scriptis tradidisse; nec tamen tam certam & exploratam judicasse, ut debuerit etiam Synodi generalis Decretis & auctoritate firmari. Quod ne gratis & inaniter conjicere videamur, facit exemplum Ludovici Romani, qui quamquam opinionem de superiore Conciliorum potestate acerrime propugnaret, nihilominus toto pectore obstitit, ne a schismaticis Basileensibus tanquam fidei veritas sanciretur. Quam ob rem quum ei aliquando Amedeus Lugdunensis Archiepiscopus inconstantiae

no-

notam inuississet, *illico*, inquit Aeneas Silvius (a), *Ludovicus assurgens; verum est, ait, illas me apportasse veritates: vos tamen eas fidei veritates nuncupatis: quae adjectio mihi subdubia est*. De Cameracensi autem haec certa & explorata habemus. 1. Ipsum aegre cum suis Collegis tulisse, quod sacrum Cardinalium Collegium neque ad communes deliberationes, neque ad ferendam in publicis sessionibus sententiam admitteretur. 2. Quatuor Nationum conventum, submoto Cardinalium Collegio, non habuisse pro Synodo Oecumenica, nec ejus Decretis ac Sessionibus tribuisse Oecumenicam auctoritatem. 3. Quamvis esset Constantiae, non tamen quartae & quintae sessioni interfuisse, quod scilicet eas pro Synodicis & Conciliaribus non agnosceret. Quod sane ex eo constare videtur, quod neque sequentibus sessionibus usque ad undecimam interfuit, in qua primum, ut in editione Basileensi, & collectione Barberiniana, & tribus Manuscriptis Germanicis adnotatum est, Cardinalis Ostiensis pro se & sacro Collegio peculiare ac distinctum a Nationibus suffragium tulit. Quod vero ad Galliarum Regis Oratores, nihil nos urget credere, quod Gersonis impetum, & quo ipse praeceps ferebatur, velut pecudes sequuti sint. Nam quae in his duabus & sequentibus sessionibus constituta sunt, eo omnia pertinebant, ut Johannes XXIII. vel invitus cedere compelleretur, aut Sede deiceretur. Haec vero mens non erat Galliarum Regis & Principum, sed tantum ut ad voluntariam cessionem per Synodum induceretur. Qua de re tum certissime constitit, quum Johannis dejectio Regi & Principibus per duos ex Regiis, ac totidem ex Academiae Le-

ga-

(a) Lib. I. Comment. de Gest. Conc. Basileenf.

gatis nuntiata est . Nam , ut ex Monacho Sandionysiano Laborarius in vita Caroli VI. Maimburgius de schismate Occidentali P. II. pag. 188. Lenfantius lib. II. n. XCIV. & alii referunt (*a*) : Rex qui solam cessionem voluerat , non sine indignatione accepit , quod Pontificem , quem pro legitimo habuerat , Synodus exauktorasset . Delphinus autem suam & Regis indignationem tunc magis prodidit , quum ea de causa exasperatus , sed aliud tamen ob- tendens , Academiae Oratorem in carcerem dedit : eum- que paullo post quum libertate donaret , ejusdem Aca- demiae Deputatos increpans ait (*b*) : Jamdiu est , quod plura vobis & graviora , quam vestra conditio ferat , ar- rogatis : quod sane plurimarum in Regno perturbatio- num causa existit . Quis autem hanc vobis fiduciam & audaciam indidit , ut vel ipsum Pontificem invadere , coronam ejus capiti detrahere , ipsumque Cathedra ex- turbare minime vereremini ? Quemadmodum nuper Constantiae vobis etiam agentibus , idque negotii teme- re urgentibus , factum est . Quum igitur a Johannis exau- ktoratione tam alieno Rex esset animo , nil sane mirum , quod ejus Oratores , qui non aliud in mandatis habe- bant , quam ut ab eodem Johanne voluntariam abdicatio- nem elicerent , earum scissionum Decretis palam re-
pu-

(*a*) Ils furent mal reçu , & dans l'audience qu'ils eurent du Roi en plein Conseil , & presence de toutes les Princes , ou ils rendirent compte du jugement que le Concile avoit rendu ; le Roi , qui n'avoit prétendu que la Cession , leur fit répondre qu'il trouvoit fort étrange , qu'on eût entrepris de déposer de cette sorte un Pape reconnu pour legitime .

(*b*) Il y a long temps que vous vous en faites un peu trop accroire , en vous donnant la liberté d'entre- prendre des choses qui sont au des- sus de votre condition , ce qui a causé bien de desordre dans l'Etat . Mais qui vous a fait si hardi que d'avoir osé attaquer le Pape , & lui enlever la tiare , en le depouillant de sa dignité , comme vous avez fait à Constance ?

pugnarint, quibus sibi viam Synodus munebat ad eum vel invitum exauctorandum? Ut nihil sane quod absonum aut incredibile sit, Schellstrateni Codices referant, quum una cum Cardinalibus Galliarum quoque Regis Legatos, capitulis in quarta & quinta sessione edendis intercessisse commemorant. Quamquam autem de his capitulis generatim loquantur; *capitula praelibata, capitula infra scripta, ipsa capitula*; attamen ex iis quae Cardinalis Florentinus aut mutilavit, aut penitus omisit, perspicue colligere est, de quibus speciatim capitulis, Cardinalibus Francorumque Regis Legatis adversus Nationes disceptatio esset.

ARTICULUS SECUNDUS.

De eodem argumento differitur, ac speciatim longior illa in Schellstrateni Actis Cardinalium ac trium Nationum adversus Imperatorem & Nationem Germanicam & Anglicam, de praemittenda Reformationis tractatibus novi Pontificis electione, Protestatio, necnon & eorum quae postea sequuta sunt, narratio, ab Arnaldi Criticis adversus eas observationibus vindicantur.

Jacobus Lenfant, uti superius ostendimus, hoc sibi in Historiae suae Praefatione laudi vertit, quod secum Arnaldus, cujus Opus antea non viderat, fere in omnibus convenisset. Quumque laudatus Arnaldus haud integram Concilii Constantiensis Historiam litteris consignarit, sed ea tantum illius capita attigerit, quae

Qq

Schel-

Schelstratus e Codicibus in Vaticana bibliotheca delitescens in lucem eduxerat; ex illis Lenfantii verbis haud aliud colligi potest, quam sibi in hisce capitibus de quibus Arnaldum inter & Schelstratum acerrime disceptabatur, unam & eandem fuisse cum illo sententiam. Quam falso id immeritoque de pluribus capitibus iactatum sit, ex jam dictis intelligere est. Jam de reliquis videamus.

Inter Monumenta, quae Schelstratus edidit, insigni loco habenda est prolixior illa Cardinalium ac trium Nationum adversus Caesarem & Nationem Germanicam Protestatio, quae incipit: *Audite haec omnes gentes* &c. & eorum quae postea sequuta sunt narratio: quae quindecim paginas implent, pluraque continent scitu dignissima, quae tamen quum ad Arnaldi salivam non saperent; consequens erat, ut is ea veluti supposititia & adulterina rejiceret, atque omnes eloquentiae suae vires intenderet, quo notas & argumenta suppositionis efferret, & hanc suam opinionem Lectoribus adprobaret. Protestationis autem illius scopus & argumentum erat, Caesarem & Germanicam Nationem inflectere ad novi Pontificis electionem, antequam reformationis negotio suprema manus admoveretur. Quamvis ergo, ut ipse praefatur (a), simpliciter Arnaldus negare nolit, fieri potuisse, ut de hac re aliqua in Synodo Constantiensi esset disceptatio; duo tamen sibi propugnanda proponit: *Je soutiens deux choses*. 1. De hoc saltem jure ac merito dubitari; quod nulla hujusce rei mentio habeatur neque in amplissimis Concilii Actis, quorum sine ulla comparisonem major sit quam Schelstratenorum auctoritas; neque

que in coævis Historiis, cujusmodi sunt illae Theodorici Niemi & Monachi Sandionyfiani. Sed nihil est opus, inquit, quod addamus his, quae de hoc argumento in capite secundo hujus Operis dicta sunt, ad quae Lectorem remittit.

Alterum est, quod quamquam haec historia, quod ad substantiam pertinet, vera esset, fieri tamen non potest, quin Lector judicet falsas esse plures ex ejus circumstantiis; ac potissimum protestationem Cardinalium ac trium Nationum veram non esse protestationem, sed ridiculam declarationem ab otioso Monacho styli exercendi gratia confictam, & ex earum genere, quae *κρίμα* a Rhetoricis appellantur, in quibus veris fictisque personis ea praestantur verba, quae quisque ab illis prolata esse, aut proferri debuisse, sibi ad arbitrium confingit. En porro aliquot argumenta, quae me, inquit, in hanc cogitationem impellunt. Primum & alterum petitur ex styli diversitate, quae hanc inter & duas alias sinceras & legitimas protestationes, quae in authenticis Concilii Actis leguntur, cujusmodi sunt Card. Florentini in Sessione III. & Polonorum in sessione ultima intercedit. Tertium petitur ex narratiunculis, quae Protestantibus suggeruntur, quas falsas esse, ex omnibus illorum temporum Historiis compertum est; videlicet *quod Clerus & populus nonnullorum Regnorum & Provinciarum nondum solide & clare sacro Concilio adhaeserant*. Quartum ex eo quod Germanicae Nationi tribuitur, eam XIV. Sessionis Decreto nixam impedire voluisse, ne prius in electionem Pontificis, quam in reformationis negotium incumberetur; quod ne veri quidem similitudinem praefert. Quinto, longe etiam absurdus est,

quod Nationi Hispanicae adversus ejusdem sessionis Decreta speciatim tribuitur: *Quibus Decretis*, inquit, *nos Hispanica Natio, etiamsi alias valida exsisterent, non ligamur*. Quae verba triplicem, Arnaldi opinione, absurditatem continent. Sextum argumentum desumitur ex indignis modis & contumelia plenis, quibus in hac protestatione a Cardinalibus ac tribus Nationibus excipitur Imperator, cui tantum a Synodo ob officia ipsi praestita debebatur.

Haec summa est argumentorum, quae adversus Protestationem laudatus Auctor intorquet. Sed adversus ea, quae postmodum accidisse referuntur; Quod nimirum Imperator aliquot Cardinales aut carceri mancipare, aut in exilium extrudere cogitabat: Cardinales autem intrepidus stetisse, & in signum animi ad mortem oppetendam, si pro Ecclesiae unionem foret opus, & ad *Martyrium* parati, pileis rubeis capite protecto per hos dies incessisse; adversus haec, inquam, Arnaldus excipit (a), quod si hinc observetur, nullam unquam fuisse Synodum, cui major fuerit libertas, & cujus res omnes melius compositae fuerint & ordinatae; hinc vero nullum unquam Imperatorem aut melius erga Synodum animatum fuisse quam Sigismundum, aut a vi aliqua inferenda magis alienum; ea quisquis facile judicabit velut male compactas fabulas esse habenda.

Denique, quod etiam in eisdem Actis narratur; quod Imperatori ac Germanis omni ope contendentibus, ut Synodi decreto Pontifex eligendus statim post suam electionem ad Ecclesiae reformationem curas omnes animumque conferret, compelleretur; responsum

a Car-

(a) Cap. II.

a Cardinalibus sit: *quod Papa electus ligari non poterat*; id etiam eidem Arnaldo fabula est (a); quoniam hujusce rei, si vera esset, & Johannes Gerson, & Eugenius IV. utique meminissent.

En itaque plura, imo bona pars earum rerum, de quibus a Schelstrato Arnaldus dissentit. Quid vero Lenfantius? Schelstratine an Arnaldi partes tuetur? Lectorem ad ejus quintum librum remitto, ubi a num. LIII. harumce controversiarum narrationem aggreditur, planeque illi in omnibus cum Schelstrato convenit, & scrupulorum, quos Arnaldus injecerat, ne meminit quidem, ejusque adeo disputationem & argumenta indigna judicavit quae serio confutarentur. Post haec vero nos credere jubet, se in his controversiis Arnaldo adversus Schelstratum fere in omnibus adhaesisse.

Quam porro jure meritoque Lenfantius totam illam Arnaldi disputationem ejusque argumenta contemserit aut neglexerit, facile intelliget, quisquis in ea quae sequuntur, non dicam mentis, sed tantum oculorum aciem intendet. Protulit Hermannus Von der Hardt (b) ex *praeclaro*, ut ait, & *antiquo* MS. Codice Berolinensi Nationis Germanicae Protestationem contra electionem Papae reformationi Ecclesiae praemittendam, tum aliis aliarum Nationum & Cardinalium scriptis, tum maxime Protestationi oppositam, de qua nunc agimus, & quae sola ex ejus initio ac speciatim designatur. *Quamvis autem*, inquit in ea Protestatione Germanica Natio, *praemissa aequaliter responsa videantur praetensis quibus-*

(a) Cap. XXII.

(b) Tom. IV. Par. XI. pag. 1419. & seqq.

busdam monitionibus requisitionibus atque Protestationibus in quadam scheda, quae incipit, Audite &c. contentis, & nonnullis aliis per Reverendissimos Patres die Sabbati praeterita lectis & propositis; qua die, illo anno XI. Septembris, ea Protestatio in Schelstratenis Actis lecta perhibetur: Quae tamen non decuit, nec oportuit ita fieri &c. Quo testimonio nullum locupletius desiderari potest. Arnaldique conjecturis & argumentis confutandis superfedere poteram, postquam semel constitit, Vaticanis Codicibus optime de hac re cum Berolinensibus convenire. Verum ut Arnaldinae disputationis & argumentorum ejus inanitas luculentius demonstraretur, age ea singulatim expendamus.

Primùm itaque non negat, ut vidimus, *simpliciter* Arnaldus, quin fieri potuerit, aliquam de hac re intercessisse in Synodo disceptionem; *qu'il puisse y avoir eu quelque different sur cela*; propugnat tamen valde id esse dubium, quod neque in aliis actis, neque in coaevis Historicis nulla hujusce disceptionis occurrat mentio. Sic temere ejusmodi Auctores nulla esse pronuntiant quae ab illis nec lecta nec visa sunt. Et ad Acta quidem quod pertinet, toleranda utcunque ea temeritas esset; quod vero ad Historicos, ferri ea nulla ratione potest, quod cum temeritate conjuncta aut summa indiligentia sit, aut mala fides. Qua enim inscitia vel fronte dicitur, quod hujus controversiae nulli coaevi Historici meminerunt?

Annon coaevus Historicus Gobelinus Persona, Schelstrato in Compendio Chronologico laudatus? ex quo haec verba refert, quae profecto manifeste produnt haud leviculam eam fuisse disceptionem; *quel-*
que

que different; sed gravillimam controversiam (a): *Oratio* est SEDITIO inter Regem & Nationem Germaniae parte ex una, & ceteras Nationes parte ex altera; Rege cum suis volente, quod priusquam ad electionem Summi Pontificis procederetur, fieret reformatio Ecclesiae tam in capite quam in membris: ceteris contendentibus ex adverso, quod prius procederetur ad electionem Papae, per quem reformatio Ecclesiae esset deducenda ad effectum. Vox, *seditio*, plus certe significat, quam levem & amicam litem, *quelque different*, quae nullo aut parvo negotio statim composita sit.

Annon coevus Historicus Theodoricus Urie² ex cuius Historia inter Gersonis Opera olim edita, haec verba describit Hermannus Von der Hardt in Praefatione ad Par. XI. Tom. I. pag. 922. *Invidia devoravit caritatem, pacemque foudavit discordia..... Hic (Satan) verissime in Congregatione Constantiensi cognoscitur guerras & rixas concitare, ne inter se concordare valeant, ad quos sanctae reformationis onus & opus spectare videtur. Sunt enim alterius contra alterum clamores, jurgia, contumeliae, & huiusmodi, quae sine Diaboli instinctu esse nequaquam possent. Per quae tantum reformationis negotium in capite & membris summo opere tardatur.*

Annon coevus Historicus Poggius? qui illius diei, qua Protestatio vulgata est, tumultus & fata graviter eleganterque describit in Oratione, qua Zabarellae ex morbo inde contracto defuncti laudes prosequutus est: *Quid ille, inquit, paullo ante vobis inspectantibus fecit? Mementote illius turbulentissimi diei P. C., &*
eum

(a) In Cosmodrom. Act. VI. cap. XCVI.

eum ponite ante oculos vestros illius temporis ut vere dicam tumultum, quum frequentes omnium aetatum, Ordinum, Nationum, homines in illam concionem convenissent. Revocate animis vestris gravitatem rei (de supremâ enim salute agebatur) dissensiones, & varias multorum sententias, ac nonnullorum trepidationem. Quis enim fuit cultus? Quanta significatio animi & constantia? Qualis illa oratio? quam plena dignitatis & prudentiae? Quum nunc moneret, nunc hortaretur, nunc acriter objurgaret eos, quorum opera bi discordiarum fluctus excitabantur. Stupebant omnes, admirabantur tantam vim dicendi fuisse in eo, quem propter adversam valetudinem vix loqui posse credebant. Cygnea vox illa fuit, & futurae mortis praesagium. Nam dixit luculentius, quam antea unquam. Et postremis verbis clamans inquit, eam orationem suum fuisse testamentum, quum sese ita comparasset, ut in unitate Ecclesiae vellet animam profundere.

Annon coaevus Historicus Dacherius? qui apud Hermannum Von der Hardt (a), eoque teste, ea in Historia Concilii MS. refert, quae superius adlatis ex Gobelino verbis consona sunt.

Annon coaevus Historicus Theodoricus Niemus? qui non omnino, ut Arnaldus putavit, de hac controversia siluit. Huc enim speciatim referenda esse iudicavit haec ejus verba mox laudatus Actorum Concilii in Germania Editor (b): *Multi de Italia hîc existentes in Concilio, murmurabant inter se dicentes, quod ipse Rex Romanorum fîcte ageret, necnon Papam ad ejus volun-*

ta-

(a) Tom. IV. Par. XI. pag. 1397.

(b) Tom. I. Par. XX. pag. 927.

tatem eligi vellet, ad hoc ut sic ejus conditionem fueret meliorem. Et super hoc scriptis eorum ad diversa loca directis nequiter eum diffamarunt. Quod aliquando ipsum D. Regem Romanorum non latebat &c. Haec enim hoc speciatim tempore de Romanorum Rege jactata esse, non modo ex Schelstratenis Actis habemus: Causa autem odii Regis in eos (Cardinales) dicebatur; quod Rex volebat habere Papam ad voluntatem suam, & illis stantibus non poterat: verum etiam ex disputatione, quae per eos dies adversum Nationem Germanicam vulgata est, in qua de Germanis sub finem dicitur: Et forte intendunt sic expendere tempus & attaediare Concilium, ut sic tandem paucis remanentibus eligant Papam ad sua vota.

Quod si haec Arnaldo non sufficiant; annon denique inter coeva Monumenta numerari debent, imo & ad ipsa Synodi Acta non pertinent & Cardinalis Cameracensis Oratio habita Constantiae in Festo S. Ludovici Episcopi Tolosani; & ea quam mox citavimus disputatio adversus illos, qui Reformationem Curiae Romanae electioni Pontificis praemittere volebant; & illa, quam etiam supra laudavimus, Nationis Germanicae protestatio? quae omnia ex antiquis Codicibus MSS. inter Concilii Acta in Germania vulgata sunt, & ex quibus infra testimonia, quae huc egregie faciant, adferemus. Ut nihil sit in Concilii Actis & coaevis Scriptoribus exploratius, quam quod Romani Codices produnt, gravem hinc inter Cardinales ac tres Nationes, inde vero Caesarem & Nationem Germanicam intercessisse controversiam, ob reformationem Pontificis electioni praefereendam aut postponendam.

R r

At

At plures, inquit Arnaldus, hujus negotii circumstantiae, quos ex Vaticanis Codicibus Schellstratus in lucem eduxit, ac potissimum proluxa illa Cardinalium ac trium Nationum Protestatio, oppido falsae sunt. Quod sane & stylus ridiculus & ineptus, & ab aliarum Protectionum formis abhorrens, & falsae narrationes aut incredibiles apertissime produnt.

Quamquam haec contemni a nobis jure ac merito possent, postquam locupletissimo testimonio probavimus hujusce Monumenti *τὴν γνησιότητην*; haud abs re tamen erit singulatim demonstrare, quam cetera illius aevi monumenta cum hoc mirifice concinant in iis ipsis capitibus, quae Arnaldus velut inepta, aut certo falsa; aut incredibilia fugillat.

Nam primo quod ad stylum & formam attinet ab aliarum Protectionum stylo formaque diversum, & qui declamatorem sapiat, ut in ipso statim initio animadvertere est: *Audite haec omnes gentes, & attendat universa fidelium Ecclesia &c.* ac rursus: *Protestantur tres Nationes & Cardinales praedicti Deum Patrem Omnipotentem, Filium & Spiritum Sanctum, omnes Sanctos ac Virtutes caelorum, invocantes super vos caelum & terram &c.* Quod, inquam, ad has formulas attinet, eas reapse in sua Protectione adhibuisse Cardinales ac tres Nationes, haud obscure colligitur ex contraria Protectione Germanicae Nationis, quae paria reddere voluisse videtur; *Insuper quoque protestatur haec dicta Natio Germanica coram Deo, tota Curia caelesti, universali Ecclesia, & vobis &c.* Et rursus: *Intendit & singula praemissa omnibus Regibus, Praelatis, Principibus, & universis Christianis*

lis demandare & scribere &c.

Deinde ex omnibus illorum temporum Historiis constare existimat Arnaldus horum verborum in eadem Protestatione falsitatem: *Quod Clerus & populus nonnullorum Regnorum & Provinciarum nondum solide & clare huic sacro Concilio adhaeserint*. Nobis autem id vero per quam simile videtur, ob id quod statim subjungitur, ac de industria Arnaldus omisit: *Sed ut communiter fertur, expectant fiendae electionis Summi Pontificis eventum, ut si electus fuerit canonice, illi obediant, alias non*. Quid enim magis credibile, quam qui ejectos Pontifices aegre deseruerant, expectasse Synodi exitum ac novi Pontificis electionem, ut ei firmiter adhaererent? Comes Armeniacus, qui maxima in Galliis auctoritate pollebat, Regnique negotia summo Imperio ac potestate tractabat, Legatos ad Synodum non miserat. Unde conjicit Jacobus Lenfant (a), non defuisse etiam in Galliis, ubi, ut superius ostendimus, aegre & cum indignatione excepta fuerat Johannis XXIII. exauctoratio; non defuisse, inquam, qui aut ipsius aut Benedicti partes adhuc secreto foverent. Aretinus autem adhuc post Martini V. electionem *multos* fuisse refert, qui ob vim Johanni XXIII. per Concilium adhibitam dubitabant; qui proinde nondum solide & clare Constantiensi Synodo adhaerebant.

Quod etiam quarto loco Arnaldus objicit, nemo non omnino contemnendum intelliget, statim atque Protestationis locum, unde objectio conflata est, sibi ad animum revocabit. Queruntur enim Cardinales, ac tres Nationes de Germanica, quod una cum eis deliberare

R r 2

no-

(a) Lib. V. num. XL.

noluerit *ſuper modo futuræ electionis*; ac ſubjungunt: *Licet aſſeratis, ſine veſtro conſenſu, & ordinatione Concilii, ſuper modo, forma, loco, tempore, & materia, ad dictam electionem non poſſe procedi, obſtantibus quibuſdam hujus Concilii Decretis &c.* quæ ſunt Decreta Seſſionis XIV. Arnaldus, ut ex hoc loco occaſionem haberet Proteſtationem vellicandi, ita rem exhibet: „ Germanicæ Nationi tribuitur, quod reformationem Pontificis electioni præmitti volens, XIV. Seſſionis Decreto nitebatur, quo nihil aliud ſtatutum eſt, quam quod electio Pontificis non fieret extra Concilium, & ad eam formam, quam Synodus ſta-
 „ tuiſſet. Quare nullam omnino veriſimilitudinem habet, id a Natione Germanica adferri potuiſſe, ut alios
 „ ab eligendi Pontificis cogitatione averterent, antequam reformationis negotio ſumma manus admota
 „ eſſet, quum nihil in eo Decreto ea de re ſtatuatur. Conferat prudens Lector hæc Arnaldi & paullo ante deſcripta Proteſtationis verba, tum vero de hujus Auctoris in his proponendis objectis vel fide, vel judicio ſtatuat.

Ne quis porro ſuſpicetur, Arnaldum ad alium locum reſpicere potuiſſe; præter quam quod alius in tota illa Proteſtatione ejuſmodi locus non occurrit; quod quinto loco objicit, omnem hac de re ſuſpicionem amolitur. Statim enim poſt verba ſuperius laudata in eadem Proteſtatione ſubjungitur: *Quibus (Decretis) nos Hiſpanica Natio, etiamſi alias valida exſiſterent, non ligamur.* In quibus verbis Arnaldus triplex obſervat paradoxum. Primum eſt, quod de his Decretis ſermo habetur, quæ nihil ad Germanicæ Nationis negotium pertinebant. Secundum eſt, quod Hiſpani in dubium

revo- •

revocant, an eadem Decreta, propter eorum absentiam a Sessione XIV. validane an invalida essent. Tertium, quod quamvis valida existerent, ad ea tamen nequaquam obstringerentur. Quae duo postrema mirum est Arnaldo tam absurda videri potuisse. Talia profecto Nat. Alex. visa non sunt, sed omnem ab eis absurdae opinionis suspicionem sequentibus verbis amolitur (a):

„ Natio quidem Hispanica dixit, se his Decretis mo-
 „ dum electionis Summi Pontificis proxime faciendae
 „ spectantibus *non ligari, etiamsi valida existerent*,
 „ quia in ea opinione erat, Decreta disciplinam spe-
 „ ctantia non obligare absque acceptatione, cum exce-
 „ ptiones statuunt a jure communi, quale erat Decretum
 „ illud Synodi Constantiensis, *Omnia Jura passiva in*
 „ *Conciliis generalibus edita, & ipsorum statuta, Or-*
 „ *dinationes, consuetudines & privilegia, quibuscun-*
 „ *que concessa*, suspendens, in quantum ejusdem De-
 „ creti effectum possent impedire. Quam, Natali Alex.
 interprete, Hispanicae Nationis opinionem, mirum;
 inquam, est Arnaldo tam absurdam videri potuisse:
 quum non aliam fere etiamnum Galli Theologi tuean-
 tur. Sed de duobus prioribus paradoxis videnda sunt, &
 quae in superioribus articulis, & quae paullo ante disse-
 rebamus.

Sexto, durum & absonum Arnaldo videtur, quod Cardinales & tres Nationes officio erga Imperatorem defint; & abruptius de illo ac sine debita veneratione loquantur. Certum tamen est, atque ex aliis Monumentis apertissime liquet, Cardinales ac tres Nationes non modo in ea Protestatione, verum & in aliis Scriptis,

quae

(a) Dissert. IV. in Hist. Eccles. Saec. XIV. & XV. art. L^g VIII. n. 72.

quae hujus occasione disputationis edita sunt, asperius esse loquutas, ac Nationem Germanicam pene Hussiticae & Wiclefianae haerefeos insinulasse. Quod non obiter dicitur in ea disputatione, quae Constantiae edita est contra illos, qui reformationem Curiae Romanae electioni Pontificis praemitti volebant; sed hoc illius disputationis argumentum est: dataque opera in ea probatur, quod Germanorum sententia & agendi ratio *sapiebat haeresim Johannis Hus; quod* inquit illius disputationis Auctores, *tam jure divino quam humano potest multipliciter stabiliri*. Quo propterea digitum intendisse videtur Cardinalis Cameracensis, quum in Sermone in Festo S. Ludovici Episcopi Tolosani, hoc idem argumentum versans agebat: *Quidam egregii Doctores tam Divino quam humano jure* CORAM JUDICIBUS IN CAUSIS FIDEI *declarare proponunt*; prius in Pontificis electionem, quam in Ecclesiae reformationem esse incumbendum. Quod quum proponere vellent coram Judicibus in causis fidei, id utique argumento est, eos hanc disceptationem ad fidei causas revocasse. Denique, ipsamet Germanica Natio in sua Protestatione conqueritur, se se traductam fuisse velut *Ecclesiasticae unionis impeditricem*. Imo, *sicut quorundam scripta videntur innuere, fautoria haerefs quondam Johannis Wiclef & Johannis Hus maculatam*. Quas tamen injurias & contumelias aequo animo pacis gratia a se tolerari subjungit. Post haec vero mirabitur Arnaldus si aliquid asperum ac minus officiosum de Imperatore & Natione Germanica Cardinales ac tres Nationes in ea Protestatione protulerunt? Videantur etiam quae supra ex Poggio, Gobelino Persona, & Theodorico Urie

pro-

produximus testimonia .

His porro testimoniis ea etiam , quae postmodum sequuta esse in Schelstratenis Actis referuntur ; & quibus Arnaldus perfectam Concilii libertatem , & Imperatoris animum a vi Synodo inferenda alienum opponit ; egregie confirmantur . Nam *seditio , guerrae , rixae , clamores , jurgia , contumeliae , inter Regem & Nationem Germaniae , parte ex una , & ceteras Nationes parte ex altera* , vix intelligi possunt sine indignatione ac minis Nationis Germanicae , quae ob Imperatoris ac potentissimorum Principum praesentiam ceteris dominari videbatur ; nec sine aliarum Nationum ac potissimum Cardinalium partim metu ac trepidatione , partim vero in proposito retinendo ac persequendo constantia . Hinc recentiores Historici Hermannus Von der Hardt & Jacobus Lenfant quae in Actis a Schelstrate vulgatis his de rebus narrantur , suis Historiis inseruerunt , & aliqua etiam Eberardi Dacherii , qui Synodo interfuit , testimonio confirmarunt . Nam & hic Auctor , perinde ac Vaticana Monumenta , refert , tum Legatos Regis Castellae harum occasione litium Constantia emigrasse , at retentos in itinere ab Imperatore fuisse & ad Synodum revocatos ; tum Caesaris potentiam reveritos Cardinales abitu e Concilio molitos esse , seseque ad discessum comparasse ; tum Caesaris jussu Cardinalibus fuisse interdictum , ne vel in templo Cathedrali , ut erant soliti , vel in Episcopali Palatio coirent , ut itidem consueverant , de rebus Concilii consultaturi ; tum denique & eos alio in loco vicino coivisse , ac de rebus suis consultasse : unde ad Fridericum Electorem Brandeburgensem Senatunque Constantien-
sem

seu Amicos miserint, a quibus *salvum* peterent *conductum* eundi ac commeandi quocumque vellent, & in quacunque Urbe degere constituisent. Sed Frederici Electoris aliorumque Episcoporum prudentia atque opera factum, ut post multa colloquia cum Cardinalibus habita, ii in Concilio retinerentur. Haec ex Dacherio Hermannus Von der Hårdt, ex hoc vero Jacobus Lenfant, qui ex laudato Germanico Scriptore & Vaticanis Actis harumce rerum narrationem contextunt. Quibus adjungi potest, ex disputatione per hos dies in Concilio edita satis aperte constare, non defuisse, qui Imperatorem & saeculares Potestates in Cardinales incenderent, & ad vim adhibendam hortarentur, ut quod suasionibus non poterant, minis tandem ac terroribus extorquerent. Quo enim alio illae quaestiones pertinere possunt? *Utrum inducere Potentiam saecularem ad prohibendum seu de facto impediendum, ne super dicta oblatione (facta per Cardinales) deliberarent, aut responderent aliae Nationes, sit libertatis Concilii turbativum, aut impressivum metus, aut Ecclesiasticae unionis impeditivum?* Et rursus: *Utrum consulere & inducere potentiam saecularem, quod exerceat viam facti, vel brachium saeculare adversus Personas Ecclesiasticas hujus sacri Concilii sub praetexto colore, quod isti vel illi sint turbatores Concilii, reddat sic consulentes & inducentes reo: poenarum Juris, statutarum contra violatores Ecclesiasticae libertatis?* Erant ergo qui haec violenta consilia Imperatori suggerebant; ut mirum non sit, hinc trepidasse Cardinales, hinc vero ne metu frangi viderentur, animum praese tulisse ad quaelibet sustinenda paratum.

A R-

ARTICULUS TERTIUS.

Ob quam potissimum rationem Cardinales ac tres Nationes tantopere vellent insisterentque, ut electio Pontificis Ecclesiae Reformationi praemitteretur. Quae inde adversus priorum Sessionum Decreta consecutiones eliciantur?

AD urgendam Romani Pontificis electionem, eamque reformationi Ecclesiae praemittendam, Cardinales ac tres Nationes in ea, de qua in Articulo superiori loquuti sumus, Protestatione hac potissimum ratione nitebantur (a), quod Synodus primum convocata esset ad Ecclesiae corpus redintegrandum ejusque unionem perficiendam, deinde vero ad eandem Ecclesiam reformandam. Porro nec Ecclesiae corpus redintegrari posse, nec ejus unionem perfici, nisi ei unicus & indubitatus Pontifex praeficiatur. Hic enim Ecclesiae & Spon-

S f

fus

(a) Jam sublata capitum pluralitate monstruosa, membrisque corporis Ecclesiae jam in unum redactis, corpus ipsum Ecclesiae per unius capitis assumptionem, unicus videlicet Pastoris & Vicarii Jesu Christi perfecte reintegrari speret &c.

Quae unio nec est nec dici potest perfecta, nisi Ecclesia unum caput ministeriale habeat, cui corpus Ecclesiae uniatur. Duplex enim secundum sacros Doctores est unio Ecclesiae: una membrorum invicem, quae jam creditur esse facta;

altera membrorum ad caput, ut constituitur corpus integrum & perfectum, & ista non est facta; igitur primo loco fienda.

Praeterea, si reformatio fienda est de deformatis; quae major est, & esse potest in corpore deformitas quam carere capite & acephalum esse? Illa igitur prior tanquam magis necessaria debet esse reformatio, quae corpus ipsum ad caput reformet & informet: & contrarium asserere vel facere, non videtur esse securum.

sus & Caput est : Corpus autem acephalum integrum & perfectum non est : Quumque duplex in Ecclesia unio spectanda ac suscipienda sit , altera membrorum inter se , altera eorum cum capite ; Ecclesiae unio integra & perfecta esse non potest , nisi membra invicem unita capiti copulentur . Addebant , quod si ab Ecclesiae corpore per reformationem tollendae deformitates erant ; nulla major concipi deformitas poterat , quam Ecclesiam sine capite & acephalam esse . Inde ergo auspicandam esse reformationem ; & eos qui contrariam sententiam tenéant , haud tuto in loco pedem figere , nec schismatica vel haereticae pravitate opinione carere .

Haec quidem Arnaldo stomachum commovent , (a) summaque gravitate pronuntiat , tolerandum in Ecclesia non esse , quod quis de Christi sponsa tam abjecte sentiat , & ejusmodi in eam contumelias expuat . Ecclesia enim universalis a suo vero & *essentiali* Capite Christo nunquam sejungitur , ejusque Divino Spiritu semper dirigitur , cum eaque sese futurum usque ad saeculorum consummationem Christus promisit , nec adversus eam unquam inferi portas praevalituras . Numquid Ecclesia post Pontificis mortem , aut dum Romae Sedes vacat , aut , quum schismate prohibemur verum agnoscere Pontificem , amplius Ecclesia non est ?

Netamen Arnaldus judicet , vel hinc se se in controversiam vocare possit saepius laudatae Protestationis

700-

(a) On ne devoit pas souffrir que l'on parlât dans l'Eglise d'une manière si injurieuse à l'Épouse de

Jésus-Christ &c. *Eclaircis.* capite XXIV. §. IV. *Vid. En cap. XXIII*

quæstio, iisque invidiam conflare, qui Ecclesiæ corpus
 sine Romano Pontifice mancum, & imperfectum & ace-
 phalum vocant; alia in medium adferam ex Constan-
 tiensis Concilii Actis Patrum ac Theologorum Monu-
 menta, in quibus ad electionem Pontificis maturandam
 eadem atque in laudata Protestatione rationes adhiben-
 tur. Huc enim imprimis fere tota revocatur aut revocari
 potest, quam superiore Articulo sæpius laudavi, dispu-
 tatio Constantiæ in Concilio edita contra illos, qui re-
 formationem Curiae Romanae electioni Pontificis prae-
 mitti volebant. Notanda vero potissimum isthaec quæ-
 stio, quæ sub num. VIII. excitatur: „ Utrum Canonici
 „ ea provisio super futura electione sit prima & princi-
 „ palis reformatio Ecclesiæ, prae ceteris necessaria, &
 „ debito ordine præferenda; aut saltem non postpo-
 „ nenda? Et an contrarium dicere sit erroneum, & de-
 „ biti ordinis reformationis sit turbativum? An hæc de-
 „ formitas, scilicet quod Ecclesia, ut præmittitur, MA-
 „ NEAT ACEPHALA, sit periculosissima, & per conse-
 „ quens hujus deformitatis reformatio sit prae ceteris
 „ necessaria? Antequam his aliisque ejusmodi quæstio-
 nibus in eo scripto respondeatur, hæc imprimis funda-
 menti loco statuuntur: *Quod ex institutione Christi, qui*
est principale Caput Ecclesiæ, usque ad consummatio-
nem sæculi debet succedere aliquod Caput ministeriale
Christo subordinatum, quale caput Papam vel Sum-
um Pontificem appellamus. Et secundum Canonicas
sanciones valde periculosum est, quod Sede vacante
diu differatur electio talis capitis sive Pontificis... Quo-
niam aliter Ecclesia exponitur discrimini ut remaneat
acephala a tali capite: quæ est maxima deformatio Ec-

clesiae, cujus deformitatis reformatio prae ceteris est necessaria. Qui secus sentirent, errorum Wiclef & Johannis Hus invidia adsparguntur, ac velut Concilii turbatores & fautores schismatis traducuntur. Et statim subjungitur, quod hoc fundamentum; scilicet Ecclesiam sine capite vel acephalam diu consistere non debere, atque hanc primam esse deformitatem, quae ab Ecclesiae corpore tollenda sit; tam jure divino quam humano potest multipliciter stabiliri.

Non minus luculenter de eodem argumento disse-ruit Cardinalis Cameracensis Serm. in Felto S. Ludovici Episcopi Tolosani; ubi in eos, qui Ecclesiae reformationem prius urgeri volebant quam Pontifex eligeretur; his inter alia verbis invehitur: *O monstruosa deformitas, & deformis reformatio! Ecce jam, pro pudor! ab Ecclesia caput subtrahitur, jam ACEPHALA derelinquitur: ut membrorum reformatione postposita, capitis reformatio praeferatur. Quum tamen canonica provisio super futura electione sit prima & principalis reformatio Ecclesiae, prae ceteris necessaria, ac debito ordine nullatenus postponenda: Quia haec deformitas, scilicet quod Ecclesia maneat ACEPHALA, est periculosissima: Et per consequens hujus deformitatis reformatio est prae ceteris necessaria. Ut quidam egregii Doctores tam Divino quam humano jure coram Judicibus in causis fidei declarare proponunt.*

His adjungi potest & Stephanus de Praga, qui quamquam in Oratione ad Synodum habita magis Ecclesiae reformationem, quam Pontificis electionem urgeret; fatebatur tamen quod *Ecclesia quoties suo capite Vicario fuerit viduata, incumbere debet ad novi Pontifi-*

tificis electionem, ne ACEPHALA & sine visibili capite maneat hic in terris. Subjungit, quod quamvis Ecclesiae unio cum Christo, qui est ejus caput principale, permanens & invariabile, sit maxime necessaria; non tamen sufficit, nisi & alteram procuremus unionem cum visibili capite, quod illius vices in terris gerat, & in quo resideat, inquit, *fontalis & capitalis totalis & universalis plenitudo Ecclesiasticae potestatis*. Unde velut ex capite & fonte quaecumque alia particularis potestas proficiscatur: Et illa, inquit, *specifica & magna* (Romani Pontificis) *potestas est per se principium & per se finis omnium particularium potestatum*.

Quam male ista cohaereant cum priorum sessionum Decretis, aut quae inde adversus illa elici possint aut sponte manent consecutiones, nemo non facile intelligit. Nam si Ecclesia sine Romano Pontifice corpus imperfectum est & acephalum; ergo & Concilium, cui Romanus Pontifex desit, vel a quo ipse recesserit, mancum & imperfectum, & acephalum erit, nec dici poterit nisi absurde, quod *in sua permaneat integritate*; quemadmodum in secundo Decreto sessionis tertiae sancitum est. Quomodo etiam Synodus (quod & in eodem Decreto additum est) in sua permanebit auctoritate, si in Romano Pontifice residet *fontalis & capitalis, totalis & universalis plenitudo Ecclesiasticae potestatis*? Profecto Synodo, quae Catholicam repraesentet Ecclesiam, major vis inesse non potest, quam ipsi Ecclesiae, quae per ejusmodi Synodum repraesentetur. At Ecclesia Catholica, quum ab ea Romanus Pontifex abest, debita caret integritate & perfectione. Ergo integram & perfectam Ecclesiam repraesentare non potest. Nec proinde

inde necesse est, ut omnia promissa, quae a Christo Ecclesiae suae facta sunt, Ecclesiae, adeoque & Synodo acephalis, & a quibus absit Romanus Pontifex, qui eas ut caput perficiat & dirigat, facta esse intelligamus. Est enim Ecclesia Regnum, & Monarchicum regimen in ea Christus instituit tanquam omnium regiminum perfectissimum, quemadmodum laudatus Stephanus de Praga in eadem ad Synodum Oratione optime animadvertit (a). Quis porro promissa, quae Regno sint facta, nihil ad Regem pertinere existimet, aut Regno sine Rege facta esse intelligat? Quum potius ea primum ad Regem velut ad caput & fontem referenda esse nemo non sibi facile persuadeat. Nam si promissa sint Regno victoria, pax, tranquillitas, divitiae, rerum omnium ubertas & copia; quis non animum inducat, haec ipsi bona per Reges fortes, pacificos, providos, sapientes, industrios &c. esse procuranda? Ut quid ergo Arnaldus, ut quid ceteri Adversarii toties nobis obijciunt illos Evangelicos textus, in quibus Ecclesiae Christus promittit sese cum illa futurum usque ad saeculorum consummationem, eam per Spiritum Sanctum perductum iri in omnem veritatem, denique adversus eam nunquam inferi portas praevalituras; ut quid, inquam, hos nobis textus obijciunt, ut Ecclesiam supra Pontificem evehant, eique etiam sine Pontifice congregatae haec omnia promissa vindicent? perinde atque haec nihil ad caput,

(a) Cum Regnum & Principatum oporteat ab aliquo vel aliquibus regi: Et non est bona pluralitas Principum: unus ergo Princeps. Et quia Regnum Caelorum in terris, quod est praefens Ecclesia, est

Regnum perfectissimum & regulatissimum; necesse est ut in eo unus principetur Optima & decentissima Politiarum est, ubi unus Monarcha praesidet, etiam ratione naturali hoc distante.

put, nihil ad Regem pertineant; quum potius & ratio ipsa seu constitutio Regni, & ipse Evangelicus textus, ac denique tot saeculorum experimentum suadeant haec illi bona per sapientissimos, fortissimos, sanctissimosque Pontifices fuisse atque esse administranda. Quum enim Christus Ecclesiae promisit, nunquam inferi portas adversus eam praevalituras, hoc promisit Ecclesiae, quae supra Petrum velut firmissimam petram, cui & claves Regni Caelorum promiserat, erat aedificanda: Ipseque Bossuetius alibi nobis laudatus observat, quod quum Christus ait: *Ecce ego vobiscum sum* &c. Et: *Spiritus Sanctus docebit vos omnem veritatem*; Petrus a ceteris Discipulis sejunctus non erat, sed erat in eorum confortio tanquam ab ipso Christo designatus eorum caput & Princeps, & Ecclesiae immobile fundamentum. Nulla ergo nos ratio cogit, ut quaecunque promissa Ecclesiae sunt, quum ei Petrus adest, suumque in ea pascendi, sustinendi & confirmandi munus exercet, ea ad Ecclesiam transferamus, quum ab illa Petrus abest, aut Petro Successor datus non est.

Multo autem minus existimare debemus Synodum acephalam, aut quae Ecclesiam sine certo capite repraesentet, in certos legitimosque Pontifices summa pollere auctoritate. Huic enim proprie & simpliciter haec una potestas convenit, se se in tradita semel fide conservandi, morum ac disciplinae praecepta facta testaque tuendi, sibi que certum & indubium Caput ac Pontificem praeficiendi: ut recte Stephanus Pragensis in eadem Oratione docuit (a). At nova fidei dogmata declarare, & di-

(a) Sicut Ecclesia duratura est finem saeculi: sic eidem Christus in integritate membrorum usque ad contulit vivificam semetipsam unien-

disciplinae praecepta condere, quae in arcem auctoritatis evadant sine Romani Pontificis approbatione, id vero juris Ecclesiae non est. Quae certe Cardinalibus sententia haerebat, quum adversus Decreta Sessionis XIV. circa novi Pontificis electionem protestati sunt (*): *Licet dicti Cardinales non reputarent illa Decreta valere propter opiniones Doctorum ita dicentium; noluerunt tamen illa publice impugnare &c.* Cur enim ea Decreta irrita vel invalida judicarent, magis perspicue declaravit Cardinalis S. Marci, quum adversus quosdam, qui Cardinalium Collegium a novi Pontificis electione repellendum existimabant, disserens ait, id ad sacrum Collegium ex vetere jure pertinere: *Et multi, inquit, tenent, quod Concilium SINE PAPA non potest illa Jura mutare: multaeque Nationes non reputarent sic electum pro Papa.* Quae Cardinalis verba Synodus non negligenda putavit, adeo ut die XXV. Octobris *nihil factum sit nisi disputare; maxime utrum Concilium potuit (sine Papa) derogare juribus editis super electione Papae, vel illa tollere.* Ut ex Vaticanis Codicibus Schellstratus, ex hoc vero Hermannus Von der Hardt & Jacobus Lenfantius referunt.

Quae

aiendi, seu in unione conservandi, facultatem & virtutem. Quam toties praticare tenetur, quoties ipsa Ecclesia suo capite Vicario fuerit viduata, ne acephala & sine visibili Capite maneat hic in terris.

(*) Bossuetius cap. 36. Schellstratum arguit, quod sua ipse Acta corruperit, falsoque affirmavit, Cardinales protestatos esse, quod Decretum illud Sessionis XIV. haberent pro invalido. Id enim, inquit, nullo loco in ea, quam Schel-

stratus edidit, protestatione legitur. Duas Schellstratus edidit Cardinalium Protestationes. Quarum altera statim post ejectionem Petri de Luna a solis Cardinalibus per singulas Nationes facta est; altera vero nona & undecima Septembris ab iisdem Cardinalibus una cum tribus Nationibus adversus Imperatorem & Nationem Germanicam emissae est. Quod ergo in hac secunda Protestatione Bossuetius non legit, in priori statim offendisset.

Quae quum ita sint, ii profecto recte sentiebant, qui Ecclesiae reformationi Pontificis electionem praemittendam existimabant. Nam & diuturno experimento compertum & persuasum habebant, inter plurimorum varias discrepantesque sententias vix fieri posse, ut nisi unius auctoritate de aliquo reformationis articulo conveniretur. Atque illud eorum mentibus infixum erat, quod jam pridem Avito Viennensi fuerat animadversum (a), Gregis non esse Pastoris vitia corrigere ac reformare, sed summi Ecclesiae Pastoris in generalem totius Ovilis reformationem incumbere. Quae ne gratis & ad arbitrium de illorum mente statuere videamur; aliquot hic nobis ex Synodi Actis testimonia proferenda sunt, quae hanc eorum sententiam Lectoribus ob oculos ponent. Nam quod ad primum attinet, qui prius in electionem Pontificis, quam in Ecclesiae reformationem incumbendum existimabant, ad id vehementer impellebantur *propter diffidentiam*, quae, ut inquebant (b), *babetur de aliqua bona reformatione obtinenda in hoc Concilio; viso, quod per duos annos, licet major pax & dilectio & concordia tunc esset inter Nationes, non potuit plene & perfecte concordari unum solum capitulum de supradicta reformatione, de qua tractatur, videlicet de statu Papae & Collegii Dominorum Cardinalium*. Concinunt & Acta Vaticana, ex quibus Schellstratus prodit: *Semper agebatur per Deputatos Cardinalium & Nationum omnium de concordando articulos reformationis: sed pauci & vix poterant concordari. Una Natio volebat uno modo, alia*

T t

alio:

(a) Epist. ad Seniores Urbis, Tom. V. Concilior.

(b) Ap. Von der Hardt Tom. I. Par. XX. pag. 922.

alio: & diu fuit laboratum, & parum actum. Idemque haud obscure indicat Gobelinus, qui, statim atque dejectus est Petrus de Luna, scribit (a), electos fuisse Viros litteratissimos ex omnibus Nationibus, qui, inquit, *nomine totius Ecclesiae reformationem status Ecclesiastici ordinarent ac conscriberent.* Ac subiungit: *quod illis moram in hoc facientibus, orta est seditio inter Nationem Germaniae parte ex una, & ceteras Nationes parte ex altera.* Nec mirum sane, nam fieri vix potest ut multorum opiniones ad unitatem revocentur nisi per unum, qui cum potestate & auctoritate multitudini praesit, & seditiones compescat, quae in multitudine sine certo capite facile excitantur.

Hujus ergo esse, tanquam Pastoris & Capitis, ipsius multitudinis veluti gregis & corporis sui vitia corrigere & reformare, non contra; non modo ratio suadet, verum & eos intellexisse, qui Pontificis electionem urgebant, ex eisdem Actis facile demonstratur. Ita enim Cardinalis Cameracensis Serm. haud semel laudato in Festo S. Ludovici Episcopi Tolosani: *Manifestum*, inquit, *quod longo jam tempore Ecclesia fuit multipliciter deformata, indiguitque, & nunc maxime indiget, ut in fide * & moribus reformetur. Sed nunc membris Ecclesiae separatis a Capite, & Apostolico dispensatore & direttore carentibus, haec reformatio nequaquam bene*

(a) Cosmodrom. Aet. VI. capite XVI.

* Quid sit apud Synodum, & hujus aevi Scriptores, in Ecclesia reformari fidem omnes facile intelligunt. Non hoc est restitui collapsum, quum nunquam Ecclesiae

collabatur fides, sed ea firma & integra, damnari haereses, haereticos Ecclesia ejici, quo clariore luce fides elucescat. . . . Atque hoc obiter dictum oportuit, ne quis in ambigua reformatae fidei voce falleretur. Bossuetius *sup. cap. XIII.*

*bene fieri posse speratur. Ita & Gobelinus, qui post verba paullo ante adlata subjungit, voluisse Imperatorem cum suis, quod priusquam ad electionem Pontificis procederetur, fieret reformatio Ecclesiae tam in capite quam in membris; ceteris, inquit, contendenti-
bus ex adverso, quod prius procederetur ad electionem Papae, per quem reformatio Ecclesiae esset deducenda ad effectum. Tandem reformatione concepta, ipsi tamen nondum publicata, processum est ad electionem Summi Pontificis.*

Voluerat quidem Natio Germanica, atque omni ope contenderat, ut per *Decretum irritans*, qui eligeretur Pontifex, antequam Pontificiam Coronam & Ecclesiae administrationem susciperet, ad perficiendam reformationem obstringeretur. Sed quum variae hujusce Decreti formulae propositae ac discussae fuissent, nullaque arrideret, tandem dictum fuit, quod *Papa electus ligari non poterat*. Varias Adversarii horumce verborum expositiones comminiscuntur, ne quis generatim existimet, Pontificem Synodi generalis auctoritate, aut poenalibus legibus ab ea ligari non posse. Attamen ex his quae postmodum acciderunt, apertissime constitit Pontificem semel electum non esse in Synodi potestate; sed contra, Synodum ipsam ejus judicio dirigi, & ab illius auctoritate pendere. Nam primo, loco illius *Decreti irritantis*, quod Natio Germanica exigebat, factum est, & Sessione XL. publicatum Decretum, quo totum hoc reformationis negotium in unius fere proxime eligendi Pontificis voluntate & arbitrio positum est. Nam statutum est, ut *futurus Summus Pontifex cum Concilio, vel deputandis per singulas Nationes debeas reformare*

Ecclesiam in Capite & Curia Romana, secundum aequitatem & bonum regimen Ecclesiae, antequam hoc sacrum Concilium dissolvatur, super quibusdam articulis, quorum hic tituli inseruntur. Additurque, quod facta per Nationes deputatione praedicta, liceat aliis de licentia Papae libere ad propria remeare. Non placuisse hoc Decretum Imperatori, & hac de causa Sessioni interesse noluisse, Lenfantii conjectura est (a), qui plura ex Richerio in illud observat, eo, quod jam diximus; pertinentia; nempe, hoc Decreto totum reformationis negotium fere ad unius Pontificis arbitrium revocatum.

Inter XVIII. Articulos reformationi propositos, & de quibus erat a novo Pontifice statuendum, celeberrimus erat artic. XIII. quo petebatur, Per Pontificem & Synodum declarari: *Propter quae, & quomodo Papa possit corrigi & deponi.* Unde post Thomam de Corcellis, de quo quum de Basileensi Synodo differemus, identidem mentio redibit, Arnaldus colligit (b), persuasum fuisse Nationibus & pro certo habitum, Pontificem per Synodum corrigi posse ac deponi. Non enim id in controversiam vocatur; sed quaeritur, *propter quae, & quomodo* Synodus generalis suam hanc in Pontificem exercere debeat potestatem? Et profecto, inquit Arnaldus, nemo in Regno quaereret aut in Regni Comitibus, Propter quae & quomodo Rex possit corrigi & deponi. Quis ergo id de Romano Pontifice Nationes quaesissent, si Pontificiam potestatem Regiae similem existimassent?

Per Synodum Papam haereticum posse corrigi ac deponi, nemo utique dubitabat. Quaerebatur ergo, An etiam pro-

(a) Lib. V. num. LXXVI.

(b) Cap. XIX. §. XL.

propter alia crimina, quam haeresis, legitimus Pontifex Synodi generalis correctioni & iudicio subjaceret. Consultat Lector utrumque *Reformatorium*, seu Reformationis Decreta ex duplici Codice a Germanico Collectore vulgata (a); quemadmodum & Germanicae Nationis Articulus de eodem argumento ab eodem editos (b); clareque perspiciet, id unum pro certo Nationes habuisse, Pontificem propter haeresim corrigi a Synodo ac deponi posse; quaevis autem, an etiam ob simoniam, & quodlibet aliud grave ac notorium crimen, quod universae Ecclesiae scandalo sit, *per generale Concilium puniri valeat, ac deponi etiam de Papatu*. Unde infringitur argumentum, quod ex Thoma de Corcellis magno apparatu verborum Arnaldus urget: *Supponebatur*, inquiunt, & pro certo habebatur, Pontificem corrigi ac deponi posse. Ob haeresim, concedimus; ob alia crimina pernegamus. Id enim in quaestionem veniebat. Et Nationes quidem in suis privatis conventibus, longe antequam de Pontificis electione ageretur, Decretum hac de re condiderant sub hac forma: *Hoc Decreto perpetuo declaramus ac definimus: Quod summus Pontifex non solum de haeresi, sed & de simonia, & quocunque alio crimine Ecclesiam Dei notorie scandalizante, de quo solenniter monitus, saltem per annum post monitionem incorrigibilis appareat, possit per generale Concilium puniri, etiam per depositionem a Papatu*. Sed ejusmodi Decretum in publica sessione promulgare ausae non sunt. Res ergo futuro Pontifici integra servata est: qui jam electus ceteris Nationibus, praeter unam Germanicam,

(a) Tom. I. Par. X. cap. VI. & Par. XI. cap. VI.

(b) Ibid. Par. XXII. artic. XIII.

cam, auctor extitisse videtur, ut a hujus negotii prosecutione discederent. Quum enim illud speciatim Natio Germanica urgeret, responsum a Pontifice est: *Non videtur, prout nec visum fuit in pluribus Nationibus, circa hoc aliquod novum statui vel decerni*. Qua modesta responsione uti voluit, ne praepotentem Nationem, & Imperatoris aliorumque Principum praesentia ferocientem, irritaret. Jure enim suo ut summus Ecclesiae Monarcha, non secus ac quilibet alius Rex, temerarias ejusmodi quaestiones damnare Pontifex potuisset. Quamquam, ut id etiam obiter Arnaldo dicamus, quod alibi data opera demonstrabimus, harumce quaestionum in Constantiensi Synodo Auctores haud longe aberant a similibus quaestionibus circa Reges excitandis.

Verum quod minus verbis, rebus tamen sub finem Synodi gestis Martinus V. satis ostendit ac declaravit, quis sibi de suae potestatis amplitudine sensus inesset. Qui enim interjectas a Romanorum Pontificum judiciis ad Synodos Oecumenicas appellationes damnavit, & Regni Poloniae Oratores appellare volentes indicta excommunicationis poena repressit, idque spectante Synodo nec reclamante: Qui denique Constantiensis Concilii adversus haereses ac de fide decreta firmavit, ac defectus omnes, qui in eis intervenissent, Apostolica auctoritate supplevit, roburque illis ineluctabile contulit & irretractabilem firmitatem; is certe non se Concilio generali subjectum, ejusque judiciis obnoxium; sed illo superiorem, eique velut Caput corpori, & Pastorem gregi, & Patrem familiae praesidentem, apertissime demonstravit. Quare post varias & acerrimas, & in summo discrimine positas de hoc argumento disputationes,

tan-

tandem Divina Providentia factum est, ut Petri Navicula ex tot fluctibus, quibus tamdiu agitata & conflictata fuerat, victrix evaderet; iisque interim compositis & compressis, diriores paullo post per Basileensem Synodum expertura procellas, ad breve tempus quiesceret.

